

**UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ W WIELICZCE**

z dnia ..... 2026 r.

**w sprawie przyjęcia „Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Wieliczka na lata 2026-2029
z perspektywą do roku 2033”**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 662 z późn. zm.) oraz art. 17 ust. 1 i art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 647 z późn. zm.) Rada Miejska uchwala, co następuje:

§ 1.

Uchwala się „Program ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Wieliczka na lata 2026-2029 z perspektywą do roku 2033” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

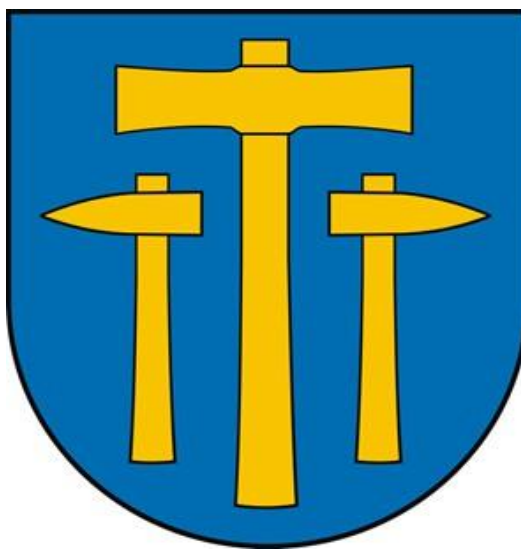
§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Wieliczka.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Miasto i Gmina Wieliczka
ul. Powstania Warszawskiego 1
32-020 Wieliczka

**Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Wieliczka na lata
2026-2029 z perspektywą do roku 2033**

Wieliczka, grudzień 2025 r.

Zamawiający:

**Miasto i Gmina Wieliczka
ul. Powstania Warszawskiego 1
32-020 Wieliczka**

Wykonawca:

mgr inż. Leszek Sobstyl

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	5
1.1. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA	5
1.2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY WIELICZKA	5
1.3. STRUKTURA PROGRAMU I METODYKA PRAC.....	11
1.4. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA	12
2. ZAŁOŻENIA WYJŚCIOWE PROGRAMU.....	15
3. STRATEGIA DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA DO ROKU 2029 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2033	17
3.1. KIERUNKI DZIAŁAŃ SYSTEMOWYCH.....	17
3.1.1. UDZIAŁ SPOŁECZEŃSTWA W DZIAŁANIACH NA RZECZ OCHRONY ŚRODOWISKA	17
3.1.2. UWZGLĘDNIENIE ZASAD OCHRONY ŚRODOWISKA W STRATEGIACH SEKTOROWYCH	20
3.1.3. ASPEKTY EKOLOGICZNE W PLANOWANIU I ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM	20
3.1.4. ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKOWE	22
3.1.5. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SZKODY W ŚRODOWISKU	24
3.2. OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH	25
3.2.1. OCHRONA PRZYRODY	25
3.2.2. OCHRONA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW.....	56
3.2.3. RACJONALNE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI WODNYMI	59
3.2.4. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI.....	69
3.2.5. GOSPODAROWANIE ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI	73
3.3. POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO	83
3.3.1. JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	83
3.3.2. OCHRONA WÓD	99
3.3.3. GOSPODARKA ODPADAMI	116
3.3.4. ODDZIAŁYWANIE HAŁASU.....	127
3.3.5. ODDZIAŁYWANIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	139
3.3.6. POWAŻNE AWARIE PRZEMYSŁOWE	157
4. STRATEGIA DZIAŁAŃ	158
5. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU	189
5.1 ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKIEM	189
5.2. UCZESTNICY WDRAŻANIA PROGRAMU.....	190
5.3. STRUKTURA ZARZĄDZANIA PROGRAMEM	190
5.4. MONITORING WDRAŻANIA PROGRAMU.....	191
6. ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU	191

6.1	KRAJOWE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	191
6.2.	ZAGRANICZNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	193
7.	CELE ŚRODOWISKOWE WYBRANYCH DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH	198
8.	STRESZCZENIE.....	212
9.	LITERATURA	216
10.	SPIS RYSUNKÓW, FOTOGRAFII, TABEL I SCHEMATÓW	218

1. WSTĘP

1.1. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA

Polityka ekologiczna państwa na poziomie lokalnym jest realizowana poprzez gminne programy ochrony środowiska. Podstawą prawną opracowania „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Wieliczka na lata 2026-2029 z perspektywą do roku 2033” – zwanego dalej *Programem*, jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 647 ze zm.). Na podstawie art. 17 ww. ustawy organy wykonawcze województw, powiatów, gmin zostały zobowiązane do sporządzania programów ochrony środowiska, uwzględniając wymagania, o których mowa w art. 14.

Organem właściwym do uchwalenia Programu jest Rada Miejska w Wieliczce. Program ochrony środowiska podlega zaopiniowaniu przez Zarząd Powiatu.

1.2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY WIELICZKA

POŁOŻENIE GMINY I PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

Teren Miasta i Gminy Wieliczka o powierzchni 100 km², położony jest w zachodniej części powiatu wielickiego i sąsiaduje z następującymi gminami:

- miastem Kraków, miasto na prawach powiatu, województwo małopolskie,
- gminą miejsko-wiejską Niepołomice, powiat wielicki, województwo małopolskie,
- gminą wiejską Biskupice, powiat wielicki, województwo małopolskie,
- gminą wiejską Gdów, powiat wielicki, województwo małopolskie,
- gminą miejsko-wiejską Dobczyce, powiat myślenicki, województwo małopolskie,
- gminą wiejską Siepraw, powiat myślenicki, województwo małopolskie,
- gminą miejsko-wiejską Świątniki Górne, powiat krakowski, województwo małopolskie.

Siedzibą władz gminy jest Urząd Miasta i Gminy w Wieliczce.

Rysunek 1. Położenie Miasta i Gminy Wieliczka na tle województwa małopolskiego i powiatu wielickiego

Źródło: Program ochrony środowiska dla miasta i gminy Wieliczka na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028

Według podziału fizycznogeograficznego Polski, obszar Miasta i Gminy Wieliczka położony jest na terytorium dwóch makroregionów fizyczno-geograficznych tj. Pogórza Zachodniobeskidzkiego i Kotliny Sandomierskiej, w obszarze, których odznaczają się mniejsze jednostki – mezoregiony. Do mezoregionów, w obszarze, których położony jest teren miasta i gminy należą: Pogórze Wielickie, Podgórze Krakowskie i Nizina Nadwiślańska.

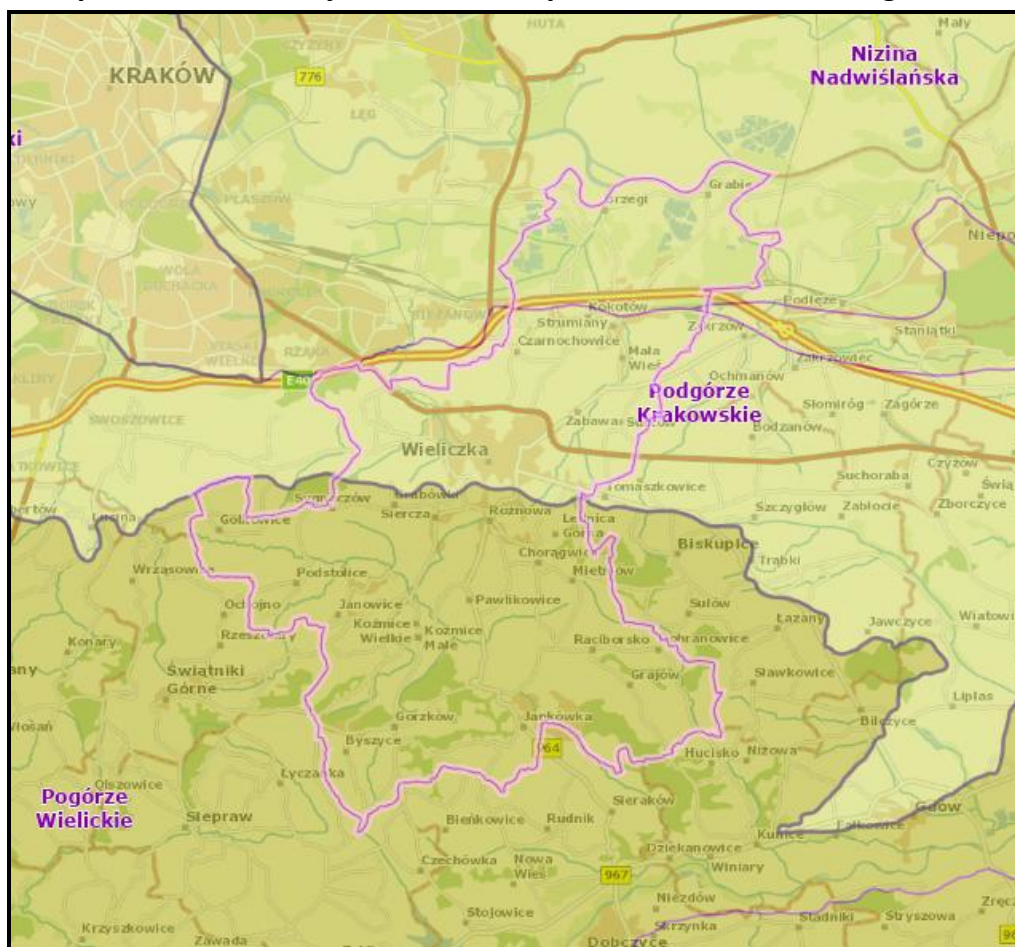
Mezoregion Pogórze Wielickie – region rozciąga się w linii prostej około 50-55 km, przy szerokości około 10-15 km, następnie opada ku północy wyraźnym progiem o wysokości od około 50 do 100 m na skraju nasuniętych na osady morskie miocenu płaszczowin śląskich. Granica z Beskidem Małym między dolinami Wieprzówki i Skawy jest bardzo wyraźna, natomiast im dalej ku wschodowi, coraz bardziej zanika. Mezoregion pokryty jest przez gliny i żwiry plejstoceny, a gleby są średnio produktywne. Jest to gęsto zaludniony region rolniczy o dużym stopniu przekształcenia krajobrazu. Obejmuje południową część miasta i gminy.

Mezoregion Podgórze Krakowskie – region wyodrębniony z Podgórza Bocheńskiego. Jest on dosyć gęsto zaludniony i uległ znacznemu przekształceniu antropogenicznemu. Pod względem geologicznym jest to solonośny miocen, który został sfałdowany pod wpływem nacisku płaszczowin karpacczych. Spiętrzony jest do wysokości około 260-300 m oraz częściowo przykryty osadami czwartorzędu, w tym lessem. Obejmuje środkową część Miasta i Gminy Wieliczka.

Mezoregion Nizina Nadwiślańska – jest to część Kotliny Sandomierskiej obejmująca szeroką dolinę Wisły od Krakowa aż po Zawichost o długości około 175 km. Dolina wypełniona jest przez czwartorzędowe osady rzeczne o miąższości kilkunastu metrów. Na terenie tym wyróżnia się również obok tarasu zalewowego wyższy taras piaszczysty (częściowo z wydymami) i taras przykryty lessem. Od północy oddzielona jest od Wyżyny Małopolskiej kilkudziesięciometrową krawędzią erozyjną. Mezoregion obejmuje północną część obszaru miasta i gminy.¹

¹ Program ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Wieliczka na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028

Rysunek 2. Lokalizacja Miasta i Gminy Wieliczka na tle mezoregionów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://geologia.pgi.gov.pl/>

LUDNOŚĆ I STRUKTURA ZABUDOWY

Teren Miasta i Gminy Wieliczka tworzy 9 osiedli i 29 sołectw. Ogólna liczba ludności na terenie Miasta i Gminy Wieliczka wynosi 70 305 osób. Gęstość zaludnienia to ok. 700. os./km² (Źródło: GUS, ostatnia aktualizacja: 29.10.2025 r.).

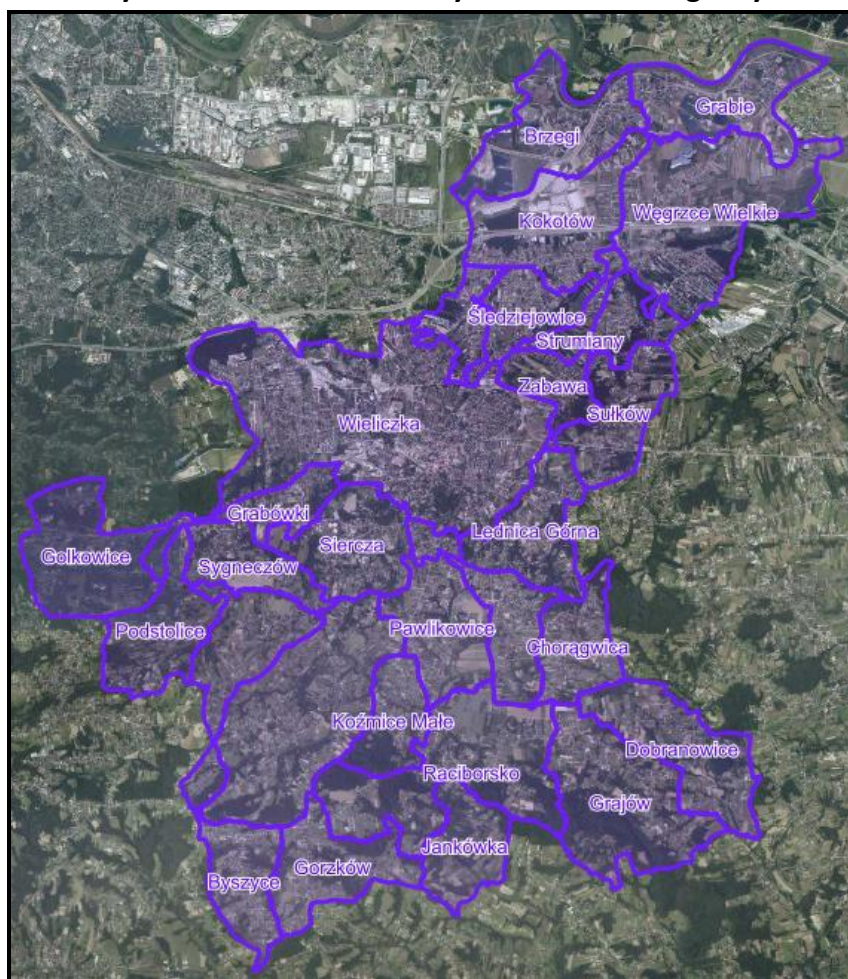
Tabela 1. Liczba ludności poszczególnych osiedli i sołectw

Lp.	Osiedle/Sołectwo	Liczba mieszkańców
Osiedla		
1.	Bogucice	2691
2.	Kościuszki-Przyszłość-Szymanowskiego	2391
3.	Krzyszkowice	6590
4.	Lekarka	2932
5.	Ogrodowe	1975
6.	Sienkiewicza-Asnyka-W. Pola	3476
7.	Śródmieście	1464
8.	Zadory	1449
9.	Zdrojowe	1473
Sołectwa		
1.	Brzegi	622
2.	Byszyce	729
3.	Chorągiewica	1007
4.	Czarnochowice	1912
5.	Dobranowice	677
6.	Golkowice	1785
7.	Gorzków	1080
8.	Grabie	769

9.	Grajów	951
10.	Grabówki	1347
11.	Jankówka	411
12.	Janowice	1323
13.	Kokotów	2325
14.	Koźmice Małe	733
15.	Koźmice Wielkie	2626
16.	Lednica Górna	1554
17.	Mała Wieś	1088
18.	Mietniów	1293
19.	Pawlikowice	1515
20.	Podstolice	1051
21.	Raciborsko	1363
22.	Rożnowa	422
23.	Siercza	1504
24.	Strumiany	761
25.	Sułków	1825
26.	Sygneczów	833
27.	Śledziejowice	2110
28.	Węgrzce Wielkie	2730
29.	Zabawa	1368

Źródło: Informacje uzyskane z Urzędu Miasta i Gminy w Wieliczce

Rysunek 3. Sołectwa Gminy Wieliczka na tle gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://wieliczka.e-mapa.net/>

W śródmiejskiej historycznej części Miasta Wieliczka przeważa zwarta zabudowa mieszkaniowo-usługowa. Największa koncentracja zabudowy jednorodzinnej wolnostojącej zlokalizowana jest w bezpośrednim sąsiedztwie centrum, a także wzdłuż głównych ulic

miasta, ze szczególnym zagęszczeniem terenu pomiędzy ulicami Powstania Warszawskiego i Marszałka Józefa Piłsudskiego oraz na obszarze os. Lekarka – zabudowa modernistyczna i postmodernistyczna, Krzyszkowice (zabudowa jednorodzinna szeregowa). Przedmieścia miasta to zabudowa jednorodzinna i zagrodowa. Przeważają budynki starsze o złym stanie technicznym. Zagospodarowanie terenu o niskiej intensywności w tym obszarze wynika z większej powierzchni działek budowlanych. W ostatnich latach zauważalna jest skłonność do budowania obiektów rezydencjonalnych. Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna występuje w granicach miasta Wieliczka, a także w Czarnochowicach, Śledziejowicach, Strumianach i Zabawie, ze względu na najbardziej miejski charakter tego obszaru, a także na bliskość aglomeracji, jaką jest Kraków. Tereny zabudowy wielorodzinnej na terenie Wieliczki to głównie zabudowa blokowa lat 80-tych XX wieku. Są to obiekty do wysokości pięciu kondygnacji. W Wieliczce występuje pięć osiedli z zabudową wielorodzinną: na zachód od centrum, przy ul. Kościuszki – osiedle Szymanowskiego, os. Kościuszki oraz na wschód od centrum, przy ul. Asnyka – osiedle Asnyka, os. Wincentego Pola oraz os. Sienkiewicza. W ostatnich latach powstała nowa zabudowa wielorodzinna zarówno w Wieliczce, jak i w miejscowościach: Czarnochowice, Śledziejowice, Zabawa, Strumiany. Tereny przeznaczone w miejscowym planie pod zabudowę wielorodzinną są intensywnie zabudowywane.

Biorąc pod uwagę analizę sytuacji demograficznej oraz procesów gospodarczych określa się ilość nieskonsumowanych terenów budowlanych, pod zabudowę mieszkaniową, zarówno jedno- jak i wielorodzinną, jako kierunkowo niewystarczającą. Obszar B obejmujący tereny po północnej i południowej oraz wschodniej stronie miasta, ciągnące się od linii kolejowej Kraków - Rzeszów do doliny Wilgi, charakteryzuje wysoka dynamika rozwoju szczególnie po jego północnej stronie. Koncentracja zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wraz z usługami następuje wzdłuż istniejących dróg z Wieliczki w kierunku Czarnochowic i Kokotowa, Zabawy i Sułkowa do Węgrzc Wielkich, a także wzdłuż drogi z Krakowa do Podłęża. Zwarte zespoły zabudowy występują w sołectwach Kokotów i Węgrzce Wielkie. Po stronie wschodniej obszaru zabudowa mieszkaniowa zgrupowana jest wzdłuż drogi Kraków - Gdów. W części południowej obszaru B zabudowa zlokalizowana jest wzdłuż dróg wylotowych z miasta o kategorii gminnej, powiatowej i wojewódzkiej. Najważniejsza jest droga w kierunku Dobczyc oraz powiązania poszczególnych wsi na kierunku wschód - zachód, w tym szczególnie w paśmie dróg przyległych do miasta na kierunku W-Z Lednica Górna – Rożnowa-Siercza – Golkowice. Przeważa tu zabudowa o charakterze jednorodzinnym. Obszar B cechuje zwarta i w miarę zdyscyplinowana zabudowa, skoncentrowana w części północnej, przede wszystkim w sołectwie Węgrzce Wielkie, Śledziejowice i Kokotów. W ramach przeważających zespołów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej występują przejawiające tendencje koncentracji obiektów usług komercyjnych oraz pojedynczych obiektów drobnej wytwórczości w miejscach zbiegu głównych arterii komunikacyjnych. Na obszarach peryferyjnych tworzą się przysiółki będące załącznikiem rozwijającego się zainwestowania. Obszar C obejmuje tereny w południowej części gminy. Cechuje go przewaga układów rozczłonkowanych skupiających zabudowę wzdłuż istniejących dróg przy znacznej przewadze zabudowy rozproszonej. Zabudowa zwarta występuje w sołectwach Koźmice Wielkie, Podstolice. Towarzyszy jej program usług, nie

wykazujący takich tendencji koncentracji jak w obszarze B. Udział zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej w ramach obszaru C jest porównywalny. Obszar D stanowiący teren na północ od linii kolejowej jest mało zabudowany, z tendencją wzrostową. Skoncentrowana zabudowa wzdłuż ciągów komunikacyjnych ma charakter zwartej zabudowy jednorodzinnej. W obszarze D przeważają tereny obejmujące obszar strefy aktywizacji gospodarczej, znacząco w ostatnim czasie zabudowujące się, a także tereny eksploatacji kruszyw.²

Obszary funkcjonalne A, B, C i D, o których mowa powyżej wynikają z zapisów Miejsowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Wieliczka.

GOSPODARKA GMINY

Gmina Wieliczka nie jest gminą typowo rolniczą. Niemniej jednak użytki rolne stanowią ponad 60% jej powierzchni. Wiele z tych terenów, pomimo rolniczej klasyfikacji w ewidencji gruntów, znajduje się na obszarach przeznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę mieszkaniową, usługową itp., co sprawia, że funkcja budowlana stopniowo dominuje nad rolniczą. Największy udział w strukturze użytków stanowią grunty orne – około 69,97%, następnie kolejno: łąki trwałe – 15,4%, pastwiska trwałe – 6,56% oraz sady 2,62%. W Gminie Wieliczka wg klasy bonitacyjnej 56,2% użytków rolnych posiada gleby klasy I-III, zaś 43,8% to gleby klas IV-VI. Pomimo licznych potencjalnych elementów korzystnie wpływających na rozwój gospodarki rolnej, dane statystyczne potwierdzają tendencje spadkowe – zmniejsza się liczba gospodarstw rolnych oraz zainteresowanie tym kierunkiem rozwoju w gminie. Ogólną przyczyną staje się zmiana charakteru gminy z rolniczego na rezydencjonalny. W związku z powstawaniem infrastruktury działki zajmowane są przez m.in. nowe drogi, a – zwłaszcza w sąsiedztwie autostrady i linii kolejowej – grunty przeobrażane są w tereny inwestycyjne. Zaczyna przeważać funkcja mieszkaniowa i usługowa, a opłacalność ekonomiczna upraw i hodowli staje się mniejsza.

Rolnictwo nie posiada istotnego znaczenia komercyjnego, natomiast jest ono ważne dla gospodarstw domowych. Od lat najczęściej występującymi rodzajami upraw pozostają: ziemniaki, pszenica (największa powierzchnia upraw), pszenżyto, czy też – głównie na użytek indywidualny – warzywa gruntowe.

Należy podkreślić, że południowa część gminy stwarza trudne warunki dla działalności rolniczej (zwłaszcza wsie Byszyce, Koźmice Małe i Grajów). Natomiast tereny szczególnie przyjazne – płaskie, równinne, czy też w sąsiedztwie rzeki – występują głównie we wsiach Brzegi, Grabie, Kokotów, Mała Wieś – Strumiany i Węgrzce Wielkie oraz Śledziejowice (ok ¼ powierzchni rolnych)

Obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, jako główne czynniki jej rozwoju gospodarczego wskazuje dogodne położenie komunikacyjne i bliskość Krakowa, co potwierdzają również dokumenty wyższego szczebla jak np. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego, zgodnie

---

² Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Wieliczka – lipiec 2023 r.

z którym Gmina Wieliczka współtworzy Krakowski Obszar Metropolitalny, czyli główne ogniwo rozwoju gospodarczego województwa, bazujące na bliskości ośrodka metropolitalnego i zdolności przyciągania kapitału zagranicznego, a także na doskonałej dostępności komunikacyjnej i transportowej. Atrakcyjność inwestycyjna Gminy Wieliczka została również doceniona w raporcie przygotowanym przez SGH w Warszawie w 2017 roku (Atrakcyjność Inwestycyjna Regionów 2017). Zgodnie z powyższym opracowaniem Wieliczka została uznana za jedną z najbardziej atrakcyjnych gmin w województwie małopolskim i znalazła się na 3. miejscu wśród wszystkich gmin miejsko-wiejskich w województwie, pod względem atrakcyjności inwestycyjnej. Za gminy o wyższej atrakcyjności uznano wyłącznie Niepołomice i Myślenice, a na podobnym poziomie znalazły się Skawina i Zator.³

1.3. STRUKTURA PROGRAMU I METODYKA PRAC

W celu zgodności programu ochrony środowiska z polityką ekologiczną państwa przyjęto, że Program ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Wieliczka powinien mieć strukturę podobną do „Polityki ekologicznej państwa 2030 – strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej” (PEP2030).

Program, uwzględniający analizę i ocenę stanu środowiska, określa:

- cele ekologiczne do 2033 roku wraz z kierunkami działań,
- plan operacyjny w latach 2026-2029,
- zarządzanie Programem,
- finansowanie wdrażania Programu.

Cele ekologiczne do 2033 roku wraz z kierunkami działań zostały ujęte w trzech blokach tematycznych:

- a) Kierunki działań systemowych,
- b) Ochrona zasobów naturalnych,
- c) Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Jako punkt odniesienia dla planowania gminnej polityki ekologicznej przyjęto:

- Program Strategiczny Ochrona Środowiska będący aktualizacją dotychczasowego programu ochrony środowiska dla województwa małopolskiego pn. „Program Strategiczny Ochrona Środowiska”, obejmujący lata 2014-2020,
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wielickiego na lata 2023-2027 z perspektywą do 2030 roku,
- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Wieliczka na lata 2023-2030,
- cele, priorytety i działania w zakresie ochrony środowiska zdefiniowane w krajowych i wojewódzkich dokumentach programowych.

Niniejszy *Program* jest spójny z założeniami Programu Strategicznego Ochrona Środowiska oraz Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wielickiego na lata 2021-2027

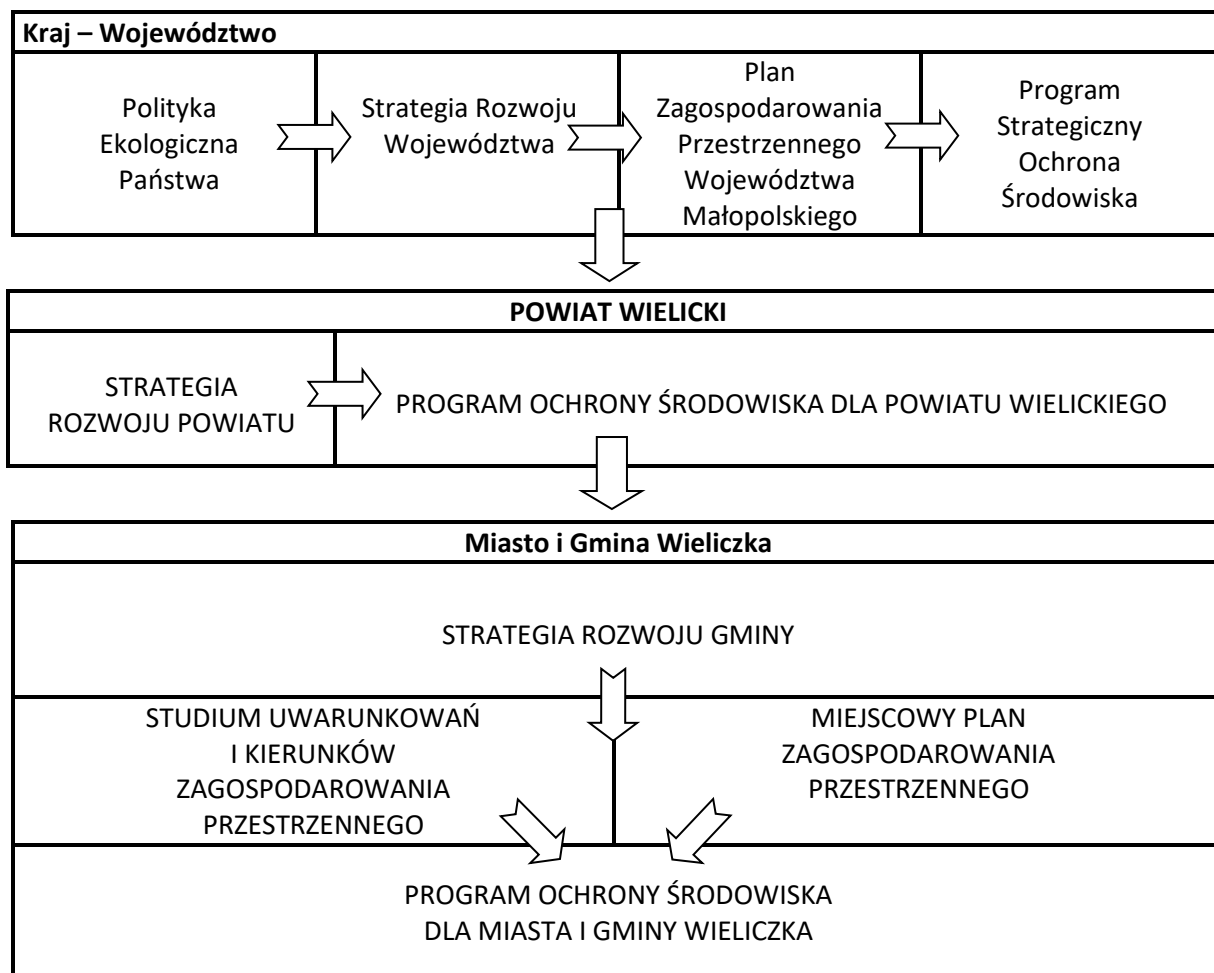
---

³ Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Wieliczka na lata 2023-2030

z perspektywą do 2030 roku, Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Wieliczka na lata 2023-2030 i Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Wieliczka.

Z dokumentów tych wynikają głównie kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego omawianego obszaru i związane z nimi kierunki oddziaływania na środowisko. Wzajemną zależność tych opracowań, obrazuje poniższy diagram.

Schemat 1. Relacja „Programu” do innych opracowań.

Źródło: Opracowanie własne

1.4. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA

Art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska wprowadza obowiązek opracowania programów ochrony środowiska na szczeblu wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Ustawa Prawo ochrony środowiska nie określa jednak sztywnych ram programu ochrony środowiska, zwraca natomiast uwagę (art. 17 pkt 1), by opracowanie takie uwzględniało pewne elementy określone w art. 14, wynikające również z polityki ekologicznej państwa.

„Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej” (PEP2030), została przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 16 lipca 2019 r. Jej rolą jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości

życia dla wszystkich mieszkańców. Polityka wzmacnia działania rządu polegające na budowie innowacyjnej gospodarki z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Polityka ekologiczna państwa 2030 jest strategią w rozumieniu ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. W systemie dokumentów strategicznych doprecyzowuje i operacjonalizuje *Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020* (z perspektywą do 2030 r.) – SOR.

W rezultacie cel główny PEP2030 tj. Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców, przeniesiono wprost z SOR. Cele szczegółowe określono w odpowiedzi na najważniejsze trendy w obszarze środowiska, w sposób umożliwiający połączenie kwestii związanych z ochroną środowiska z potrzebami gospodarczymi i społecznymi. Cele szczegółowe dotyczą zdrowia, gospodarki i klimatu. Realizacja celów środowiskowych ma być wspierana przez cele horyzontalne dotyczące edukacji ekologicznej oraz efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska. Chodzi o rozwijanie kompetencji, umiejętności i postaw ekologicznych społeczeństwa oraz o poprawę zarządzania ochroną środowiska w Polsce.

Cele szczegółowe będą realizowane przez projekty strategiczne oraz wiele zadań, które konkretyzują działania wskazane w SOR i inne działania wskazane w trakcie prac nad Polityką ekologiczną państwa 2030 (np. wynikające z międzynarodowych zobowiązań dla Polski w perspektywie do 2030 r.).

Cele szczegółowe będą realizowane przez kierunki interwencji, takie jak:

- zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód,
- likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb,
- przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej,
- zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,
- gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym,
- zarządzanie zasobami geologicznymi przez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa,
- wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (polegają na określaniu granicznych wielkości emisji dla większych zakładów przemysłowych),
- przeciwdziałanie zmianom klimatu,
- adaptacja do zmian klimatu oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych,
- edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji,
- usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

„Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wielickiego na lata 2023-2027 z perspektywą do 2030 roku” został przyjęty Uchwałą Nr XL/320/2023 Rady Powiatu

Wielickiego z dnia 10 marca 2023 r. w sprawie uchwalenia „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wielickiego na lata 2023-2027 z perspektywą do 2030 roku”. Jako główny cel ww. Programu przyjęto: Korzystny stan środowiska w powiecie wielickim realizowany z uwzględnieniem działań adaptacyjnych do zmian klimatu. Realizacja zadań polityki ochrony środowiska w powiecie wielickim określona w ww. Programie miała na celu osiągnięcie stanu, w którym obszar powiatu wielickiego będzie charakteryzować:

1. Dobra jakość powietrza i zapobieganie zmianom klimatycznym w obszarze ochrony klimatu i powietrza.
2. Mała liczba ludności narażonej na niekorzystny klimat akustyczny.
3. Brak zagrożenia ponadnormatywną emisją pól elektromagnetycznych do środowiska.
4. Dobra jakość wód i łagodzenie zmian klimatycznych w obszarze gospodarowania wodami.
5. Dobrze rozwinięta i funkcjonująca infrastruktura wodno-ściekowa.
6. Racjonalna gospodarka zasobami złóż surowców mineralnych.
7. Zrównoważone gospodarowanie oraz adaptacja do zmian klimatycznych w obszarze gleb.
8. Prawidłowa i bezpieczna dla środowiska gospodarka odpadami.
9. Wysoki poziom różnorodności biologicznej.
10. Brak zagrożeń poważnymi awariami.

W programie wskazano, że poprawa stanu środowiska uzależniona jest od poprawy stanu jego poszczególnych komponentów: powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych, klimatu akustycznego, zasobów przyrodniczych. Natomiast na podniesienie komfortu życia mieszkańców powiatu składa się kilka czynników, które wzajemnie się uzupełniają m.in.: poprawa warunków bytowych, poprawa świadczonych usług w zakresie turystyki, rekreacji i wypoczynku, wzrost atrakcyjności środowiska przyrodniczego i krajobrazowego, ale również poprawa stanu jakości wód, powietrza, klimatu akustycznego oraz terenów leśnych. Ponadto w Programie podkreślono, że ważnym aspektem, który należy wziąć pod uwagę przy dokonywaniu oceny możliwości poprawy stanu środowiska oraz podniesienia komfortu życia mieszkańców powiatu wielickiego są zmiany klimatyczne i konieczność szukania nowych rozwiązań, ułatwiających adaptacji do skutków tych zmian. Zrównoważony rozwój powiatu wielickiego to taki, w którym ochrona środowiska i dbanie o poprawę stanu środowiska przyrodniczego, a także racjonalny wzrost gospodarczy i poprawa komfortu życia mieszkańców pozostają w równowadze oraz mają korzystny wpływ w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatycznym.

Szczegółowy zakres, sposób oraz forma sporządzania Gminnego Programu Ochrony Środowiska (POŚ) są zgodne z przyjętymi przez Ministerstwo Środowiska „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” (Warszawa, 2 września 2015 r.) oraz załącznikami do Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska (Warszawa, styczeń 2020 r.). Wytyczne, jak i załączniki „(...) mają charakter ramowy i mogą być

wykorzystane, jako materiał pomocniczy przy sporządzaniu programów ochrony środowiska”.

Dokument ten podkreśla, że struktura wojewódzkich powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska powinna nawiązywać do struktury „Polityki ekologicznej państwa”.

2. ZAŁOŻENIA WYJŚCIOWE PROGRAMU

Istotną rolę w definiowaniu Programu ochrony środowiska pełniły zapisy zawarte w dokumentach strategicznych państwa oraz przepisach prawnych regulujących zagadnienia związane z ochroną środowiska. Wśród najważniejszych należy wymienić:

- Politykę Ekologiczną Państwa 2030 (PEP2030);
- ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 647 ze zm.);
- ustawę z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1587 ze zm.);
- ustawę z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. 2025 r. poz. 960);
- ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.);
- ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.);
- Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska (Warszawa, 2 września 2015 r.) oraz załączniki do Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska (Warszawa, styczeń 2020 r.).

Opracowując niniejszy *Program* uwzględniono także takie dokumenty, jak:

- Program Strategiczny Ochrona Środowiska dla województwa małopolskiego,
- Plan Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego na lata 2023-2028;
- Regionalny Plan Działań dla Klimatu i Energii dla Województwa małopolskiego,
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa małopolskiego,
- Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa małopolskiego.

Wymienione dokumenty należy postrzegać jako wytyczne dla niniejszego *Programu*, stanowiące uwarunkowania zewnętrzne.

Polityka ochrony środowiska Miasta i Gminy Wieliczka, poza uwarunkowaniami zewnętrznymi, zależy także od uwarunkowań wewnętrznych, a więc od warunków naturalnych, stanu środowiska, przyszłościowego rozwoju gospodarczego i społecznego Gminy Wieliczka.

Analiza uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych stanowi podstawę do sformułowania celów ekologicznych i kierunków działań, priorytetów ekologicznych oraz konkretnych przedsięwzięć zmierzających do poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego, ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody, opisanych w niniejszym *Programie*.

Program ochrony środowiska jest również zgodny ze Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Wieliczka na lata 2023-2030.

Celem generalnym Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Wieliczka jest poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Wieliczka poprzez społeczno-gospodarczy i przestrzenny rozwój gminy.

Poniżej przedstawiono domeny „Strategii...”, które zostały zaadaptowane na potrzeby niniejszego Programu:

Domena 1. Gmina funkcjonalna

Pożądaný stan docelowy: Dynamicznemu rozwojowi mieszkalnictwa na obszarze gminy towarzyszy równoległy proces zapewnienia wysokiej jakości oferty usług dostępnych dla mieszkańców oraz dbanie o stan środowiska naturalnego i ład przestrzenny gminy. Tym samym działania koncentrują się wokół czterech głównych kierunków:

- **zapewnienia powszechnego dostępu do usług komunalnych** dla mieszkańców gminy – woda, kanalizacja, energia elektryczna, gospodarka odpadami komunalnymi;
- **zapewnienia sprawnej, zintegrowanej i funkcjonalnej sieci transportowej i komunikacyjnej** w obrębie gminy, ale także w kontekście powiązań międzygminnych/metropolitalnych;
- **dbanie o ład przestrzenny** poprzez prowadzenie polityki zagospodarowania przestrzennego gminy skupionej wokół dwóch podstawowych kierunków:
  - ✓ zrównoważonej polityki mieszkaniowej,
  - ✓ aktywnej polityki proinwestycyjnej w oparciu m.in. o Wielicką Strefę Aktywności Gospodarczej oraz inne tereny przeznaczone pod inwestycje gospodarcze.

Domena 2. Gmina rozwijająca swój kapitał społeczny

Pożądaný stan docelowy: Gmina Wieliczka to gmina obywatelska, oferująca swoim mieszkańcom szereg usług społecznych o wysokim standardzie, stale rozwijająca kapitał społeczny poprzez:

- **zaspokajanie potrzeb edukacyjnych**, na każdym etapie edukacji i na najwyższym poziomie, także we współpracy ze szkołami spoza gminy i ośrodkami akademickimi - zarówno w odniesieniu do infrastruktury, jak również różnorodności i jakości oferty edukacyjnej i opiekuńczo-wychowawczej oferowanej przez placówki gminne;
- **zaspokajanie potrzeb kulturalnych** oraz umożliwianie rozwijania swoich zainteresowań i samorealizacji mieszkańcom gminy, również w ramach współpracy metropolitalnej, ale też zintensyfikowanie współpracy przy organizacji prestiżowych wydarzeń na skalę kraju i Europy;
- **łagodzenie i wyrównywanie społecznych kontrastów** poprzez m.in. prowadzenie działań skutecznie ograniczających zjawisko wykluczenia społecznego, takich jak: wspieranie rodzin nieradzących sobie w funkcjach opiekuńczo-wychowawczych (przemoc w rodzinie, uzależnienia itp.), niwelacja barier dostępu do usług i zasobów gminy dla osób ze szczególnymi potrzebami i osób wykluczonych społecznie oraz zwiększanie ich aktywności społeczno-zawodowej, wspieranie aktywności społecznej osób starszych oraz rozwój dostępnej na terenie gminy oferty w zakresie opieki dziennej i całodobowej skierowanej do seniorów potrzebujących wsparcia opiekuńczego, dbanie o zaspokojenie

potrzeb mieszkaniowych (rozbudowa zasobu mieszkań komunalnych, socjalnych, interwencyjnych);

- **wspieranie integracji i aktywności obywatelskiej mieszkańców gminy** – wspieranie rozwoju stowarzyszeń lokalnych oraz aktywności niesformalizowanych grup mieszkańców, podejmowanie działań wzmacniających poczucie tożsamości historycznej i kulturowej mieszkańców z terenu wielickiego.

Domena 3. Gmina dbająca o dobrostan i zdrowe środowisko naturalne

Pożądany stan docelowy: Dbanie o zdrowie to dbanie o zdrowy styl życia mieszkańców, profilaktykę zdrowotną oraz zapewnienie bazy dla świadczenia usług medycznych, jak również zapewnienie bezpiecznego i zdrowego środowiska do życia. Podstawowe kierunki działań to:

- bycie **centrum rekreacji i sportu** dla mieszkańców, z różnorodną, nowoczesną i całoroczną ofertą rekreacyjno-sportową realizowaną w oparciu o infrastrukturę rekreacyjno-sportową wspieraną działaniami promującymi aktywny, sportowy styl życia wśród dzieci, młodzieży i dorosłych (m.in. organizacja rodzinnych imprez rekreacyjno-sportowych, promocja aktywności fizycznej w szkołach – np. międzyszkolne zawody sportowe);
- realizacja programów promujących **zdrowie i profilaktykę zdrowotną** oraz rozwój bazy do świadczenia usług zdrowotnych;
- stałe rozwijanie **funkcji uzdrowskiej Wieliczki** w oparciu o potencjał Kopalni Soli oraz infrastrukturę wspierającą (tężnia solankowa, oferta zabiegowa, kąpiele solankowe, błotne, balneologia itp.), jak również strefy zieleni (zagospodarowane parki ze stosowną infrastrukturą);
- **zapewnienie bezpiecznego środowiska do życia** z poszanowaniem i ochroną zasobów naturalnych, w tym prowadzenie efektywnej polityki dbania o czyste powietrze i wodę (m.in. poprzez ograniczanie niskiej emisji, popularyzację odnawialnych źródeł energii, upowszechnianie transportu niskoemisyjnego, rozbudowę sieci kanalizacyjnej) oraz stałą współpracę z gminami sąsiednimi, aby skuteczność podejmowanych działań w obszarze dbania o środowisko naturalne, w jakim żyją mieszkańcy gminy, była możliwie najwyższa; stała adaptacja do zmian klimatu – m.in. przeciwdziałanie okresowym suszom, powodziom, ruchom masowym ziemi (osuwiskom).

3. STRATEGIA DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA DO ROKU 2029 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2033

3.1. KIERUNKI DZIAŁAŃ SYSTEMOWYCH

3.1.1. UDZIAŁ SPOŁECZEŃSTWA W DZIAŁANIACH NA RZECZ OCHRONY ŚRODOWISKA

STAN WYJŚCIOWY

Edukacja ekologiczna jest jednym z podstawowych warunków realizacji Programu ochrony środowiska. Świadome wspólnoty społeczne podejmują liczne lokalne akcje proekologiczne oraz sprawują społeczną kontrolę nad działaniami przedsiębiorstw i instytucji. Dlatego też konieczne jest zapewnienie mieszkańcom Miasta i Gminy Wieliczka szerokiego dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie, a także o działaniach instytucji w sektorze ochrony środowiska.

Działania prowadzone w zakresie edukacji ekologicznej na terenie gminy muszą docierać do wszystkich grup społecznych i wiekowych, dlatego ważne jest znalezienie odpowiednich środków przekazu.

Działalność edukacyjna na terenie Gminy Wieliczka, jak i Powiatu Wielickiego polega przede wszystkim na wspieraniu edukacji ekologicznej w szkołach, publikowaniu materiałów informacyjnych i prelekcjach o tematyce ekologicznej.

Gmina Wieliczka co roku aktywnie angażuje się w proekologiczne inicjatywy. Ich celem jest zarówno zwiększenie świadomości, jak i praktyczne działanie na rzecz ochrony środowiska. Organizuje coroczną akcję „Sprzątanie świata”, w którą włączają się zarówno uczniowie w szkołach, jak i całe lokalne społeczności. Dzięki temu uczestnicy mają okazję nie tylko posprzątać swoje otoczenie, ale też podnieść swoją wiedzę na temat prawidłowego segregowania odpadów i gospodarki odpadami. Równocześnie gminne inicjatywy obejmują sadzenie roślin, co ma na celu zwiększenie powierzchni zielonych i poprawę jakości powietrza na terenie gminy. Ponadto, od 2024 roku gmina rozszerzyła działania o regularne zbiórki makulatury oraz elektroodpadów. Działanie to ma na celu zachęcenie mieszkańców do recyklingu surowców wtórnych, a także ułatwienie im pozbycia się problematycznych odpadów w sposób bezpieczny dla środowiska. Wszystkie te działania mają za zadanie nie tylko sprzątać, ale przede wszystkim edukować i budować poczucie odpowiedzialności za gminę.

Tabela 2. Edukacja ekologiczna na terenie Miasta i Gminy Wieliczka

Rodzaj prowadzonych działań	Podmiot realizujący	Obszar	Okres realizacji
Projekt „Ekodoradca w Gminie Wieliczka”	WGK-Ś (Ekodoradcy)	Ochrona jakości powietrza, ochrona wód, oszczędzanie energii, wykorzystanie OZE, segregacja i recykling odpadów, promocja adopcji psów i kotów	01.03.2024 -28.02.2027
Porozumienie z WFOŚiGW na obsługę i promocję Programu Czyste Powietrze	WGK-Ś (Ekodoradcy)	ochrona jakości powietrza	2020-2030

Źródło: Informacje uzyskane z Urzędu Miasta i Gminy w Wieliczce

Poza wyżej wymienionymi akcjami edukacyjnymi, udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska przejawia się również poprzez:

- udział w procedurach ocen oddziaływania przedsięwzięć na środowisko i w procedurach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko dla projektów dokumentów;
- udostępnianie na stronie internetowej opracowań planistycznych i programowych;
- publikacje prasowe, programy telewizyjne, imprezy promocyjne.

Cel do 2033 roku

Jednym z istotnych elementów w realizacji celów *Programu* jest edukacja ekologiczna społeczeństwa. Stałe podnoszenie świadomości ekologicznej, jako element wzmacniający poziom akceptacji działań proekologicznych podejmowanych przez instytucje publiczne, wynika bezpośrednio z Polityki Ekologicznej Państwa. Edukacja ekologiczna ma na celu zapewnienie rozwoju społeczeństwa realizującego zasady zrównoważonego rozwoju i posiadającego umiejętność oceny stanu bezpieczeństwa ekologicznego. Natomiast prawo do informacji o środowisku jest jednym z najważniejszych instrumentów ochrony środowiska i elementem, dzięki któremu społeczeństwo ma możliwość wpływania na procesy podejmowania decyzji, których skutki mają znaczenie dla środowiska.

Edukacja ekologiczna powinna być kierowana do wszystkich grup społecznych i zawodowych.

Skuteczna edukacja ekologiczna powinna być realizowana poprzez:

- edukację formalną, która obejmuje dzieci w wieku przedszkolnym, młodzież, pedagogów i specjalistów związanych z ochroną środowiska,
- edukację nieformalną, obejmującą dzieci, młodzież i dorosłych, prowadzoną przez środki masowego przekazu oraz za pomocą różnych form udziału w procesach samoedukacji indywidualnej i grupowej, z wykorzystaniem uwarunkowań lokalnych i terenowych.

Samorząd lokalny powinien zabezpieczyć środki w swoim budżecie na działania promujące zasadę zrównoważonego rozwoju.

Kierunki działań do roku 2029

- Wspieranie merytoryczne i finansowe działań z zakresu edukacji ekologicznej prowadzonej w szkołach i przedszkolach oraz promowanie aktywnych form edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży np. poprzez organizowanie konkursów, sesji popularnonaukowych związanych z tematyką środowiskową, czy też włączanie się w akcje „Sprzątanie Świata” lub obchody „Dnia Ziemi”.
- Przygotowanie wydawnictw informacyjno-promocyjnych (broшуry, foldery, informatory), zamieszczanie artykułów w lokalnej prasie.
- Współdziałanie władz gminy z mediami, organizacjami pozarządowymi w zakresie prezentacji stanu środowiska oraz działań podejmowanych na rzecz jego ochrony.
- Wdrożenie mechanizmów ułatwiających dostęp do informacji o środowisku oraz udział przedstawicieli władz gminy w szkoleniach z zakresu publicznego dostępu do informacji o środowisku.

- Promowanie postaw opartych na idei zrównoważonego rozwoju i odpowiedzialnej konsumpcji.

3.1.2. UWZGLĘDNIENIE ZASAD OCHRONY ŚRODOWISKA W STRATEGIACH SEKTOROWYCH

STAN WYJŚCIOWY

Dążąc do zachowania zasobów cennych przyrodniczo, poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego oraz rozwoju gospodarczego i społecznego Miasta i Gminy Wieliczka, należy kierować się zasadą zrównoważonego rozwoju. Dlatego ważne jest uwzględnianie celów ochrony środowiska we wszystkich dokumentach strategicznych sektorów gospodarczych, a przede wszystkim w transporcie, energetyce, przemyśle, gospodarce komunalnej, rolnictwie, turystyce i rekreacji, gdyż sektory te wykazują największą presję na środowisko. Ponadto dokumenty te powinny być poddawane tzw. strategicznym ocenom oddziaływania na środowisko w celu sprawdzenia, czy rozwiązania w nich zawarte nie spowodują zagrożenia dla środowiska.

Cel do 2029 roku

- Uwzględnianie celów ochrony środowiska w sektorowych dokumentach strategicznych.
- Podnoszenie świadomości ekologicznej osób opracowujących dokumenty sektorowe.
- Podnoszenie świadomości w zakresie korzyści jakie niesie współpraca przedstawicieli sektorów gospodarczych z przedstawicielami organów ochrony środowiska.

Kierunki działań do roku 2033

- Włączenie aspektów ochrony środowiska do wszystkich sektorowych dokumentów strategicznych, w tym głównie do dokumentów w takich dziedzinach jak: transport, przemysł, energetyka, rolnictwo, turystyka i rekreacja.
- Uwzględnianie w strategicznych ocenach oddziaływania na środowisko wpływu na obszary chronione i warunki życia ludzi.
- Współpraca przedstawicieli sektorów gospodarczych z przedstawicielami organów ochrony środowiska przy opracowywaniu dokumentów sektorowych.

3.1.3. ASPEKTY EKOLOGICZNE W PLANOWANIU I ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM

STAN WYJŚCIOWY

Krajowe przepisy dotyczące konieczności przedstawiania zagadnień dotyczących ochrony środowiska w planie zagospodarowania przestrzennego zawarte są w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 ze zm.).

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego jest podstawowym instrumentem kształtowania ładu przestrzennego określającym przeznaczenie, warunki zagospodarowania

i zabudowy terenu, a także rozmieszczenie inwestycji celu publicznego. W planie miejscowym określa się obowiązkowo m.in. zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego i zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu (art. 15 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym). Cały teren Gminy Wieliczka jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Wieliczka składa się z 4 obszarów:

- 'obszar A' (miasto Wieliczka),
- 'obszar B' (Czarnochowice, Śledziejowice, Strumiany, Mała Wieś, Zabawa, Sułków, Rożnowa, Lednica Górna, Siercza, Grabówki, Sygńczów, Pawlikowice oraz południowa część wsi: Kokotów, Węgrzce Wielkie i północna część wsi: Golkowice, Podstolice, Koźmice Wielkie, Koźmice Małe, Mietniów),
- 'obszar C' (południowa część wsi Golkowice, Podstolice, Koźmice Wielkie, Koźmice Małe, Mietniów oraz wsie: Janowice, Chorągwica, Raciborsko, Grajów, Dobranowice, Jankówka, Gorzków, Byszyce),
- 'obszar D' (Brzegi, Grabie i północna część wsi Kokotów i Węgrzce Wielkie).

Zgodnie z art. 13a ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 ze zm.) dla obszaru gminy, z wyłączeniem terenów zamkniętych innych niż ustalane przez ministra właściwego do spraw transportu, rada gminy uchwała plan ogólny gminy. Plan ogólny jest nowym aktem planowania przestrzennego, które wprowadziła ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Plan ogólny Gminy Wieliczka stanowić będzie akt prawa miejscowego, który zastąpi studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wieliczka. Zgodnie z art. 65 ustawy zmieniającej, dotychczasowe studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zachowają swoją moc do dnia wejścia w życie planu ogólnego, jednak nie dłużej niż do 30 czerwca 2026 r. Plan ogólny będzie podstawą do uchwalania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. W planie ogólnym obowiązkowo określone będą strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne. Będzie można w nim również określić obszary uzupełnienia zabudowy oraz obszary zabudowy śródmiejskiej.

Plan Ogólny Ustalenia planu ogólnego określa się, uwzględniając uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy, w szczególności m.in.:

- politykę przestrzenną gminy określoną w strategii rozwoju gminy;
- znajdujące się na obszarze gminy: formy ochrony przyrody, obszary szczególnego zagrożenia powodzią, tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi;
- tereny górnicze;
- rozmieszczenie istniejących i planowanych obiektów infrastruktury społecznej;
- zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w gminie.

Cel do 2029 roku

- Zagospodarowanie przestrzeni gminy zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Kierunki działań do 2033 roku

- Uwzględnianie progów tzw. „chłonności” środowiskowej i „pojemności” przestrzennej wraz z systemem monitorowania zmian.
- Wyznaczenie w planie zagospodarowania przestrzennego obszarów do lokalizacji obiektów mogących znacząco oddziaływać na środowisko.
- Ustalenie w planie zagospodarowania przestrzennego terenów o szczególnych walorach krajobrazowych i określenie warunków inwestowania na tych terenach oraz w ich otoczeniu.
- Przestrzeganie w planie zagospodarowania przestrzennego proporcji pomiędzy obszarami zainwestowanymi i biologicznie czynnymi.
- Uwzględnianie w planie zagospodarowania przestrzennego, przy lokalizacji nowych obiektów, warunków życia ludzi.
- Uwzględnianie konfliktów środowiskowych w planowaniu przestrzennym.
- Ochrona terenów zielonych, wód powierzchniowych.
- Zagospodarowanie wód opadowych.
- Zachowanie i zwiększanie retencji wody w krajobrazie.
- Ochrona stref infiltracyjnych i zasilania wód podziemnych.
- Zachowanie funkcji przestrzennych dolin rzecznych i ich naturalnego charakteru.
- Bezpieczeństwo powodziowe i ochrona przed podtopieniami.
- Ochrona jakości wód powierzchniowych i podziemnych.
- Spójność sieci przyrodniczych.
- Błękitno-zielona przestrzeń dla mieszkańców.
- Adaptacja do zmian klimatu i zwiększanie odporności zlewni.

3.1.4. ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKOWE

STAN WYŚCIGOWY

System zarządzania środowiskiem (SZS) zapewnia włączenie środowiska i jego ochrony do celów strategicznych poszczególnych firm oraz przypisanie tych zagadnień do kompetencji zarządu. Systemy te są dobrowolnym zobowiązaniem się przedsiębiorstw, placówek sektora finansów, jednostek administracji publicznej i innych do podejmowania działań mających na celu zmniejszenie oddziaływań na środowisko, związanych z prowadzoną działalnością. Posiadane przez daną firmę prawidłowo funkcjonującego SZS gwarantuje, iż firma ta działa zgodnie ze wszystkimi przepisami ochrony środowiska.

Najpopularniejszym systemem wśród polskich firm jest PE-EN ISO 14001. Norma ta pozwala zbudować System Zarządzania Środowiskowego w oparciu o tzw. podejście procesowe. Jednym z najważniejszych elementów jest uwzględnienie ciągłego doskonalenia w działaniach danego przedsiębiorstwa czy organizacji. Podstawowym kryterium, na którym opiera się działania w zakresie Systemu Zarządzania Środowiskowego jest identyfikacja aspektów środowiskowych.

Znacznie trudniejszym do wprowadzenia jest system zarządzania środowiskowego zgodnie z normą europejską EMAS. System ekzarządzania i audytu EMAS (ang. EcoManagement and Audit Scheme) to unijny system certyfikacji środowiskowej, który funkcjonuje w oparciu o Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009 z 25 listopada 2009 r. w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekzarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS).

System ekzarządzania i audytu (EMAS) jest adresowany do wszystkich rodzajów organizacji zainteresowanych wdrażaniem kompleksowych rozwiązań w obszarze ochrony środowiska, zarówno przedstawicieli firm, jak i instytucji niekomercyjnych. To użyteczne narzędzie tworzenia w organizacjach kultury zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego zarządzania dostępnymi zasobami i energią. Wymagania systemu ekzarządzania i audytu EMAS dają wytyczne, swoiste wskazówki, dzięki którym organizacje porządkują obowiązki w zakresie ochrony środowiska, optymalizują ponoszone koszty i efektywnie zarządzają energią i zasobami. System ekzarządzania i audytu EMAS to także wiarygodny system raportowania oddziaływań organizacji na środowisko, który ułatwia prowadzenie otwartego dialogu z zainteresowanymi stronami.

Rejestracja w systemie ekzarządzania i audytu EMAS oznacza spełnienie przez organizację najbardziej wyśrubowanych wymagań ochrony środowiska. To prestiż bycia w gronie firm, które prowadzą swoją działalność zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju. Prestiż potwierdzony certyfikatem przyznawanym przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.

Z listy rejestru EMAS wynika, że podmioty gospodarcze działające na terenie Miasta i Gminy Wieliczka nie mają wprowadzonego systemu zarządzania środowiskiem.

Cel do 2029 roku

- Kontynuacja działalności istniejących zakładów przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju środowiska.

Działania podmiotów gospodarczych powinny uwzględniać „dobra wolne” jako nieodnawialne i te, które należy wykorzystywać w sposób racjonalny dla zakładów i środowiska z uwzględnieniem rachunku ekonomicznego. Oprócz działań związanych bezpośrednio z procesem produkcyjnym pozytywne rezultaty mogą być osiągnięte także poprzez działania pośrednie - dobre zarządzanie mediami, utrzymywanie porządku i czystości w zlewniach wewnętrznych zakładów, prowadzenie właściwej eksploatacji tych obiektów i urządzeń wodnych oraz przestrzeganie zasad eksploatacyjnych.

Zakłady będą w dalszym ciągu zachęcane w ramach wdrażania systemów dobrego zarządzania środowiskiem do:

- zmniejszania zużycia energii i przechodzenia na wykorzystywanie energii przyjaznej środowisku,
- wprowadzania zamkniętych cykli obiegu wody a pośrednio ilości odprowadzanych ścieków lub wprowadzaniu recyklingu - zamykania obiegu materiałów i surowców,
- redukcji odpadów i ich gospodarczego wykorzystania,

- wprowadzania najlepszych dostępnych technik (BAT),
- integracji świadomości ekologicznej z organizacją produkcji.

Kierunki działań do roku 2033

- Zachęcanie przedsiębiorców do wprowadzania w przedsiębiorstwach innowacyjności z zakresu ochrony środowiska (wdrożenie technologii energooszczędnych i zmniejszenie wodochłonności, zmniejszenie emisji substancji zanieczyszczających do powietrza poprzez: zmianę wykorzystania źródeł energii na przyjazne dla środowiska, budowę nowych i modernizację istniejących instalacji).
- Promowanie i wsparcie wdrażania zarządzania środowiskowego w sektorze małych przedsiębiorstw.
- Zachęcanie przedsiębiorców do wprowadzania w przedsiębiorstwach systemów zarządzania środowiskowego EMAS, ISO.

3.1.5. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SZKODY W ŚRODOWISKU

Zgodnie z art. 6 pkt 11 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2187) przez szkodę w środowisku rozumie się *„negatywną, mierzalną zmianę stanu lub funkcji elementów przyrodniczych, ocenioną w stosunku do stanu początkowego, która została spowodowana bezpośrednio lub pośrednio przez działalność prowadzoną przez podmiot korzystający ze środowiska:*

a) w gatunkach chronionych lub chronionych siedliskach przyrodniczych, mającą znaczący negatywny wpływ na osiągnięcie lub utrzymanie właściwego stanu ochrony tych gatunków lub siedlisk przyrodniczych, z tym że szkoda w gatunkach chronionych lub chronionych siedliskach przyrodniczych nie obejmuje uprzednio zidentyfikowanego negatywnego wpływu, wynikającego z działania podmiotu korzystającego ze środowiska zgodnie z:

- ✓ *decyzją, o której mowa w art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody lub decyzją, o której mowa w art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub*
- ✓ *zatwierdzonym planem urządzenia lasu, dla którego przeprowadzono strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko, o której mowa w art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2020 r. poz. 283, 284, 322, 471 i 1378), lub*
- ✓ *decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach, o której mowa w art. 71 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, lub*
- ✓ *postanowieniami, o których mowa w art. 90 ust. 1 i art. 98 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,*

- b) w wodach, mającą znaczący negatywny wpływ na potencjał ekologiczny, stan ekologiczny, chemiczny lub ilościowy wód lub stan środowiska wód morskich w obszarach morskich, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 2169 oraz z 2020 r. poz. 284 i 1378), z wyjątkiem przypadków, o których mowa w art. 38j ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne,
- c) w powierzchni ziemi, przez co rozumie się zanieczyszczenie gleby lub ziemi, w tym w szczególności zanieczyszczenie mogące stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzi”.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska obejmują skutki dla środowiska w wyniku awarii przemysłowych i transportowych z udziałem niebezpiecznych substancji chemicznych, niekontrolowanych rozszczelnień instalacji oraz środków transportu.

Zgodnie z zasadami przezorności i prewencji jednym z celów polityki ekologicznej jest eliminowanie lub zmniejszanie skutków dla środowiska tych zagrożeń.

Zagrożenie spowodowane gwałtownym zdarzeniem może wywołać znaczne zanieczyszczenie środowiska. Poważnym źródłem powstania nadzwyczajnych zagrożeń środowiska mogą być wypadki, w których biorą udział autocysterny przewożące środki toksyczne, paliwa lub inne niebezpieczne substancje.

Cel do 2029 roku

- Zwiększanie świadomości właścicieli przedsiębiorstw w kierunku przeciwdziałania szkodom w środowisku, zgodnie z ustawą z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie.

Kierunki działań do 2033 roku

- Egzekwowanie zasady – „zanieczyszczający płaci”.
- W przypadku wystąpienia szkody w środowisku rekultywacja terenów, na których wystąpiły szkody.

3.2. OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH

3.2.1. OCHRONA PRZYRODY

STAN WYJŚCIOWY

Obowiązek ochrony przyrody reguluje ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. 2024 r. poz. 1478 ze zm.).

Ochrona przyrody, w rozumieniu ustawy, polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody. Do form ochrony przyrody zaliczane są: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Celem ochrony przyrody jest:

1. utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów,
2. zachowanie różnorodności biologicznej,
3. zachowanie dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego,
4. zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony,
5. ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień,
6. utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody,
7. kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocje w dziedzinie ochrony przyrody.

Przyrodę i jej elementy obejmuje się szczególną troską przez tworzenie różnej rangi form ochrony przede wszystkim w celu zachowania różnorodności biologicznej nie tylko w obrębie danego państwa lecz w rozumieniu całej populacji ludzkiej, w celu zachowania ciągłości istnienia gatunków roślin i zwierząt wraz z siedliskami, w których występują.

Na obszarze Miasta i Gminy Wieliczka znajdują się następujące formy ochrony przyrody:

- Rezerwat przyrody „Groty Kryształowe”,
- 40 stanowisk dokumentacyjnych,
- 33 pomniki przyrody,
- 5 użytków ekologicznych.

Rezerwat przyrody Groty Kryształowe to obszar o powierzchni 1,0400 ha, uznany za rezerwat rozporządzeniem nr 84/2000 Wojewody Małopolskiego z dnia 11 września 2000 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Obecnie obowiązującym aktem jest zarządzenie nr 30/11 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 14 listopada 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody Groty Kryształowe. Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych dziedzictwa geologicznego w postaci podziemnych komór o ścianach obrosłych kryształami halitu o unikatowej wartości mineralogicznej, wraz z ich otoczeniem, stanowiącym fragment skomplikowanej budowy geologicznej mioceniowego złoża wielickiego. Jest to pierwszy w Polsce podziemny rezerwat przyrody nieożywionej. Utworzono go w całości w Kopalni Soli w Wieliczce, która wpisana została na Listę światowego dziedzictwa UNESCO.

Tabela 3. Charakterystyka rezerwatu przyrody „Groty Kryształowe”

Rodzaj rezerwatu	przyrody nieożywionej
Typ rezerwatu	geologiczny i glebowy
Podtyp rezerwatu	skał, minerałów, osadów, gleb i wydym
Typ ekosystemu	skalny
Podtyp ekosystemu	skał osadowych

Źródło: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/>

Ponadto dla rezerwatu „Groty Kryształowe” ustanowiony został plan ochrony - zarządzenie nr 9/11 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia

31 marca 2011 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Groty Kryształowe”.

Stanowiska dokumentacyjne

Zgodnie z art. 41 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, **stanowiskami dokumentacyjnymi** są niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych. Stanowiskami dokumentacyjnymi mogą być także miejsca występowania kopalnych szczątków roślin lub zwierząt.

Na terenie Miasta i Gminy Wieliczka utworzono 40 takich stanowisk. Wszystkie obejmują wyrobiska podziemne. Szczegółowy wykaz prezentuje poniższa tabela.

Tabela 4. Wykaz stanowisk dokumentacyjnych na terenie Miasta i Gminy Wieliczka

Lp.	Nazwa	Kategoria	Rodzaj stanowiska	Powierzchnia	Charakterystyka geologiczna	Lokalizacja	Akt prawny o utworzeniu
1.	35.A/1	naturalne	wyrobisko podziemne	0,0186	Osady złoża bryłowego między fałdem południowym a środkowym - złoża bryłowe z podstawowym typem soli laminowanej	Poziom I "Bono" - odcinek o długości ok. 150 m, łączący szyb Daniłowicza i komorę Janowice	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)
2.	35.A/2	naturalne	wyrobisko podziemne	0,0528	Osady złoża pokładowego - fałd środkowy, odsłonięcia różnych odmian soli spizowej łuski centralnej złoża pokładowego	Poziom I "Bono" - odcinek o długości 190 m, łączący komorę Spalona z komorą Piaskowa Skała	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)
3.	35.A/3	naturalne	wyrobisko podziemne	0,0443	Osady złoża bryłowego między fałdem południowym a środkowym - odsłonięcie różnych form utworów złoża bryłowego	Poziom I "Bono", chodnik Kunegunda - odcinek o długości 180 m, od podszybia Kingi do komory Kazimierza Wielkiego	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)
4.	35.A/4	naturalne	wyrobisko podziemne	0,0103	Osady złoża pokładowego - fałd środkowy - odsłonięcie kompletnego przekroju przez łuskę centralną złoża pokładowego w cięciu na poziomie II wyższym	Poziom II wyższy im. Braci Markowskich - odcinek o długości ok. 60 m, od komory Piaskowa Skała do kaplicy Św. Krzyża	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)
5.	35.A/5	naturalne	wyrobisko podziemne	0,019	Osady złoża bryłowego między fałdem południowym a środkowym - odsłonięcie kontaktów brył soli zielonej oraz soli lodowej (szczególnej odmiany soli zielonej)	Poziom II wyższy im. Braci Markowskich - odcinek o długości ok. 120 m, od kaplicy Bł. Kingi do komory Jeziora Barącza	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)
6.	35.A/6	naturalne	wyrobisko podziemne	0,726	Kontakt złoża pokładowego i bryłowego - odsłonięcia centralnej i północnej łuski złoża pokładowego oraz otaczających je utworów złoża bryłowego (wzorcowy profil geologiczny podpiętra wielician)	Poziom II niższy im. Adama Mickiewicza - poprzecznia Rarańcza na odcinku o długości ok. 240 m (od skrzyżowania z podłężnią Rarańcza w kierunku północnym, od podłężni Modena).	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)

Lp.	Nazwa	Kategoria	Rodzaj stanowiska	Powierzchnia	Charakterystyka geologiczna	Lokalizacja	Akt prawny o utworzeniu
7.	35.B/1	naturalne	wyrobisko podziemne	0,0149	Osady złoża bryłowego między fałdem południowym a środkowym - odsłonięcie typowego wykształcenia utworu bryłowego złoża solnego Wieliczki	Poziom III im. Juliusza Słowackiego - fragment chodnika Pistek, o długości ok. 36 m. od szybu Kingi	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka.</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)
8.	35.B/2	naturalne	wyrobisko podziemne	0,198	Osady złoża bryłowego między fałdem południowym a środkowym - odsłonięcia fragmentu złoża bryłowego o wyraźnie olistostromowym pochodzeniu	Poziom III im. Juliusza Słowackiego - południowy ocios chodnika Pistek na odcinku 52 m (45-97 m od szybu Kingi).	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka.</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)
9.	35.B/3	naturalne	wyrobisko podziemne	0,0897	Osady złoża bryłowego między fałdem południowym a środkowym - odsłonięcia powierzchni granicznych dużych brył soli zielonej oraz skał płonnych górotworu bryłowego	Poziom III im. Juliusza Słowackiego - fragment chodnika Pistek oraz komory Galicja i Pistek na odcinku 110 m (120-130 m od szybu Kingi)	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka.</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)
10.	35.B/4	naturalne	wyrobisko podziemne	0,323	Kontakt złoża pokładowego i bryłowego - rzadko spotykane w kopalni odsłonięcie powierzchni granicznej złoża bryłowego z widocznymi wypreparowanymi z iłowca kryształami halitu	Poziom III im. Juliusza Słowackiego - fragment chodnika Pistek o długości ok. 40 m, od komory Pistek w kierunku poprzeczni Kaniów	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka.</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)
11.	35.B/5	naturalne	wyrobisko podziemne	0,0053	Osady złoża pokładowego - fałd środkowy - odsłonięcia zjawisk mikrotektoniki w przerostach płonnych kompleksu soli spiżowej	Poziom III im. Juliusza Słowackiego - fragment chodnika Pistek o długości ok. 25 m (ok. 45 m od skrzyżowania z poprzeczną Kaniów)	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka.</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)
12.	35.B/6	naturalne	wyrobisko podziemne	0,0315	Osady złoża pokładowego - fałd środkowy odsłonięcia profilu złoża pokładowego, od soli zielonych pokładowych, przez pokład soli szybkowej, do kompleksu soli spiżowej	Poziom III im. Juliusz Słowackiego - fragment podłżni Hauer o długości ok. 90 m (od skrzyżowania z poprzeczną Weimar do skrzyżowania z poprzeczną Maria Teresa)	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka.</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)

Lp.	Nazwa	Kategoria	Rodzaj stanowiska	Powierzchnia	Charakterystyka geologiczna	Lokalizacja	Akt prawny o utworzeniu
13.	35.B/7	naturalne	wyrobisko podziemne	0,0111	Osady złoża pokładowego - fałd środkowy odsłonięcia, stanowiące przykład zaburzeń mikrotektonicznych występujących w obrębie kompleksu soli spżowej	Poziom III im. Juliusza Słowackiego - fragment podłżni Hauer o długości ok. 30 m, za skrzyżowaniem z poprzeczną Maria Teresa	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka.</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)
14.	35.B/8	naturalne	wyrobisko podziemne	0,1309	Osady złoża bryłowego, między fałdem środkowym a północnym - odsłonięcie utworów złoża bryłowego wypełniających zagłębienie pomiędzy łuską centralną i północną złoża pokładowego, charakteryzujące się obecnością dużych brył soli zielonej	Poziom III im. Juliusza Słowackiego - fragment podłżni Hauer o długości ok. 200 m, od komory Denko do komory Brygida	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka.</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119).
15.	35.B/9	naturalne	wyrobisko podziemne	0,0919	Osady złoża pokładowego - fałd środkowy - odsłonięcie struktur tektonicznych występujących w kompleksie soli spżowej. Uatrakcyjnieniem odsłonięć są walory widokowe rejonu szybika Koberwein, gdzie stały dopływ solanki umożliwia obserwację wzrostu wtórnych nacieków solnych	Poziom III im. Juliusza Słowackiego - fragment podłżni Hauer o długości ok. 240 m, od komory Gaisruck od poprzeczni August	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka.</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)
16.	35.B/10	naturalne	wyrobisko podziemne	0,0528	Osady złoża pokładowego - fałd północny - odsłonięcia stanowią interesujący przegląd utworów złoża pokładowego łuski północnej, pod względem litologicznym i strukturalnym	Poziom III im. Juliusza Słowackiego - fragment poprzeczni August o długości ok. 155 m, od podłżni Hauer do podłżni Geramb	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka.</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)
17.	35.B/11	naturalne	wyrobisko podziemne	0,0342	Tektonika złoża pokładowego - fałd północny - odsłonięcia stylu tektoniki fałdowej złoża pokładowego charakterystycznego dla wschodniej części kopalni	Poziom III im. Juliusza Słowackiego - komora Margielnik	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka.</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)
18.	35.B/12	naturalne	wyrobisko podziemne	0,0216	Tektonika złoża pokładowego - fałd północny - stanowisko prezentuje dalszy ciąg profilu odsłoniętego w poprzeczni August. W tej części odsłaniają się sole zielone pokładowe, sól szybikowa i kompleks soli spżowej. Widoczne są tu elementy tektoniki fałdowej złoża	Poziom III im. Juliusza Słowackiego - fragment poprzeczni August o długości ok. 110 m, od podłżni Geramb do kanału Leopolda	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka.</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)

Lp.	Nazwa	Kategoria	Rodzaj stanowiska	Powierzchnia	Charakterystyka geologiczna	Lokalizacja	Akt prawny o utworzeniu
					pokładowego, związane z jednostką tektoniczną kopuły Grot Kryształowych		
19.	35.B/13	naturalne	wyrobisko podziemne	0,5281	kontakt złoża pokładowego i bryłowego - odsłonięcia utworów złoża pokładowego łuski północnej tworzących tu charakterystyczną formę tektoniczną zwaną kopułą Groty Kryształowej	Poziom III - II niższy - kanał Leopolda o długości ok. 600 m, między poprzeczną August i poprzeczną Schwind	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka.</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)
20.	35.B/14	naturalne	wyrobisko podziemne	0,0205	Osady złoża pokładowego - fałd północny - odsłonięcia utworów złoża pokładowego północnego skłonu kopuły Grot Kryształowych. Odsłonięcia te stanowią wprowadzenie do geologii Grot Kryształowych	Poziom II niższy im. Adama Mickiewicza - fragment trasy o długości ok. 90 m, biegnącej od schodów z poprzeczni Schwind do komory Baum, przed wejściem do Grot Kryształowych	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka.</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)
21.	35.B/15	naturalne	wyrobisko podziemne	0,025	Osady złoża pokładowego - fałd środkowy - odsłonięcia utworów złoża bryłowego i łuski środkowej złoża pokładowego	Poziom III im. Juliusza Słowackiego - fragment poprzeczni Kaniów o długości ok. 350 m, na odcinku od szybu Daniłowicza do podłuzni Hauer	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka.</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)
22.	35.B/16	naturalne	wyrobisko podziemne	0,0531	Osady złoża pokładowego kopuły Grot Kryształowych - skłon północny i zachodni - odsłonięcia utworów złoża bryłowego i pokładowego najwyższej części kopuły Grot Kryształowych	Poziom II wyższy im. Braci Markowskich - rejon na południe od Grot Kryształowych - chodnik odkrywkowy poprzeczny z komory Ferro Górna, w kierunku południowym, komora Ferro Górna podłuznia i chodnik przekątny Ferro	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka.</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)
23.	35.B/17	naturalne	wyrobisko podziemne	0,3055	Osady złoża pokładowego kopuły Grot Kryształowych - skłon zachodni - odsłonięcia utworów złoża pokładowego obrazujące charakter tektoniczny kopuły Grot Kryształowych	Poziom II wyższy im. Braci Markowskich - rejon na południowy zachód od Grot Kryształowych - komora Hrdina, Poprzeczna Hrdina, rejon komory Ferro Dolna	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka.</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119).
24.	35.B/18	naturalne	wyrobisko podziemne	0,2569	Kontakt złoża pokładowego i bryłowego w zachodniej części kopuły Grot Kryształowych - odsłonięcia stropowej części złoża pokładowego i jego kontaktów	Poziom II wyższy im. Braci Markowskich - rejon na zachód od Grot Kryształowych - komora Schmidt południowa, poprzeczna	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów</i>

Lp.	Nazwa	Kategoria	Rodzaj stanowiska	Powierzchnia	Charakterystyka geologiczna	Lokalizacja	Akt prawny o utworzeniu
					ze złożem bryłowym, a także typowego dla otoczenia Grot Kryształowych profilu złoża bryłowego	Schmidt, na odcinku od komory Schmidt południowa po tamę betonową na północ, zamykającą dopływ wody po zawale północnej komory Schmidt	<i>geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka. (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)</i>
25.	35.B/19	naturalne	wyrobisko podziemne	0,111	Kontakt złoża pokładowego i bryłowego z gipsowo-iłową otuliną górotworu - odsłonięcia utworów północnej, wschodniej i zachodniej części kopuły Grot Kryształowych	Poziom II wyższy im. Braci Markowskich - rejon na południe od Grot Kryształowych - poprzeczna Baum oraz podłużnia Baum, na odcinku od poprzeczni Schmidt do tamy kłocowej	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka. (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)</i>
26.	35.B/20	naturalne	wyrobisko podziemne	0,1266	Osady złoża pokładowego kopuły Grot Kryształowych - skłon północno-wschodni - odsłonięcia obrazujące budowę północno-wschodniej części kopuły Grot Kryształowych, zawierające także skupienia uwęglonej flory miocenińskiej	Rejon komory Munch, na wschód od Grot Kryształowych, zlokalizowany między poziomem II wyższym a II niższym	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka. (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)</i>
27.	35.B/21	naturalne	wyrobisko podziemne	0,0546	Osady złoża pokładowego kopuły Grot Kryształowych, marginalna część skłonu północno-wschodniego - odsłonięcia zjawisk erozji złoża, wzdłuż jego kontaktu z utworami spągowymi, odsłonięcia piaskowca podsolnego oraz iłowca marglistego warstw skawińskich, z wkładką tufu amfibolitowego	Poziom II niższy im. Adama Mickiewicza - rejon na wschód od Grot Kryształowych - północna część poprzeczni 2-392, podłużnia północna z poprzeczni 2-392 oraz poprzeczni i pochylni na północ od pochylni Munch	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka. (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)</i>
28.	35.B/22	naturalne	wyrobisko podziemne	0,5365	Kontakt złoża pokładowego ze złożem bryłowym i osadami spągowymi górotworu - odsłonięcia profilu utworów złoża pokładowego oraz zjawisk erozji złoża, dokumentujące proces powstawania Grot Kryształowych	Poziom II niższy im. Adama Mickiewicza - fragment poprzeczni Schwind o długości ok. 300 m, na odcinku od skrzyżowania z podłużnią Schwind do rejonu schodów pod Grotami Kryształowymi	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka. (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)</i>
29.	35.B/23	naturalne	wyrobisko podziemne	0,0719	Osady spągowe górotworu - podłoże Kopuły Grot Kryształowych - odsłonięcia utworów wypełniających jądro kopuły Grot Kryształowych, obrazujące ich charakter litologiczny, styl budowy tektonicznej oraz wodonośność tej części górotworu	Poziom III im. Juliusza Słowackiego - poprzeczni Karol Marek o długości ok. 330 m, od szybika Schwind na południu do podłożni Karol Marek na północy	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka. (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)</i>

Lp.	Nazwa	Kategoria	Rodzaj stanowiska	Powierzchnia	Charakterystyka geologiczna	Lokalizacja	Akt prawny o utworzeniu
30.	35.B/24	naturalne	wyrobisko podziemne	0,0363	Kontakt złoża pokładowego i bryłowego - południowo-zachodni skłon kopuły Grot Kryształowych - odsłonięcia profilu utworów złoża pokładowego, ze szczególnym uwzględnieniem klasycznego profilu pokładu soli szybkowej	Poziom III im. Juliusza Słowackiego - poprzecznia Franciszek Muller, od szybika Schwind do ok. 60 m na południe od podłuzni Plener	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka.</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)
31.	35.B/25	naturalne	wyrobisko podziemne	0,0582	Osady złoża bryłowego na północ od łuski północnej - odsłonięcia stanowiące przegląd podstawowych cech górotworu bryłowego	Poziom III im. Juliusza Słowackiego - poprzecznia Albrecht, od podłuzni Karol do ok. 170 m na południe	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka.</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)
32.	35.B/26	naturalne	wyrobisko podziemne	0,0543	Kontakt złoża pokładowego i bryłowego - odsłonięcia utworów złoża bryłowego oraz stropowych partii złoża pokładowego. Ze względu na bliskość szybów Regis, Daniłowicz i odsłonięcie dużych fragmentów ociosów jest to wyjątkowo cenny obiekt	Poziom III im. Juliusza Słowackiego - poprzecznia Albrecht, od podłuzni Karol do ok. 170 m na południe	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka.</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)
33.	35.B/27	naturalne	wyrobisko podziemne	0,3408	Kontakt złoża pokładowego i bryłowego - odsłonięcia utworów złoża bryłowego oraz (fragmentaryczne) utworów łuski północnej złoża pokładowego	Poziom III im. Juliusza Słowackiego - poprzecznia Wałczyn na odcinku około 300 m, zlokalizowanym pomiędzy podłuznią Ferdynand d'Este a podłuznią Hauer, wraz z komorą Hrdina	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka.</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)
34.	35.B/28	naturalne	wyrobisko podziemne	0,0998	Osady złoża bryłowego na północ od fałdu północnego - odsłonięcia soli zielonej laminowanej złoża bryłowego z rzadko spotykanymi zaburzeniami tektonicznymi	Poziom III im. Juliusza Słowackiego - fragment podłuzni Ferdynand d'Este na odcinku ok. 380 m, od poprzeczni Wałczyn do podszybia szybu Lois	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka.</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)
35.	35.B/29	naturalne	wyrobisko podziemne	0,1571	Osady złoża bryłowego na północ od fałdu północnego - odsłonięcia utworów złoża bryłowego z uwzględnieniem kontaktu sedimentacyjnego soli zielonej bryłowej z solą wielkoziarnistą	Poziom III im. Juliusza Słowackiego - poprzecznia Wessel i komora Jeziora Wessel	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka.</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)
36.	35.B/30	naturalne	wyrobisko	0,1032	Osady złoża pokładowego łuski północnej -	Poziom III im. Juliusza	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody

Lp.	Nazwa	Kategoria	Rodzaj stanowiska	Powierzchnia	Charakterystyka geologiczna	Lokalizacja	Akt prawny o utworzeniu
			podziemne		odstąpienie utworów złoża pokładowego, a w szczególności kompleksu soli spizowych z charakterystycznym zafałdowaniem i złuskowanym przerostem centralnym. Ważnym odstąpieniem jest również antyklinalne wypiętrzenie spągu złoża pokładowego, powyżej którego pojawiają się iltowce margliste zaliczane do warstw skawińskich	Słowackiego - poprzeczna Prokopowicz o długości ok. 370 m. Poprzeczna Prokopowicz jest fragmentem północnej trasy dojścia do Grot Kryształowych. Jest ona zarazem łącznikiem między trasą północną i południową wiodącą do Grot	Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka.</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119).
37.	35.C/1	naturalne	wyrobisko podziemne	0,2761	Osady złoża pokładowego - fałd północny - odstąpienie kompleksu soli spizowej łuski północnej złoża pokładowego	Poziom III im. Juliusza Słowackiego - fragment poprzeczni Kaniów, komory Russeger i podłużnia Russeger do poprzeczni Maria Teresa - długość stanowiska ok. 190 m	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka.</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)
38.	35.C/2	naturalne	wyrobisko podziemne	0,407	Osady złoża pokładowego i bryłowego - odstąpienie kompleksu soli spizowej łuski północnej złoża pokładowego oraz utworów złoża bryłowego	Poziom III im. Juliusza Słowackiego - fragment poprzeczni Maria Teresa o długości ok. 160 m	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka.</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)
39.	35.C/3	naturalne	wyrobisko podziemne	0,0608	Złoże bryłowe na północ od fałdu północnego - zbiór najciekawszych okazów geologicznych i paleontologicznych znalezionych w wielickim złożu soli	Poziom III im. Juliusza Słowackiego - komora Maria Teresa III, ok. 140 m (w linii prostej) na północny wschód od szybu Daniłowicza	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka.</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)
40.	35.C/4	naturalne	wyrobisko podziemne	0,2041	Osady złoża bryłowego na północ od fałdu północnego - odstąpienia utworów złoża bryłowego	Poziom III im. Juliusza Słowackiego - wyrobiska w rejonie poprzeczni Kaniów, podłużni Karol i poprzeczni Russeger, zamykające odstąpienia utworów złoża bryłowego	Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Krakowskiego z dnia 6 grudnia 1997 r. <i>w sprawie objęcia ochroną prawną, w formie stanowisk dokumentacyjnych obiektów geologicznych w Kopalni Soli Wieliczka.</i> (Dz. Urz. z 1997 r. Nr 21, poz. 119)

Źródło: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, <http://crfop.gdos.gov.pl/>

Użytki ekologiczne

Zgodnie z art. 42 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Na terenie Miasta i Gminy Wieliczka zlokalizowanych jest 5 użytków ekologicznych. Ich wykaz zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 5. Charakterystyka użytków ekologicznych zlokalizowanych na terenie Miasta i Gminy Wieliczka

Lp.	Rodzaj i Nazwa	Powierzchnia [ha]	Ochrona	Lokalizacja	Akt prawny o utworzeniu
1.	Siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków; „Las Krzyszkowicki”	33,95	Zachowanie wielogatunkowego lasu grądowego z bardzo bogatymi stanowiskami roślin chronionych i reliktowymi stanowiskami gatunków górskich	Oddział 24 Nadleśnictwa Myślenice, w skład którego wchodzi pododdział a, oderwany od pozostałej części oddziału, oraz pododdziały b, c, d, f, g; położony w mieście i gminie Wieliczka przy południowej granicy Krakowa, na południe od osiedla Rżąka dz. ewid. nr 1/8 oraz 160/2	Rozporządzenie Nr 33 Wojewody Krakowskiego z dn. 24.11.1998 r. w sprawie uznania i objęcia ochroną prawną, w formie użytków ekologicznych, obszarów na terenie województwa krakowskiego (Dz. Urz. Woj. Krak. z 06.12.1998 r. Nr 29, poz. 244)
2.	Siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków; „Dolina Wilgi”	56,39	Ochrona mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – siedlisk przyrodniczych oraz stanowisk rzadkich lub chronionych gatunków roślin i zwierząt, ich ostoi oraz miejsc rozmnażania lub miejsc sezonowego przebywania jako dobra istotnego dla całej Gminy Wieliczka	Położony na obszarze miejscowości Golkowice, Grabówki, Podstolice, Janowice, Sygnezów i Koźmice Wielkie w gminie Wieliczka, stanowiący koryto rzeki Wilgi z przylegającymi zadrzewieniami oraz obszarami bezpośrednio przylegającymi do zadrzewionego koryta rzeki Wilgi	UCHWAŁA NR LIX/841/2023 Rady Miejskiej w Wieliczce z dnia 19 września 2023 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Dolina Wilgi” na terenie gminy Wieliczka (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z 2023 r. poz. 6345).
3.	Torfowisko; „Las i stawy na Grabówkach”	11,8	Ochrona siedlisk podmokłych oraz lasu będącego miejscem występowania chronionych gatunków: roślin, owadów, płazów i ptaków	Na terenie gminy Wieliczka obejmujący działki jednostki ewidencyjnej Wieliczka - C obszar Grabówki Nr 229/3, 229/5, 229/8	Uchwała NR XLIII/317/2005 Rady Miejskiej w Wieliczce z dn. 18.07.2005 r. w sprawie: ustanowienia użytku ekologicznego "Las i stawy na Grabówkach" (Dz. Urz.

Lp.	Rodzaj i Nazwa	Powierzchnia [ha]	Ochrona	Lokalizacja	Akt prawny o utworzeniu
					Woj. Małopolskiego z 12.10.2005 r. Nr 551, poz. 3888), zmieniony Uchwałą Nr XV/189/2008 Rady Miejskiej w Wieliczce z dnia 4 marca 2008 r. w sprawie zniesienia ochrony części obszaru uznanego za użytek ekologiczny "Las i stawy na Grabówkach" (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z 27.03.2008 r. Nr. 215, poz.1360)
4.	Siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków; Obszar lęgowy ptactwa wodnego - duża i mała wyspa	10,04	Zachowanie naturalnych miejsc lęgowych rybitw i ptactwa wodnego oraz ochrona ze względów naukowych, dydaktycznych i przyrodniczych istniejącej flory i fauny;	Położony w miejscowości Brzegi, gmina Wieliczka, powiat Wielicki; Położony na terenie wypełnionym wodą - wyrobiska poeksploatacyjne kruszywa naturalnego;	Uchwała Nr XXVI/316/2016 Rady Miejskiej w Wieliczce z dnia 27 października 2016 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z 2016 r. poz. 6329
5.	„Las Winny” w Dobranowicach Leśne siedliska przyrodnicze	13,32	Celem ochrony użytku jest zachowanie występujących w obrębie ostoi Las Winny w Dobranowicach zwartej kompleksu siedlisk leśnych: buczyny karpackiej oraz grądu subkontynentalnego, dla ochrony ich wartości przyrodniczej oraz krajobrazowej jako dobra istotnego dla miasta i gminy Wieliczka	Na terenie gminy Wieliczka w miejscowości Dobranowice dz. ewid. nr 279	Uchwała Nr XXXI/385/2021 Rady Miejskiej w Wieliczce z dnia 31 maja 2021 r. w sprawie utworzenia użytku ekologicznego „Las Winny” w Dobranowicach (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z 2021 r. poz. 3429)

Źródło: GDOŚ, Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, <http://crfop.gdos.gov.pl/>

Pomniki przyrody

Zgodnie z definicją zawartą w art. 40 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyśka, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

Według rejestru pomników przyrody, prowadzonego w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody, na terenie Miasta i Gminy Wieliczka znajdują się 33 pomniki przyrody. Ich wykaz przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 6. Wykaz pomników przyrody na terenie Miasta i Gminy Wieliczka

Lp.	Typ pomnika	Rodzaj	Opis pomnika	Lokalizacja	Akt(y) prawny(e) o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu
1.	Jednoobiektowy	Drzewo	Dąb - <i>Quercus sp.</i> Wysokość [m]:19 Pierśnica [cm]:146 Obwód [cm]:459	Gorzków-Czarnociny, w obrębie zabudowań gospodarskich, obok drogi	- Decyzja RL-op-8311/218/70 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie Wydział Rolnictwa i Leśnictwa z dnia 02.11.1970 roku Uznanie za pomnik przyrody, - Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Krakowskiego z dnia 30.01.1997 roku w sprawie pomników przyrody na terenie województwa krakowskiego (Dz. Urz. Woj. Krakowskiego Nr 5, poz. 13 z dnia 06.02.1997)
2.	Jednoobiektowy	Drzewo	Lipa - <i>Tilia sp.</i> Wysokość [m]:17 Pierśnica [cm]:169 Obwód [cm]:531	Grajów, na pagórku nad drogą	- Decyzja RL-op-8311/217/70 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie Wydział Rolnictwa i Leśnictwa z dnia 02.11.1970 roku Uznanie za pomnik przyrody, - Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Krakowskiego z dnia 30.01.1997 roku w sprawie pomników przyrody na terenie województwa krakowskiego (Dz. Urz. Woj. Krakowskiego Nr 5, poz. 13 z dnia 06-02-1997)
3.	Jednoobiektowy	Głaz narzutowy	na głazie napis „1863”	Raciborsko, w parku, 3m od budynku mieszkalnego	- Decyzja RL-op-8311/131/67 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie z dnia 16.10.1967 roku w sprawie uznania za pomnik przyrody, - Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Krakowskiego z dnia 30.01.1997 roku w sprawie pomników przyrody na terenie województwa krakowskiego (Dz. Urz. Woj. Krakowskiego Nr 5, poz. 13 z dnia 06-02- 1997)
4.	Jednoobiektowy	Drzewo	Lipa - <i>Tilia sp.</i> Wysokość [m]:15 Pierśnica [cm]:110 Obwód [cm]:346	Siercza, na granicy wsi, przy budynku 91, w otoczeniu kapliczki	- Decyzja RL-op-8311/83/69 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie z dnia 12.06.1969 roku w sprawie uznania za pomnik przyrody, - Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Krakowskiego z dnia 30.01.1997 roku w sprawie pomników przyrody na terenie województwa krakowskiego (Dz. Urz. Woj. Krakowskiego Nr 5, poz. 13 z dnia 06-02-1997)
5.	Jednoobiektowy	Drzewo	Grusza - <i>Pyrus sp.</i> Wysokość [m]:15 Pierśnica [cm]:132 Obwód [cm]:415	Siercza, za kaplicą	- Decyzja RL-op-8311/86/69 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie z dnia 12.06.1969 roku w sprawie uznania za pomnik przyrody - Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Krakowskiego z dnia 30.01.1997 roku w sprawie pomników przyrody na terenie województwa krakowskiego (Dz. Urz. Woj. Krakowskiego Nr 5, poz. 13 z dnia 06-02- 1997)

Lp.	Typ pomnika	Rodzaj	Opis pomnika	Lokalizacja	Akt(y) prawny(e) o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu
6.	Jednoobiektowy	Drzewo	Buk - <i>Fagus</i> sp. Wysokość [m]:23 Pierśnica [cm]:134 Obwód [cm]:421	Siercza, u podnóża stoku, w centralnej części parku	- Decyzja RL-op-8311/87/69 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie z dnia 12.06.1969 roku w sprawie uznania za pomnik przyrody - Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Krakowskiego z dnia 30.01.1997 roku w sprawie pomników przyrody na terenie województwa krakowskiego (Dz. Urz. Woj. Krakowskiego Nr 5, poz. 13 z dnia 06-02- 1997)
7.	Jednoobiektowy	Drzewo	Dąb - <i>Quercus</i> sp. Wysokość [m]:22 Pierśnica [cm]:137 Obwód [cm]:430	Siercza, w zadrzewieniu parkowym, na skraju lekkiego skłonu na zachód	- Decyzja RL-op-8311/88/69 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie z dnia 12.06.1969 roku w sprawie uznania za pomnik przyrody - Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Krakowskiego z dnia 30.01.1997 roku w sprawie pomników przyrody na terenie województwa krakowskiego (Dz. Urz. Woj. Krakowskiego Nr 5, poz. 13 z dnia 06-02-1997)
8.	Jednoobiektowy	Drzewo	Klon - <i>Acer</i> sp. Wysokość [m]:20 Pierśnica [cm]:89 Obwód [cm]:280	Siercza, na zieleńcu, na dziedzińcu klasztoru	- Decyzja RL-op-8311/89/69 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie z dnia 12.06.1969 roku w sprawie uznania za pomnik przyrody - Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Krakowskiego z dnia 30.01.1997 roku w sprawie pomników przyrody na terenie województwa krakowskiego (Dz. Urz. Woj. Krakowskiego Nr 5, poz. 13 z dnia 06-02-1997)
9.	Jednoobiektowy	Drzewo	Surmia wielkokwiatowa (Katalpa wielkokwiatowa) <i>Catalpa speciosa</i> Wysokość [m]:7 Pierśnica [cm]:66 Obwód [cm]:207	Wieliczka, w ogrodzie obok zamku	Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Krakowskiego z dnia 30.01.1997 roku w sprawie pomników przyrody na terenie województwa krakowskiego (Dz. Urz. Woj. Krakowskiego Nr 5, pozycja 13)
10.	Jednoobiektowy	Drzewo	Tulipanowiec - <i>Liriodendron</i> sp. Wysokość [m]:18 Pierśnica [cm]:84 Obwód [cm]:264	Wieliczka, w ogrodzie obok zamku	Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Krakowskiego z dnia 30.01.1997 roku w sprawie pomników przyrody na terenie województwa krakowskiego (Dz. Urz. Woj. Krakowskiego Nr 5, pozycja 13)
11.	Jednoobiektowy	Drzewo	Buk - <i>Fagus</i> sp. Wysokość [m]:21 Pierśnica [cm]:111 Obwód [cm]:349	Wieliczka, w zadrzewieniu parkowym	Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Krakowskiego z dnia 30.01.1997 roku w sprawie pomników przyrody na terenie województwa krakowskiego (Dz. Urz. Woj. Krakowskiego Nr 5, pozycja 13)
12.	Jednoobiektowy	Drzewo	Wiąz - <i>Ulmus</i> sp. Wysokość [m]:20 Pierśnica [cm]:145 Obwód [cm]:456	Wieliczka, w zadrzewieniu parkowym	Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Krakowskiego z dnia 30.01.1997 roku w sprawie pomników przyrody na terenie województwa krakowskiego (Dz. Urz. Woj. Krakowskiego Nr 5, pozycja 13)

Lp.	Typ pomnika	Rodzaj	Opis pomnika	Lokalizacja	Akt(y) prawny(e) o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu
13.	Jednoobiektowy	Drzewo	Buk - <i>Fagus sp.</i> Wysokość [m]:15 Pierśnica [cm]:145 Obwód [cm]:456	Śledziejowice, w zadrzewieniu parkowym, na trawniku przed dworem	- Decyzja Rol.VIII-5/18/66 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie z dnia 21.02.1966 roku - Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Krakowskiego z dnia 30.01.1997 roku w sprawie pomników przyrody na terenie województwa krakowskiego (Dz. Urz. Woj. Krakowskiego Nr 5, poz. 13 z dnia 06.02.1997 r.)
14.	Jednoobiektowy	Drzewo	Dąb - <i>Quercus sp.</i> Wysokość [m]:18 Pierśnica [cm]:217 Obwód [cm]:682	Śledziejowice, w zadrzewieniu parkowym, przy dworze na trawniku	- Decyzja Rol.VIII-5/18/66 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie z dnia 21.02.1966 roku - Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Krakowskiego z dnia 30.01.1997 roku w sprawie pomników przyrody na terenie województwa krakowskiego (Dz. Urz. Woj. Krakowskiego Nr 5, poz. 13 z dnia 06.02.1997 r.)
15.	Jednoobiektowy	Drzewo	Grujecznik japoński - <i>Cercidiphyllu m japonicum</i> Wysokość [m]:20 Pierśnica [cm]:169 Obwód [cm]:531	Śledziejowice, w zadrzewieniu parkowym, przy dworze na trawniku	- Decyzja Rol.VIII-5/18/66 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie z dnia 21.02.1966 roku - Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Krakowskiego z dnia 30.01.1997 roku w sprawie pomników przyrody na terenie województwa krakowskiego (Dz. Urz. Woj. Krakowskiego Nr 5, poz. 13 z dnia 06.02.1997 r.)
16.	Jednoobiektowy	Drzewo	Miłorząb - <i>Ginkgo sp.</i> Wysokość [m]:21 Pierśnica [cm]:80 Obwód [cm]:251	Śledziejowice, w zadrzewieniu parkowym, przy dworze na trawniku	- Decyzja Rol.VIII-5/18/66 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie z dnia 21.02.1966 roku - Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Krakowskiego z dnia 30.01.1997 roku w sprawie pomników przyrody na terenie województwa krakowskiego (Dz. Urz. Woj. Krakowskiego Nr 5, poz. 13 z dnia 06.02.1997 r.)
17.	Jednoobiektowy	Drzewo	Cyprysik groszkowy - <i>Chamaecypari s pisifera</i> Wysokość [m]:18 Pierśnica [cm]:135 Obwód [cm]:424	Śledziejowice, w zadrzewieniu parkowym, przy dworze na trawniku	- Decyzja Rol.VIII-5/18/66 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie z dnia 21.02.1966 roku - Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Krakowskiego z dnia 30.01.1997 roku w sprawie pomników przyrody na terenie województwa krakowskiego (Dz. Urz. Woj. Krakowskiego Nr 5, poz. 13 z dnia 06.02.1997 r.)
18.	Jednoobiektowy	Drzewo	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> Wysokość [m]:24 Pierśnica [cm]:148 Obwód [cm]:484	Śledziejowice, w zadrzewieniu parkowym, na skłonie tarasu, 15 m od ciek	- Decyzja Rol.VIII-5/18/66 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie z dnia 21.02.1966 roku - Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Krakowskiego z dnia 30.01.1997 roku w sprawie pomników przyrody na terenie województwa krakowskiego (Dz. Urz. Woj. Krakowskiego Nr 5, poz. 13 z dnia 06.02.1997 r.)
19.	Jednoobiektowy	Drzewo	Magnolia drzewiasta - <i>Magnolia acuminata</i> Wysokość [m]:24	Śledziejowice, w zadrzewieniu parkowym, na skraju polany	- Decyzja Rol.VIII-5/18/66 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie z dnia 21.02.1966 roku - Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Krakowskiego z dnia 30.01.1997 roku

Lp.	Typ pomnika	Rodzaj	Opis pomnika	Lokalizacja	Akt(y) prawny(e) o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu
			Pierśnica [cm]:126 Obwód [cm]:396		w sprawie pomników przyrody na terenie województwa krakowskiego (Dz. Urz. Woj. Krakowskiego Nr 5, poz. 13 z dnia 06.02.1997 r.)
20.	Jednoobiektowy	Drzewo	Dąb - <i>Quercus sp.</i> Wysokość [m]:22 Pierśnica [cm]:191 Obwód [cm]:600	Śledziejowice, w zadrzewieniu parkowym, na skraju polany	- Decyzja Rol.VIII-5/18/66 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie z dnia 21.02.1966 roku - Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Krakowskiego z dnia 30.01.1997 roku w sprawie pomników przyrody na terenie województwa krakowskiego (Dz. Urz. Woj. Krakowskiego Nr 5, poz. 13 z dnia 06.02.1997 r.)
21.	Jednoobiektowy	Drzewo	Dąb - <i>Quercus sp.</i> Wysokość [m]:23 Pierśnica [cm]:169 Obwód [cm]:531	Śledziejowice, w zadrzewieniu parkowym, przy ścieżce gruntowej na skraju skłonu tarasu (dolina cieku)	- Decyzja Rol.VIII-5/18/66 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie z dnia 21.02.1966 roku - Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Krakowskiego z dnia 30.01.1997 roku w sprawie pomników przyrody na terenie województwa krakowskiego (Dz. Urz. Woj. Krakowskiego Nr 5, poz. 13 z dnia 06.02.1997 r.)
22.	Jednoobiektowy	Drzewo	Buk - <i>Fagus sp.</i> Wysokość [m]:28 Pierśnica [cm]:131 Obwód [cm]:412	Śledziejowice, w zadrzewieniu parkowym, na skłonie doliny cieku (15m do cieku)	- Decyzja Rol.VIII-5/18/66 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie z dnia 21.02.1966 roku - Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Krakowskiego z dnia 30.01.1997 roku w sprawie pomników przyrody na terenie województwa krakowskiego (Dz. Urz. Woj. Krakowskiego Nr 5, poz. 13 z dnia 06.02.1997 r.)
23.	Jednoobiektowy	Drzewo	Wiąz - <i>Ulmus sp.</i> Wysokość [m]:23 Pierśnica [cm]:121 Obwód [cm]:380	Śledziejowice, w zadrzewieniu parkowym, przy ścieżce gruntowej	- Decyzja Rol.VIII-5/18/66 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie z dnia 21.02.1966 roku - Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Krakowskiego z dnia 30.01.1997 roku w sprawie pomników przyrody na terenie województwa krakowskiego (Dz. Urz. Woj. Krakowskiego Nr 5, poz. 13 z dnia 06.02.1997 r.)
24.	Wieloobiektowy	Aleja	zadrzewienie w formie małego drzewostanu, przechodzące go w aleję; Aleja 51 Dębów - <i>Quercus sp.</i>	Śledziejowice, na pld.-zach. od dworu	- Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Krakowskiego z dnia 30.01.1997 roku w sprawie pomników przyrody na terenie województwa krakowskiego (Dz. Urz. Woj. Krakowskiego Nr 5, poz. 13 z dnia 06.02.1997 r.)
25.	Jednoobiektowy	Drzewo	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> Wysokość [m]:23 Pierśnica [cm]:118 Obwód [cm]:371	Wieliczka , na placu przykościelnym oo. Franciszkanów	- Rozporządzenie nr 31 Wojewody Krakowskiego z dnia 16.11.1998 roku w sprawie pomników przyrody na terenie województwa krakowskiego (Dz. Urz. Woj. Krakowskiego Nr 28, poz. 238 z dnia 16.11.1998 r.)

Lp.	Typ pomnika	Rodzaj	Opis pomnika	Lokalizacja	Akt(y) prawny(e) o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu
26.	Jednoobiektowy	Drzewo	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> Wysokość [m]:17 Pierśnica [cm]:100 Obwód [cm]:314	Wieliczka, w narożniku działki, przy ul. Kraszewskiego 15	- Rozporządzenie Nr 7 Wojewody Małopolskiego z dnia 13.04.2004 roku w sprawie uznania za pomniki przyrody oraz uchylecia uznania za pomniki przyrody na terenie województwa małopolskiego (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego Nr 85, poz. 1086 z dnia 23.04.2004 r.)
27.	Jednoobiektowy	Drzewo	Miłorząb dwuklapowy (Miłorząb chiński, Miłorząb dwudzielnny) - <i>Ginkgo biloba</i> Wysokość [m]:20 Pierśnica [cm]:119 Obwód [cm]:375	Wieliczka, na działce ewidencyjnej nr 429 z obr. 1, w ogrodzie za budynkiem, w którym mieści się przedszkole; rośnie na terenie zielonym, na lekkim skłonie	- Uchwała nr LIX/854/2023 Rady Miejskiej w Wieliczce z dnia 4 października 2023 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody na terenie gminy Wieliczka (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego. z 2023 r. poz. 6739 z dnia 16.10.2023 r.)
28.	Jednoobiektowy	Drzewo	Grab zwyczajny (Grab pospolity) - <i>Carpinus betulus</i> Wysokość [m]:16 Pierśnica [cm]:80 Obwód [cm]:251	Wieliczka, na os. Asnyka, na wprost wejścia do bloku nr 6, na działce ewidencyjnej nr 644/21 z obr. 1; rośnie na zieleńcu o lekkim zachodnim skłonie, otoczony innymi drzewami	- Uchwała nr LIX/853/2023 Rady Miejskiej w Wieliczce z dnia 4 października 2023 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody na terenie gminy Wieliczka (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z 2023 r. poz. 6747 z dnia 16.10.2023 r.)
29.	Jednoobiektowy	Drzewo	Lipa drobnolistna - <i>Tilia cordata</i> Wysokość [m]:26 Pierśnica [cm]:115 Obwód [cm]:360	Dobranowice na działce o nr ewidencyjnym 198/1; drzewo rośnie na zieleńcu, na kopcu ziemnym położonym ponad budynkiem OSP Dobranowice	- Uchwała nr LIX/856/2023 Rady Miejskiej w Wieliczce z dnia 4 października 2023 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody na terenie gminy Wieliczka (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z 2023 r. poz. 6741 z dnia 16.10.2023 r.)
30.	Jednoobiektowy	Drzewo	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> Wysokość [m]:25 Pierśnica [cm]:121 Obwód [cm]:380	Wieliczka, na działce ewidencyjnej nr 668 z obr. 1, w ogrodzie za budynkiem mieszkalnym; rośnie na terenie zielonym, w sąsiedztwie budynków gospodarczych	- Uchwała nr LIX/855/2023 Rady Miejskiej w Wieliczce z dnia 4 października 2023 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody na terenie gminy Wieliczka (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z 2023 r. poz. 6740 z dnia 16.10.2023 r.)
31.	Jednoobiektowy	Drzewo	Lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>) Wysokość [m]:18 Pierśnica [cm]:121 Obwód [cm]:380	Koźmice Wielkie, na działce ewidencyjnej nr 208/11, w ogrodzie, za budynkiem mieszkalnym, powyżej budynku gospodarczego; rośnie na zieleńcu, na lekkim skłonie	- Uchwała nr LIX/858/2023 Rady Miejskiej w Wieliczce z dnia 4 października 2023 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody na terenie gminy Wieliczka (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z 2023 r. poz. 6743 z dnia 16.10.2023 r.)
32.	Wieloobiektowy	Grupa drzew	Grupa dwóch drzew gatunku lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>) Wysokość [m]:16 Pierśnica [cm]:82 Obwód [cm]:259 oraz Wysokość [m]:16	Grabówki, na działce ewidencyjnej nr 192/1, w pobliżu pasa drogowego drogi powiatowej, a także gruntowej drogi dojazdowej do posesji; drzewa rosną na zieleńcu, 1,5 m od chodnika,	- Uchwała nr LIX/857/2023 Rady Miejskiej w Wieliczce z dnia 4 października 2023 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody na terenie gminy Wieliczka (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z 2023 r. poz. 6742 z dnia 16.10.2023 r.)

Lp.	Typ pomnika	Rodzaj	Opis pomnika	Lokalizacja	Akt(y) prawny(e) o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu
			Pierśnica [cm]:67 Obwód [cm]:259	w odległości 4 m od siebie	
33.	Jednoobiektowy	Drzewo	Lipa drobnolistna - <i>Tilia cordata</i> Wysokość [m]:25 Pierśnica [cm]:118 Obwód [cm]:371	Siercza na terenie parku Sióstr Urszulanek, rośnie na stoku, w centralnej części parku	- Decyzja RL-op-8311/90/69 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie z dnia 12.06.1969 roku w sprawie uznania za pomnik przyrody, - Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Krakowskiego z dnia 30.01.1997 roku w sprawie pomników przyrody na terenie województwa krakowskiego (Dz. Urz. Woj.Krakowskiego Nr 5, poz. 13 z dnia 06.02.1997 r.

Źródło: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, <http://crfop.gdos.gov.pl/>

OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO - ZABYTKI

Na terenie Miasta i Gminy Wieliczka znajduje się szereg obiektów zabytkowych, figurujących w rejestrze zabytków województwa małopolskiego. Wśród nich należy wyróżnić zabytki architektury i budownictwa, zespoły dworskie, i zespoły budynków, kościoły itp. mające zarówno wartość kulturową, jak i turystyczną.

Poniżej przedstawiono wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa małopolskiego (stan na marzec 2025 r.).

- Gorzków, gm. Wieliczka - kościół par. p.w. MB Częstochowskiej, otoczenie, ogrodzenie,
- Grabie, gm. Wieliczka - kościół par. p.w. Wniebowzięcia NPMarii, dzwonnica, otoczenie w obrębie otoczenia,
- Podstolice, gm. Wieliczka - kościół par. p.w. Św. Ducha, otoczenie, drzewostan,
- Raciborsko, gm. Wieliczka - d. założenie dworsko-parkowe: stajnia, park, spichlerz,
- Raciborsko, gm. Wieliczka - spichlerz dworski,
- Siercza, gm. Wieliczka - zespół dworski: dwór, oficyna, dwa budynki gospodarcze, piwnica, park,
- Śledziejowice, gm. Wieliczka - zespół dworski: dwór, park,
- Śledziejowice, gm. Wieliczka - zespół budynków dworskich: oficyna boczna zach. ze ścianą kurtynową przewiązką, stajnia, stodoła,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - układ urbanistyczny historycznego miasta,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - kościół par. p.w. św. Klemensa, dzwonnica, ogrodzenie, otoczenie,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - plebania ul. Sikorskiego 8,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - kościół p.w. św. Sebastiana, otoczenie, drzewostan,

- Wieliczka, gm. Wieliczka - zespół klasztorny OO. Franciszkanów - Reformatów: kościół p.w. św. Franciszka z Asyżu, klasztor, ogród włoski, dziedziniec odpustowy ze Stacjami Męki Pańskiej, dziedziniec gospodarczy,
- Wieliczka, gm. Wieliczka – kwatera wojenna na cmentarzu komunalnym,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - zespół synagogi ul. Wiejska: synagoga,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - d. dom modlitwy gminy żydowskiej, ul. Seraf,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - zespół zamku żupnego: dom pośród żupy, dom żupny, relikt muru obwodowego, relikt kuchni zamkowej, wozownia, relikt obwodu obronnego zamku, park zamkowo-żupny, pozostałości miejskiego muru obronnego,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Kopalnia Soli,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - budynek nadszybia „Górsko”, ul. Górsko,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - budynek nadszybia „Regis”, pl. Kościuszki/ul. Sikorskiego,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - budynek dworca kolejowego, ul. Dembowskiego 59,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Batorego 11, dom z ogródkiem przedfrontowym,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Batorego 15/Limanowskiego, OSP, otoczenie,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Daniłowicza 9, dom,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Daniłowicza 12, d. Sąd Grodzki,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Daniłowicza 13, dom salinarny Marksajderów, ogrodzenie z bramą, ogród,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Dembowskiego 1/Mickiewicza 2, zespół domu salinarnego: dom salinarny, wozownia,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Dembowskiego 2, d. Szkoła Górnicza i Muzeum Salinarne,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Dembowskiego 3, dom salinarny, ogrodzenie,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Dembowskiego 15, willa,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Dembowskiego 59 - patrz: budynek dworca kolejowego,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Goliana 2 (d. Powstańców Śląskich 2), dom,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Goliana 6 (Powstańców Śląskich 6), dom,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Goliana 12/Legionów (d. Powstańców Śląskich 12), dom,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - pl. Kościuszki 1/Słowackiego, dom, d. Hotel „Pod Złotym Aniołem”,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - pl. Kościuszki 2/Limanowskiego 1, dom,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Kuczkiewicza 1, dom z oficynami i działką,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Legionów 8 (d. Puszkina 8), dom,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Legionów 14 (d. Puszkina 14), dom,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Limanowskiego 34, d. szpital salinarny,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Mickiewicza 2,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Mickiewicza 12, budynek d. starostwa,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Moniuszki 2/Powstania Warszawskiego 5, dom,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Piłsudskiego 25, willa z ogrodem,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Powstania Warszawskiego 1, budynek magistratu i d. kordegardy,

- Wieliczka, gm. Wieliczka - Powstania Warszawskiego 5 - patrz: Moniuszki 2, dom,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Powstania Warszawskiego 14, Sukiennice,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Rynek Górny 1/Reymonta, dom, d. apteka salinarna,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Rynek Górny 2, pałac Przychockich,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Rynek Górny 6/Kilińskiego, dom,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Rynek Górny 7/Zamkowa, dom,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Rynek Górny 9, dom,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Sienkiewicza 14, dwór, ogród,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Sikorskiego 8 - patrz: stara plebania,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Słowackiego 16, 18/20 i 22, zespół pałacu Konopków, (Słowackiego 22 - pałac z tarasem ogrodowym i dziedzińcem, Słowackiego 18/20 - oficyna, d. browar, Słowackiego 16 - d. budynek służbowy),
- Wieliczka, gm. Wieliczka – pomnik na Wzgórzu Kaim,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Zamkowa 1, dom,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Zamkowa 3, dom,
- Wieliczka, gm. Wieliczka - Żeromskiego 1, 3, 4, zespół Turówki: budynek Turówki, oficyna pd., oficyna zach., aleja dojazdowa.

Na fotografiach poniżej przedstawiono kilka z ww. zabytków.

Fotografia 1. Muzeum Żup Krakowskich

Źródło: <https://www.wieliczka.eu/>

Fotografia 2. Kościół św. Klemensa

Źródło: <https://www.wieliczka.eu/>

Fotografia 3. Zabytkowy kościółek św. Sebastiana z XVI wieku

Źródło: <https://www.wieliczka.eu/>

Fotografia 4. Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Grabiu

Źródło: <https://www.wieliczka.eu/>

Fotografia 5. Kościół pw. Ducha Świętego w Podstolicach

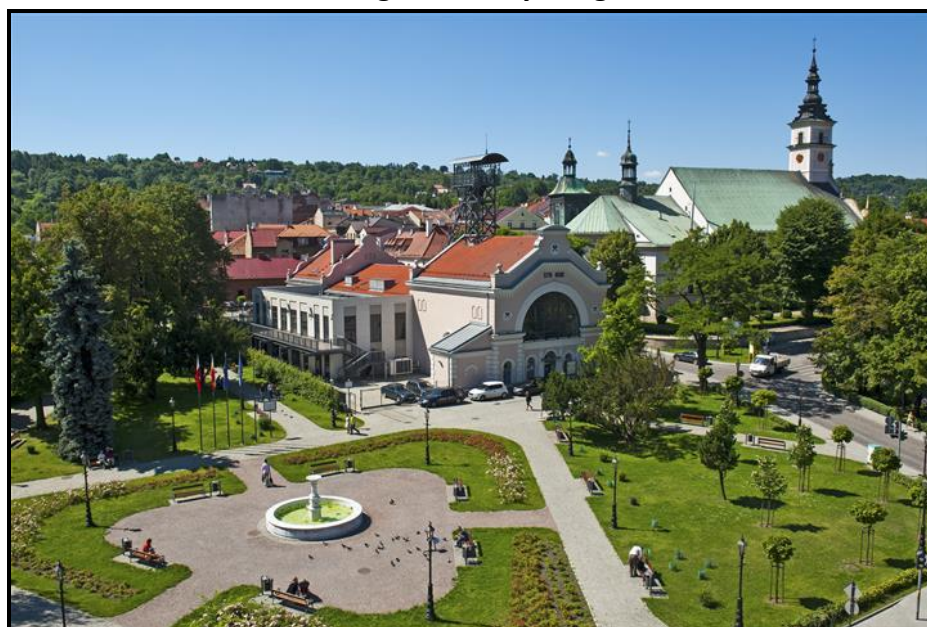
Źródło: <https://www.wieliczka.eu/>

Fotografia 6. Pałac Konopków

Źródło: <https://www.wieliczka.eu/>

Fotografia 7. Szyb Regis

Źródło: <https://www.wieliczka.eu/>

Flora

Roślinność Gminy Wieliczka wykazuje wysokie zróżnicowanie siedliskowe przy jednoczesnym znacznym stopniu przekształceń antropogenicznych, skutkującym odejściem składu i struktury zbiorowisk od potencjalnej roślinności naturalnej oraz mozaikowym występowaniem siedlisk przyrodniczych o zróżnicowanym stopniu zachowania. Flora ma charakter heterogeniczny, z istotnym udziałem gatunków pojawiających się w wyniku presji antropogenicznej. Do kluczowych kompleksów leśnych o podwyższonej wartości przyrodniczej należą: Las Krzyszkowski, Czarny Las i Las Widmo, cechujące się relatywnie naturalnym charakterem drzewostanu; Las Dobranowicki, w którym zachowały się płaty buczyn o cechach zbliżonych do naturalnych; oraz Las Wolnik, reprezentujący fragmenty cennych drzewostanów i stanowiący istotne miejsce występowania awifauny leśnej. Zespoły siedliskowe zostały istotnie przekształcone w wyniku długotrwałej antropopresji, co skutkuje zaburzeniem ciągłości strukturalnej i funkcjonalnej ekosystemów oraz ograniczeniem łączności ekologicznej. W strukturze flory przeważają gatunki synantropijne i taksony wkraczające, typowe dla siedlisk pod wpływem działalności człowieka. W granicach administracyjnych Gminy Wieliczka udział użytków leśnych wynosi 13,94% przy całkowitej powierzchni 9 966 ha, co odpowiada łącznej powierzchni lasów (Ls) 905,90 ha oraz gruntów zadrzewionych i zakrzewionych (Lz) 482,85 ha; wskazuje to na mozaikowy charakter pokrycia terenu z koncentracją kompleksów leśnych w strefie pogórskiej na południu Gminy. W obrębie Miasta Wieliczka udział użytków leśnych to 2,41%, co jest zgodne z wysokim stopniem urbanizacji i presją zabudowy na grunty biologicznie czynne w rdzeniu funkcjonalnym Gminy. Najwyższe udziały lesistości obserwuje się w południowych sołectwach: Grajów (42,85%), Chorągiewka (34,6%), Koźmice Małe (34,16%), Gorzków (32,13%), Jankówka (31,56%), Raciborsko (30,28%), Byszyce (25,24%), Dobranowice (22,15%), Koźmice Wielkie (20,32%), Siercza (16,04%), Sygnezów (13,36%), Janowice (12,6%), Golkowice (11,39%) i Podstolice (11,9%), co odzwierciedla wpływ uwarunkowań morfologicznych Pogórza Wielickiego na strukturę pokrycia terenu⁴. Lasy są w większości sztucznie zalesione, nie mają charakteru naturalnego. Dominującym gatunkiem jest sosna, której towarzyszą gatunki drzew liściastych: brzoza, dąb, olcha, osika, grab, lipa, rzadziej jesion, buk, jawor, czeremcha. Przeważającą roślinnością potencjalną obszaru Gminy Wieliczka jest zespół roślinności: grąd subkontynentalny, odmiana małopolska, forma podgórska, seria żyzna (Tilio-Carpinetum, submont. rich). Grądy zachowały się najlepiej na południu Gminy Wieliczka, w miejscach trudnych do prowadzenia intensywnej gospodarki leśnej (na bardzo stromych stokach, na brzegach wąwozów). Są to przeważnie wielogatunkowe lasy liściaste. W miejscach łatwo dostępnych drzewostan jest bardzo silnie zniekształcony. Przeważa w nich sosna lub dąb, gatunki pochodzące z nasadzeń. W lasach

---

⁴ Opracowanie ekofizjograficzne dla obszaru Gminy Wieliczka, Kraków, listopad 2025 r.

w okolicach Dobranowic, w szczytowych partiach wzgórz występują płaty buczyny odpowiadające buczynie karpackiej. Na terenie Gminy Wieliczki występują charakterystyczne płaty leśne: Las Krzyszkowski, Czarny Las, Las Widmo, Las Dobranowicki (pozostałe fragmenty naturalnych buczyn), Las Wolnik.

- Las Krzyszkowski obejmuje wielogatunkowy las grądowy z bogatymi stanowiskami roślin chronionych i reliktowymi stanowiskami gatunków górskich.
- Czarny Las to siedlisko o wysokiej bioróżnorodności, obejmujące łęg jesionowo-olszowy przy ciekach wodnych, grądy na zboczach, bór mieszany na wierzchovinie oraz fragmenty odnowień buczyny. Drzewostan jest naturalny, z licznymi starymi zadrzewieniami i bogatą, zróżnicowaną florą.
- W Lesie Widmo głównym typem siedliska są grądy zajmujące zbocza i wierzchowiny, natomiast na ograniczonych powierzchniach obserwuje się młode płaty buczyny karpackiej z domieszką brzozy oraz pojedyncze egzemplarze buka w wieku około 150 lat.
- Las Dobranowicki charakteryzuje się dominacją zbiorowisk grądowych, rozwiniętych na stromych zboczach oraz partiach wierzchowinowych. Lokalnie występuje buczyna karpacka z udziałem wiekowych osobników.
- Las Wolnik cechuje się dużym zróżnicowaniem siedliskowym wynikającym z urozmaiconej rzeźby terenu. Występują tu łęgi ze związku Alno-Padion, grądy i bory mieszane, miejscami z udziałem sztucznie wprowadzonej sosny, przechodzące lokalnie w grąd Tilio-Carpinetum.
- Na terenie Pawlikowic występuje zróżnicowana roślinność leśna, obejmująca głównie grądy Tilio-Carpinetum z bogatym runem oraz fragmenty łęgów w dolinach rzecznych, m.in. Salici-Populetum i Circae-Alnetum. W drzewostanie dominuje sosna zwyczajna, uzupełniana przez dąb, grab, klon, lipę i inne gatunki liściaste, a miejscami pojawiają się również gatunki obce, jak robinia akacjowa czy dąb czerwony.

W lasach występują też prawnie chronione gatunki roślin: skrzyp olbrzymi, lilia złotogłów, wawrzynek wilczełyko, goryczka trojeściowa, konwalia majowa, parzydło leśne i widłak goździsty. Lasy na terenie Gminy Wieliczka wykazują wysoki stopień fragmentacji przestrzennej, ograniczając się do niewielkich, izolowanych płatów, głównie w części południowej.

Roślinność związana z ekosystemami wodnymi cechuje się wysoką różnorodnością. Istotnym elementem korytarza ekologicznego i bioróżnorodności jest rzeka Wilga, przebiegająca centralnie przez obszar z kierunku wschód-zachód. Dolina Wilgi objęta została ochroną jako użytek ekologiczny (uchwała Rady Miejskiej w Wieliczce nr LIX/841/2023 z 19 września 2023 r.). Wzdłuż cieku rozwijają się zarośla łęgowe, miejscami tworzące płaty lasu nadrzecznego; większość terasy zajmują łąki wilgotne i pastwiska. Lokalnie obserwuje się płaty rogatka sztywnego (*Ceratophyllum demersum*).

Na obszarze Gminy Wieliczka, wskutek regulacji Wisły, rzeka utraciła znaczną część cech naturalnych; zachowane starorzecza wraz z pasami roślinności związanej z wodami

świadczą o dawnym, meandrującym przebiegu koryta i pełnią kluczową funkcję siedliskową w krajobrazie dolinnym. W bezpośrednim sąsiedztwie wód oraz na terenach zalewowych rozwijają się zbiorowiska szuwarowe i łągowe, w tym płaty szuwarów wysokich oraz zarośli wiklinowych, które stabilizują brzegi, ograniczają dopływ biogenów i stanowią ostoje fauny wodno-błotnej.

W rejonie Brzegów, przy ujściu Serafy, obserwuje się odnowę roślinności starorzeczowej po okresach eutrofizacji i degradacji wynikających z presji antropogenicznej. Starorzecze w miejscowości Grabie uległo głębszym przekształceniom eksploatacyjnym, co ograniczyło jego pierwotną formę geomorfologiczną. Mimo tych oddziaływań rozwijają się bogate zespoły szuwarowe z dominacją mozgi trzcinowatej (*Phalaris arundinacea*), płaty szuwarów wysokich (*Phragmites*) oraz roślinność zanurzona; w toni wodnej występują rozległe plechy włosienicznika (*Batrachium* sp.), przy brzegach zwarte łany rogatka sztywnego (*Ceratophyllum demersum*), a na powierzchni kwitnie grążel żółta (*Nuphar luteum*). Obrzeża starorzeczy porastają niewielkie drzewostany nadrzeczne z udziałem topoli czarnej (*Populus nigra*), topoli białej (*Populus alba*) i wierzb (*Salix* sp.), lokalnie z fragmentami olesów. Na terenach podmokłych, czasami przechodzących w zabagnione, np. wokół oczek wodnych wytwarzają się siedliska bagienne (*Comarum palustre*). Wyżej przechodzą w szuwar trzcinowy (*Phragmites communis*) i turzycowe (*Caricetum gracilis*).

Roślinność łąk i pastwisk ma charakter półnaturalny, kształtowany przez użytkowanie kośne i wypasowe, z dominacją łąk świeżych na żyznych, umiarkowanie wilgotnych siedliskach stoków i dolin rzecznych.

Typowe runo tworzy zespół rajgrasu wyniosłego (*Arrhenatheretum elatioris*) z udziałem gatunków traw, takich jak kupkówka pospolita (*Dactylis glomerata*), tymotka łąkowa (*Phleum pratense*), czy wyczyniec łąkowy (*Alopecurus pratensis*) oraz bogata warstwa ziół, m.in. chabry łąkowej (*Centaurea jacea*), złocienia właściwego (*Leucanthemum vulgare*), dzwonka rozpierzchłego (*Campanula patula*) i przytulii (*Galium* spp.). Na siedliskach mokrych i wokół źródeł rozwijają się łąki wilgotne z charakterystyczną kniecią błotną (*Caltha palustris*), ostrożeńcami (*Cirsium rivulare*, *C. oleraceum*) oraz szczątkowymi płatami łąk trzęślicowych w dolinach i na równi zalewowej Wisły, gdzie występują m.in. goździk pyszni (*Dianthus superbus*), pełnik europejski (*Trollius europaeus*), kosaciec syberyjski (*Iris sibirica*), mieczyk dachówkowaty (*Gladiolus imbricatus*) i krwiściąg lekarski (*Sanguisorba officinalis*).

Roślinność segetalna towarzysząca polom uprawnym odzwierciedla silne przekształcenie ekosystemów wskutek intensyfikacji produkcji rolnej, przy czym najwyższe walory bioróżnorodności wykazują drobne, tradycyjnie użytkowane pola z mozaiką siedlisk. W zasiewach dominują gatunki typowe, m.in. chaber bławatek (*Centaurea cyanus*) i maki (*Papaver* sp.), natomiast między tworzą pasy roślinności ziołoroślowej z udziałem dziurawca zwyczajnego (*Hypericum perforatum*), centurii nadobnej (*Centaureum pulchellum*), rumianków (*Matricaria* sp.), szatwii lekarskiej (*Salvia officinalis*), bylicy piołunu (*Artemisia*

absinthium) i macierzanki (*Thymus* sp.); lokalnie zachowały się ogławiane wierzby (*Salix alba*) oraz zarośla tarniny (*Prunus spinosa*), róży dzikiej (*Rosa canina*) i czarnego bzu (*Sambucus nigra*).

Murawy kserotermiczne i siedliska zwirowiskowe wykształcają się na nasłonecznionych, suchych, stromych zboczach o luźnym podłożu; w warunkach Pogórza Wielickiego powstają najczęściej na i w sąsiedztwie wyrobisk poeksploatacyjnych piaskowca, gdzie stwierdza się m.in. chabra driakiewnika (*Centaurea scabiosa*), szalwię okólkową (*Salvia verticillata*), macierzankę zwyczajną (*Thymus pulegioides*), koniczynę pagórkową (*Trifolium montanum*) oraz dziewięciśła bezłodygowego (*Carlina acaulis*).⁵

Fauna

Na terenie Gminy Wieliczka świat dziko żyjących zwierząt wyróżnia się znaczną różnorodnością gatunkową. Bogactwo fauny wynika z urozmaiconej rzeźby terenu oraz obecności różnych typów siedlisk - od lasów przez pola uprawne i łąki, po tereny podmokłe. Charakterystyczną cechą lokalnej fauny jest występowanie licznych gatunków typowych dla regionu nizinnego i wyżynnego, a także mozaikowe rozmieszczenie zespołów zwierzęcych. Liczebność i reprezentacja poszczególnych grup zwierząt jest silnie związana z mozaiką siedlisk i lokalnych warunków środowiskowych. Ze względu na ograniczoną powierzchnię Gminy Wieliczka w porównaniu do obszarów potrzebnych do życia wielu gatunków dzikich zwierząt oraz ich naturalną ruchliwość, nie można ograniczać charakterystyki świata zwierząt wyłącznie do granic administracyjnych Gminy. Dlatego poniższe informacje dotyczą w znacznej mierze całego regionu Niziny Nadwiślańskiej, Podgórza Krakowskiego, Pogórza Wielickiego i Bocheńskiego, przyjmując, że dla wielu gatunków obszar Gminy Wieliczka stanowi istotny teren zarówno do rozrodu, żerowania, jak i przemieszczania się.

Na obszarze Pogórza Wielickiego występuje około 35 gatunków ssaków, w tym kilka gatunków ssaków owadożernych i liczne gatunki nietoperzy. Wśród nich obecne są m.in. nocek duży i inne nietoperze typowe dla południa Polski. Istotną grupę stanowią gryzonie: występują pospolite, jak wiewiórka (*Sciurus vulgaris*) oraz liczne gatunki norników i myszowatych. Wśród drapieżników najliczniejszy jest lis (*Vulpes vulpes*), a spotkać można także borsuki, łasice, kuny, tchórze i sporadycznie wydrę. W największych kompleksach leśnych notowane są także jelenie (*Cervus elaphus*), sarny (*Capreolus capreolus*) oraz dziki (*Sus scrofa*).

Awifauna Pogórza Wielickiego jest bardzo bogata – stwierdzono tu około 120-140 gatunków ptaków, z czego ponad 100 przystępuje do lęgów. Różnorodność awifauny wynika z mozaikowego krajobrazu regionu: lasy, łąki, zbiorniki wodne i stawy sprzyjają wielu gatunkom. Do typowych należą m.in.: dzięcioły (w tym dzięcioł białostrzałowy i zielonosiwy), sikory (bogotka, modraszka), drozdy, kosy, zięby, rudziki, pluszcz (na potokach), pokrzewki,

---

⁵ Opracowanie ekofizjograficzne dla obszaru Gminy Wieliczka, Kraków, listopad 2025 r.

kruk (*Corvus corax*), myszołów (*Buteo buteo*), puszczyk (*Strix aluco*). Wśród ptaków drapieżnych i rzadkich spotkać można czasami orła przedniego (*Aquila chrysaetos*), sokoły, myszołowy, cietrzewia, głuszca oraz puchacza (*Bubo bubo*). Część z lęgowych gatunków należy do grupy zagrożonych wyginięciem w Polsce, np.: jarząbek, puszczyk uralski, dzięcioł trójpalczysty czy derkacz.

Nizina Nadwiślańska charakteryzuje się obecnością wielu gatunków płazów typowych dla terenów nizinnych i wilgotnych dolin rzecznych: Kumak nizinny (*Bombina bombina*) – charakterystyczny dla nizin, licznie występuje na rozlewiskach, starorzeczach i małych zbiornikach. Grzebiuszka ziemna (*Pelobates fuscus*) – częsta w wilgotnych łąkach, stawach i rowach na terenach nizinnych. Ropucha szara (*Bufo bufo*) oraz ropucha zielona (*Bufo viridis*) – pospolite w całym regionie. Ropucha paskówka (*Bufo calamita*) – lokalnie, na bardziej suchych, piaszczystych siedliskach. Rzekotka drzewna (*Hyla arborea*) – licznie zasiedla zadrzewienia w pobliżu zbiorników wodnych. Żaba wodna (*Rana esculenta*), żaba jeziorkowa (*Rana lessonae*), żaba śmieszka (*Rana ridibunda*) – pospolite, występują licznie w wodach stojących i wolno płynących. Żaba trawna (*Rana temporaria*) – również dość często notowana w regionie. W sprzyjających siedliskach spotkać można także traszkę zwyczajną (*Lissotriton vulgaris*) oraz traszkę grzebieniastą (*Triturus cristatus*). W dolinach Wisły i jej dopływów oraz na terenach przyległych najczęściej stwierdzane są następujące gatunki gadów: Jaszczurka zwinka (*Lacerta agilis*) – bardzo pospolita w całym regionie nizin nadwiślańskich. Jaszczurka żyworodna (*Zootoca vivipara*) – występuje m.in. na wilgotniejszych łąkach i torfowiskach. Padalec zwyczajny (*Anguis fragilis*) – powszechny, dość liczny nawet na terenach zurbanizowanych. Zaskroniec zwyczajny (*Natrix natrix*) – bardzo liczny nad wodami, starorzeczami, gliniankami i stawami. Żmija zygzakowata (*Vipera berus*) – lokalnie na podmokłych łąkach i obrzeżach lasów. Żółw błotny (*Emys orbicularis*) – rzadziej, ale występuje w nielicznych, dobrze zachowanych starorzeczach i rozlewiskach. Fauna płazów i gadów regionu niziny nadwiślańskiej wyróżnia się dużą liczebnością oraz różnorodnością, uzależnioną od obecności naturalnych i półnaturalnych zbiorników wodnych, mokradeł, starorzeczy i wilgotnych łąk. W regionie Pogórza Wielickiego płazy są licznie reprezentowane przez gatunki typowe dla podgórszych terenów: traszka zwyczajna (*Lissotriton vulgaris*), traszka grzebieniasta (*Triturus cristatus*), salamandra plamista (*Salamandra salamandra*), żaba trawna (*Rana temporaria*), ropucha szara (*Bufo bufo*) oraz rzekotka drzewna (*Hyla arborea*). Można spotkać także nizinno-górskie gatunki, jak kumak górski (*Bombina variegata*) lub traszka górską (*Triturus alpestris*). Jeśli chodzi o gady, powszechne są jaszczurka zwinka (*Lacerta agilis*), jaszczurka żyworodna (*Zootoca vivipara*), zaskroniec zwyczajny (*Natrix natrix*), padalec zwyczajny (*Anguis fragilis*) oraz żmija zygzakowata (*Vipera berus*).

Wody rzeki Wisły na wysokości okolic Wieliczki charakteryzują się bogatym zespołem ryb, wśród których dominuje wiele gatunków typowych dla dużych polskich rzek nizinnych. Różnorodność siedlisk (koryto główne, starorzecza, dopływy) zapewniają bogactwo

gatunkowe. Najczęściej spotykane gatunki: sum (Silurus glanis) – największy drapieżnik Wisły, sandacz (Sander lucioperca) – pospolity drapieżnik, występujący na całej długości rzeki, szczupak (Esox lucius), boleń (Aspius aspius) – charakterystyczny drapieżnik dużych rzek, brzana (Barbus barbus) – licznie reprezentowana na naturalnych, kamienistych odcinkach rzeki, jaź (Leuciscus idus) – dość liczny, zwłaszcza w środkowym biegu rzeki, leszcz (Abramis brama) – gromadnie występujący w głównym nurcie Wisły, karaś srebrzysty (Carassius gibelio), płoć (Rutilus rutilus) – bardzo pospolita zarówno w rzece, jak i starorzeczach, okoń (Perca fluviatilis), wzdręga (Scardinius erythrophthalmus) – spotykana w starorzeczach i dopływach, kleń (Leuciscus cephalus) – preferuje odcinki żwirowo-kamieniste, świnka (Chondrostoma nasus), certa – vimba (Vimba vimba), uklei (Alburnus alburnus) – bardzo liczny drobiazg, babka bycza i piaszkowa – gatunki inwazyjne, miętus (Lota lota) – ryba zimowa, występuje w chłodniejszych miesiącach, karp (Cyprinus carpio), lin (Tinca tinca) – rzadziej, głównie w rejonie starorzeczy i dopływów.⁶

TURYSTYKA I REKREACJA

Miasto i Gmina Wieliczka należy do gmin posiadających określony potencjał do rozwoju turystyki na bazie istniejących walorów przyrodniczo-krajobrazowych. Gmina posiada także atrakcyjne uwarunkowania historyczne oraz architektoniczne. Turystyka o znaczeniu krajowym i międzynarodowym związana jest szczególnie z Kopalnią Soli wpisaną na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Niestety, zainteresowanie pozostałymi zespołami zabytkowymi zgromadzonymi na obszarze miasta jest znikome i ogranicza się jedynie do zwiedzania ich przez lokalnych turystów. Przez Miasto Wieliczka przebiega żółty szlak pieszy. Na jego trasie znajdują się: Zamek Żupny, Kościół św. Klemensa, Rynek Główny, Kościół św. Sebastiana. Miasto przecina także szlak rowerowy, traktując je jako bazę wypadową lub fragment trasy biegnącej przez pozostałe sołectwa. Prócz szlaków lokalnych, znajdujemy na terenie Wieliczki obiekty należące do ponadregionalnych szlaków tematycznych. Jest to zabytek klasy zerowej - modrzewiowy kościół św. Sebastiana z XVI wieku, położony na stoku wzgórza Babiny, należący do Szlaku Architektury Drewnianej oraz przypisana do Szlaku Kopalniano-Przemysłowego, zwanego szlakiem techniki, zabytkowa Kopalnia Soli. Miasto dysponuje motelami, hotelami, pensjonatami, campingami oraz polem namiotowym. Na terenie gminy znajdują się hotele o wysokim standardzie a także o niższym. W całej gminie jest szeroka baza noclegowa zarówno w centrum Wieliczki, jak i w mniejszych miejscowościach – od wysokiej klasy hoteli oferujących usługi spa poprzez agroturystykę i pole namiotowe. Za walor turystyczny w sołectwach można uznać interesujący krajobraz, łagodny klimat, zalesienia w dogodnym położeniu. Tereny te nadają się szczególnie dla rozwoju turystyki aktywnej, jak również agroturystyki. Turystyka na obszarze gminy rozwija się głównie w oparciu o szlaki turystyczne, piesze i rowerowe mające charakter lokalny.

---

⁶ Opracowanie ekofizjograficzne dla obszary Gminy Wieliczka, Kraków, listopad 2025 r.

Szlak pieszy żółty przebiega przez Wieliczkę, Przymiarki, Żakową, Hucisko, Dziekanowice, Dobczyce. Szlak rowerowy „Okrężny” o długości 23 km po Pogórzu Wielickim przebiega przez Wieliczkę, Sierczę, Brzeziny, Pawlikowice, Koźmice Małe, Raciborsko, Grajów, Dobranowice, Sułków, Biskupice, Lednice Górną. Bardzo istotne dla atrakcyjności szlaków pieszych i rowerowych są punkty widokowe znajdujące się:

- w Brzegach, gdzie można podziwiać widok na wały i Zakole Wisły,
- wzdłuż drogi w Podstolicach - z widokiem na kościół w Gorzkowie,
- w Byszcach - z panoramą Tatr,
- w Raciborsku - z widokiem na zalew w Dobczycach i Tatry,
- w Chorągwic - widok na panoramę Wieliczki.⁷

Czerwony szlak rowerowy o długości 23 kilometrów zaczyna i kończy się przy rynku w Wieliczce. Dalej prowadzi on przez miejscowości: Sierczą, Brzeziny, Pawlikowice, Koźmice Małe, Raciborsko, Grajów, Boranowice, Sułów, Biskupice, Tomaszkowice, Lednica Górna oraz Lednica Dolna. Można tu zobaczyć m.in. byłą synagogę w Wieliczce, park i zespół dworski rodu Lubomirskich w Sierczy oraz inny dwór, w Pawlikowicach. W Biskupicach czeka na nas zabytkowy kościół z XIII wieku, a szlak kończy się w okolicach drewnianego kościoła św. Sebastiana w Wieliczce. W Raciborsku, Tomaszkowicach, Pawlikowicach oraz Biskupicach rzeźba terenu pozwala także na podziwianie całej okolicy w kilku punktach widokowych, wyznaczonych na trasie szlaku. Zobaczyć stąd można m.in. Zalew Dobczycki oraz Beskid Wyspowy. Z niektórych punktów widokowych można dostrzec też widok na dolinę Wisły wraz z Krakowem. Przebieg ww. szlaków pokazany został na rysunku poniżej.

Rysunek 4. Przebieg czerwonego szlaku rowerowego oraz żółtego szlaku pieszego

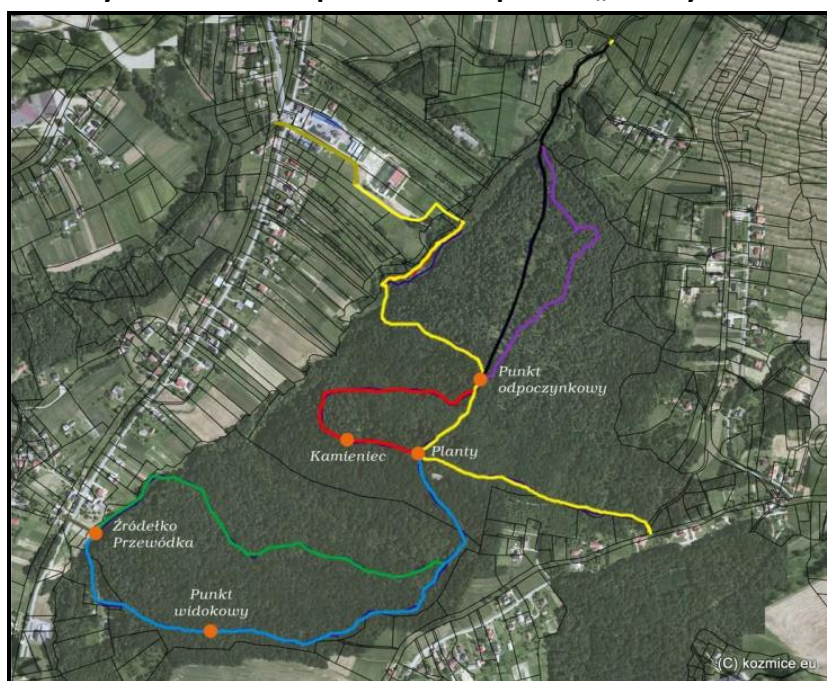

Źródło: <https://www.wieliczka.eu/>

⁷ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Wieliczka – lipiec 2023 r.

Kompleks „Czarny Las” położony w leśnictwie Gdów, to ok. 80-hektarowy zalesiony teren na pograniczu sołectw: Koźmice Wielkie, Koźmice Małe i Raciborsko. To największy kompleks leśny w gminie Wieliczka. Miejsce spacerów okolicznych mieszkańców. Dzięki inicjatywie Stowarzyszenia Miłośników Koźmic pojawiły się oznaczenia szlaków pieszych oraz stoły i ławki drewniane. Przed II wojną światową całość lasu należała do hrabiego Krzysztofa Morsztyna posiadającego swój dwór w Raciborsku.

Rysunek 5. Szlaki piesze w kompleksie „Czarny Las”

Źródło: Plan urządzenia lasu Nadleśnictwo Myślenice na okres gospodarczy od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2027 r. Program ochrony przyrody (<https://www.gov.pl/web/nadleśnictwo-myslenice/wykaz-dokumentow-zawierajacych-informacje-o-srodowisku>)

W ramach turystyki na obszarze gminy rozwija się również jazda konna w oparciu o istniejące zaplecze w postaci stadnin koni w Sierczy. Uzupełnienie terenów intensywnie zainwestowanych stanowią tereny zieleni ogródków przydomowych oraz publicznej zieleni urządzonej w ścisłym centrum miasta w postaci Parku Mickiewicza, Parku św. Kingi oraz plant w obrębie Dolnego Rynku – tzw. Alei Jana Pawła II. W sąsiedztwie centrum wyodrębniony jest także Park „Stok Pod Baranem”, pas zieleni wzdłuż rzeki Serafy wychodzący poza teren Parku Mickiewicza oraz rzeki Świdniówki, biegnącej wzdłuż wschodniej granicy miasta. Poza historycznym centrum znajdziemy także jako formę zieleni cmentarz komunalny oraz szereg terenów ogródków działkowych. W północno-zachodniej części miasta wyodrębnia się użytek ekologiczny, jakim jest Las Krzyszkowicki. Należy zwrócić uwagę na zmniejszające się powierzchniowo tereny zieleni publicznej, szczególnie w rejonach zabudowy wielorodzinnej. Na obrzeżach miasta i na terenie sołectw, ze względu na mniejsze zainwestowanie, znajduje się większa ilość terenów o zróżnicowanych formach zieleni rozproszonych w obszarze gminy. Przeważa zielenć leśna od Byszyc do Grajowa.

W części północnej i centralnej dominują zieleń łąkowa w dolinie Wisły oraz ciągi nieurządzonej zieleni wzdłuż Wilgi i jej dopływów.⁸

Fotografia 8. Park miejski na „Stoku pod Baranem”

Źródło: <https://www.wieliczka.eu/>

W latach poprzednich w gminie były prowadzone działania promujące rozwój turystyki i rekreacji. Lista wykonanych projektów została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 7. Inwestycje z zakresu ochrony przyrody oraz rozwoju turystyki i rekreacji zrealizowane na terenie Miasta i Gminy Wieliczka w latach ubiegłych

Lp.	Nazwa projektu	Wartość projektu
I	Inwestycje realizowane w ramach projektu „Zielony milion” – 2023 r:	
1.	„Zielony Zakątek” – łąka kwietna w Wieliczce przy ul. Ochota	8 300 zł
2.	Ekodonice (Kokotów)	2 000 zł
3.	Kolorowa łąka kwietna przy boisku sportowym w Zabawie	24 000 zł
4.	Stworzenie leśnej ścieżki rekreacyjnej dla mieszkańców Węgrzc Wielkich	85 000 zł
5.	Zakup 10 fotopułapek zapobiegających powstawaniu dzikich wysypisk (Zabawa – działki przy boisku sportowym, siłowni i placu zabaw)	5 000 zł
6.	Rewitalizacja zieleni parku przy kościele św. Sebastiana w Wieliczce	70 800 zł

Źródło: Na podstawie informacji uzyskanych z Urzędu Miasta i Gminy w Wieliczce

Cel do 2029 roku

Cele przyrodnicze wyrażają się w ochronie i racjonalnym kształtowaniu środowiska przyrodniczego. Cele te obejmują:

- Zachowanie i wzmocnienie różnorodności biologicznej gminy.
- Wspieranie kompleksowych rozwiązań w zakresie ochrony siedlisk przyrodniczych.

⁸ Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Wieliczka na lata 2023-2030

- Traktowanie ochrony środowiska przyrodniczego jako nierozłącznej części elementu strategii ekorozwoju gminy; równowaga sfer: ekonomicznej, społecznej i ekologicznej.
- Szerzenie edukacji ekologicznej m.in. w placówkach oświatowych.

Kierunki działań do roku 2033

- Dostosowanie rozwoju gospodarczego, społecznego i przestrzennego do uwarunkowań przyrodniczych, czyli harmonizowanie sfery ekologicznej i zagospodarowania przestrzennego.
- Ochronę terenów otwartych, a w tym szczególnie obszarów podmokłych, łąk nadrzecznych, zadrzewień i zakrzewień śródpolnych.
- Zachowanie istniejących form ochrony przyrody na terenie gminy.
- Uwzględnianie ochrony różnorodności przyrodniczej i krajobrazowej przy projektowaniu nowych inwestycji oraz w dokumentach strategicznych i branżowych.
- Utrzymanie istniejącej zieleni.
- Prowadzenie szkoleń i edukacji (formalnej i nieformalnej) w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej.

3.2.2. OCHRONA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW

STAN WYJŚCIOWY

Częściowej charakterystyki gruntów leśnych na obszarze Gminy Wieliczka dokonano uprzednio przy okazji prezentacji jej flory. Nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa sprawuje Starosta Wielicki przy pomocy własnych służb do spraw leśnictwa.

Podstawą do prowadzenia prawidłowej gospodarki w lasach, a zwłaszcza w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa jest posiadanie dokładnego rozeznania ich potrzeb. Potrzeby te w sposób udokumentowany określają uproszczone plany urządzenia (upul) oraz inwentaryzacje stanu lasów (isl) dla lasów rozdrobnionych o powierzchni do 10 ha.

Na terenie Gminy Wieliczka zostały opracowane następujące uproszczone plany urządzenia lasów (upul)/inwentaryzacje stanu lasów (ist):

- Inwentaryzacja stanu lasu wsi Golkowice, Koźmice Małe, Podstolice, gmina Wieliczka, powiat wielicki, województwo małopolskie na okres od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2033 r.
- Uproszczony plan urządzenia lasu wsi Gorzków, gmina Wieliczka, powiat wielicki, województwo małopolskie na okres od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2026 r.
- Uproszczony plan urządzenia lasu wsi Grajów, gmina Wieliczka, powiat wielicki, województwo małopolskie na okres od 1 stycznia 2026 r. do 31 grudnia 2035 r.
- Uproszczony plan urządzenia lasu wsi Dobranowice, gmina Wieliczka, powiat wielicki, województwo małopolskie na okres od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2026 r.

- Aneks do uproszczonego planu urządzenia lasu wsi Dobranowice gmina Wieliczka, powiat wielicki, województwo małopolskie na okres od 1 października 2019 r. do 31 grudnia 2026 r.
- Inwentaryzacja stanu lasu wsi Byszyce, gmina Wieliczka, powiat wielicki, województwo małopolskie na okres od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2029 r.
- Uproszczony plan urządzenia lasu wsi Janowice, gmina Wieliczka, powiat wielicki, województwo małopolskie na okres od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2030 r.
- Uproszczony plan urządzenia lasu wsi Jankówka, gmina Wieliczka, powiat wielicki, województwo małopolskie na okres od 1 stycznia 2026 r. do 31 grudnia 2035 r.
- Uproszczony plan urządzenia lasu wsi Koźmice Wielkie, gmina Wieliczka, powiat wielicki, województwo małopolskie na okres od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2027 r.
- Inwentaryzacja stanu lasu wsi Raciborsko, gmina Wieliczka, powiat wielicki, województwo małopolskie na okres od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2029 r.
- Inwentaryzacja stanu lasu wsi Grabówki, Pawlikowice, Mietniów, Siercza, Sygnezów gmina Wieliczka, powiat wielicki, województwo małopolskie na okres od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2029 r.
- Uproszczony plan urządzenia lasu wsi Chorągwica, gmina Wieliczka, powiat wielicki, województwo małopolskie na okres od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2027 r.
- Inwentaryzacja stanu lasu miasto Wieliczka powiat wielicki, województwo małopolskie na okres od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2033 r.
- Inwentaryzacja stanu lasu wsi Mała Wieś, Sułków, Zabawa, gmina Wieliczka, powiat wielicki, województwo małopolskie na okres od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2030 r.
- Inwentaryzacja stanu lasu wsi Kokotów, Śledziejowice, Węgrzce Wielkie, gmina Wieliczka, powiat wielicki, województwo małopolskie na okres od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2030 r.
- Uproszczony plan urządzenia lasu dla lasów będących własnością Gminy Wieliczka położonych na terenie obrębów ewidencyjnych: Chorągwica, Golkowice, Grabówki, Grajów, Jankówka, Janowice, Kokotów, Koźmice Wielkie, Mała Wieś, Podstolice, Raciborsko, Sułków, Śledziejowice, Węgrzce Wielkie, Wieliczka, Zabawa, gmina: Wieliczka, powiat: Wielicki, województwo: Małopolskie na okres gospodarczy od 1 stycznia 2022 roku do 31 grudnia 2031 r.

Na terenie Gminy Wieliczka opracowywane są następujące uproszczone plany urządzenia lasów:

- Gorzków - od 01.01.2017 r. do 31.12.2026 r.
- Grajów - od 01.01.2016 r. do 31.12.2025 r.
- Grabówki - od 01.01.2022 r. do 31.12.2031 r.
- Dobranowice - od 01.01.2017 r. do 31.12.2026 r.
- Janowice - od 01.01.2021 r. do 31.12.2030 r.
- Jankówka - 01.01.2016 r. do 31.12.2025 r.
- Koźmice Wielkie - od 01.01.2018 r. do 31.12.2027 r.

- Chorągiewka - 01.01.2018 r. do 31.12.2027 r.
- oraz inwentaryzacje stanu lasów:
- Golkowice, Koźmice Małe, Podstolice - od 1.01.2024 r. do 31.12.2033 r.
  - Byszyce - od 01.01.2020 r. do 31.12.2029 r.
  - Raciborsko - 01.01.2020 r. do 31.12.2029 r.
  - Grabówki, Pawlikowice, Mietniów, Siercza, Sygneczów - od 01.01.2020 r. do 31.12.2029r.
  - Wieliczka - od 01.01.2024 r. do 31.12.2033 r.
  - Mała Wieś, Sułków, Zabawa - od 01.01.2021 r. do 31.12.2030 r.
  - Kokotów, Śledziejowice, Węgrzce Wielkie - od 01.01.2021 r. do 31.12.2030 r.

Cel do roku 2029

Nawiązując do polityki ekologicznej państwa, podstawą działań w gospodarce leśnej na terenie Miasta i Gminy Wieliczka jest dalsze prowadzenie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej umożliwiającej zachowanie równowagi między świadczonymi przez lasy funkcjami: przyrodniczymi (ochronnymi), społecznymi i gospodarczymi. Działania te stwarzają warunki do zachowania bogactwa przyrodniczego lasów przy jednoczesnym korzystaniu z ich zasobów w celu zaspokojenia potrzeb społecznych i gospodarczych. Lasy są również miejscem realizacji gospodarki łowieckiej. Lasy posiadają duży potencjał do łagodzenia zmian klimatu, który można zwiększać poprzez prowadzenie dodatkowych działań w sektorze leśnym. Działania takie przyczyniają się również do wzrostu różnorodności biologicznej. W ramach działań przewidzianych do realizacji w Polityce ekologicznej państwa planuje się wdrożenie systemu mającego na celu zwiększenie sekwestracji węgla. System dodatkowych działań związanych z prowadzoną zrównoważoną gospodarką leśną zakłada m.in. opracowanie wieloletnich programów przebudowy składu gatunkowego drzewostanów oraz programów kształtowania ich struktury wielopiętrowej. Realizacja zadań w obszarze gospodarki leśnej przyczyni się do wykorzystania możliwości produkcyjnych lasu w celu systematycznego zwiększania podaży drewna, przy jednoczesnym zachowaniu zasad ochrony bogactwa przyrodniczego oraz udostępnianiu lasów dla społeczeństwa.

Należy realizować następujące cele:

- Zachowywać powierzchnie leśne na obszarze gminy.
- Dążyć do wzrostu lesistości zgodnie z Programem Zwiększania Lesistości Polski.
- Prowadzić prawidłową gospodarkę leśną.
- Utrzymywać, a w miarę dostępności gruntów do zalesienia, dokonywać zwiększania ogólnej lesistości kraju oraz zawartości kompleksów leśnych i powierzchni zalesianych.
- Utrzymywać i w miarę możliwości racjonalnie zwiększać dostępność biomasy leśnej (w tym drewna energetycznego) na potrzeby zaspokojenia lokalnych potrzeb samowystarczalności energetycznej.
- Włączać leśnictwa do dalszych działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej.
- Chronić produktywność gruntów leśnych.

- Zapewniać informacje o stanie zdrowotnym lasów.

Kierunki działań do roku 2033

- Realizacja gospodarki leśnej w oparciu o plany urządzenia lasów i uproszczone plany urządzenia lasów, w tym ich aktualizacja oraz inwentaryzacja stanu lasów.
- Systematyczna zmiana struktury wiekowej i składu gatunkowego drzewostanów, w celu dostosowania ich do charakteru siedliska i zwiększenia różnorodności genetycznej i biologicznej biocenoz leśnych.
- Przebudowa drzewostanów zniekształconych lub uszkodzonych w wyniku działalności człowieka.
- Prowadzenie monitoringu środowiska leśnego w celu rozpoznania stanu lasu, przeciwdziałania pożarom, rozwojowi szkodników i chorób.
- Prowadzenie nadzoru gospodarki leśnej w lasach prywatnych oraz egzekwowanie zapisów ustawy o lasach.

3.2.3. RACJONALNE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI WODNYMI

STAN WYJŚCIOWY

Duży wpływ na stan środowiska mają zagrożenia naturalne związane z warunkami klimatycznymi, a także ze stanem zasobów wodnych danego regionu, do których zaliczyć należy powódzie i susze.

Powódzie mogą być wynikiem normalnych zjawisk przyrodniczych, którym człowiek nie może zapobiec albo wynikiem działalności człowieka poprzez zakłócenie normalnych zjawisk przyrodniczych, a także wynikiem awarii technicznych urządzeń. Główną przyczyną powodzi jest większy opad wody w stosunku do możliwości infiltracyjnych gleby w jednostce czasu.

Cały obszar Gminy Wieliczka położony jest w obrębie prawobrzeżnego dorzecza górnej Wisły, które w omawianym obszarze dzieli się działami wodnymi II rzędu na cztery główne zlewnie:

- rzeki Serafy z dopływami,
- potoku Podłęzanka z dopływami,
- rzeki Wilgi z dopływami,
- potoki należące do lewobrzeżnej zlewni Raby: Sułówka (Niżowski Potok), Kamyk z dopływami, Wolica, dopływy potoku Malinówka.

Sieć hydrograficzna na terenie Gminy Wieliczka jest bardzo bogata. Składają się na nią rzeka Wisła wraz z dopływami w formie drobnych cieków i potoków. Rzeka Wisła przepływa równoleżnikowo z zachodu na wschód, przez tereny pól i łąk w północnej części gminy. Wisła cechuje się reżimem śnieżno-deszczowym, z dwoma okresami wezbraniowymi tj. wiosennym - roztopowym, związanym z tajaniem pokrywy śnieżnej, z kulminacją w marcu-kwietniu i letnim - deszczowym związanym z obfitymi opadami deszczu, z kulminacją w czerwcu-lipcu

oraz jednym okresem niżówek przypadającym na miesiące jesienno-zimowe (wrzesień-grudzień).

Północna część gminy jest odwadniana przez Wilgę, Serafę oraz Podłężankę:

- Rzeką Wilga jest najdłuższym i największym ciekim powierzchniowym, wyłączając Wisłę. Przepływa przez południowe tereny gminy: Pawlikowice, Koźmice Małe, Koźmice Wielkie, Sygneczów, Podstolice, Grabówki, Golkowice. Ma długość ok. 23 km, a całkowita długość jej dorzecza wynosi około 60 km, w tym 84% dorzecza znajduje się w granicach Gminy Wieliczka. Uchodzi do rzeki Wisły w Krakowie. Odwadnia zachodni i środkowo-zachodni obszar gminy. Prawie wszystkie jej dopływy znajdują się na przedmiotowym terenie. Na całej swojej długości w granicach gminy jest nieuregulowana. Ma charakter rzeki podgórskiej o dużej nierównomierności przepływu. Charakteryzuje się występowaniem dwóch maksimów odpływu: wiosennego (roztopowego) i letniego (opadowego) oraz jednego minimum jesienno-zimowego. Jej dopływ spod Podgorzkowa prowadzi wody pochodzące z przelewu zbiorników wody pitnej dla miasta Krakowa Raba I i II (zbiorniki znajdują się w miejscowości Gorzków). Potok ten jest na całej długości uregulowany.
- Rzeką Serafa stanowi prawy dopływ Wisły, przyjmuje wody spływające ku północy i północnemu-wschodowi. Jej długość wynosi 12,7 km. Wypływa w pobliżu Wieliczki i następnie przepływa przez południowo-wschodnią część Krakowa. W okolicach autostrady A-4, przy ul. Nad Serafą w Krakowie wpływa do niej lewy dopływ - potok Malinówka. Następnie rzeka ponownie przepływa przez Gminę Wieliczka w miejscowościach Kokotów oraz Brzegi, gdzie przyjmuje lewy dopływ – potok Drwinę Długą oraz swój prawy dopływ Zabawkę. Do Wisły uchodzi w Brzegach, za stopniem wodnym Przewóz. Potok Zabawka przepływa przez teren miejscowości: Sułków, Zabawa, Mała Wieś, Strumiany, Kokotów i Brzegi. Ostatnie 1,5 km aż do ujścia jest uregulowane. Do Zabawki uchodzi potok Świdówka przepływający przez Lednicę Górną. Drwina Długa jest lewobrzeżnym dopływem Serafy. Prawie w całości płynie przez obszar Krakowa, w Gminie Wieliczka występuje jej krótki ujściowy odcinek. Uchodzi do Serafy w 1,79 km jej biegu. Drwina odprowadza wody przemysłowe i komunalne z oczyszczalni ścieków Płaszów II.
- Podłężanka to potok płynący przez Węgrzce Wielkie i Grabie (na granicy z Gminą Niepołomice), uchodzi do Wisły na terenie Gminy Wieliczka. Przyjmuje wody spływające ku północy – północnemu wschodowi; – rowy melioracyjne odprowadzające wody wprost do Wisły.
- Południowa część Pogórza Wielickiego w granicach gminy jest odwadniana przez wody spływające ku południu i południowemu wschodowi tj. potok: Wolnicę, Dopływ spod Gorzkowa, Dopływ spod Czarnocin, Sułówkę (Niżowski Potok), Kamyk, Dopływ spod Raciborska, Dopływ spod Kopalin. Prowadzą one wody do Raby.

Rzeki w obszarze gminy na znacznych odcinkach są uregulowane i obwałowane. Stan techniczny rzek uregulowanych oceniono jako dobry. Konserwacji wymagają natomiast rzeki nieuregulowane. Dna tych rzek i potoków są poważnie zamulone, co skutkuje zalewaniem przyległych gruntów przy większych opadach.

Wody stojące na terenie gminy to przeważnie sztuczne zbiorniki wodne. Wody stojące naturalnego pochodzenia reprezentowane są przez dwa naturalne starorzecza Wisły zlokalizowane w dolinie Wisły. W dolinie Wisły znajduje się również kilka zbiorników antropogenicznych powstałych jako efekt eksploatacji kruszywa (Brzegi, Grabie, Węgrzce Wielkie). Są one obecnie zagospodarowane jako stawy hodowlane i rekreacyjne. Na Pogórzu występują natomiast sztuczne stawy, głównie pomłyńskie, a w okolicach Wieliczki pochodzenia przemysłowego do zasilania kopalni soli – tzw. Stawy Salinarne, stawy na Grabówkach.⁹

Fotografia 9. Stawy na Grabówkach

Źródło: <https://www.krakow.z-dziekiem.pl/>

Zagrożenie powodziowe

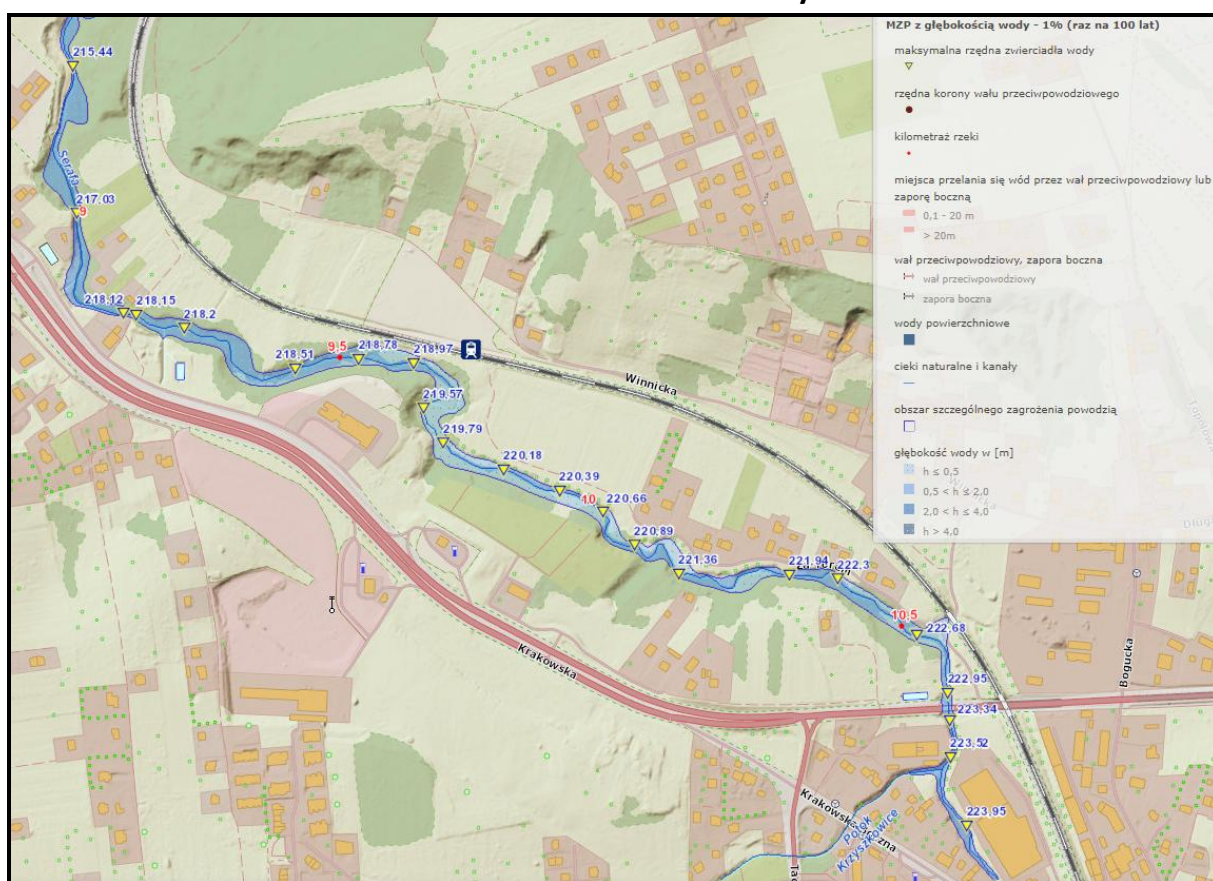
Na obszarze Gminy Wieliczka istnieje zagrożenie powodziowe związane zarówno z opadami, roztopami, jak i nieracjonalną działalnością człowieka w górnym odcinku dorzecza Wisły. Mapy zagrożenia powodziowego (ISOK) i Program ochrony przed powodzią w dorzeczu Górnej Wisły wskazują, iż zagrożenie powodziowe dotyczy rzek Wisły, Wilgi, Serafy, Drwiny Długiej, Podłęzanki oraz potoku Zabawka. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na terenie Miasta i Gminy Wieliczka obejmują:

– wynikające z art. 16 pkt 34 ppkt c) ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, tereny położone pomiędzy brzegiem rzek: Wisła, Serafa, Drwina, Długa, Podłęzanka oraz potoku Zabawka a wałem przeciwpowodziowym;

⁹ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Wieliczka – lipiec 2023 r.

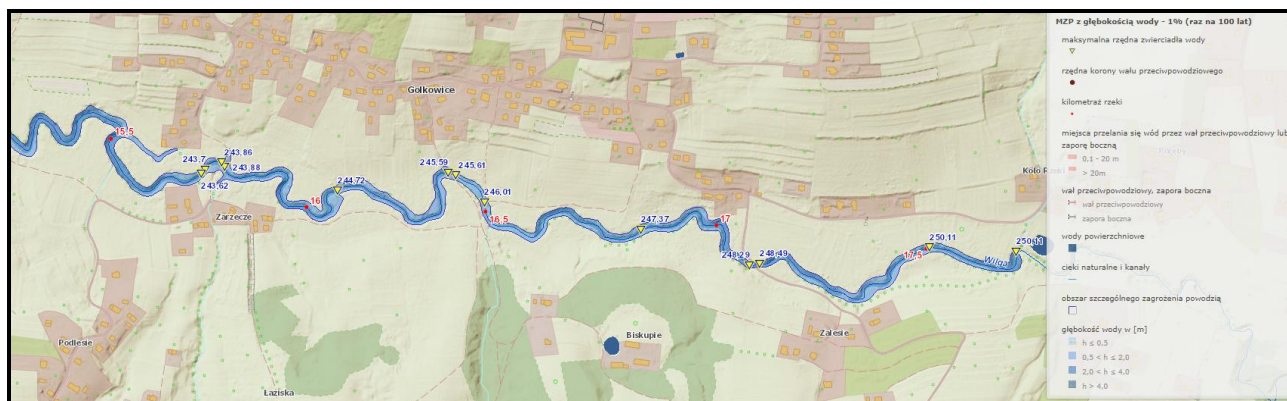
– wyznaczone na mapach zagrożenia powodziowego, o których mowa w art. 169 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%) oraz na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%) od rzek Wilga, Serafa i Wisła. Ponadto zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego na terenie Miasta i Gminy Wieliczka występują obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2%, a także obszary narażone na zalanie w przypadku całkowitego zniszczenia wałów przeciwpowodziowych (wyznaczone dla przepływu o prawdopodobieństwie wystąpienia 1%), które nie stanowią obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, w myśl zapisów art. 16 pkt 34 Prawa wodnego. Tym samym obszar największego zagrożenia powodziowego gminy znajduje się w jej północnej części, a dokładnie na odcinku Wisły pomiędzy jej 92 a 97,5 km. W przypadku przerwania wału Wisły, podczas powodzi (woda stuletnia), zdecydowana większość terenu pomiędzy ciekami, a linią kolejową Kraków-Tarnów zostałaby zalana.

Rysunek 6. Obszary objęte zagrożeniem powodziowym na terenie Miasta i Gminy Wieliczka wzdłuż rzeki Serafy

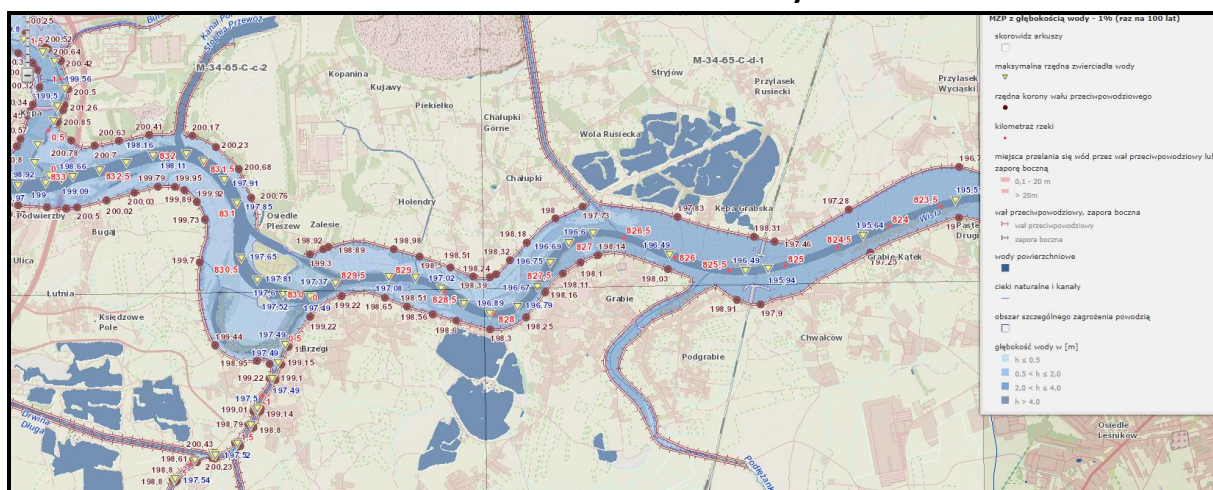
Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://wody.isok.gov.pl/>

Rysunek 7. Obszary objęte zagrożeniem powodziowym na terenie Miasta i Gminy Wieliczka wzdłuż rzeki Wilgi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://wody.isok.gov.pl/>

Rysunek 8. Obszary objęte zagrożeniem powodziowym na terenie Miasta i Gminy Wieliczka wzdłuż rzeki Wisły

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://wody.isok.gov.pl/>

Zgodnie z Planem Zarządzania Ryzykiem Powodziowym (PZRP), przyjętym na mocy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz. U. z 2022 r. poz. 2739), w granicach Miasta i Gminy Wieliczka wskazano konieczność realizacji zadań pn.:

- „Przebudowa prawego i lewego wału potoku Podłęzanka oraz budowa prawego wału potoku Podłęzanka m. Podgrabie, Grabie, Węgrzce Wielkie, gm. Niepołomice, Wieliczka”. Działanie polega na przebudowie i rozbudowie lewego wału Podłęzanki, o długości 4,1 km i prawego wału Podłęzanki o długości 4,0 km tj. do ujścia Bogustawy do potoku Podłęzanka. Proponowany zakres prac: podwyższenie korpusu wału i poszerzenie korpusu, celem uzyskania normatywnej wysokości obwałowań, uszczelnienie.
- 3A.2/1 Zwiększenie zabezpieczenia powodziowego w dolinie rzeki Serafy - zbiornik Malinówka 1

- 3A.2/2 Zwiększenie zabezpieczenia powodziowego w dolinie rzeki Serafy - zbiornik Malinówka 2.

W ramach inwestycji powstanie zbiornik przeciwpowodziowy Malinówka 3 wraz z obiektami towarzyszącymi. Zbiornik będzie pracował w kaskadzie 5 zbiorników przeciwpowodziowych: dwóch na rzece Serafie (w tym jeden już istniejący zbiornik Biezanów) i trzech na potoku Malinówka. Celem inwestycji, polegającej na wykonaniu zbiornika przeciwpowodziowego, jest bezpośrednia poprawa ochrony przeciwpowodziowej terenów położonych poniżej zbiornika, która pozytywnie wpłynie na bilans zlewni oraz na transformację fali powodziowej. W skład inwestycji wchodzi: Zbiornik Malinówka 2 z zaporą w km 2+320 w m. Kraków i Wieliczka i Zbiornik Malinówka 1 w m. Kraków o powierzchni 6,5 ha i pojemności 115 tys. m³.

- 3A.2/3 Zwiększenie zabezpieczenia powodziowego w dolinie rzeki Serafy - zbiornik Malinówka 3.

W ramach inwestycji powstanie zbiornik przeciwpowodziowy Malinówka 3 wraz z obiektami towarzyszącymi. Zbiornik będzie pracował w kaskadzie 5 zbiorników przeciwpowodziowych: dwóch na rzece Serafie (w tym jeden już istniejący zbiornik Biezanów) i trzech na potoku Malinówka. Celem inwestycji, polegającej na wykonaniu zbiornika przeciwpowodziowego, jest bezpośrednia poprawa ochrony przeciwpowodziowej terenów położonych poniżej zbiornika, która pozytywnie wpłynie na bilans zlewni oraz na transformację fali powodziowej. W skład zbiornika Malinówka 3 będą wchodziły m.in. zapora ziemna czołowa oraz urządzenia przelewowoupustowe. Utworzony zbiornik będzie posiadał powierzchnię ok. 3,1 ha i pojemność przy maksymalnym poziomie piętrzenia około 65 tys. m³.

- 3A.2/4. Zwiększenie zabezpieczenia powodziowego w dolinie rzeki Serafy - zbiornik Serafa 2.

W ramach inwestycji powstanie zbiornik przeciwpowodziowy Serafa 2 wraz z obiektami towarzyszącymi. Zbiornik będzie pracował w kaskadzie 5 zbiorników przeciwpowodziowych: dwóch na rzece Serafie (w tym jeden już istniejący zbiornik Biezanów) i trzech na potoku Malinówka. Celem inwestycji, polegającej na wykonaniu zbiornika przeciwpowodziowego Serafa 2, jest bezpośrednia poprawa ochrony przeciwpowodziowej terenów położonych poniżej zbiornika, w tym zwiększenie ochrony terenów osiedli Złocień i Stary Biezanów, a także miejscowości Brzegi w gm. Wieliczka. W skład zbiornika Serafa 2 będą wchodziły m.in. zapora ziemna czołowa i zapora boczna oraz urządzenia przelewowoupustowe. Utworzony zbiornik będzie posiadał powierzchnię około 2,4 ha i pojemność przy maksymalnym poziomie piętrzenia około 43 tys. m³.

Fotografia 10. Zbiornik Malinówka 3 na rzece Serafie na granicy Miasta Krakowa i Miasta Wieliczka

Źródło: <https://www.gov.pl/web/wody-polskie-krakow/>

Fotografia 11. Zbiornik Malinówka 1

Źródło: <https://brzesko.ws/>

Fotografia 12. Zbiornik Malinówka 2

Źródło: <https://brzesko.ws/>

Fotografia 13. Zbiornik retencyjny Serafa 2

Źródło: <https://brzesko.ws/>

Obszary zagrożone suszą

Susza jest zjawiskiem ciągłym o zasięgu regionalnym i oznacza dostępność wody poniżej średniej w określonych warunkach naturalnych. Suszą nazywa się nie tylko zjawiska ekstremalne, ale wszystkie, które występują w warunkach mniejszej dostępności wody dla danego regionu. Wyróżnia się następujące typy suszy:

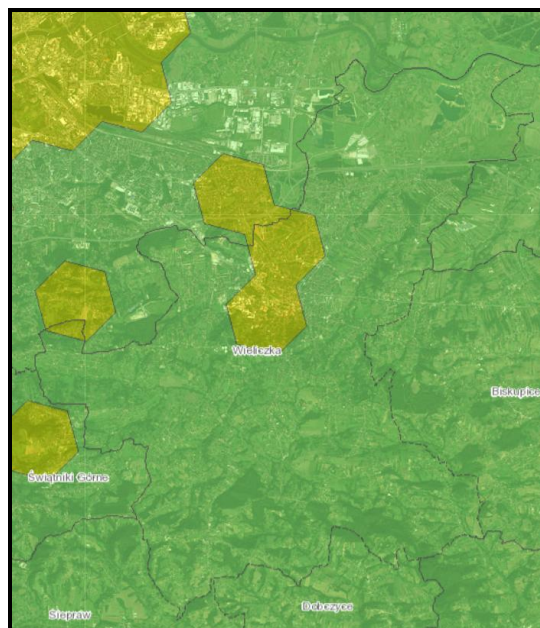
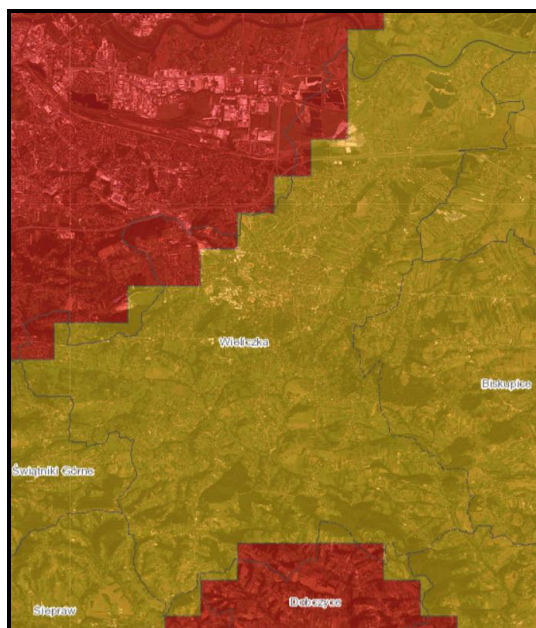
- susza atmosferyczna,
- susza rolnicza,

- susza hydrologiczna,
- susza hydrogeologiczna.

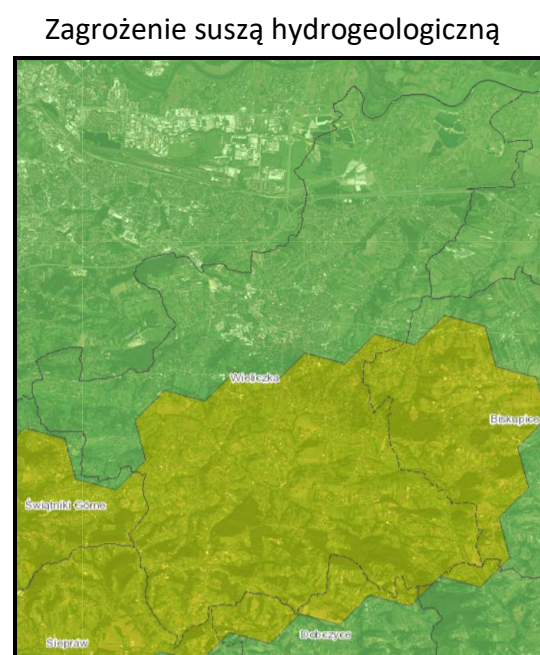
Susza, obok zjawiska powodzi, jest jednym z najbardziej dotkliwych i bezpośrednich zjawisk naturalnych oddziałujących na środowisko, gospodarkę i lokalne społeczności. Jednakże w przeciwieństwie do powodzi nie ma praktycznie możliwości prowadzenia działań doraźnych, które przyczynią się do zminimalizowania skutków suszy. W walce z suszą potrzebne są działania długofalowe, strategiczne, które poprzez swą ilość przyczynią się do minimalizowania jej skutków. Takim działaniem jest m.in. opracowanie planu przeciwdziałania skutkom suszy, który jest głównym, strategicznym dokumentem w Polsce, zgodnie z którym prowadzi się walkę z suszą.

18 września 2021 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1615). Celem dokumentu jest wskazanie najistotniejszych kierunków działań, które pomogą zapobiec kryzysowi wodnemu w Polsce. Dzięki realizacji jego założeń możliwe będzie zapewnienie odpowiedniej ilości i co najmniej dobrej jakości wody niezbędnej dla społeczeństwa, środowiska i wszystkich sektorów gospodarki narodowej. Realizacja działań zawartych w ww. dokumencie przyczyni się do ograniczenia zjawiska suszy oraz minimalizowania skutków suszy. Wraz z planami gospodarowania wodami oraz planami zarządzania ryzykiem powodziowym stanowić on będzie program przyczyniający się do zintegrowanej ochrony wód i gospodarki wodami. Jego celem jest zapewnienie dobrej jakości oraz wystarczającej ilości wód służących wszystkim działom gospodarki narodowej oraz środowisku naturalnemu. W ramach opracowania planów zostanie dokonana identyfikacja i hierarchizacja obszarów zagrożonych wystąpieniem zjawiska suszy na poszczególnych obszarach dorzeczy, ocena potrzeb w zakresie ochrony przed suszą. Zostanie również opracowany zestaw działań mający na celu zapobieganie i łagodzenie skutków suszy na społeczeństwo, środowisko i gospodarkę.

Rysunek 9. Mapy klas zagrożenia suszą na terenie Miasta i Gminy Wieliczka
 Zagrożenie suszą atmosferyczną   Zagrożenie suszą rolniczą

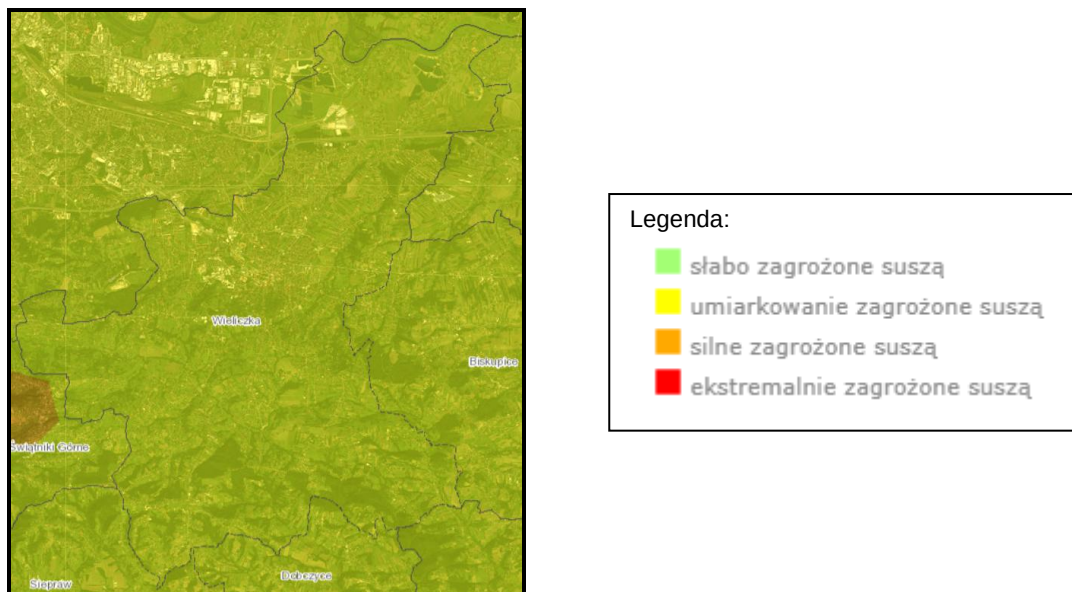

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gmap=gpPPSS

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gmap=gpPPSS

Łączne zagrożenie suszą

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gmap=gpPPSS

Jak wynika z powyższych map, na terenie Miasta i Gminy Wieliczka występują wszystkie typy zagrożenia suszą. Teren miasta i gminy najmniej narażony jest na suszę rolniczą i hydrogeologiczną (słabo i umiarkowanie zagrożone), zaś najbardziej na suszę atmosferyczną i hydrologiczną (ekstremalnie, silnie zagrożone).

Cel do 2029 roku

- Racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych tak, aby uchronić gospodarkę od deficytu wody.

Kierunki działań do 2033 roku

- Kontrola zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe z gospodarstw domowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków.
- Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej.
- Rozbudowa i przebudowa kanalizacji deszczowej.
- Budowa obiektów małej retencji (budowa niewielkich zbiorników, oczek wodnych, stawów).

3.2.4. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI

STAN WYJŚCIOWY

GLEBY

Na terenie Gminy Wieliczka występują gleby zróżnicowane rodzajowo, gatunkowo i typologicznie. W północnej części gminy, w dolinie Wisły dominującym typem gleb są mady

wytworzone z aluwii. Należą one do utworów glebowych wykształconych z osadów rzecznych. Wśród nich występują mady brunatne, mady czarnoziemne oraz mady właściwe. Mady ku południowi (na południe od autostrady A4) przechodzą stopniowo w gleby brunatne oraz gleby bielcowe i pseudobielcowe, które przeważają na wzniesieniach. Gleby brunatne powstały ze wszystkich skał macierzystych występujących na terenie gminy tzn. z fliszu karpackiego, z utworów mioceńskich, z piasków, lessów oraz z utworów mieszanych, zasobnych w węglan wapnia skał macierzystych. Największą powierzchnię zajmują gleby brunatne wyługowane i brunatne kwaśne, mniejszą gleby brunatne właściwe. W terenach narażonych na procesy erozyjne, często u podnóży stoków lub w dnach suchych dolinek występują gleby brunatne deluwialne. Gleby bielcowe i pseudobielcowe zajmują natomiast znacznie mniejszą powierzchnię. Wytworzyły się one z lessu, piasków i glin. Są to gleby ubogie w składniki odżywcze. W dolinach pozostałych rzek i potoków występują również mady i gleby glejowe. Na terenie Miasta Wieliczka występują również czarnoziemy zdegradowane i gleby szare, a także czarnoziemy właściwe (osady deluwialne). W Gminie Wieliczka wg klasy bonitacyjnej 56,2% użytków rolnych posiada gleby klasy I-III, około 43,8% to gleby klas IV-VI. Zagrożenia stanu jakościowego zasobów glebowych upatrywać należy w takich źródłach jak przemysł, czy też lokalizacja ciągów komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu.

Zagrożenie stanu ilościowego związane jest z trwałym wyłączeniem z produkcji rolnej w związku z rozwojem osadnictwa, terenów eksploatacji powierzchniowej, czy terenów produkcyjno-usługowych. Trend ten jest wyraźnie widoczny w Gminie Wieliczka. Kolejnym zagrożeniem dla zasobów glebowych jest występowanie licznych osuwisk. Niemal cały teren Pogórza Wielickiego odznacza się podatnością na degradację naturogeniczną i uprawową. Niewłaściwe użytkowanie gruntów oraz niewłaściwe stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin są głównymi czynnikami antropogenicznymi powodującymi niszczenie gleb. W okresach roztopów wiosennych oraz nawałnych deszczy występują procesy denudacyjno-erozyjne o charakterze zmywowym (pokrywa lessowa). Przemieszczaniu się warstw przypowierzchniowych (osuwiska, spęływanie), zwłaszcza w obrębie stoków i zboczy nie pokrytych trwałą roślinnością drzewiastą, sprzyjają ukształtowanie terenu, jego budowa geologiczna (warstwy fliszu karpackiego), a także warunki meteorologiczne. W gminie nie zanotowano gleb bardzo silnie zanieczyszczonych metalami ciężkimi. Niewielkim wzrostem zawartości metali charakteryzują się gleby na terenie Miasta Wieliczki oraz wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych.

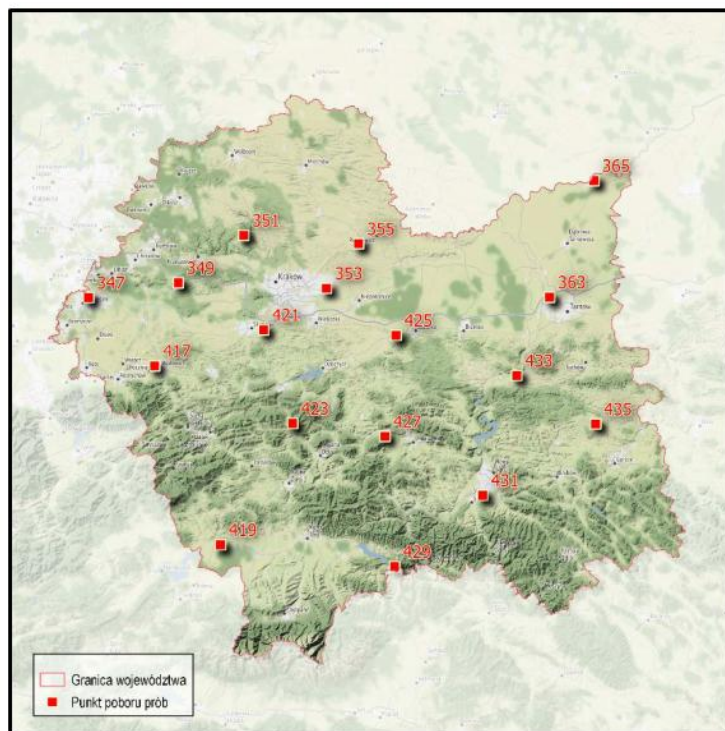
Na obszarze gminy znajdują się grunty wymagające rekultywacji, związane z prowadzoną na nich odkrywkową eksploatacją kopalin.

JAKOŚĆ GLEB

Na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska od 1995 roku w 5-letnich odstępach czasowych realizowany jest program „Monitoring chemizmu gleb

ornych Polski”. Zadaniem programu jest ocena stopnia zanieczyszczenia oraz śledzenie zmian jakościowych ziemi. Na terenie województwa małopolskiego znajduje się 17 punktów pomiarowo-kontrolnych. W obszarze Miasta i Gminy Wieliczka nie występują punkty pomiarowe.

Rysunek 10. Rozmieszczenie punktów pomiarowo-kontrolnych w województwie małopolskim

Źródło: Raport z III etapu realizacji zamówienia „Monitoring Chemizmu Gleb Ornych w Polsce w latach 2020-2022”
Katowice, kwiecień 2022 r.

OSUWISKA I RUCHY MASOWE ZIEMI

Powierzchniowe ruchy masowe ziemi są jednym z najbardziej rozpowszechnionych zjawisk generujących katastrofy przyrodnicze. Obejmują one różne procesy i zjawiska, których wspólną cechą jest zniszczenie struktury gruntu/skały objawiające się wyraźnym przemieszczeniem i deformacją. Należą do nich osuwiska, obrywy, spęływania, spływy i osiadania. Ruchy masowe spowodowane są różnymi czynnikami, m.in.: budową geologiczną, morfologią stoku, warunkami hydrogeologicznymi i hydrologicznymi, nadmiernymi opadami, trzęsieniami ziemi, aktywnością wulkaniczną oraz działalnością człowieka. W Polsce kluczowe znaczenie dla ich rozwoju mają: budowa geologiczna, intensywne opady atmosferyczne oraz nieprzemyślana działalność człowieka.

W ramach ogólnopolskiego projektu badawczego System Osłony Przeciwośuwiskowej (w skrócie SOPO), realizowanego przez Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy, opracowywane są mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi na podkładach topograficznych w skali 1:10000 (układ 1992) w podziale administracyjnym: gminnym (dla obszaru Karpat Polskich) i powiatowym (dla obszaru Polski pozakarpackiej) oraz karty rejestracyjne osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi.

W zakresie tego projektu w 2008 r. - na zlecenie Burmistrza Wieliczki - Państwowy Instytut Geologiczny Oddział Karpacki w Krakowie opracował mapy osuwisk i terenów zagrożonych dla Gminy Wieliczka w formie dokumentu pn. „Rejestracja osuwisk i terenów zagrożonych na terenie Miasta i Gminy Wieliczka w skali 1:10000 wraz z wykazaniem ich stopnia aktywności”. Na terenie analizowanej jednostki rozpoznano wówczas 325 osuwisk. Dokument ten zawiera jedyny kompleksowy rejestr osuwisk dotyczący przedmiotowego obszaru.

Obecnie, wg danych zawartych na stronie internetowej Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego (baza SOPO) <https://mapa.osuwiska.pgi.gov.pl>, na terenie Gminy Wieliczka zarejestrowanych jest 386 osuwisk. Z kolei terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi na terenie Gminy Wieliczka jest 28.

Rejestr osuwisk prowadzony jest przez Starostę Wielickiego, który jest na bieżąco aktualizowany.

Najbardziej osuwiskowym obszarem jest obszar środkowej części gminy między Golkowicami a Chorągwicą, gdzie stwierdzono największe liczebnie i powierzchniowo nagromadzenie osuwisk. Osuwiska podzielono na trzy grupy ze względu na aktywność: osuwiska aktywne, okresowo aktywne i nieaktywne. Obszary osuwisk aktywnych i okresowo aktywnych powinny być z zasady wyłączone z planowanej zabudowy. W przypadkach koniecznych np. budowy lub remontów w tych obszarach dróg, należy przewidzieć specjalne badania geologiczno-inżynierskie. Są to badania kosztowne, a ze względu na konieczność obserwacji długotrwałe.¹⁰

HISTORYCZNE ZANIECZYSZCZENIA POWIERZCHNI ZIEMI

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska prowadzi, przy użyciu systemu teleinformatycznego rejestr historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi. Dane zawarte w ww. rejestrze, m.in. dotyczące potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi lub historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz podejmowanych w związku z ich wystąpieniem działaniach remediacyjnych, a także osiągniętych w ich wyniku efektach ekologicznych, są na bieżąco wprowadzane i aktualizowane, na każdym etapie postępowania administracyjnego przez organy ochrony środowiska prowadzące to postępowanie. W latach ubiegłych Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie nie dokonywał wpisów do rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi na terenie Miasta i Gminy Wieliczka a zgodnie z mapą Geoserwis GDOŚ takich wpisów nie odnotowano wcześniej.

Cel do roku 2029

- Ochrona gleb na terenach rolnych i leśnych, ograniczenie negatywnego oddziaływania procesów gospodarczych na środowisko glebowe.

---

¹⁰ Rejestracja osuwisk i terenów zagrożonych na terenie Miasta i Gminy Wieliczka w skali 1:10 000 wraz z wykazaniem ich stopnia aktywności

- Zmniejszenie zagrożenia erozyjnego powierzchni ziemi.

Nadal podstawowymi zadaniami w zakresie ochrony gleb będą działania dotyczące wspierania dobrych praktyk rolniczych, rozwoju rolnictwa ekologicznego, wdrażania programów rolno-środowiskowych oraz restrykcyjne przestrzeganie ochrony gruntów w sferze działalności gospodarczej. Z drugiej jednakże strony, gleby nieprzydatne rolniczo powinny być przede wszystkim zagospodarowywane na cele zwiększania lesistości gminy. Ważne, zarówno dla ochrony gleb, jak i dla zachowania bioróżnorodności jest utrzymanie wysepek leśnych, zadrzewień i zakrzewień śródpolnych.

Kierunki działań do 2033 roku

Główne zadania gminy dotyczące ochrony gleb związane są z działalnością rolniczą:

- Wprowadzenie do rolnictwa zasad oraz sposobów produkcji propagowanych w Kodeksie Dobrej Praktyki Rolniczej oraz zgodnych z ustawą o rolnictwie ekologicznym i produkcji ekologicznej.
- Zwiększenie świadomości ekologicznej użytkowników gleb w zakresie racjonalnej eksploatacji, ze zwróceniem szczególnej uwagi na nieodwracalność degradacji zasobów glebowych.
- Ochrona gleb najwyższej jakości (klasy I-IV) przed wykorzystaniem na cele nierolnicze.
- Utrzymanie miedz, wysepek leśnych, wzbogacaniu zadrzewień i zakrzewień śródpolnych.
- Przeznaczenie gleb nieprzydatnych dla rolnictwa (V i VI klasa) na cele nierolnicze tj. użytki ekologiczne, lasy.
- Polepszanie kultury rolnej oraz lepsze wykorzystanie nawozów, zmianowanie upraw.
- Unikanie rozproszenia zabudowy.
- Ograniczanie przeznaczania gruntów leśnych na cele nieleśne lub nierolnicze.

3.2.5. GOSPODAROWANIE ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI

STAN WYŚCIGOWY

Budowa geologiczna

Litologia i stratygrafia

Gmina Wieliczka położona jest na pograniczu dwóch regionów geologicznych tj.: Karpat fliszowych (południowa część Gminy Wieliczka) oraz Zapadliska Przedkarpackiego (północna część Gminy Wieliczka).

Karpaty fliszowe reprezentowane są przez dwie jednostki grupy średniej: jednostkę śląską (wykształcona w postaci facji wielickiej) i jednostkę podśląską. Na obszarze gminy najstarszymi utworami są łupki z wkładkami cienkoławicowych piaskowców wapnistych i syderytów – górne łupki cieszyńskie (hoteryw) o miąższości około 150 m. Na nich zalegają piaskowce z wkładkami łupków i zlepieńców – warstwy grodziskie (hoteryw - barrem).

Są one bogate w skamieniałą faunę i jej szczątki. Miąższość ich wynosi około 50-100 m. Nad nimi zalegają łupki z wkładkami cienkoławicowych piaskowców i sydereytów - warstwy wierzowskie (barrem) o miąższości od 70 do 110 m. Powyżej leżą warstwy lgockie (apt - alb) wykształcone w serii śląskiej jako piaskowce i łupki o miąższości około 150 m. Kolejne są rogowce mikuszowickie (alb - cenoman) tj. rogowce, cienkoławicowe piaskowce i łupki. Miąższość tego ogniwa kształtuje się od 30 do 150 m. Następną warstwą są warstwy gezowe (alb - cenoman) zbudowane z gezów i rogowców. Pakiet ma kilkudziesięciometrową miąższość. Ogniwo to zastępuje warstwy lgockie w serii podśląskiej. Na nim leżą łupki pstre (turon-senon) tj. łupki ilaste głównie czerwone i zielone, niekiedy szare. Występują one w dwóch pasach: podścielają warstwy godulskie (łupki pstre dolne) lub leżą na nich (łupki pstre górne). Miąższość tej serii wynosi od 30 do 150 m. Kolejne, warstwy godulskie wykształcone są jako piaskowce gruboławicowe i łupki o miąższości około 400 m. Nad nimi zalegają warstwy przejściowe między godulskimi a istebniańskimi - piaskowce gruboławicowe, zlepieńce o miąższości około 50 m. W serii podśląskiej na łupkach pstrych występują margle pstre (kampan - mastrycht). Powyżej profile litologiczne serii śląskiej i podśląskiej upodobią się. W obu seriach występują piaskowce gruboławicowe, zlepieńce i łupki – dolne warstwy istebniańskie (senon) o miąższości około 400 m oraz piaskowce gruboławicowe i zlepieńce – górne warstwy istebniańskie (paleocen). Warstwy istebniańskie górne składają się z trzech ogniw: z łupków dolnych o miąższości 70 m, z kompleksu piaskowców gruboławicowych i zlepieńców o miąższości około 150 m oraz z łupków górnych o miąższości 70 m. Następnie zalega 70-metrowej miąższości warstwa łupków czerwonych i zielonych, łupków pstrych (paleocen - eocen), warstwa zlepieńców i piaskowców – piaskowców ciężkowickich (eocen) o miąższości wynoszącej od 0 do około 200 m. Kolejne w profilu są łupki, piaskowce i rogowce – warstwy menilitowe (oligocen). Miąższość tego ogniwa wynosi około 150 m. Najmłodsze ogniwo serii śląskiej i podśląskiej stanowią pochodzące z oligocenu warstwy krośnieńskie wykształcone jako piaskowce i łupki. Utwory fliszu karpackiego, jak i utwory neogeńskie w strefie nasunięcia są silnie zaburzone tektonicznie.

Zapadlisko przedkarpackie. Najstarszymi utworami zapadliska przedkarpackiego, niewystępującymi na powierzchni są osady morza miocenowego wykształcone jako ility, ility łupki piaszczyste, mułowce, piaskowce i zlepieńce - warstwy skawińskie. Są to ility łupki szare z wkładkami piasków i piaskowców oraz mułowców ciemnoszarych. Nad nimi zalegają osady chemiczne – warstwy wielickie. Podpiętro wielickie (bocheńskie) wykształcone jest jako piaskowce, mułowce, ility łupki, gipsy, anhydryty i sole kamienne (warstwy wielickie określana również jako seria solonośna lub ewaporytowa). W rejonie Wieliczki warstwy te są silnie zaburzone tektonicznie i przykryte miąższą warstwą osadów czwartorzędowych. Powyżej warstw wielickich zalegają ility warstw chodenickich (ility wce czarne, mułowce z marglami dolomitycznymi, piaskowce i tufity). Podpiętro grabowieckie reprezentują ility z wkładkami mułków i piasków - warstwy grabowieckie. Powyżej zalegają piaski – warstwy boguckie. W rejonie Małej Wsi i Węgrzyców Wielkich budują one kopulaste wzgórza.

Utwory czwartorzędowe

Najstarszymi utworami czwartorzędowymi występującymi na terenie Gminy Wieliczka są plejstocenyjskie piaski wodnolodowcowe powstałe podczas zlodowacenia południowopolskiego. Ciągłą się one pasem między Bieżanowem (Kraków), Kokotowem i Węgrzcami Wielkimi (Gmina Wieliczka) a Staniątkami (Gmina Niepołomice). Wzdłuż doliny Wilgi między Golkowicami a Sygneczowem występują plejstocenyjskie terasy zbudowane ze żwirów, piasków, glin i iłów powstałych podczas zlodowacenia bałtyckiego. Duży obszar gminy (szczególnie jej północną część) pokrywają lessy, gliny pylaste i lessowate (prawdopodobnie plejstocenyjskie). Utwory te osiągają znaczne miąższości. W okolicy Kokotowa i Węgrzc występują holocenyjskie piaski wydmyowe. Z tego samego okresu pochodzą także mady wiślane, żwiry, piaski, gliny oraz iły znajdujące się w obrębie koryt rzek i potoków.

TEKTONIKA

Gmina Wieliczka położona jest w obrębie dwóch regionalnych jednostek tektonicznych: Karpat zewnętrznych i zapadliska przedkarpackiego. Północna część gminy leży w zasięgu rowu przedgórskiego - zapadliska przedkarpackiego. Podłoże zapadliska stanowią paleozoiczno-mezozoiczne utwory platformy przykryte osadami miocenu. W południowej części na osady miocenyjskie nasunięte są Karpaty. Rów przedgórski powstał pod wpływem nasuwania się płaszczowin karpackich na platformowe przedpole. Utworzony wówczas system dyslokacji obniżał podłoże w kierunku południowym. Następnie rów przedgórski wypełniło morze miocenyjskie. Dalsze procesy wypiętrzania Karpat spowodowały zaburzenia tektoniki osadzonych już utworów, włączając w to utwory serii solonośnej. Utwory serii skalnych Karpat zostały sfałdowane i powstały ponasuwane na siebie płaszczowiny. Najdalej wysunięta na północ jest płaszczowina podśląska zbudowana głównie z miękkich utworów łupkowych i marglistych. Jednostka ta nie tworzy ciągłych profili, występuje fragmentarycznie. Jest ona roztarta i wyciśnięta na przedpole przez nasuwającą się płaszczowinę śląską. Płaszczowina śląska jest silnie zaburzona tektonicznie i przefałdowana, zwłaszcza jej północny brzeg z utworami płaszczowiny podśląskiej. Uniemożliwia to wyznaczenie dokładnej granicy pomiędzy obiema płaszczowinami.

Zasoby surowców mineralnych

Do surowców mineralnych, których występowanie stwierdzono na terenie Miasta i Gminy Wieliczka należą: surowce chemiczne - sól kamienna, gaz ziemny, kruszywa naturalne: piaski i żwiry, piaskowce, iły i gliny. Znajduje się tu także złożo wód leczniczych.

SÓL KAMIENNA

Sól kamienna była niewątpliwie najcenniejszym surowcem na terenie gminy. Eksploatacja złoża prowadzona była dwoma metodami: metodą podziemną – centralna i wschodnia część złoża oraz metodą otworową z powierzchni – część zachodnia złoża (Barycz). Metoda podziemna była prowadzona nieprzerwanie od średniowiecza do końca

czerwca 1996 roku, kiedy to definitywnie zaprzestano wydobywania. W wyniku ponad 700-letniej eksploatacji złoża górnego - bryłowego oraz dolnego - pokładowego powstała w górotworze olbrzymia ilość pustek - 2380 komór oraz 240 km chodników o objętości około 7,5 mln m³ w przedziale głębokości od 57 do 327 m. W dniu 18 października 1999 r. Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, z powodu wyczerpania złoża soli kamiennej „Wieliczka” poza polem Sułków, decyzją DG/kzk/ZW/7049/99 dokonał skreślenia zasobów pozabilansowych złoża solnego Wieliczki z uwagi na ich zaleganie w półce bezpieczeństwa oraz konieczność ochrony zabytkowej kopalni Wieliczka. Zasoby pozabilansowe złoża Wieliczka w polu Sułków wynoszą 31 134 tys. t. w kat.C₂.

Otworową eksploatację złoża Barycz metodą podziemnego ługowania rozpoczęto w 1924 r. i prowadzono do 31 grudnia 1998 r. Na obszarze około 3,3 km² wykonano 1024 otwory badawcze i eksploatacyjne, a ze złoża wydobyto około 10,5 miliona ton soli. W dniu 27 kwietnia 2001 r. Minister Środowiska Decyzją DG/wk/AK/487-2112/2001 stwierdził wygaśnięcie koncesji nr 35/95 z dnia 12 września 1995 r. udzielonej Kopalni Soli „Wieliczka” na wydobywanie metodą eksploatacji otworowej soli kamiennej ze złoża. Prowadzona eksploatacja otworowa bez ochrony stropu w przedziale głębokości 140-300 m była przyczyną powstawania licznych zapadlisk. Na części terenu pogórniczego uruchomiono w 1974 r. składowisko odpadów komunalnych dla miasta Krakowa. Lokalizacja Składowiska odpadów komunalnych Barycz jest efektem zawartego w 1974 roku porozumienia pomiędzy Kopalnią Soli „Wieliczka” i Miejskim Przedsiębiorstwem Oczyszczania Sp. z o.o. w Krakowie. Całość terenu przeznaczonego na ten cel o powierzchni ok. 36 ha została podzielona na trzy etapy. Dwa z nich są zrekultywowane, trzeci o powierzchni ok. 11 ha eksploatowany jest od marca 2005 roku.

WODY LECZNICZE

Wody lecznicze w Wieliczce udokumentowano w 2014 r. Wydobywane są metodą podziemną ze złoża ujętego wypływem W-VII-16, zlokalizowanym na poziomie VII w zachodniej części Kopalni Soli „Wieliczka” w komorze Layer. Dopyływ wód następuje z utworów mioceńskiej serii siarczanowej. Dla złoża, decyzją Marszałka Województwa nr SR-IX.7422.2.32.2015.BK z dnia 30 października 2015 r., ustanowiono obszar i teren górniczy „Wieliczka” o powierzchni 87,375 ha. Zasoby eksploatacyjne tego ujęcia wynoszą 8,30 m³/h (199,20 m³/d). Pobór wynosi 874 m³/rok. Ujmowane wody lecznicze są wykorzystywane do wytwarzania: aerozolu solnego w tężni, inhalacji solankowych oraz zabiegów fizjoterapeutycznych (okłady, namaczania) wykonywanych w Uzdrowisku Kopalni Soli „Wieliczka”.

Na terenie omawianej jednostki, na dz. nr ewid. 1060 w miejscowości Golkowice, przebiega granica złoża wód leczniczych Swoszowice WL 7333. Złoże to w przeważającej większości zlokalizowane jest na terenie – sąsiadujących z Gminą Wieliczka – Swoszowice (dzielnica Krakowa). Dokumentacja hydrogeologiczna ustalająca zasoby eksploatacyjne wód leczniczych przyjęta została zawiadomieniem Ministra Środowiska (pismo znak: DGkdh-479-

6542-7/7012/05/MJ z dnia 21 września 2005 r.). Zasoby dyspozycyjne tego złoża wynoszą 13,68 m³/h a eksploatacyjne 6,16 m³/h. Pobór wynosi 4 671,00 m³/rok. W złożu Swoszowice występują wody siarczanowo-wodorowęglanowo-wapniowo-magnezowe oraz siarczkowe.

GAZ ZIEMNY

Na terenie gminy znajduje się miocenijskie złożo gazu ziemnego wysoko metanowego „Raciborsko” użytkowane przez ORLEN S.A. Oddział Centralny PGNiG w Warszawie. Na obszarze Gminy Wieliczka funkcjonuje obszar i teren górniczy „Raciborsko-1” utworzony decyzją Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa Nr 205/94 z dnia 26 sierpnia 1994 r. Powierzchnia obszaru i terenu górniczego wynosi 8,13 ha. Zasoby wydobywalne bilansowe to 429,52 mln m³, zasoby przemysłowe – 2,02 mln m³, a roczne wydobycie: 0,21 mln m³.

KRUSZYWO NATURALNE

Reprezentowane jest przez trzeciorzędowe piaski bogucickie oraz czwartorzędowe piaski i żwiry doliny Wisły. Znaczenie jako surowiec budowlany mają czwartorzędowe piaski i żwiry związane z doliną Wisły. Na terenie Gminy Wieliczka udokumentowano prawie w całości występujące tu kruszywo naturalne. Występują tu złoża:

- Brzegi - udokumentowane w kategorii C₂, położone w miejscowości Brzegi oraz w Krakowie (Podgórze). Złoże jest wstępnie rozpoznane, nieeksploatowane, nie posiada wyznaczonego obszaru górniczego. Złoże jest częściowo zawodnione, ze złoża wydzielono złoża: "Brzegi II" i "Brzegi III", "Przewóz". Miąższość złoża wynosi od 3,0 do 11,2 m, średnio 8,2 m. Grubość nadkładu 0,3-7,4 m, średnio 2,1 m. Głębokość spągu 7,6-13,2 m p.p.t., średnio 10,4 m p.p.t. Kopalina może być wykorzystana na potrzeby budownictwa drogowego i ogólnego.
- Brzegi II – udokumentowane w kategorii C₁, położone w miejscowości Brzegi oraz w Krakowie. Złoże było eksploatowane okresowo od 1973 r. Posiada obszar i teren górniczy „Brzegi II – Wschód 2” ustanowiony decyzją nr SR-IX.7422.47.2023.BB z dnia 23 października 2023 r. wydaną przez Marszałka Województwa Małopolskiego. Złoże prawie całkowicie zawodnione; złoże sąsiaduje ze złożem "Brzegi", "Brzegi III", "Przewóz", "Węgrzce Wielkie".

Miąższość złoża wynosi od 6,0 do 10,0 m, średnio 8,8 m. Grubość nadkładu 0,8-4,0 m, średnio 1,8 m. Głębokość spągu 9,4-12,5 m p.p.t., średnio 10,7 m p.p.t.

W okresie od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2020 r. ze złoża wydobyto 2 tys. ton surowca; w latach 2021-2024 ubytek tytułem eksploatacji i strat wyniósł łącznie 1079,53 tys. ton. Złoże udokumentowane w 2 polach: zachodnim i wschodnim.

Decyzją Marszałka Województwa Małopolskiego z dnia 14 marca 2025 r. znak: SR-IX.7422.4.2025.KA stwierdzono wygaśnięcie koncesji.

- Brzegi III - udokumentowane w kategorii C₁, położone w miejscowości Brzegi oraz w Krakowie. Złoże jest eksploatowane od 1991 r. Posiada obszar i teren górniczy „Brzegi III – Zachód 4” ustanowiony decyzją nr SR-IX.7422.44.2020.MR z dnia 17 sierpnia 2020 r. wydaną przez Marszałka Województwa Małopolskiego. złoże zawodnione; złoże sąsiaduje ze złożem "Brzegi", "Brzegi II. Miąższość złoża wynosi od 4,5 do 10,2 m, średnio 7,9 m. Grubość nadkładu 1,4-4,7 m, średnio 2,4 m. Głębokość spągu 9,0-11,7 m p.p.t., średnio 10,3 m p.p.t. Powierzchnia obszaru dok. - 18,5 ha. Powierzchnia złoża 1,255 ha. Nadkład usunięty w E i SW części złoża. Data zakończenia eksploatacji – 31 grudnia 2022 r. Złoże skreślone z bilansu zasobów z dniem 31 grudnia 2025 r.
- Grabie IV udokumentowane w kategorii C₁, położone w miejscowości Grabie i Węgrzce Wielkie. Złoże było eksploatowane okresowo od 1998 r. Miąższość złoża wynosi od 0,5 do 7,0 m, średnio 2,2 m. Grubość nadkładu 0,0-4,0 m, średnio 0,3 m. Głębokość spągu 0,5-8,5 m p.p.t. Powierzchnia obszaru dok. - 11,09 ha. Powierzchnia złoża 9,33 ha. Eksploatacja prowadzona w latach 1998-2020. Ubytek zasobów tytułem eksploatacji i strat w latach 2005-2020 wyniósł 729,98 tys. ton. Data zakończenia eksploatacji – 31 grudnia 2020 r. Decyzją Marszałka Województwa Małopolskiego z dnia 17 stycznia 2022 r. znak: SR-IX.7422.71.2021.MR stwierdzono z urzędu wygaśnięcie koncesji.
- Gruczyn – udokumentowane w kategorii C₁, położone w miejscowościach Grabie i Węgrzce Wielkie. Złoże posiada obszar górniczy „Gruczyn III pole 1, pole 2, pole 3, pole 4” ustanowione decyzją nr SR-IX.7422.31.2019.KŻ z dnia 29 maja 2019 r. wydaną przez Marszałka Województwa Małopolskiego. Mają one wyznaczony jeden teren górniczy „Gruczyn III”. Powierzchnia obszaru dok. i powierzchnia złoża – 53,27 ha. Złoże jest eksploatowane. Miąższość złoża wynosi od 3,4 do 9,9 m, średnio 6,62 m. Grubość nadkładu 0,3-2,8 m, średnio 1,54 m. Głębokość spągu 5,7-10,5 m p.p.t., średnio 8,2 m p.p.t.
- Pod Kopcem - udokumentowane w kategorii C₁, położone w miejscowościach Węgrzce Wielkie i Grabie. Złoże posiada obszar i teren górniczy „Pod Kopcem 3” ustanowiony decyzją nr SR-IX.7422.57.2020.MR z dnia 27 listopada 2020 r. wydaną przez Marszałka Województwa Małopolskiego. Miąższość złoża wynosi od 4,7 do 8,48 m, średnio 6,94 m. Grubość nadkładu 1,2-4,4 m, średnio 2,35 m. Głębokość spągu 8,3-11,8 m p.p.t., średnio 8,48 m p.p.t. Powierzchnia obszaru dok. i złoża – 13,45 ha. Eksploatacja złoża zakończona została 1 października 2014 r.
- Przewóz – udokumentowane w kategorii C₁, położone w miejscowości Brzegi i w Krakowie. Budowę geologiczną złoża stanowią piaski i żwiry. Miąższość złoża wynosi od 6,2 do 11,1 m, średnio: 8,82 m. Grubość nadkładu od 0,6 do 2,7 m, średnio 1,55 m. Głębokość spągu 8,3-12,9 m p.p.t., średnio 10,62 m p.p.t. Powierzchnia obszaru dok. i złoża wynosi 20,77 ha.

- Węgrzce Wielkie – udokumentowane w kategorii C₂, położone w miejscowościach: Węgrzce Wielkie, Grabie, Brzegi, Kokotów, Podłężę, Niepołomice. Złoże nie jest eksploatowane. Złoże jest wstępnie rozpoznane. Miąższość złoża wynosi od 3,0 do 9,5 m, średnio 6,6 m. Grubość nadkładu 1,0-4,0 m. Głębokość spągu 5,0-10,5 m p.p.t. Powierzchnia udokumentowanego złoża - 77,83 ha. W złożu dominują pospółki i piaski z niewielką domieszką żwiru, pospółki przeważają w północnej części złoża.

Stopień rozpoznania zasobów i stan zagospodarowania, a także wielkość wydobycia z poszczególnych złóż surowców mineralnych (kruszyw naturalnych) zarejestrowanych w granicach Miasta i Gminy Wieliczka przedstawiono w poniższej tabeli (dane z Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 grudnia 2024 r. PIG PIB, Warszawa 2025 r.).

Tabela 8. Szczegółowy wykaz złóż surowców mineralnych (kruszyw naturalnych) zarejestrowanych w granicach Miasta i Gminy Wieliczka

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby geologiczne		Wydobycie
			Bilansowe	Przemysłowe	
1.	Brzegi*	P	4 255	-	
2.	Brzegi II*	E	2 864	-	127
3.	Brzegi III*	T	192	-	
4.	Grabie IV*	Z	337	-	-
5.	Gruczyn**	E	5 695	465	25
6.	Pod Kopcem*	T	1 789	1 496	-
7.	Przewóz	E	3 166	585	33
8.	Węgrzce Wielkie*	P	17 795	-	-

Objaśnienia:

P – złoże rozpoznane wstępnie

E - złoże eksploatowane

T - złoże zagospodarowane, eksploatowane okresowo

Z - złoże, z którego wydobycie zostało zaniechane

* - stosowane jako surowiec niski do produkcji cementu

Zgodnie z informacjami dostępnymi na stronie internetowej Państwowego Instytutu Geologicznego <https://midas-app.pgi.gov.pl>, złoże Brzegi III z dniem 31 grudnia 2025 r. zostało skreślone z bilansu zasobów.

Na obszarze Gminy Wieliczka występują następujące udokumentowane obszary górnicze:

Tabela 9. Obszary górnicze na terenie Gminy Wieliczka

Nazwa obszaru górniczego	Nr rejestru	Data ustanowienia	Data ważności	Decyzja wyznaczająca	Organ Wyznaczający	Powierzchnia [m ²]	Nazwa złoża	Kopalina
Raciborsko - 1	2/1/137	26.08.1994	31.12.2042	205/94	Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa	8 132 985	Raciborsko	Gaz ziemny
Wieliczka	5/2/111	30.10.2015	29.10.2035	SR- IX.7422.2.32.2 015.BK	Marszałek Województwa Małopolskiego	873 750	Wieliczka W-VII-16	Wody lecnicze
Gruczyn III pole 1	10- 6/3/187b /a	29.05.2019	31.12.2025	SR- IX.7422.31.201 9.KŻ	Marszałek Województwa Małopolskiego	70 708	Gruczyn	Piaski i żwiry
Gruczyn III pole 2	10- 6/3/187b /b	29.05.2019	31.12.2025	SR- IX.7422.31.201 9.KŻ	Marszałek Województwa Małopolskiego	4 988	Gruczyn	Piaski i żwiry
Gruczyn III pole 3	10- 6/3/187b /c	29.05.2019	31.12.2025	SR- IX.7422.31.201 9.KŻ	Marszałek Województwa Małopolskiego	24 230	Gruczyn	Piaski i żwiry
Gruczyn III pole 4	10- 6/3/187b /d	29.05.2019	31.12.2025	SR- IX.7422.31.201 9.KŻ	Marszałek Województwa Małopolskiego	23 280	Gruczyn	Piaski i żwiry
Brzegi III - Zachód 4	10- 6/3/227c	17.08.2020	31.12.2024	SR- IX.7422.44.202 0.MR	Marszałek Województwa Małopolskiego	127 947	Brzegi III	Piaski i żwiry
Pod Kopcem 3	10- 6/1/38b	27.11.2020	31.12.2044	SR- IX.7422.57.202 0.MR	Marszałek Województwa Małopolskiego	176 021	Pod Kopcem	Piaski i żwiry

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Wieliczka

Ww. obszary górnicze posiadają swoje odzwierciedlenie w udokumentowanych terenach górniczych nadzorowanych przez Okręgowy Urząd Górniczy w Krakowie i tereny te są wyszczególnione w poniższej tabeli:

Tabela 10. Tereny górnicze na terenie Gminy Wieliczka

Nazwa terenu górniczego	Nr rejestru	Data ustanowienia	Data ważności	Decyzja wyznaczająca	Organ Wyznaczający	Powierzchnia [m ²]	Kopalina
Raciborsko - 1	2/1/137	26.08.1994	31.12.2042	205/94	Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa	8 132 985	Gazy ziemne
Wieliczka	5/2/111	30.10.2015	29.10.2035	SR- IX.7422.2.32.2015.B K	Marszałek Województwa Małopolskiego	873 750	Wody lecnicze
Gruczyn III	10- 6/3/187b/a,b, c,d	29.05.2019	31.12.2025	SR- IX.7422.31.2019.KŻ	Marszałek Województwa Małopolskiego	160 207	Piaski i żwiry
Brzegi III - Zachód 4	10-6/3/227c	17.08.2020	31.12.2024	SR- IX.7422.44.2020.MR	Marszałek Województwa Małopolskiego	220 230	Piaski i żwiry
Pod Kopcem 3	10-6/1/38b	27.11.2020	31.12.2044	SR- IX.7422.57.2020.MR	Marszałek Województwa Małopolskiego	176 021	Piaski i żwiry

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Wieliczka

PIASKOWCE

Złoże piaskowców zalega w południowej części gminy. Odsłaniają się w wyższych partiach wzgórz w warstwach gezowych, grodziskich oraz istebniańskich. Najczęściej ograniczone są od góry warstwą glin i lessów. Obecnie jedyne większe naturalne odsłonięcie piaskowców zanotowano w obrębie warstw istebniańskich. Są to drobnoławicowe piaskowce o znacznym udziale łupka. Pozostałe odsłonięcia i punkty eksploatacji są zarośnięte przez gęstą roślinność lub zostały zabudowane. Na terenie gminy nigdy nie udokumentowano żadnego złoża tej kopaliny. Eksploatację prowadzili jedynie na potrzeby własne mieszkańcy w rejonie Koźmic, Sygnezowa, Dobranowic czy Małej Wsi. Piaskowce jako materiał budowlany były pozyskiwane w niewielkich łomikach do lat siedemdziesiątych ubiegłego stulecia. Obecnie ich eksploatacja jest zaniechana.

Na terenie Gminy Wieliczka występują trzeciorzędowe iły oraz czwartorzędowe gliny i lessy. Podstawowe znaczenie mają iły, które niegdyś stanowiły główną bazę surowcową dla działających cegielni. Obecnie na terenie gminy nie ma żadnego udokumentowanego złoża kopalin ilastych. Wcześniej prowadzono eksploatację surowców ilastych ceramiki budowlanej ze złoża „Sułków” oraz złoża „Grabówka” (złoża skreślone z bilansu zasobów). Eksploatacja lessów i glin była prowadzona niegdyś również przez okoliczną ludność. Punkty eksploatacji uległy samorekultywacji, są trudne do zlokalizowania. Są to obecnie pola lub łąki wysokich klas bonitacyjnych.¹¹

¹¹ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Wieliczka – lipiec 2023 r.

Cel do roku 2033

- Eliminacja nielegalnych eksploatacji kopalin.

Kierunki działań do 2029 roku

- Ochrona zasobów geologicznych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i planie ogólnym.
- Wydawanie pozwoleń w zakresie realizacji ustawy Prawo górnicze i geologiczne.
- Opracowanie i aktualizacja planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem zrównoważonego gospodarowania kopalinami.
- Działania edukacyjne promujące racjonalne wykorzystanie kopalin.

3.3. POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO

3.3.1. JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

STAN WYJŚCIOWY

Powietrze jest to mieszanina gazów oraz cząstek stałych, z których składa się atmosfera ziemską. Wprowadzone do powietrza substancje, które nie są jej naturalnymi składnikami lub ich stężenia przekraczają właściwy dla nich zakres, są to zanieczyszczenia powietrza. Do najważniejszych zanieczyszczeń należą:

- pyły (popioły lotne, sadza, stałe związki organiczne, azbest),
- gazy (tlenki siarki, azotu i węgla, węglowodory, ozon, radon, fluor).

Zanieczyszczenia powietrza najsilniej odczuwalne są w wielkich aglomeracjach miejskich oraz w ośrodkach przemysłowych. Ze względu na ich bezpośredni wpływ na życie ludzi poświęca się im coraz więcej uwagi.

Źródła emisji zanieczyszczeń możemy podzielić na:

- źródła technologiczne stosowane w zakładach przemysłowych,
- źródła energetyczne pochodzące z procesów energetycznego spalania paliw w ciepłowniach i kotłowniach lokalnych,
- pochodzące z transportu,
- paleniska indywidualne.

Ocena jakości powietrza

Podstawowymi aktami prawnymi określającymi obowiązki, zasady oraz kryteria jakości powietrza w Polsce są:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. 2025 r. poz. 647 ze zm.),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 845),

- Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 24 września 2020 r. w sprawie standardów emisyjnych dla niektórych rodzajów instalacji, źródeł spalania paliw oraz urządzeń spalania lub współspalania odpadów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1860),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2010 r. Nr 16, poz. 87),
- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 7 września 2021 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1706).

„Program Strategiczny Ochrona Środowiska” będący aktualizacją obowiązującego dotychczas programu ochrony środowiska dla województwa małopolskiego, definiuje ochronę klimatu i jakości powietrza jako główny obszar wymagający interwencji.

Poniżej wymieniono najważniejsze problemy środowiskowe zidentyfikowane w poszczególnych obszarach interwencji. Ochrona klimatu i jakości powietrza:

- mimo podejmowania wielu działań w zakresie wymiany źródeł ciepła, wciąż duży udział w strukturze indywidualnych źródeł kotłów pozaklasowych lub na paliwo stałe;
- występowanie obszarów przekroczeń poziomów substancji w powietrzu;
- nieosiąganie przez gminy wymaganej redukcji emisji;
- ubóstwo energetyczne społeczeństwa ograniczające tendencje zmian w zakresie efektywności energetycznej;
- brak dostępności do sieci gazowej, ciepłowniczej, na obszarach wiejskich;
- opór społeczny do prowadzenia działań w zakresie ograniczenia spalania biomasy w niskosprawnych urządzeniach grzewczych;
- postępujące zmiany klimatyczne.

Inspekcja Ochrony Środowiska realizując zadania ustawowe monitoruje efekty wdrażanych kierunków interwencji i określonych w ramach programu celów.

Oceny stanu zanieczyszczenia powietrza w województwie małopolskim dokonuje corocznie Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Krakowie na podstawie wyników pomiarów Państwowego Monitoringu Środowiska.

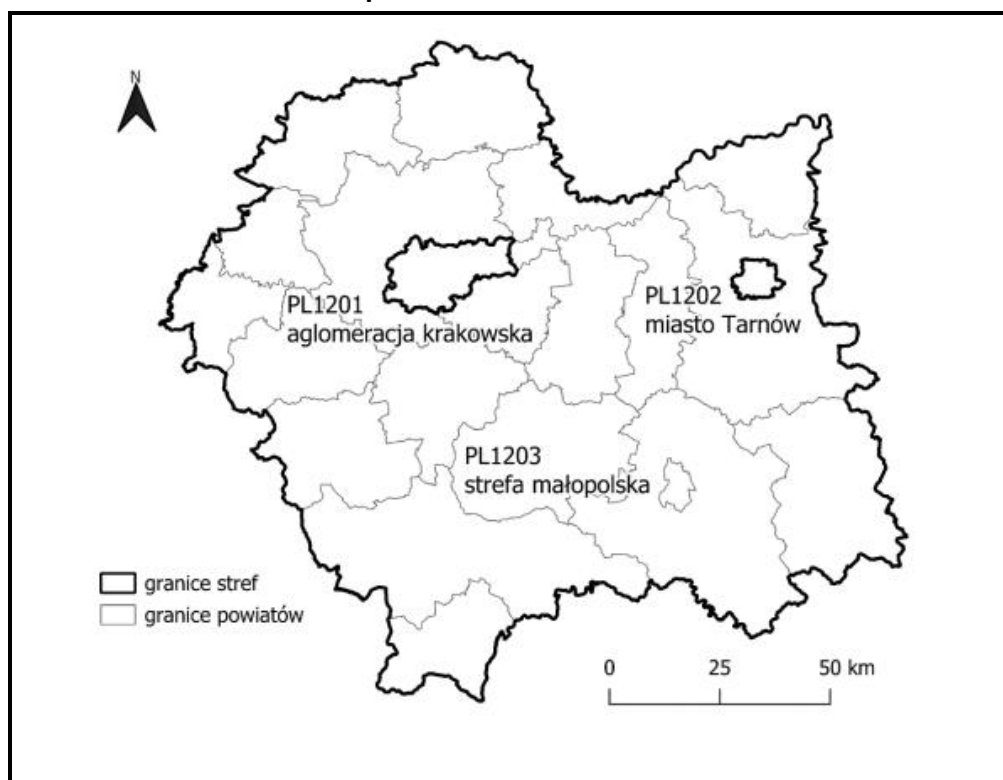
W celu uzyskania informacji o poziomach stężeń substancji zanieczyszczających powietrze Główny Inspektor Ochrony Środowiska w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku, dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni oraz odrębnie dla każdej substancji dokonuje klasyfikacji stref, w których poziom odpowiednio:

- 1) przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji;
- 2) mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji;
- 3) nie przekracza poziomu dopuszczalnego;
- 4) przekracza poziom docelowy;
- 5) nie przekracza poziomu docelowego;
- 6) przekracza poziom celu długoterminowego;

7) nie przekracza poziomu celu długoterminowego (art. 89 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska).

Zgodnie z art. 87 ust. 1 Poś, analizy i oceny poziomów stężeń zanieczyszczeń dokonuje się w strefach. Na terenie województwa małopolskiego zdefiniowane są trzy strefy. Są to: aglomeracja krakowska, miasto Tarnów i strefa małopolska. Miasto i Gmina Wieliczka należą do strefy małopolskiej. Wynikiem oceny dla wszystkich substancji podlegających ocenie na terenie strefy jest zaliczenie strefy do odpowiedniej klasy. Ze względu na brak stacji pomiarowej jakości powietrza na terenie Miasta i Gminy Wieliczka należy bazować na danych dla całej strefy małopolskiej.

Rysunek 12. Podział województwa małopolskiego na strefy dla celów oceny jakości powietrza za 2024 rok

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim. Raport wojewódzki za rok 2024

Tabela 11. Zestawienie stref w województwie małopolskim w 2024 roku

Lp.	Kod strefy	Nazwa strefy	Typ strefy	Powierzchnia strefy [km ²]	Liczba mieszkańców strefy	Klasyfikacja wg kryteriów dot. ochrony zdrowia ludzi [tak/nie]	Klasyfikacja wg kryteriów dot. ochrony roślin [tak/nie]
1	PL1201	aglomeracja krakowska	aglomeracja	327	806 201	tak	nie
2	PL1202	miasto Tarnów	miasto pow. 100 000 mieszk.	72	1 03 129	tak	nie
3	PL1203	strefa małopolska	reszta województwa	14 785	2 520 302	tak	tak

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim. Raport wojewódzki za rok 2024

Tabela 12. Wynikowe klasy strefy małopolskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej w roku 2024 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia

Zanieczyszczenie	Klasa
SO ₂ (dwutlenek siarki)	A
NO ₂ (dwutlenek azotu)	A
CO (tlenek węgla)	A
C ₆ H ₆ (benzen)	A
PM 10 (pył zawieszony)	C
PM 2,5 (pył zawieszony)	A - Faza 1 A1 - Faza II
Pb (ołów)	A
As (arsen)	A
Cd (kadm)	A
Ni (nikiel)	A
B(a)P (benzo(a)piren)	C
O ₃ dc (ozon – poziom docelowy)	A
O ₃ dt (ozon – poziom długoterminowy)	D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim, Raport wojewódzki za rok 2024 - Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

Wynikiem oceny dla wszystkich substancji podlegających ocenie (dla kryteriów: poziom dopuszczalny i poziom docelowy) jest zaliczenie strefy do jednej z poniżej wymienionych klas:

klasa A – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych albo poziomów docelowych,

klasa C - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne albo przekraczają poziomy docelowe.

W przypadku poziomu celu długoterminowego dla ozonu przyjęto następujące oznaczenie klas:

klasa D1 - jeżeli stężenia ozonu na terenie strefy nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,

klasa D2 - jeżeli stężenia ozonu na terenie strefy przekraczają poziom celu długoterminowego.

Dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} i kryterium – poziom dopuszczalny dla fazy II zostały określone następujące klasy: A1 i C1.

Klasa A1 oznacza brak przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla fazy II,

klasa C1 - przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla fazy II.

Roczna ocena jakości powietrza w roku 2024 r. w strefie małopolskiej wykazała przekroczenia następujących standardów imisyjnych:

- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy docelowe: benzo(a)piren B(a)P,
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy dopuszczalne: pył PM₁₀.

Dla pozostałych zanieczyszczeń standardy imisyjne na terenie strefy małopolskiej były dotrzymane. Położony w strefie małopolskiej teren Miasta i Gminy Wieliczka znalazł się więc w obszarze przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu PM₁₀, poziomu docelowego benzo(a)pirenu i zarazem znacznej poprawy poziomu dopuszczalnego pyłu PM_{2,5} dla fazy II.

Tabela 13. Wynikowe klasy strefy małopolskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej w roku 2024 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin

Nazwa strefy	Rok	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy		Symbol klasy wynikowej dla ozonu dla obszaru całej strefy	
		Kryterium – poziom dopuszczalny		Kryterium - poziom docelowy	Kryterium - poziom celu długoterminowego
		SO ₂	NO _x		
Strefa małopolska	2024	A	A	A	D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim, Raport wojewódzki za rok 2024 - Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza, wykonanej na podstawie danych za rok 2024 z uwzględnieniem poziomów dopuszczalnych i docelowych przyjętych ze względu na ochronę roślin dla dwutlenku siarki (SO₂), tlenu azotu (NO_x) i ozonu (O₃), strefa małopolska uzyskała klasę A. Dla ozonu - poziom celu długoterminowego - strefa małopolska uzyskała klasę D2.

Niska emisja

Na obszarze Miasta i Gminy Wieliczka nie pracują scentralizowane systemy ogrzewania. Zaopatrzenie w ciepło ma tutaj charakter indywidualny, poprzez zasilanie obiektów przez określone źródła ciepła. W procesach energetycznych prowadzonych między innymi w Zakładzie Utylizacji Wód Zasolonych, zwanych potocznie „warzelnią”, wykorzystywane jest paliwo gazowe. Podobnie w budownictwie wielomieszkaniowym do ogrzewania wykorzystywane są duże kotłownie zasilane gazem ziemnym.

Najczęściej stosowanym źródłem grzewczym w budownictwie jednorodzinnym w Gminie Wieliczka są kotły gazowe (ok. 70%). Drugie, pod względem częstości występowania są kotły na paliwo stałe (węgiel, biomasa), które stanowią ok. 27% ogólnej liczby kotłów. Wśród nich znaczący udział mają już kotły spełniające wymogi 5 klasy lub ekoprojektu z automatycznym podajnikiem na pellet lub ekogroszek, a także kotły zgazowujące drewno zamontowane z buforem ciepła.

Pompy ciepła stanowią około 3% ogólnej liczby źródeł ogrzewania.

Najrzadziej stosowanymi są kotły olejowe, ogrzewanie elektryczne oraz inne źródła grzewcze typu kominki (miejscowe ogrzewacze pomieszczeń), które nie są wykorzystywane jako główne źródło ogrzewania, a jedynie kominki rekreacyjne i ogrzewanie w sytuacjach np. awarii sieci energetycznych.

W latach 2015-2025 dzięki kampaniom edukacyjnym, wprowadzeniu uchwały antysmogowej dla województwa małopolskiego oraz prowadzonym programom wspierającym wymianę źródeł ciepła, struktura ogrzewania zmieniła się znacząco, co pozytywnie wpływa na jakość powietrza. Wśród 27 % kotłów na paliwo stałe kotły 3 i 4 klasy stanowią jeszcze około połowy, konieczność ich wymiany do 31 grudnia 2026 roku przyczyni się do zastąpienia ich bardziej ekologicznymi urządzeniami grzewczymi.

Często stosowane są kotły gazowe, których dużą zaletą jest wygodne użytkowanie i niewielka emisja zanieczyszczeń do powietrza. Coraz większą popularność zwłaszcza w nowo budowanych budynkach zyskują pompy ciepła.

Sieć gazowa

Według Planu Gospodarki Emisyjnej, przez Gminę Wieliczka przebiegają gazociągi wysokiego ciśnienia, będące w eksploatacji Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A. w Warszawie, Oddział Przesyłu w Tarnowie, ul. Bandrowskiego 16a, 33-100 Tarnów. Na obszarze gminy zlokalizowane są stacje redukcyjno-pomiarowe:

- Raciborsko o przepustowości 3000 m³/h,
- Śledziejowice o przepustowości 9000 m³/h,
- Węgrzce Wielkie o przepustowości 2500 m³/h.

Odbiorcy zlokalizowani na terenie Gminy Wieliczka zasilani są ze stacji Raciborsko, Węgrzce Wielkie i Śledziejowice. Ze stacji Śledziejowice zasilani są również odbiorcy z południowej części Krakowa. Gaz ziemny wysokometanowy dostarczany jest do celów komunalno-bytowych oraz na potrzeby usług i przemysłu. Za eksploatację sieci gazowej niskiego i średniego ciśnienia odpowiedzialna jest Karpacka Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. w Tarnowie, Oddział Zakład Gazowniczy w Krakowie ul. Gazownicza 16, 31-060 Kraków. Większa część gminy zaopatrywana jest w gaz poprzez sieć rozdzielczą średniego ciśnienia, oprócz wschodniej i północnej części wsi Węgrzce Wielkie zasilanej z sieci niskiego ciśnienia. Źródłem zaopatrzenia w gaz sieci średnioprężnych są stacje redukcyjno-pomiarowe w Wieliczce, Śledziejowicach, Węgrzcach Wielkich, Raciborsku oraz poza terenem gminy w Świątnikach Górnych i Przebieczanach.

System sieci średnioprężnych w południowej części gminy powiązany jest ze stacjami redukcyjno-pomiarowymi zlokalizowanymi w Gdowie i Dobczycach.

Stan techniczny sieci gazowej jest dobry. Istniejący system gazowniczy na obszarze gminy posiada przepustowość zapewniającą zaspokojenie potrzeb dla celów komunalno-bytowych i grzewczych. W najbliższych latach modernizacja lub rozbudowa sieci gazowych na terenie gminy będzie następować tylko w przypadkach podłączenia nowych odbiorców do istniejącej sieci.¹²

W 2024 roku liczba odbiorców gazu na terenie Miasta i Gminy Wieliczka wynosiła 64 214 osób, co oznacza, że z sieci gazowej korzystało aż 92 % mieszkańców analizowanej jednostki (miasto 98,7 %, tereny wiejskie 87,5 %).¹³

Na terenie Miasta i Gminy Wieliczka w latach ubiegłych zostały wydane następujące decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach:

- WGK-Ś.6220.1.1.2020 z dnia 9 czerwca 2020 r. „Przebudowa gazociągu DN400 PN63 wysokiego ciśnienia o maksymalnym ciśnieniu roboczym MPO = 5,5MPa w Wieliczce przy

¹² Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Wieliczka

¹³ <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica#>

ul. Krakowskiej na działkach o nr: 372/39, 389/512, 372/38, 372/46, 389/354 obręb ewidencyjny nr 121905_4.0003 Wieliczka 3",

- WGK-Ś.6220.1.8.2023 z dnia 16 stycznia 2023 r. - zmiana decyzji WGK-Ś.6220.1.1.2020 z dnia 9 czerwca 2020 r. „Przebudowa gazociągu DN400 PN 63 wysokiego ciśnienia o maksymalnym ciśnieniu roboczym MPO = 5,5 MPa w Wieliczce przy ul. Krakowskiej na działkach o nr: 372/31, 372/39, 389/512, 372/38, 372,46, 389,354 w obrębie ewidencyjnym nr 121905_4.0003 Wieliczka 3",
- WGK-Ś.6220.1.3.2020 z dnia 26 maja 2020 r. „Budowa stacji gazowej pomiarowej wysokiego ciśnienia MOP6,3 MPa w msc. Wieliczka wraz z niezbędną infrastrukturą oraz demontaż istniejącej infrastruktury wyłączanej z eksploatacji w msc. Wieliczka, nr dz. 798/5, 798/7, 798/8, 783/6, 829, 830/6 obręb Wieliczka 2".

Transport drogowy

Przez teren Miasta i Gminy Wieliczka przebiegają drogi różnej kategorii:

- drogi krajowe – w zarządzaniu: Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Krakowie ul. Mogilska 25, 31-542 Kraków (autostrada A4 oraz droga krajowa nr 94),
- drogi wojewódzkie – w zarządzaniu: Zarządu Dróg Wojewódzkich w Krakowie ul. Głowackiego 56, 30-085 Kraków (drogi nr 964 oraz 966),
- drogi powiatowe – w zarządzaniu: Zarządu Dróg Powiatowych w Wieliczce ul. Sienkiewicza 13A, 32-020 Wieliczka (drogi nr: 1953K, 1954K, 2009K, 2011K, 2012K, 2013K, 2022K, 2023K, 2025K, 2026K, 2027K, 2028K, 2029K, 2030K, 2031K, 2032K, 2033K, 2034K, 2035K, 2036K, 2037K, 2038K, 2039K, 2040K, 2044K, 2045K, 2047K, 2049K, 2050K, 2051K),
- drogi gminne na terenie Gminy Wieliczka - w zarządzaniu: Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce ul. Limanowskiego 32, 32-020 Wieliczka (drogi o numerach: 560751 K, 560752 K, 560753 K, 560754 K, 560755 K, 560756 K, 560757 K, 560758 K, 560759 K, 560760 K, 560761 K, 560762 K, 560763 K, 560764 K, 560765 K, 560766 K, 560767 K, 560768 K, 560769 K, 560770 K, 560771 K, 560772 K, 560773 K, 560774 K, 560775 K, 560776 K, 560777 K, 560778 K, 560779 K, 560780 K, 560781 K, 560782 K, 560783 K, 560784 K, 560785 K, 560786 K, 560787 K, 560788 K, 560789 K, 560790 K, 560791 K, 560792 K, 560793 K, 560794 K, 560795 K, 560796 K, 560797 K, 560798 K, 560799 K, 560800 K, 560801 K, 560802 K, 560803 K, 560804 K, 560805 K, 560806 K, 560807 K, 560808 K, 560809 K, 560810 K, 560811 K, 560812 K, 560813 K, 560814 K, 560815 K, 560816 K, 560817 K, 560818 K, 560819 K, 560820 K, 560821 K, 560822 K, 560823 K, 560824 K, 560825 K, 560826 K, 560827 K, 560828 K, 560829 K, 560830 K, 560831 K, 560832 K, 560833 K, 560834 K, 560835 K, 560836 K, 560837 K, 560838 K, 560839 K, 560840 K, 560841 K, 560842 K, 560843 K, 560844 K, 560845 K, 560846 K, 560847 K, 560848 K, 560849 K, 560850 K, 560851 K, 560852 K, 560853 K, 560854 K, 560855 K, 560856 K, 560857 K, 560858 K, 560859 K, 560860 K, 560861 K, 560862 K, 560863 K, 560864 K, 560865 K, 560866 K, 560867 K, 560868 K, 560869 K, 560870 K,

560871 K, 560872 K, 560873 K, 560874 K, 560875 K, 560876 K, 560877 K, 560878 K, 560879 K, 560880 K, 560881 K, 560882 K, 560883 K, 560884 K, 560885 K, 560886 K, 560887 K, 560888 K, 560889 K, 560890 K, 560891 K, 560892 K, 560893 K, 560894 K, 560895 K, 560896 K, 560897 K, 560898 K, 560899 K, 560900 K, 560901 K, 560902 K, 560903 K, 560904 K, 560905 K, 560906 K, 560907 K, 560908 K, 560909 K, 560910 K, 560911 K, 560912 K, 560913 K, 560914 K, 560915 K, 560916 K, 560917 K, 560918 K, 560919 K, 560920 K, 560921 K, 560922 K, 560923 K, 560924 K, 560925 K, 560926 K, 560927 K, 560928 K, 560929 K, 560930 K, 560931 K, 560932 K, 560933 K, 560934 K, 560935 K, 560936 K, 560937 K, 560938 K, 560939 K, 560940 K, 560941 K, 560942 K, 560943 K, 560944 K, 560945 K, 560946 K, 560947 K, 560948 K, 560949 K, 560950 K, 560951 K, 560952 K, 560953 K, 560954 K, 560955 K, 560956 K, 560957 K, 560958 K, 560959 K, 560960 K, 560961 K, 560962 K, 560963 K, 560964 K, 560965 K, 560966 K, 560967 K, 560968 K, 560969 K, 560970 K, 560971 K, 560972 K, 560973 K, 560974 K, 560975 K, 560976 K, 560977 K, 560978 K, 560980 K, 560981 K, 560982 K, 560983 K, 560984 K, 560985 K, 560986 K, 560987 K, 560988 K, 560989 K, 560990 K, 560991 K, 560992 K, 560993 K, 560994 K, 560995 K, 560996 K, 560997 K, 560998 K, 560999 K, 561000 K, 561001 K, 561002 K, 561003 K, 561004 K, 561005 K, 561006 K, 561007 K, 561008 K, 561009 K, 561010 K, 561011 K, 561012 K, 561013 K, 561014 K, 561015 K, 561016 K, 561017 K, 561018 K, 561019 K, 561020 K, 561021 K, 561022 K, 561023 K, 561024 K, 561025 K, 561026 K, 561027 K, 561028 K, 561029 K, 561030 K, 561031 K, 561032 K, 561033 K, 561034 K, 561035 K, 561036 K, 561037 K, 561038 K, 561039 K, 561040 K, 561041 K, 561042 K, 561043 K, 561044 K, 561045 K, 561046 K, 561047 K, 561048 K, 561049 K, 561050 K, 561051 K, 561052 K, 561053 K, 561054 K, 561055 K, 561056 K, 561057 K, 561058 K, 561059 K, 561060 K, 561061 K, 561062 K, 561063 K, 561064 K, 561065 K, 561066 K, 561067 K, 561068 K, 561069 K, 561070 K, 561071 K, 561072 K, 561073 K, 561074 K, 561075 K, 561076 K, 561077 K, 561078 K, 561079 K, 561080 K, 561081 K, 561082 K, 561083 K, 561084 K, 561085 K, 561086 K, 561087 K, 561088 K, 561089 K, 561090 K, 561091 K, 561092 K, 561093 K, 561094 K, 561095 K, 561096 K, 561097 K, 561098 K, 561099 K, 561100 K, 561101 K, 561102 K, 561103 K, 561104 K, 561105 K, 561106 K, 561107 K, 561108 K, 561109 K, 561110 K, 561111 K, 561112 K, 561113 K, 561114 K, 561115 K, 561116 K, 561117 K, 561118 K, 561119 K, 561120 K, 561121 K, 561122 K, 561123 K, 561124 K, 561125 K, 561126 K, 561127 K, 561128 K, 561129 K, 561130 K, 561131 K, 561132 K, 561133 K, 561134 K, 561135 K, 561136 K, 561137 K, 561138 K, 561139 K, 561140 K, 561141 K, 561142 K, 561143 K, 561144 K, 561145 K, 561146 K, 561147 K, 561148 K, 561149 K, 561150 K, 561151 K, 561152 K, 561153 K, 561154 K, 561155 K).

Ogólny stan dróg nie jest zadowalający, konieczne jest utwardzenie wielu odcinków oraz modernizacja już utwardzonych, asfaltowych, które uległy zniszczeniu. Dotyczy to wielu odcinków ulic oraz dróg gminnych i powiatowych o znaczeniu lokalnym. Wszystkie wsie

w gminie posiadają połączenia komunikacyjne z siedzibą gminy. W większości usługi te wykonywane są przez przewoźników prywatnych. Nasycenie ilości połączeń komunikacyjnych należy uznać za dobre.¹⁴

Transport kolejowy

Na terenie gminy występują również połączenia kolejowe. Przez miasto przebiega linia kolejowa nr 109 łącząca Wieliczkę z Krakowem. Połączenie z Krakowem zapewnia tylko jeden tor, co ogranicza liczbę połączeń kolejowych przychodzących i wychodzących z miasta. Od 14 grudnia 2014 r. linia jest wykorzystywana wyłącznie do realizacji połączeń pasażerskich z Wieliczki w kierunku Krakowa Głównego, a 10 grudnia 2017 r. trasa została wydłużona do lotniska w Balicach. Połączenia realizowane są poprzez linię S1 Krakowskiej Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej. Dawniej kursowały tędy także pociągi towarowe z Kopalni Soli Wieliczka, transportujące sól. Linia była również wykorzystywana do sprowadzania węgla kamiennego bądź też transportu produkowanych w Wieliczce cegieł.

Korzystnym rozwiązaniem dla Gminy Wieliczka jest przeprowadzenie przez jej teren magistrali kolejowej E30 (Zgorzelec-Medyka), łączącej zachodnią i wschodnią granicę kraju (2 przystanki w miejscowościach Kokotów i Węgrzce Wielkie). Odcinek tej linii o długości 677 km łączy najważniejsze centra i regiony ekonomiczne południowej Polski (np. Kraków – Tarnów – Rzeszów – Przemyśl). Od 2000 roku PKP Polskie Linie Kolejowe SA etapami realizują jej modernizację, a docelowym założeniem jest spełnienie przez nią parametrów głównych międzynarodowych linii kolejowych i linii transportu kombinowanego, czyli zapewnienie prędkości do 160 km/h dla pociągów pasażerskich i 120 km/h dla pociągów towarowych, a także dopuszczalny nacisk do 221 kN na oś.¹⁵

ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

W ustawie o odnawialnych źródłach energii, odnawialne źródła energii zdefiniowano jako *„odnawialne, niekopalne źródła energii obejmujące energię wiatru, energię promieniowania słonecznego, energię aerothermalną, energię geothermalną, energię hydrothermalną, hydroenergię, energię fal, prądów i pływów morskich, energię otrzymywaną z biomasy, biogazu, biogazu rolniczego oraz z biopłynów”*.

Użytkowanie odnawialnych źródeł energii umożliwia osiągnięcie korzyści ekologicznych, gospodarczych i społecznych.

Energia słoneczna

Energia słoneczna jest powszechnie dostępnym, całkowicie czystym i najbardziej naturalnym z dostępnych źródeł energii. Najefektywniej może być wykorzystana lokalnie, zaspokajając zapotrzebowanie na ciepłą wodę i ogrzewanie.

---

¹⁴ Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Wieliczka

¹⁵ Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Wieliczka

Średnie sumy roczne promieniowania na terenie Miasta i Gminy Wieliczka wahają się w granicach od 980 do 1060 kWh/(m²*rok). Takie warunki stwarzają możliwość pozyskania słonecznej energii cieplnej głównie dla potrzeb przygotowywania ciepłej wody użytkowej i dogrzewania budynków (szkół, domków letniskowych, basenów, hal sportowych, czy też budynków użyteczności publicznej).

Energia promieniowania słonecznego może być wykorzystywana również do uzyskiwania energii elektrycznej bezpośrednio z ogniw fotowoltaicznych. W tabeli poniżej zaprezentowano zestawienie budynków gminnych wyposażonych w instalacje fotowoltaiczne wraz z informacją o mocy zainstalowanej oraz poziomie zużycia energii elektrycznej.

Tabela 14. Zestawienie budynków gminnych wyposażonych w instalacje fotowoltaiczne wraz z informacją o mocy zainstalowanej oraz poziomie zużycia energii elektrycznej

Nazwa punktu poboru	Roczne zużycie energii [kWh/rok]	Moc PV [kWp]
Szkoła Podstawowa nr 3 im. Mikołaja Kopernika w Wieliczce os. Henryka Sienkiewicza 26, 32-020 Wieliczka	12 949	35,26
Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka; Węgrzce Wielkie 518, 32-002 Węgrzce Wielkie	28 704	30,03
Sala sportowo-dydaktyczna; Wieliczka Sadowa 1b	4 874	27,50
Budynek Urzędu Miasta i Gminy w Wieliczce ul. Pocztowa 1	18 473	9,90
Budynek Urzędu Miasta i Gminy w Wieliczce al. Limanowskiego 32	28 048	7,20
Świetlica środowiskowa; Wieliczka ul. Reformacka 76	1 500	7,20
Przedszkole Samorządowe w Strumianach Strumiany 38, 32-002 Węgrzce Wielkie	3 422	7,20
Wiejski Dom Kultury; Brzegi 234	5 421	7,20
Wiejski Dom Kultury; Grabie 12	6 309	6,00
Obiekt sportowy typu Orlik Al. Solidarności Wieliczka	20 000	5,18
Suma	129 700	142,67

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Wieliczka

Nadto, w ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy (2014-2017) na budynkach użyteczności publicznej oraz domach prywatnych, zainstalowano następujące systemy energii odnawialnej:

1) Instalacja fotowoltaiczna na budynku Centrum Edukacyjno - Rekreacyjnego.

- moduły fotowoltaiczne na elewacji południowej - 293 szt. typ KIOTO-KPV 280, powierzchnia 484,23 m², moc 1 modułu 280 Wp, moc paneli razem 82,04 kWp,
- moduły fotowoltaiczne na elewacji wschodniej - 127 szt., typ KIOTO-KPV 280, powierzchnia 209,89 m², moc 1 modułu 280 Wp, moc paneli razem 35,56 kWp,
- moduły fotowoltaiczne na dachu ażurowym - 103 szt., typ SunPower 335, powierzchnia 167,96 m², moc 1 modułu 335 Wp, moc paneli razem 34,51kWp,
- moduły fotowoltaiczne elastycznych na dachu - 226 szt., typ PV-SOL-FLEX-250P, powierzchnia 398,66 m², moc 1 modułu 250 Wp, moc paneli razem 56,50 kWp,

o łącznej wartości: 1 887 508,94 zł.

2) Instalacje solarne - szt. 1130 na budynkach prywatnych, w tym:

- Pakiet A - 291 instalacji

- Pakiet B - 741 instalacji
- Pakiet C - 98 instalacji

Instalacja solarna typu A składa się z 2 kolektorów płaskich oraz podgrzewacza biwalentnego o pojemności 250 l. Instalacja solarna typu B składa się z 3 kolektorów płaskich oraz podgrzewacza biwalentnego o pojemności 300 l. Instalacja solarna typu C składa się z 4 kolektorów płaskich oraz podgrzewacza biwalentnego o pojemności 500 l.

Jeden kolektor zajmuje powierzchnię ok. 2,5 m². Moc cieplna 1 kolektora słonecznego – 1,75 kW.

Całkowita wartość: 15 486 858,27 zł.

3) Instalacje solarne na 10 budynkach użyteczności publicznej:

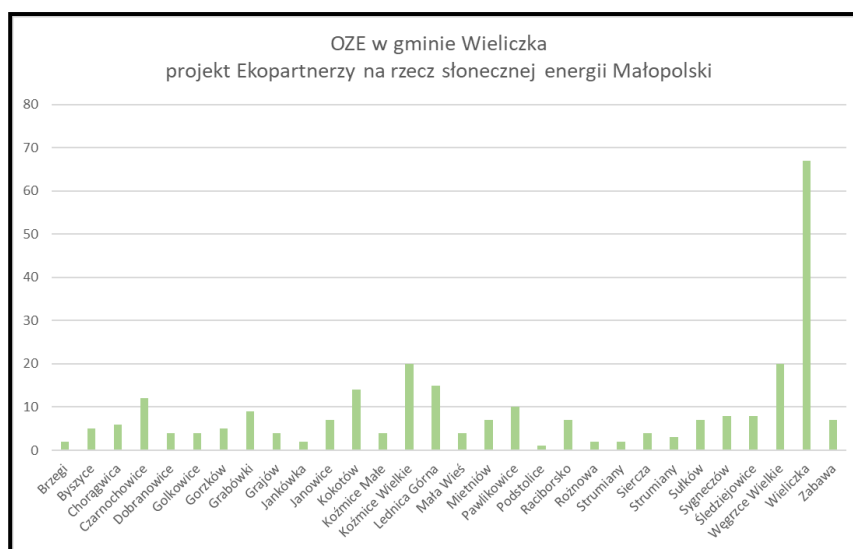
Instalacja solarna składająca się łącznie z 52 kolektorów płaskich oraz podgrzewacza biwalentnego o pojemności 500 l (11 sztuk), zajmują powierzchnię ok. 134m² dachu oraz ok. 28m² budynku.

Moc cieplna 1 kolektora słonecznego – 1,75 kW

Całkowita wartość: 333 048,52 zł.

Realizacja projektu pn. „**Ekopartnerzy na rzecz słonecznej energii Małopolski**” w Gminie Wieliczka współfinansowanego ze środków UE w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 przyczyniła się do rozwoju infrastruktury do produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Osiągnięcie celów nastąpiło poprzez montaż 270 sztuk instalacji fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej o łącznej mocy 1,24 MWp.

Wykres 1. Odnawialne źródła energii (OZE) powstałe w poszczególnych miejscowościach Gminy Wieliczka w ramach projektu „Ekopartnerzy na rzecz słonecznej energii Małopolski”

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Wieliczka

Energia wody

Energia wody wykorzystywana jest głównie do wytwarzania energii elektrycznej za pośrednictwem turbiny wodnej połączonej z prądnicą. Elektrownie wodne buduje się najczęściej na terenach górzystych lub w miejscach, gdzie jest możliwe piętrzenie wody. Wyższe spiętrzenie i większa masa przepływającej wody przyczyniają się do większej ilości energii elektrycznej możliwej do wytworzenia. Małe elektrownie wodne (MEW) dzieli się dodatkowo na: mikro elektrownie wodne, mini elektrownie wodne, małe elektrownie wodne. Energia wody jest nieszkodliwa dla środowiska, nie przyczynia się do emisji gazów cieplarnianych, nie powoduje zanieczyszczeń, a jej produkcja nie pociąga za sobą wytwarzania odpadów. Poza tym koszty użytkowania elektrowni wodnych są niskie. Ich zaletą jest także stworzenie możliwości wykorzystania zbiorników wodnych do rybołówstwa, celów rekreacyjnych czy ochrony przeciwpożarowej. Wśród wad hydroenergetyki należy wymienić niekorzystny wpływ na populację ryb, którym uniemożliwia się wędrówkę w górę i w dół rzeki, niszczące oddziaływanie na środowisko nabrzeża, a także fakt, że uzależnione od dostaw wody hydroelektrownie mogą być niezdolne do pracy np. w czasie suszy. Wadą jest również fakt, że niewiele jest miejsc odpowiednich do lokalizacji takich elektrowni¹⁶. Gmina Wieliczka posiada niski potencjał hydroenergetyczny. Wynika to z niekorzystnych uwarunkowań geograficznych i topograficznych. Ciekі wodne nie posiadają odpowiednio wysokich i naturalnych spadów wody.

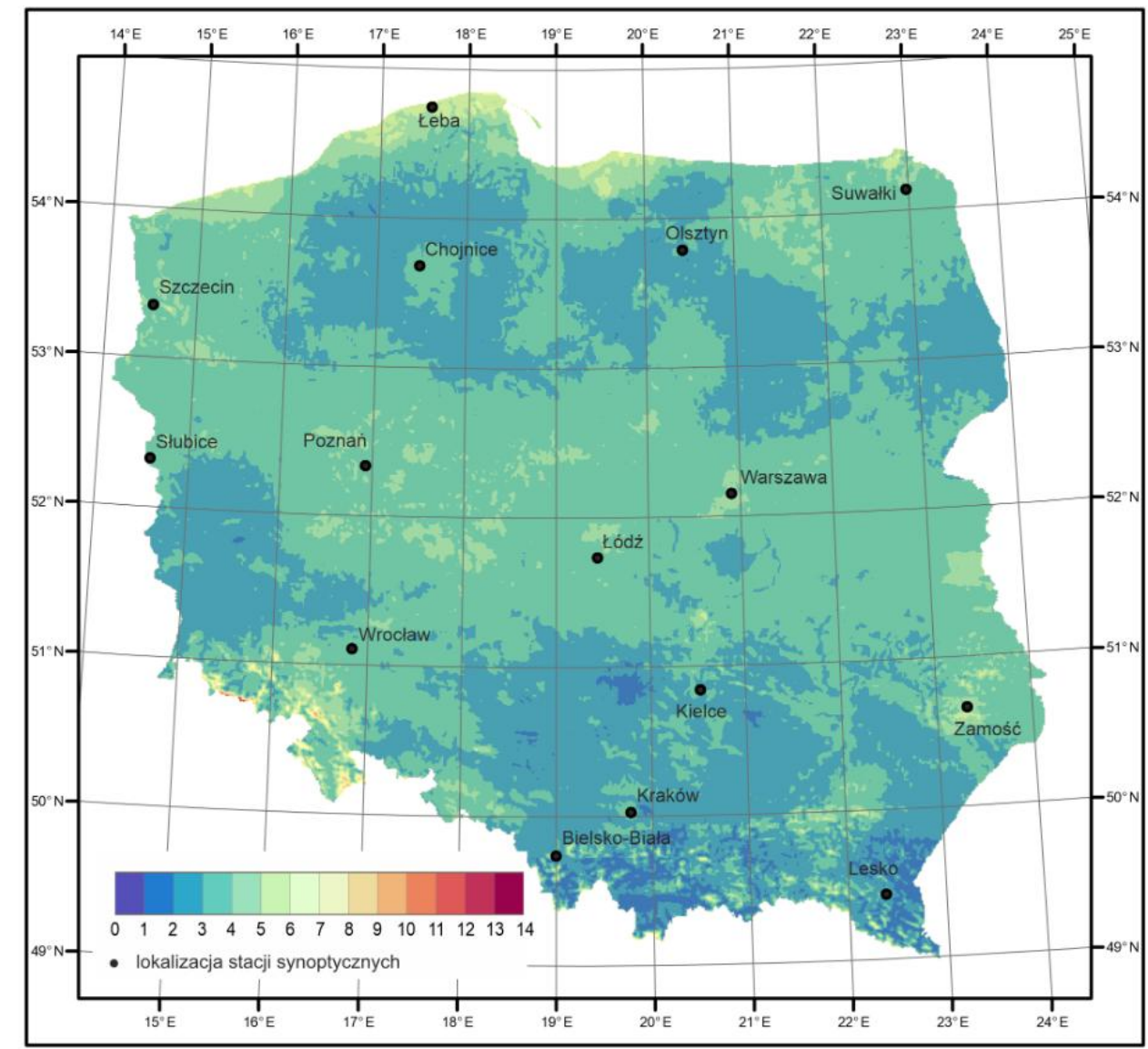
Energia wiatru

Obszar gminy zlokalizowany jest w strefie niekorzystnie położonej, o małych zasobach energetycznych wiatru. Zgodnie z „Atlasem małej energetyki wiatrowej” dostępnym na stronie internetowej Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej pod adresem <https://cmm.imgw.pl/>, energia użyteczna wiatru na wysokości 10 m mieści się w przedziale 200-500 kWh/m²/rok (rysunek 14), a średnia roczna prędkość wiatru mieści się w przedziale 3-5 m/s (rysunek 15). Zasoby energetyczne wiatru w Gminie Wieliczka nie umożliwiają wykorzystania energii wiatru w szerszej skali. Na terenie Miasta i Gminy Wieliczka nie ma zlokalizowanych farm wiatrowych.

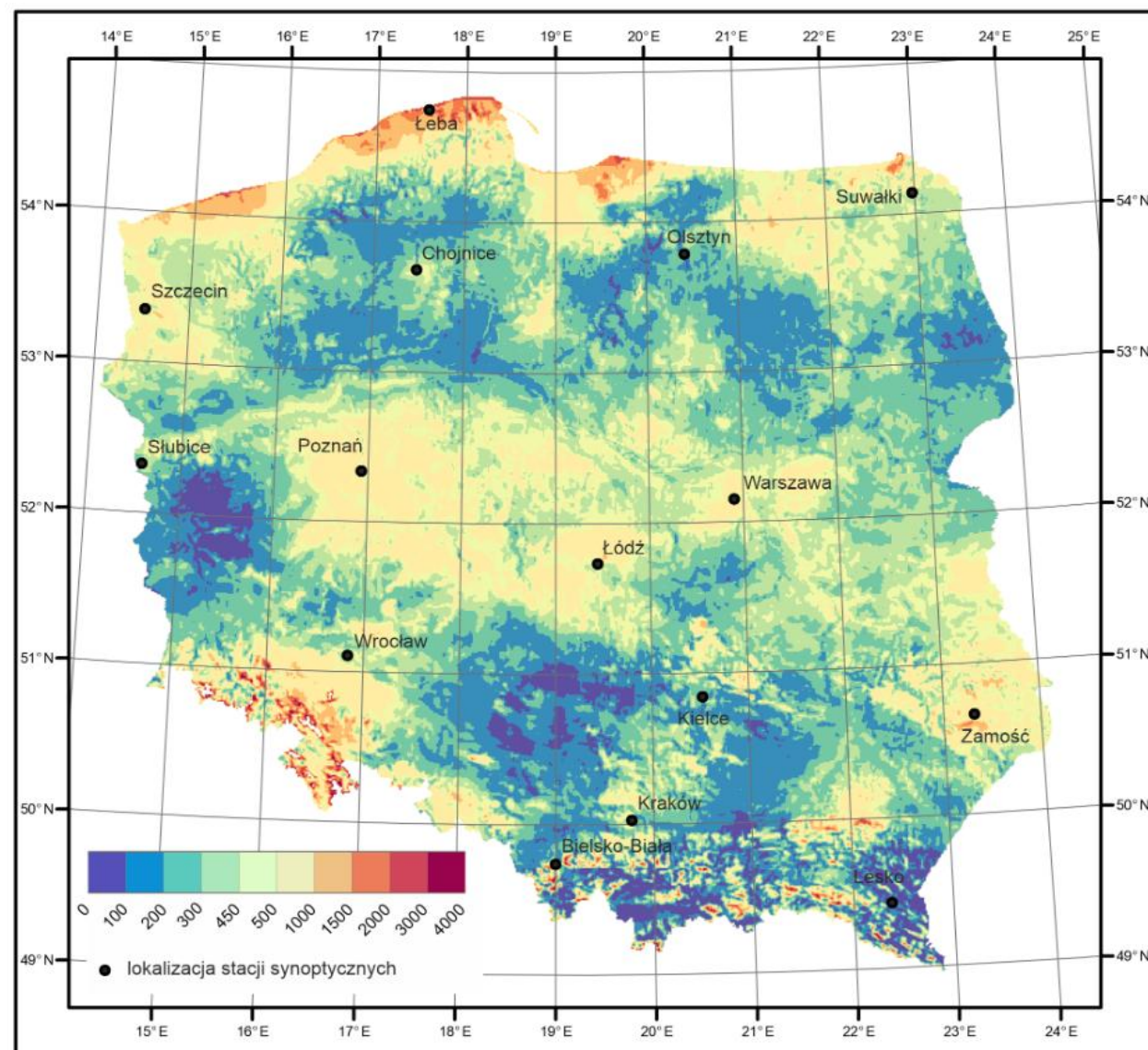
¹⁶ Program ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Wieliczka na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028

Rysunek 13. Średnia roczna prędkość wiatru [m/s] na poziomie 10 m n.p.g. w terenie otwartym na obszarze Polski w 2019 roku

Źródło: https://cmm.imgw.pl/?page_id=29313

Rysunek 14. Średnia roczna suma energii wiatrowej [kWh/m²/rok] na poziomie 10 m n.p.g. w terenie otwartym na obszarze Polski w 2019 roku

Źródło: https://cmm.imgw.pl/?page_id=29313

Energia z biomasy i biogazu

Zgodnie z zapisami Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych, biomasa oznacza ulegającą biodegradacji frakcję produktów, odpadów lub pozostałości pochodzenia biologicznego z rolnictwa, łącznie z substancjami roślinnymi i zwierzęcymi, z leśnictwa i powiązanych działów przemysłu, w tym rybołówstwa i akwakultury, a także ulegającą biodegradacji frakcję odpadów, w tym odpadów przemysłowych i miejskich pochodzenia biologicznego.

Z kolei zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 901) biomasa to ulegająca biodegradacji i pochodzenia biologicznego część:

- a) produktów, odpadów lub pozostałości - pochodząca z działów przemysłu powiązanych z rolnictwem, rybołówstwem, akwakulturą lub leśnictwem,
  - b) produktów lub odpadów - pochodząca z rolnictwa, rybołówstwa, akwakultury lub leśnictwa,
  - c) pozostałości z rolnictwa, rybołówstwa, akwakultury lub leśnictwa,
  - d) odpadów lub pozostałości, w tym odpadów komunalnych, odpadów lub pozostałości przemysłowych oraz odpadów z uzdatniania wody i oczyszczania ścieków
- w tym substancje roślinne lub zwierzęce.

Jednym ze sposobów produkcji biomasy jest także uprawa roślin energetycznych. Obecnie ocenia się, że biomasa jest źródłem energii odnawialnej o największym potencjale do wykorzystania w Polsce.

Biogaz

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1361 ze zm.) poprzez biogaz należy rozumieć gaz uzyskany z biomasy, w szczególności z instalacji przeróbki odpadów zwierzęcych lub roślinnych, oczyszczalni ścieków oraz składowisk odpadów.

Z kolei poprzez biogaz rolniczy rozumie się biogaz rolniczy - gaz otrzymywany w procesie fermentacji metanowej:

- a) produktów rolnych oraz pozostałości z rolnictwa, rybołówstwa, akwakultury lub leśnictwa, w tym odchodów zwierzęcych,
- b) produktów z przetwórstwa produktów pochodzenia rolniczego i produktów ubocznych, odpadów lub pozostałości z tego przetwórstwa, w tym z przetwórstwa i produkcji żywności, pochodzących z zakładów przemysłowych, a także z zakładowych oczyszczalni ścieków z przetwórstwa rolno-spożywczego, w których jest prowadzony rozdział ścieków przemysłowych od pozostałych rodzajów osadów i ścieków,
- c) produktów spożywczych przeterminowanych lub nieprzydatnych do spożycia,
- d) tłuszczów i mieszanin olejów z separacji olej/woda zawierających wyłącznie oleje jadalne i tłuszcze,
- e) biomasy roślinnej pochodzącej z utrzymania terenów zielonych, wyłącznie pozyskanej bezpośrednio przez wytwórcę biogazu od producenta tej biomasy,
- f) odchodów zwierzęcych pozyskanych z działalności innej niż rolnicza
  - z wyłączeniem biogazu pozyskanego z odpadów komunalnych, ze składowisk odpadów, a także z substratów pochodzących z oczyszczalni ścieków innych niż wymienione w lit. b oraz produktów lub substancji powstałych w wyniku poddania recyklingowi lub innemu odzyskowi: odpadów komunalnych, odpadów ze składowisk odpadów lub substratów pochodzących z oczyszczalni ścieków innych niż wymienione w lit. b.

Biogaz może być również wytwarzany podczas fermentacji anaerobowej bądź rozpadu gnilnego ścieków i odpadów komunalnych. Opłacalność budowy biogazowni zależy od wielu czynników, m.in. bliskiego sąsiedztwa licznych ferm w stosunku do planowanej

biogazowni, dużej koncentracji zakładów surowcowego przetwórstwa rolnego, spożywczego albo rzeźni, a także zapewnienia odpowiedniego zbytu ciepła lub energii elektrycznej. Na terenie Miasta i Gminy Wieliczka nie funkcjonuje obecnie żadna biogazownia¹⁷.

Energia geotermalna

Energia geotermalna wykorzystuje ciepło wewnętrzne Ziemi, ogrzewając wody podziemne, które znajdując ujście, wydostają się na powierzchnię jako ciepła woda lub para wodna (uzależnione jest to od bliskości kontaktu z magmą). Woda geotermiczna wykorzystywana jest bezpośrednio (doprowadzana systemem rur), bądź pośrednio (oddając ciepło chłodnej wodzie i pozostając w obiegu zamkniętym). W celu uznania wód podziemnych za odnawialne źródło energii muszą być spełnione odpowiednie warunki ich użytkowania tj. woda po oddaniu ciepła musi być wtłaczana z powrotem, a tempo wydobywania i obniżania temperatury zbiornika nie powinno przekraczać szybkości ponownego ogrzania się wody we wnętrzu ziemi. Taki warunek spełniony jest wyłącznie w przypadku wód o wysokiej temperaturze. Geotermię dzielimy na geotermię niskotemperaturową i wysokotemperaturową. Geotermia wysokotemperaturowa umożliwia bezpośrednie wykorzystanie ciepła ziemi, którego nośnikiem są substancje wypełniające puste przestrzenie skalne (woda, para, gaz i ich mieszaniny) o względnie wysokich wartościach temperatur. Można ją wykorzystywać w celach grzewczych, ale również m.in. do celów rekreacyjnych, hodowli ryb, produkcji rolnej itp. Geotermia niskotemperaturowa nie daje natomiast możliwości wykorzystania bezpośredniego ciepła ziemi. Wymaga ona zastosowania urządzeń wspomagających tj. pomp ciepła, które doprowadzają do podniesienia energii na wyższy poziom termodynamiczny. Miasto i Gmina Wieliczka znajduje się na obszarze przedkarpackiego okręgu geotermalnego. Temperatura wód geotermalnych na głębokości 2000 m p.p.t., zlokalizowanych w obrębie Miasta i Gminy Wieliczka wynosi około 55°C. Położenie takie stanowi umiarkowane źródło pozyskiwania energii geotermalnej.

Na terenie Miasta i Gminy Wieliczka energia geotermalna nie jest wykorzystywana na szerszą skalę.

Cel do 2029 roku

Na podstawie identyfikacji stanu istniejącego, zmian ustawodawstwa unijnego i krajowego podejmowane działania w zakresie ochrony powietrza na terenie Miasta i Gminy Wieliczka powinny być realizowane poprzez:

- podnoszenie społecznej świadomości proekologicznej w zakresie ochrony powietrza i przedstawienie szkodliwego oddziaływania zanieczyszczeń pyłowych i gazowych dla zdrowia i kosztów społeczno-ekonomicznych spowodowanych zanieczyszczeniem atmosfery;
- wykorzystywanie energii ze źródeł odnawialnych;
- podjęcie dalszych działań związanych z ograniczaniem niskiej emisji.

---

¹⁷ Program ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Wieliczka na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028

Kierunki działań do 2033 roku

- Wspieranie działań mających na celu wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych.
- Realizacja przedsięwzięć termomodernizacyjnych w budynkach użyteczności publicznej i budynkach mieszkalnych.
- Przebudowa ulic, traktów komunikacyjnych, połączeń komunikacyjnych.
- Prowadzenie kampanii społecznych i wspieranie inicjatyw lokalnych na rzecz przeciwdziałania spalaniu odpadów w gospodarstwach domowych oraz na rzecz przeciwdziałania wypalaniu traw i ograniczaniu emisji wtórnej.
- Promowanie transportu zbiorowego oraz rozwój tras rowerowych, w tym współdziałanie z gminami ościennymi dla rozwoju sieci tras rowerowych w województwie małopolskim.
- Stosowanie ogólnodostępnych technik mających na celu zmniejszenie wszystkich emisji do środowiska tj. odpadów, ścieków, emisji pyłów, substancji gazowych itp.

Do kierunków działań związanych z ochroną powietrza zalicza się również modernizację i budowę nowych dróg. Poprawa płynności ruchu pojazdów oraz lepszy stan nawierzchni spowoduje zmniejszenie ilości emitowanych spalin i pyłów, co w konsekwencji doprowadzi do zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza.

3.3.2. OCHRONA WÓD

STAN WYJŚCIOWY

WODY PODZIEMNE

GZWP

Północny obszar Gminy Wieliczka znajduje się w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) „Subzbiornik Bogucice” (Nr 451). Jest to zbiornik o powierzchni 122,55 km² i szacunkowych zasobach dyspozycyjnych wynoszących 17 600 m³/d. Na przeważającym obszarze GZWP nr 451 stwierdzono II, III, lokalnie IV i V klasę jakości wody. GZWP nr 451 Subzbiornik Bogucice jest położony w zachodniej części Niziny Nadwiślańskiej, obejmującej szeroką dolinę Wisły od Krakowa po Zawichost. Silnie urozmaicona rzeźba terenu daje podstawę dla wyróżnienia dwóch obszarów o odmiennej budowie. Pierwszy obejmuje dolinę Wisły (głównie taras niski) i ma charakter równiny. Drugi obszar stanowią wysoczyzny i pogórza z deniwelacjami osiagającymi 60-90 m. Zbiornik ten wydzielono w obrębie warstw grabowieckich i jest związany z piaskami bogucickimi. Wychodnie tych utworów ciągną się równoleżnikowo wzdłuż południowej granicy Subzbiornika Bogucice i poza lokalnymi odsłonięciami najczęściej przykryte są warstwą glin lessowych o miąższości od kilku do kilkunastu metrów. W obrębie użytkowego piętra wodonośnego miocenu wyodrębniono dwa poziomy wodonośne. Granica między nimi jest umowna, związana z głębokością występowania. Pierwszy (górny) kompleks sięga do głębokości ok. 80-100 m, natomiast drugi (dolny) obejmuje niższy przedział głębokości 100-210 m. Miąższości wydzielonych serii wodonośnych są bardzo zmienne i wahają się

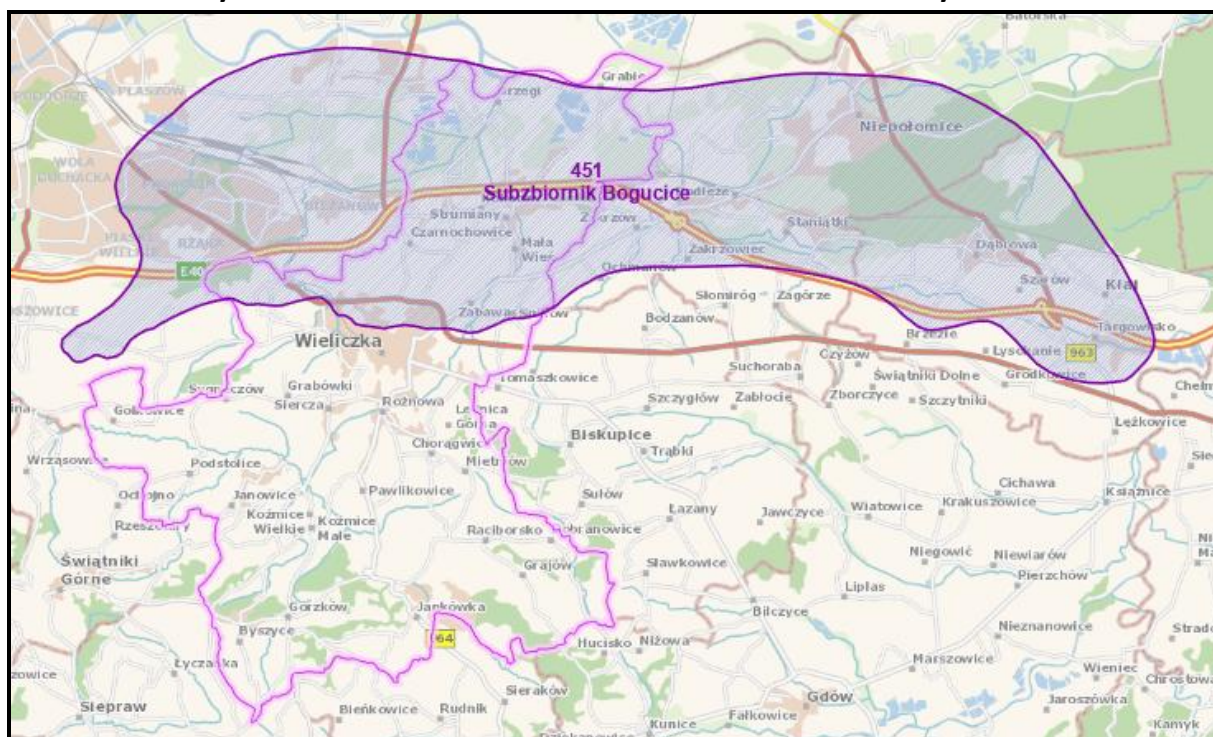
od kilku do kilkudziesięciu metrów. Przy wydzielaniu GZWP nr 451 zastosowano kryteria indywidualne (wody poziomu neogeńskiego występujące na jego obszarze są niemal jedynym źródłem zaopatrzenia w wodę dobrej jakości, dla istniejących wodociągów miejskich i wiejskich) i na części obszaru wydzielonego zbiornika wodoprzewodność jest mniejsza od 240 m²/d, co wynika z nieregularnego wykształcenia piasków bogucickich. Zasilanie poziomu wodonośnego w piaskach bogucickich związane jest głównie z infiltracją opadów atmosferycznych na obszarze wychodni w południowej, wyniesionej części zbiornika. Nie można jednak wykluczyć możliwości przesączania wód opadowych przez półprzepuszczalne utwory czwartorzędowe (lessy i gliny) i słabo przepuszczalne iły krakowieckie (sarmat), przykrywające szeroko rozprzestrzenione warstwy grabowieckie. Układ zwierciadła wody wskazuje, że pośrednią bazą drenażu jest Wisła, przy czym rozładowanie ciśnienia piezometrycznego następuje przez utwory czwartorzędowe oraz występujący w stropie, prawdopodobnie nieciągły, kompleks iłów.

Jakość wód w zbiorniku cechuje się wyraźną strefowością zmieniającą się z południa na północ i północny wschód. Część południowa zbiornika ma wody dobrej jakości (klasa II i III) pomimo, że są to wody współczesne, z epoki przemysłowej, część środkowa to strefa anaerobowa charakteryzująca się wysokimi stężeniami związków żelaza i manganu. Natomiast część północna i północno-wschodnia zawiera wody z okresu glacialnego charakteryzujące się podwyższoną mineralizacją, wysoką zawartością wodorowęglanów, jonu amonowego i boru. Są to wody niezadowolającej jakości (klasa IV) i złej jakości (klasa V). Obniżona jakość wód jest wynikiem czynników geogenicznych, a nie antropogenicznych. Pobór wód podziemnych z piętra neogeńskiego wynosił 8 232 m³/d, co stanowi ok. 32% zatwierdzonych lub ustalonych zasobów eksploatacyjnych ujęć wód podziemnych, oraz ok. 47% oszacowanych, wg badań modelowych, zasobów dyspozycyjnych. Subzbiornik Bogucice, w obrębie Krakowa, znajduje się na terenie wschodnich dzielnic miasta obejmujących Prokocim, Bieżanów i Podgórze. Oprócz miasta Krakowa na omawianym obszarze znajdują się jeszcze dwa ośrodki miejskie Wieliczka i Niepołomice. Ogólnie rejon zbiornika jest silnie zurbanizowany, z różnorodnym przemysłem, zakładami usługowymi, składami przemysłowo-budowlanymi oraz oczyszczalniami ścieków. Ponadto na tym terenie zlokalizowane są dwa duże składowiska odpadów, innych niż obojętne i niebezpieczne, składowisko „Barycz” dla miasta Krakowa oraz zamknięte i zrekultywowane składowisko w Niepołomicach. W dolinie Wisły prowadzona jest również intensywna eksploatacja kruszywa naturalnego. GZWP nr 451 Subzbiornik Bogucice na przeważającej części obszaru charakteryzuje się dobrą i bardzo dobrą izolacją od powierzchni terenu i jest mało podatny na zanieczyszczenia antropogeniczne.¹⁸

---

¹⁸ Informator PSH „Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce” – Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2017 r.

Rysunek 15. Położenie GZWP na obszarze Miasta i Gminy Wieliczka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://geologia.pgi.gov.pl/>

Na podstawie art. 141 ust. 1 w zw. z art. 139 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, ustanowiono obszar ochronny, poprzez rozporządzenie Wojewody Małopolskiego z dnia 19 grudnia 2022 r. (nr poz. rej. 27/22) w sprawie ustanowienia obszaru ochronnego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 451 - Subzbiornika Bogucice (Dz. Urz. Woj. Małop. z 2022 r. poz. 8884). Zgodnie z ww. rozporządzeniem obszar ochronny wynosi 51,66 km².

Ochrona GZWP powinna uwzględniać:

- ochronę jakościową, obejmującą szereg ograniczeń i zakazów w gospodarowaniu na tym terenie. Związane jest to przede wszystkim z zapobieganiem lub ograniczaniem antropopresji, powodującej pogorszenie stanu chemicznego wód. Ochrona jakościowa powinna także uwzględniać ograniczenia ilościowe w przypadkach zagrożenia dla jakości wód wywołanego zmianą pola hydrodynamicznego (dopływem wód o niekorzystnym składzie chemicznym) oraz ograniczenia w zakresie zmian stopnia naturalnej izolacji zbiornika od wód o niekorzystnym składzie chemicznym,
- ochronę ilościową (zasobową), skupiającą się na wykorzystaniu zasobów wodnych zgodnie z przyjętymi priorytetami i hierarchią użytkowników wód.

Obszar ochronny Subzbiornika Bogucice to obszar, na którym obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w użytkowaniu gruntów lub korzystaniu z wody, mające na celu ochronę zasobów wód podziemnych przed degradacją. W praktyce oznacza to, że na tym obszarze mogą obowiązywać ograniczenia dotyczące np. rolnictwa, przemysłu, budownictwa czy gospodarki wodnej, mające na celu zapobieganie zanieczyszczeniu wód podziemnych.

W obrębie obszaru ochronnego ze względu na zróżnicowanie podatności wód podziemnych na zanieczyszczenie wyznaczono podobszary ochronne:

1) podobszar ochronny A, o łącznej powierzchni 49,96 km², obejmujący tereny podatne na zanieczyszczenie (o czasie migracji od 5 do 25 lat), składający się z dwóch części:

a) A-I o powierzchni 48,29 km²,

b) A-II o powierzchni 1,67 km², obejmujący rejon Woli Duchackiej i Prokocimia w obrębie aglomeracji miejskiej Krakowa;

2) podobszar ochronny B, o łącznej powierzchni 1,7 km², obejmujący tereny bardzo podatne na zanieczyszczenie (o czasie migracji do 5 lat), składający się z czterech enklaw położonych w obrębie podobszaru A-I:

a) B-I o powierzchni 0,88 km², obejmujący fragmenty zachodniej i centralnej części miasta Wieliczka,

b) B-II o powierzchni 0,29 km², obejmujący wschodnie fragmenty Miasta Wieliczka,

c) B-III o powierzchni 0,22 km², zlokalizowany na południe od miejscowości Ochmanów, obejmujący fragmenty gmin: Wieliczka, Niepołomice i Biskupice,

d) B-IV o powierzchni 0,31 km², zlokalizowany na południe od miejscowości Szarów na terenie gminy Kłaj.

Na całym obszarze ochronnym zabrania się:

1) wprowadzania ścieków do ziemi, w tym pochodzących z nowych przydomowych oczyszczalni ścieków, z wyłączeniem wprowadzania ścieków funkcjonującego w dniu ustanowienia obszaru ochronnego;

2) rolniczego wykorzystania ścieków;

3) lokalizowania nowych magazynów ropy naftowej i produktów ropopochodnych, zaliczonych do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko;

4) lokalizowania nowych ferm chowu lub hodowli zwierząt, zaliczonych do przedsięwzięć mogących potencjalnie lub zawsze znacząco oddziaływać na środowisko;

5) wypełniania wyrobisk poeksploatacyjnych powstałych w wyniku odkrywkowego wydobywania kopalin:

a) odpadami pochodzącymi spoza tych wyrobisk,

b) kruszywami sztucznymi wytworzonymi z odpadów;

6) lokalizowania nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, z wyłączeniem:

a) przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, dla których nie stwierdzono obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko,

b) przedsięwzięć, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko przedsięwzięcia wykazała brak negatywnego wpływu na wody podziemne lub wykazała możliwość i sposób zapobiegania negatywnemu oddziaływaniu na wody podziemne;

7) składowania opakowań po nawozach lub środkach ochrony roślin, bez zastosowania rozwiązań technicznych zapewniających ochronę środowiska gruntowo-wodnego;

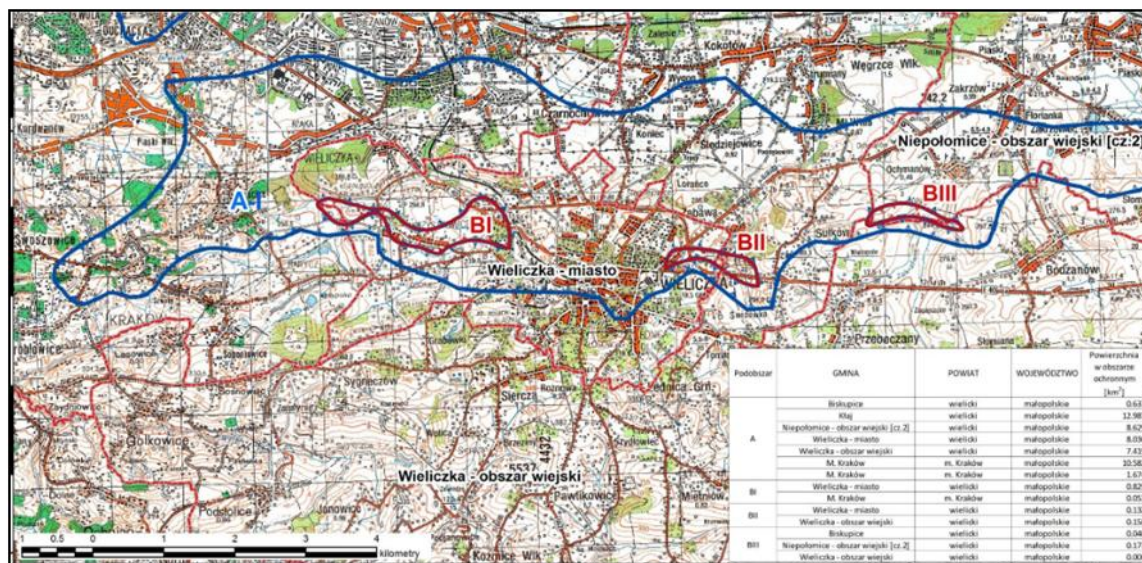
- 8) składowania chemicznych lub mieszaniny chemicznych i niechemicznych środków zimowego utrzymania dróg, bez zastosowania rozwiązań technicznych zapewniających ochronę środowiska gruntowo-wodnego;
- 9) stosowania nawozów naturalnych, które powstały w ramach funkcjonowania przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- 10) przechowywania obornika w przyzmach polowych bez zastosowania rozwiązań technicznych zapewniających ochronę środowiska gruntowo-wodnego;
- 11) lokalizowania nowych instalacji do uboju zwierząt.

2. Na podobszarze B, oprócz zakazów, o których mowa w ust. 1 zabrania się:

- 1) wprowadzania do ziemi wód opadowych lub roztopowych, ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacyjne, pochodzących z zanieczyszczonej powierzchni szczelnej terenów magazynowania i dystrybucji paliw oraz stacji demontażu pojazdów;
- 2) lokalizowania nowych cmentarzy oraz urządzenia grzebowisk martwych zwierząt;
- 3) stosowania środków ochrony roślin, które według zezwolenia na wprowadzenie do obrotu są klasyfikowane jako niebezpieczne dla środowiska.¹⁹

Granice obszaru ochronnego oraz poszczególnych podobszarów, a także zestawienie gmin w ich granicach zostały przedstawione na poniższym rysunku.

Rysunek 16. Granice obszaru ochronnego oraz poszczególnych podobszarów, a także zestawienie gmin w ich granicach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Załącznika nr 1 do rozporządzenia Wojewody Małopolskiego z dnia 19 grudnia 2022 r. w sprawie ustanowienia obszaru ochronnego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 451 - Subzbiornika Bogucice (Dz. Urz. Woj. Małop. z 2022 r. poz. 8884)

¹⁹Rozporządzenie Wojewody Małopolskiego z dnia 19 grudnia 2022 r. w sprawie ustanowienia obszaru ochronnego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 451 - Subzbiornika Bogucice (Dz. Urz. Woj. Małop. z 2022 r. poz. 8884)

MONITORING WÓD PODZIEMNYCH

Wody podziemne mają nieocenione znaczenie gospodarcze. Pozostają nadal głównym rezerwuarem wód pitnych dla potrzeb ludności, przemysłu spożywczego oraz hodowli. Są w znacznie niższym stopniu zdegradowane jakościowo niż wody powierzchniowe.

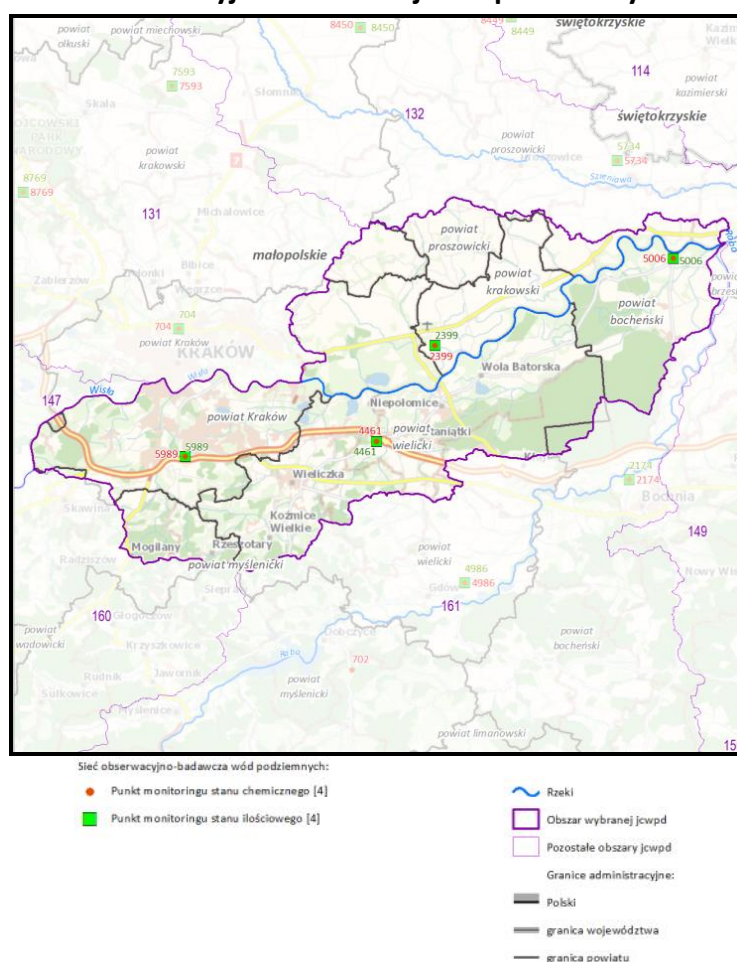
Głównym i trudnym do opanowania zagrożeniem dla czystości wód podziemnych są zanieczyszczenia obszarowe związane z działalnością rolnictwa (nawozy, chemiczne środki ochrony roślin, gnojowica, soki kiszonkowe itp.), nieskanalizowanym osadnictwem, a także zanieczyszczenia z atmosfery.

Obecnie teren naszego kraju jest podzielony na 174 jednolite części wód podziemnych (JCWPd). Teren analizowanej jednostki leży zaś na obszarze trzech JCWPd. Są to: JCWPd nr 148 (PLGW2000148), JCWPd nr 160 (PLGW2000160) oraz JCWPd nr 161 (PLGW2000161). Na terenie Miasta i Gminy Wieliczka nie są zlokalizowane żadne punkty monitoringowe jakości wód podziemnych.

Ocena stanu JCWPd nr 148 wykonana przez Państwową Służbę Hydrogeologiczną przedstawia się następująco:

- Kod JCWPd – GW2000148,
- Numer JCWPd – 148,
- Obszar dorzecza - obszar dorzecza Wisły,
- Region wodny - Górnej-Zachodniej Wisły,
- Ocena stanu chemicznego – dobry,
- Ocena stanu ilościowego – dobry,
- Ocena stanu JCWPd – dobry,
- Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego – niezagrożona,
- Cel środowiskowy – dobry stan chemiczny i ilościowy.

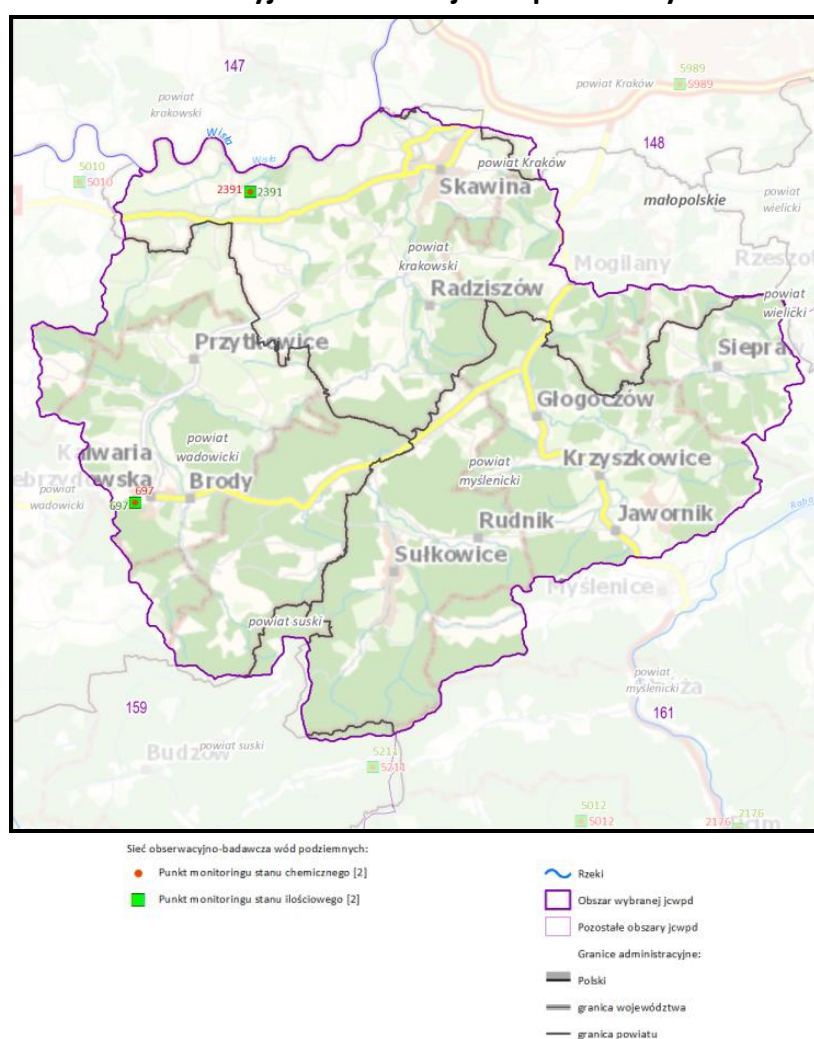
Rysunek 17. Jednolita część wód podziemnych 148 z lokalizacją punktów sieci obserwacyjno-badawczej wód podziemnych

Źródło: <http://karty.apgw.gov.pl/>

- Kod JCWPd – GW2000160,
- Numer JCWPd – 160,
- Obszar dorzecza - obszar dorzecza Wisły,
- Region wodny - Górnej-Zachodniej Wisły,
- Ocena stanu chemicznego – dobry,
- Ocena stanu ilościowego – dobry,
- Ocena stanu JCWPd – dobry,
- Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego – niezagrożona,
- Cel środowiskowy – dobry stan chemiczny i ilościowy

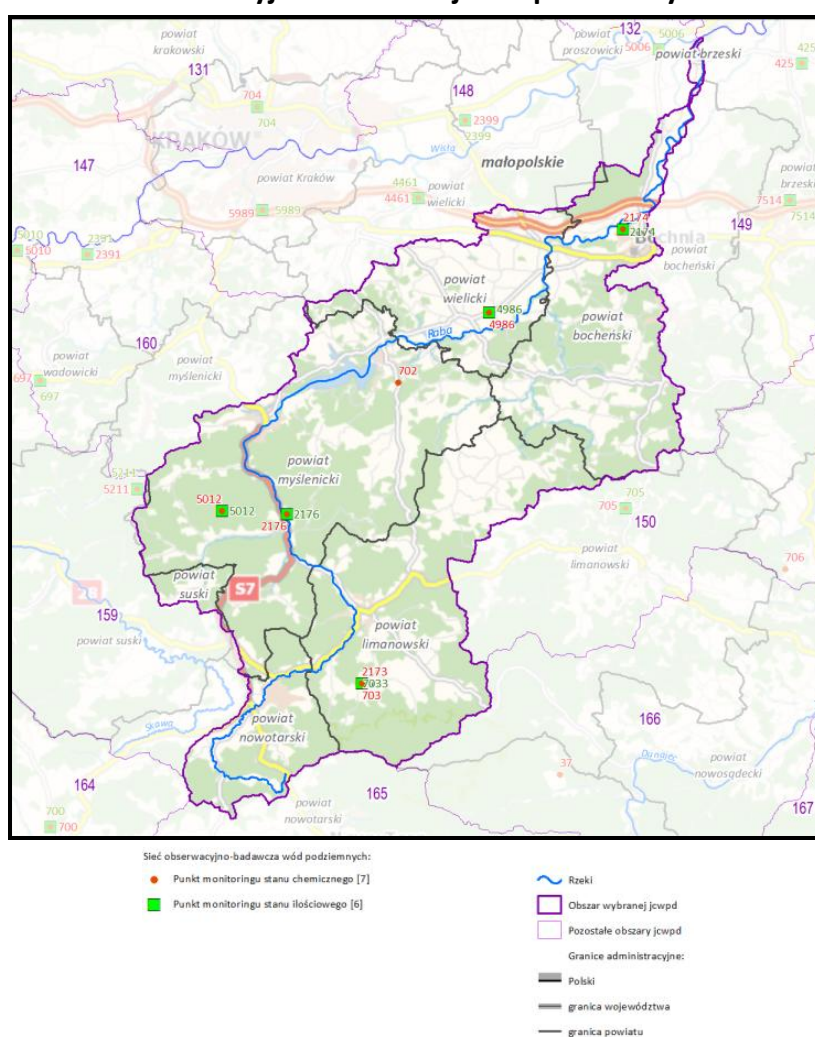
Rysunek 18. Jednolita część wód podziemnych 160 z lokalizacją punktów sieci obserwacyjno-badawczej wód podziemnych

Źródło: <http://karty.apgw.gov.pl/>

- Kod JCWPd – GW2000161,
- Numer JCWPd – 161,
- Obszar dorzecza - obszar dorzecza Wisły,
- Region wodny - Górnej-Zachodniej Wisły,
- Ocena stanu chemicznego – dobry,
- Ocena stanu ilościowego – dobry,
- Ocena stanu JCWPd – dobry,
- Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego – niezagrożona,
- Cel środowiskowy – dobry stan chemiczny i ilościowy.

Rysunek 19. Jednolita część wód podziemnych 161 z lokalizacją punktów sieci obserwacyjno-badawczej wód podziemnych

Źródło: <http://karty.apgw.gov.pl/>

Z powyższych informacji wynika, iż stan chemiczny i ilościowy części wód podziemnych w rejonie planowanych inwestycji programu oceniono jako dobry.

Zwierciadła wód podziemnych

Według „Raportu o stanie jednolitych części wód podziemnych w dorzeczach – stan na rok 2022” – załącznika nr 19 „Analiza wahań zwierciadła wód podziemnych w JCWPd – podsumowanie” w zakresie JCWPd nr 148 nie stwierdzono przesłanek do kwalifikacji obszaru do stanu słabego. W całym JCWPd przewaga stanów ze strefy stanów średnich. W 2 kompleksie znajduje się punkt w strefie stanów niskich. W stosunku do roku 2021 stany niższe. Stany niższe niż w roku 2019. Wymaga uwagi obniżenie zwierciadła w stosunku do 2019. Istnieją punkty z oznaczonym zerowym trytem, co wskazuje wiek wód sprzed lat 50. XX wieku. Istnieje 1 punkt w kompleksie 2, który może być pod wpływem antropopresji o charakterze lokalnym.

W zakresie JCWPd nr 160 wskazano przesłanki do kwalifikacji obszaru do stanu słabego. Z uwagi na zbyt mało danych wymaga dalszej obserwacji oraz rozszerzenia bazy punktów. Systematyczne obniżanie zwierciadła w jednym z punktów może wynikać z antropopresji o charakterze lokalnym.

Z kolei w zakresie JCWPd nr 161 stwierdzono możliwe wskazanie do stanu słabego JCWPd. W kompleksie 1 stany ze strefy stanów średnich, w kompleksie 2 stany niskie, średnie. Stany niższe w stosunku do roku 2021, stany niższe niż w roku 2019.

Cele środowiskowe dla wód podziemnych, przedstawione w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, zostały ustalone na mocy art. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW). RDW w art. 4 przewiduje dla wód podziemnych następujące główne cele środowiskowe:

1. zapobieganie dopływowi lub ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych,
2. zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych (z zastrzeżeniami wymienionymi w RDW),
3. zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych,
4. wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego wskutek działalności człowieka.

Zagrożenia

Dla ww. JCWPd brak zidentyfikowanej presji powodującej zagrożenie dla stanu JCWPd (brak czynnika sprawczego).

Ogólna ocena stanu chemicznego JCWPd nr 148: Odnotowane przekroczenia wartości progowej dobrego stanu chemicznego w wodach Ti , PO_4 , HCO_3 , NH_4 , Na i B w wodach drugiego kompleksu mają charakter lokalny i nie wpływają na stan chemiczny wód w całej jednostce. Zagrożeniem dla jakości wód podziemnych mogą być zanieczyszczenia lokalne, miasta, rolnictwo – umiarkowane, przemysł a także brak kanalizacji na obszarach wiejskich. Potencjalne źródła zanieczyszczeń wód podziemnych to wysypiska śmieci: komunalne

(Barycz), przemysłowe (były Solvay, kombinat metalurgiczny w Nowej Hucie), a także oczyszczalnie ścieków w Płaszowie i Niepołomicach.

Ogólna ocena stanu chemicznego JCWPd nr 160 i 161: Odnotowane przekroczenia wartości progowej dobrego stanu chemicznego w wodach pierwszego kompleksu wodonośnego mają charakter geogeniczny i nie wpływają na stan chemiczny całej jednostki.

WODY POWIERZCHNIOWE

Miasto i Gmina Wieliczka pod względem hydrograficznym należy do regionu wodnego górnej Wisły wchodzącego w skład obszaru dorzecza Wisły. Wody powierzchniowe na tym terenie zajmują obszar 149 ha, co stanowi 1,49% ogólnej powierzchni miasta i gminy.

Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły przez teren Miasta i Gminy Wieliczka przepływają cieki wchodzące w skład następujących jednolitych części wód:

Tabela 15. Jednolite części wód powierzchniowych znajdujące się na terenie Miasta i Gminy Wieliczka

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Obszar	Region wodny	Typ JCWP	Rzeczywista długość JCWP [km]	Powierzchnia zlewni JCWP [km ²]	Status JCWP	Stan (ogólny)
RW2000062138729	Młynówka	obszar dorzecza Wisły	region wodny Górnej-Zachodniej Wisły	RW_wap - Potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym	15,73	29,82	NAT - naturalna część wód	zły stan wód
RW200007213876	Niżowski Potok			RWf_wap - Potok lub mała rzeka fliszowa o charakterze węglanowym	12,70	16,31		
RW2000092137769	Podłężanka			PN - Potok lub strumień nizinny	24,81	39,80		
RW2000092137749	Serafa				34,54	72,67	SZCW - silnie zmieniona część wód	
RW2000072135659	Skawinka do Głogoczówki			RWf_wap - Potok lub mała rzeka fliszowa o charakterze węglanowym	97,85	194,65	NAT - naturalna część wód	
RW2000092137299	Wilga			PN - Potok lub strumień nizinny	37,36	100,11	SZCW - silnie zmieniona część wód	
RW200011213799	Wisła od Podłężanki do Raby			RzN - Rzeka nizinna	37,76	66,98	NAT - naturalna część wód	
RW2000112137759	Wisła od Skawinki do Podłężanki				34,43	144,23	SZCW - silnie zmieniona część wód	
RW2000232138599	Zbiornik Dobczyce			L - Zbiornik limniczny	Powierzchnia JCWP: 10,89 km ² Powierzchnia zlewni JCWP: 36,77 km ²		SZCW - silnie zmieniona część wód	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>

Tabela 16. Presje determinujące stan wód

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWP					
		Główne źródło presji troficznych	Główne źródło presji zasalających	Główne źródło presji z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających	Główne źródło presji hydromorfologicznych	Główne źródło presji chemicznych	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
RW2000062138729	Młynówka	nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe)	nie dotyczy	nie dotyczy	obiekty mostowe - rzeki główne i rzeki pozostałe, górnictwo - rzeki pozostałe	nie dotyczy	zagrożona
RW200007213876	Niżowski Potok	nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła bytowe i komunalne (rozproszone)	eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym)	nie dotyczy	nie dotyczy	rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; rozproszone - rolnictwo, leśnictwo	
RW2000092137769	Podłęzanka	nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone)	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	
RW2000092137749	Serafa	źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone)	eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym)	nie dotyczy	budowle piętrzące - rzeki pozostałe, obiekty mostowe - rzeki główne i rzeki pozostałe, górnictwo - rzeki główne i rzeki pozostałe,	rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski	
RW2000072135659	Skawinka do Głogoczówki	odpływ miejski (wody opadowe)	ścieki przemysłowe	nie dotyczy	budowle piętrzące - rzeki główne,	rozproszone - rozwój obszarów	

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWP					
		Główne źródło presji troficznych	Główne źródło presji zasalających	Główne źródło presji z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających	Główne źródło presji hydromorfologicznych	Główne źródło presji chemicznych	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
		oraz nawożenie i depozycja	i komunalne			zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; rozproszone - rolnictwo, leśnictwo	
RW2000092137299	Wilga	odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone)	ścieki przemysłowe i komunalne	nie dotyczy	górnictwo - rzeki główne,	rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski	
RW200011213799	Wisła od Podłęzanki do Raby	nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe)	nie dotyczy	nie dotyczy	budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne, wały przeciwpowodziowe - rzeki główne,	rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; rozproszone - rolnictwo, leśnictwo; punktowe - przemysłowe, komunalne, odcieki ze składowisk; nieznane (substancje zakazane)	
RW2000112137759	Wisła od Skawinki do Podłęzanki	odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe	nie dotyczy	nie dotyczy	prostowanie koryta - rzeki główne, budowle piętrzące - rzeki główne, wały przeciwpowodziowe - rzeki główne, górnictwo - rzeki główne	rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; nieznane (substancje zakazane);	

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWP					
		Główne źródło presji troficznych	Główne źródło presji zasalających	Główne źródło presji z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających	Główne źródło presji hydromorfologicznych	Główne źródło presji chemicznych	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
		i rozproszone)					
RW2000232138599	Zbiornik Dobczyce	nie dotyczy	-	-	nie dotyczy	rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>

Ocena stanu wód wykazała, że JCWP na obszarze, na którym leży Miasto i Gmina Wieliczka, odznaczają się złym stanem wód.

Jak wynika z Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, zlewnie wszystkich wyżej wymienionych JCWP stanowią obszary wrażliwe na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód.

Rysunek 20. JCWP na terenie Miasta i Gminy Wieliczka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmmap=gpPGW

Zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzeniem Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 29 marca 2017 roku w sprawie określenia wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć w granicach regionów wodnych: Środkowej Wisły, Łyny i Węgorapy, Niemna, Świeżej oraz Jarft (Dziennik Urzędowy Województwa Małopolskiego

z 2017 r. poz. 2190), żadna z ww. JCWP nie jest wrażliwa na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych.

Zaopatrzenie w wodę

Mieszkańcy Miasta i Gminy Wieliczka posiadają dostęp do wodociągu zbiorowego o długości łącznej 556,5 km. Liczba przyłączy wodociągowych wynosi: 19 493. Długość wodociągu dla samego miasta wynosi 190,7 km wraz z 7 282 przyłączami. Dzięki temu cały obszar miasta i gminy ma dostęp do sieci wodociągowej.

Zaopatrzenie w wodę Miasta i Gminy Wieliczka oparte jest na korzystaniu z dwóch własnych ujęć wody usytuowanych w następujących miejscowościach:

- Wieliczka ul. Winnicka o wydajności 350 m³/h,
- Węgrze Wielkie o wydajności 110 m³/h.

Aby uzupełnić zapotrzebowanie woda pitna jest zakupywana również od dostawców z Krakowa, Świątnik Górnych i Sieprawia. Takie rozwiązanie jest standardem w gospodarce wodociągowej, co pozwala na dodatkowe wsparcie stabilności dostaw w okresach wzmożonego zapotrzebowania. Jednak wiodącą rolę w ww. zakresie odgrywa oddana do użytku z początkiem 2024 r. stacja uzdatniania wody w Wieliczce przy ul. Winnickiej. To najnowsza inwestycja, przeprowadzona na granicy Wieliczki i Krakowa, która obejmowała m.in. budowę nowoczesnej SUW, złożonej z budynku technologicznego, pompowni oraz zbiornika wody czystej o pojemności 2000 m³, a także czterech studni głębinowych (w rejonie ulic Winnickiej i Boguckiej).

Z wodociągu komunalnego „Wieliczka” zaopatrywane w wodę są wsie: Czarnochowice, Śledziejowice, Zabawa, Sułków, Grabówki dolne oraz częściowo Kokotów. Ujęcie wody „Węgrze Wielkie” obejmuje swym zasięgiem wsie: Kokotów, Węgrze Wielkie, Strumiany, Mała Wieś, Brzegi i Grabie. Z wodociągu: „Koźmice Wielkie I – Podgórze” zaopatrywanego z magistrali „Raba” zaopatrywane są wsie: Pawlikowice, Siercza, Grabówki, Sygneczów, Podstolice – Zamłynie, Rożnowa, Chorągiewka, Mietniów. Natomiast z wodociągu „Koźmice Wielkie II” zaopatrywane są w wodę wsie: Koźmice Wielkie, Koźmice Małe, Raciborsko, Janowice, Dobranowice i Grajów. Woda wodociągowa jest przydatna do spożycia a badania jej próbek nie wykazują istotnych zagrożeń.²⁰

Kanalizacja sanitarna

Długość sieci kanalizacyjnej Miasta i Gminy Wieliczka wynosi 299,9 km i pozwala na odprowadzenie ścieków z 11 895 przyłączy. Na terenie miasta występuje sieć o długości 124,3 km wraz z 6 880 przyłączami. Ścieki z sieci kanalizacyjnej kierowane są do WMK Kraków oraz 4 lokalnych oczyszczalni ścieków.

---

²⁰ Informacje otrzymane z Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka;
Plan Adaptacji do zmian klimatu dla miasta i Gminy Wieliczka do roku 2050 z perspektywą do roku 2100;
<https://zgk.wieliczka.eu/>

Znaczna część gospodarstw odprowadza ścieki do zbiorników bezodpływowych (14 862 zbiorników). Coraz więcej gospodarstw decyduje się także na budowę małych, przydomowych oczyszczalni ścieków. Na terenie gminy funkcjonują 1 263 takie obiekty.

Tabela 17. Parametry oczyszczalni ścieków znajdujących się na terenie Gminy Wieliczka²¹

Lp.	Lokalizacja	Przepustowość [m ³ /d]	*RLM
1.	Oczyszczalnia BD50 Polaris w Gorzkowie	14,7	70
2.	Oczyszczalnia Biocompact 10 w Gorzkowie	10	70
3.	Oczyszczalnia Wobet Hydret w Gorzkowie	14,6	75
4.	Oczyszczalnia Nebraska w Koźmicach Wielkich	12,4	70

*RLM – Równoważna Liczba Mieszkańców

Cele do 2029 roku

- Racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, aby uchronić gospodarkę od deficytów wody.
- Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych gminy.
- Systematyczny monitoring wód podziemnych i powierzchniowych.

Kierunki działań do 2033 roku

- Zapewnienie ochrony jakościowej i ilościowej zasobów wodnych wykorzystując planistyczne i techniczno-inżynierskie metody zabezpieczenia hydrosfery.
- Ustalanie zasobów eksploatacyjnych wód podziemnych i wydawanie pozwoleń wodnoprawnych na pobór wód podziemnych w ilościach, które są konieczne do zapewnienia zapotrzebowania, z uwzględnieniem zasobów dynamicznych.
- Wydawanie pozwoleń wodnoprawnych na pobór wód powierzchniowych, z uwzględnieniem przepływu nienaruszalnego rzek.
- Prowadzenie działań kontrolnych jakości ścieków odprowadzanych z przedsiębiorstw do odbiorników.
- Kontrola zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe z gospodarstw domowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków.
- Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej.
- Rozbudowa i przebudowa kanalizacji deszczowej.

3.3.3. GOSPODARKA ODPADAMI

STAN WYJŚCIOWY

Obecnie obowiązującym dokumentem w zakresie gospodarowania odpadami na terenie województwa małopolskiego jest „Plan Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego na lata 2023-2028”, przyjęty uchwałą nr LXXXI/1191/24 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 25 marca 2024 r.

²¹ Informacje uzyskane z Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka

Gospodarka odpadami komunalnymi na terenie Miasta i Gminy Wieliczka

Na podstawie przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, z dniem 1 lipca 2013 roku, Miasto i Gmina Wieliczka przejęło odpowiedzialność za organizację systemu odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych. Wdrożenie nowego modelu gospodarowania odpadami komunalnymi miało na celu objęcie wszystkich mieszkańców jednolitym systemem zbiórki, wdrożenie selektywnej segregacji u źródła, zwiększenie wskaźników recyklingu oraz odzysku odpadów, a także ograniczenie ilości odpadów biodegradowalnych kierowanych do składowania.

Struktura systemu została opracowana z uwzględnieniem efektywnej realizacji założeń ekologicznych, w szczególności zmniejszenia strumienia odpadów biodegradowalnych przekazywanych do unieszkodliwiania poprzez składowanie. Przyjęte rozwiązania są zgodne z obowiązującymi regulacjami prawnymi oraz krajowymi i regionalnymi strategiami w obszarze gospodarki odpadami.

Na terenie Miasta i Gminy Wieliczka systemem odbierania odpadów komunalnych objęte są wszystkie nieruchomości, w których zamieszkują mieszkańcy (tzw. nieruchomości zamieszkałe). Za odbiór odpadów mieszkańcy uiszczają opłaty zgodnie ze stawkami ustanowionymi przez Radę Miejską.

Szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy reguluje Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy przyjęty Uchwałą Nr XXV/334/2020 Rady Miejskiej w Wieliczce z dnia 14 grudnia 2020 r. w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Wieliczka, zmieniony Uchwałą Nr VIII/99/2024 Rady Miejskiej w Wieliczce z dnia 10 października 2024 r. o zmianie uchwały w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Wieliczka. Określa on szczegółowe zasady w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta i Gminy Wieliczka, poprzez ustalenie następujących zasad:

- 1) wymagań w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości dotyczące:
  - a) selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych obejmującego co najmniej: papier, metale, tworzywa sztuczne, szkło, odpady opakowaniowe wielomateriałowe oraz bioodpady,
  - b) selektywnego zbierania odpadów komunalnych prowadzonego przez punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych w sposób umożliwiający łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców gminy, które zapewniają przyjmowanie co najmniej odpadów komunalnych: wymienionych w lit. a, odpadów niebezpiecznych, przeterminowanych leków i chemikaliów, odpadów niekwalifikujących się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek, zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, mebli i innych odpadów wielkogabarytowych, zużytych opon, odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz odpadów tekstyliów i odzieży,
  - c) uprzątnięcie błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z części nieruchomości służących do użytku publicznego,

- d) mycie i naprawy pojazdów samochodowych poza myjniami i warsztatami naprawczymi;
- 2) rodzaju i minimalnej pojemności pojemników lub worków przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości oraz na drogach publicznych, warunków rozmieszczania tych pojemników i worków oraz utrzymania pojemników w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym, przy uwzględnieniu:
- a) średniej ilości odpadów komunalnych wytwarzanych w gospodarstwach domowych bądź w innych źródłach,
- b) liczby osób korzystających z tych pojemników lub worków;
- 3) częstotliwości i sposobu pozbywania się odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości oraz z terenów przeznaczonych do użytku publicznego;
- 4) wymagań dotyczących kompostowania bioodpadów stanowiących odpady komunalne w kompostownikach przydomowych na terenie nieruchomości zabudowanej budynkiem mieszkalnym jednorodzinnym oraz zwolnienie takich nieruchomości w całości z obowiązku posiadania pojemnika lub worka na te odpady;
- 5) innych wymagań wynikających z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami;
- 6) obowiązków osób utrzymujących zwierzęta domowe, mających na celu ochronę przed zagrożeniem lub uciążliwością dla ludzi oraz przed zanieczyszczeniem terenów przeznaczonych do wspólnego użytku;
- 7) wymagań utrzymywania zwierząt gospodarskich na terenach wyłączonych z produkcji rolniczej, w tym także zakazu ich utrzymywania na określonych obszarach lub w poszczególnych nieruchomościach;
- 8) wyznaczania obszarów podlegających obowiązkowej deratyzacji i terminów jej przeprowadzania.

Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 733) nakłada na gminę obowiązek zorganizowania odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz sprawowania nadzoru nad prawidłowym zagospodarowaniem i unieszkodliwianiem odebranych od mieszkańców odpadów komunalnych. Gminy oraz podmioty prowadzące działalność w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi zobowiązane są do składania sprawozdań z realizacji wyznaczonych powyższą ustawą zadań. Obowiązek ten, w szczególności odnosi się do osiągnięcia określonych poziomów odzysku i recyklingu odpadów komunalnych oraz redukcji masy odpadów ulegających biodegradacji kierowanych do składowania.

W ramach systemu właściciele nieruchomości zamieszkałych położonych na terenie Gminy Wieliczka, mają dwie możliwości gromadzenia i oddawania surowców wtórnych. Pierwszy z nich polega na segregowaniu odpadów „u źródła” (bezpośrednio na terenie nieruchomości). Odbiorem odpadów „u źródła” zostały objęte takie frakcje odpadów jak:

- tworzywa sztuczne i opakowania z niego wykonane oraz opakowania wielomateriałowe (tetrapaki) oraz opakowania metalowe,
- szkło i opakowania z niego wykonane,
- papier i tektura oraz opakowania z nich wykonane,

- odpady ulegające biodegradacji.

Gmina Wieliczka w 2024 r. dwa razy do roku prowadziła zbiórkę odpadów wielkogabarytowych, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, zużytych baterii i akumulatorów, zużytych opon bezpośrednio od mieszkańców. Mieszkańcy mogą również oddać odpady posegregowane do Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych działającego na terenie Gminy Wieliczka. Punkt zlokalizowany jest przy ul. Jedynaka 30 w Wieliczce. Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) przyjmuje od właścicieli nieruchomości następujące rodzaje odpadów:

- tworzywa sztuczne i opakowania z niego wykonane oraz opakowania wielomateriałowe (tetrapaki),
- opakowania metalowe,
- szkło i opakowania z niego wykonane,
- papier i tektura oraz opakowania z nich wykonane,
- odpady ulegające biodegradacji,
- odzież, tekstylia,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- wielkogabarytowe,
- zużyte baterie i akumulatory,
- zużyte opony,
- przeterminowane lekarstwa,
- inne odpady niebezpieczne wydzielone ze strumienia odpadów komunalnych,
- budowlane i rozbiórkowe z remontów prowadzonych samodzielnie nie wymagających pozwolenia na budowę, zgłoszenia zamiaru budowy.

Odpady komunalne zmieszane odbierane są od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy:

1. dla budynków jednorodzinnych – co dwa tygodnie,
2. dla budynków wielorodzinnych – dwa razy w tygodniu.

Odpady ulegające biodegradacji odbierane są z budynków jednorodzinnych co dwa tygodnie, natomiast dla budynków wielorodzinnych 2 razy w tygodniu.

Odpady segregowane – surowce wtórne na terenach:

1. budownictwa jednorodzinnego gromadzone w workach, odbierane są z terenów nieruchomości nie rzadziej niż jeden raz w miesiącu,
2. budownictwa wielorodzinnego gromadzone w pojemnikach, odbierane są z terenów nieruchomości nie rzadziej niż dwa razy w miesiącu.

Ponadto na terenie Miasta i Gminy Wieliczka w latach 2020-2024 prowadzona była również zbiórka przeterminowanych leków w 6 aptekach wymienionych poniżej:

- Apteka prywatna Sp. Jawna w Wieliczce ul. Powstania Warszawskiego 12,
- Apteka Panaceum w Wieliczce ul. A. Asnyka 6,
- Apteka Nowa Farmacja w Wieliczce ul. T. Kościuszki 36A,
- Apteka Lekarka w Wieliczce, ul. A. Grottgera 30,
- Apteka Mniszek w Koźmicach Wielkich 666,

- Apteka Prywatna Magda w Gorzkowie 242.

W tabeli poniżej przedstawiono rodzaje odpadów i ich ilości przyjęte do PSZOK w latach 2021-2024

Tabela 18. Rodzaje odpadów i ich ilości przyjęte do PSZOK w latach 2021-2025

Kod odpadu	Rodzaj odpadu	Masa zebranych odpadów w Mg
Rok 2025		
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	170,0
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	176,08
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	17,85
15 01 07	Opakowania ze szkła	113,46
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	991,16
16 01 03	Zużyte opony	73,56
16 02 14	Zużyte urządzenia inne niż wymienione w 16 02 09 do 16 02 13	0
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	2,69
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	38,61
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	1012,84
20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	11,0
20 01 34	Baterie i akumulatory inne niż wymienione w 20 01 33	1,07
20 01 11	Tekstylia	69,66
Suma		2677,99
Rok 2024		
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	186,8
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	156,75
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	10,3
15 01 07	Opakowania ze szkła	97,74
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	935,74
16 01 03	Zużyte opony	61,0
16 02 14	Zużyte urządzenia inne niż wymienione w 16 02 09 do 16 02 13	0,02
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23, zawierające niebezpieczne składniki	2,40
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	36,37
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	1281,32
20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	12,87
20 01 34	Baterie i akumulatory inne niż wymienione w 20 01 33	0,85
Suma		2782,15
Rok 2023		
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	129,67
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	167,72
15 01 07	Opakowania ze szkła	93,2
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	778,36
16 01 03	Zużyte opony	56,3
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23, zawierające niebezpieczne składniki	5,89
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	29,53
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	1122,27

20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	13,62
20 01 34	Baterie i akumulatory inne niż wymienione w 20 01 33	1,36
Suma		2397,9
Rok 2022		
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	142,5
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	150,24
15 01 07	Opakowania ze szkła	114,88
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	503,66
16 01 03	Zużyte opony	55,9
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23, zawierające niebezpieczne składniki	9,02
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	29,07
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	828,05
16 02 14	Zużyte urządzenia inne niż wymienione w 16 02 09 do 16 02 13	0,56
20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	12,66
20 01 33*	Baterie i akumulatory	0,56
20 01 34	Baterie i akumulatory inne niż wymienione w 20 01 33	0,13
Suma		1847,16
Rok 2021		
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	108,96
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	64,63
15 01 07	Opakowania ze szkła	106,92
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	616,88
16 01 03	Zużyte opony	53,72
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23, zawierające niebezpieczne składniki	11,654
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	24,86
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	1070,94
16 02 14	Zużyte urządzenia inne niż wymienione w 16 02 09 do 16 02 13	0,06
20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	11,12
20 01 33*	Baterie i akumulatory	0,57
20 01 34	Baterie i akumulatory inne niż wymienione w 20 01 33	0,084
Suma		2070,4

*odpady niebezpieczne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Rocznych analiz systemu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Wieliczka” <https://eko.wieliczka.eu/>

Działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości jest działalnością regulowaną w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 236 ze zm.). Rejestr działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, prowadzi wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.

Zgodnie z Rejestrem działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości na terenie Miasta i Gminy Wieliczka (stan na dzień 24 listopada 2025 r.) 25 podmiotów było uprawnionych do świadczenia usług w powyższym zakresie. Oto one:

- Zakład Gospodarki Komunalnej w Wieliczce Sp. z o.o.,

- PreZero Małopolska Sp. z o.o.,
- Usługi Asenizacyjne Jerzy Żuławiński,
- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe MIKI, Mieczysław Jakubowski,
- Zbiór i Segregacja Odpadów „TRASZKAN”, S. j. S.F.Z. Sroka,
- MIKI Recykling Sp. z o.o.,
- Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., (Kraków),
- REMONDIS KRAKÓW S.A.,
- „EKOM” Maciejczyk Spółka Jawna,
- Małopolskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o.,
- EKO-TRANS Jerzy Kruk,
- Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych „EMPOL” Sp. z o.o.,
- FIRMA „B.S.S.” B. Bobek, J. Frączek Spółka Jawna,
- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Mirosław Olejarczyk,
- ANBUD Firma Usługowo-Handlowa Andrzej Zyguła,
- Firma Handlowo Usługowo Produkcyjna „GRZEŚ-BIS” Grzegorz Cygan,
- THOR Dariusz Bieniek,
- Ecopell Sp. z o.o.,
- Przedsiębiorstwo Handlowo Usługowe EKOPARTNER Andrzej Liszka,
- Firma Handlowo Usługowa MAGDA MAGDALENA ŁANOSZKA,
- MIKI Karol Jakubowski,
- EKO-ART Gospodarka Odpadami Sp. z o.o.,
- P.U.H. Eco Tech Karol Wiśniewski,
- Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. (Balin),
- PUK TAMAX Sp. z o.o.

W poniższej tabeli przedstawiono dane liczbowe dot. zebranych odpadów komunalnych.

Tabela 19. Informacja o ilości i rodzajach odebranych odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych w latach 2021-2025 w Mg

Kod odpadu	Rodzaj odpadu	2021	2022	2023	2024	2025
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	281,51	652,65	762,36	817,06	760,56
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	643,98	1295,05	1350,9	1457,96	1538,38
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	2599,58	1680,08	1905,16	1796,78	1597,9
15 01 07	Opakowania ze szkła	788,34	676,48	657,08	617,12	680,18
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	1437,64	1180,86	1035,4	1325,85	938,18
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	14562,64	12508,68	14622,36	13739,8	13242,66
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	311,2	299,26	412,15	335,3	530,06
20 01 08	Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	183,48	324,9	293,22	297,46	100,52
20 01 99	Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny	b.d.	b.d.	475,6	21,3	13,32
20 03 99	Odpady komunalne niewymienione w innych podgrupach	b.d.	b.d.	2803,94	3096,32	3003,34

Razem	20808,37	18617,96	24318,16	23504,95	22395,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Rocznych analiz systemu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Wieliczka” <https://eko.wieliczka.eu/>

W tabeli poniżej wskazano liczbę mieszkańców Miasta i Gminy Wieliczka w poszczególnych latach wraz ze średnią ilością odpadów komunalnych przypadającą na jednego zadeklarowanego mieszkańca. Należy również podkreślić, że zgodnie z Rocznymi analizami systemu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Wieliczka, mimo faktu, że część osób zameldowanych na terenie Gminy Wieliczka faktycznie zamieszkuje na terenie innej gminy, bądź innego kraju to nadal jest wielu mieszkańców niezameldowanych w Gminie Wieliczka, lecz ujętych w systemie odbioru odpadów komunalnych od mieszkańców.

Tabela 20. Liczba mieszkańców Miasta i Gminy Wieliczka w poszczególnych latach wraz ze średnią ilością odpadów komunalnych przypadającą na jednego zadeklarowanego mieszkańca

Rok	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba mieszkańców	60522	62373	63480	64840	66868
Średnia ilość odpadów komunalnych przypadająca na jednego zadeklarowanego mieszkańca	350	349,95	348,96	362,5	334,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Rocznych analiz systemu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Wieliczka” <https://eko.wieliczka.eu/>

Tabela 21. Informacja o osiągniętych poziomach recyklingu w latach 2021-2024

Rok	Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych		Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania	
	% osiągnięty	% ustawowy	% osiągnięty	% ustawowy
2024	51,29%	min. 45 %	6,42%	max do 35%
2023	22,17	min. 35 %	10,85%	max do 35%
2022	22,16%	min. 25 %	0,02%	max do 35%
2021	20%	min. 20 %	0,02%	max do 35%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Rocznych analiz systemu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Wieliczka” <https://eko.wieliczka.eu/>

Jak widać z powyższego, w latach 2022-2023 nie osiągnięto ustawowego poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych. Na terenie Gminy Wieliczka nie ma możliwości przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania i pozostałości z mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania,

ponieważ brak jest na terenie gminy instalacji przeznaczonej do tego celu. Z uwagi na powyższe oraz na treść umów zawartych w 2024 r. przez Gminę Wieliczka, odebrane od właścicieli nieruchomości zamieszkałych zmieszane odpady komunalne oraz odpady zielone transportowane były do:

- Remondis Kraków Sp. z o.o. - instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, ul. Półtanki 64,
- instalacja komunalna do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz doczyszczania odpadów zbieranych selektywnie i wytwarzania paliwa alternatywnego w Krakowie, MIKI Recykling Sp. z o.o.,
- MIKI Recykling Sp. z o.o. - instalacja do suszenia biologicznego odpadów,
- Zakład Zagospodarowania Odpadów Komunalnych w Beżycach Sp. z o.o.

Na chwilę obecną nie obserwuje się konieczności budowy dodatkowej instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych.

Odpady zmieszane oraz odpady ulegające biodegradacji zebrane przez Gminę Wieliczka w 2024 r. poddane zostały procesom przetworzenia w instalacjach Remondis Kraków Sp. z o.o. oraz MIKI Recykling Sp. z o.o. Z ich przetworzenia w instalacji Remondis Kraków Sp. z o.o. powstało 728,3194 Mg odpadów o kodzie 19 12 12 - *Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11*, tj. pozostałości z mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów. Poddano je składowaniu na składowisku odpadów Grupa AZOTY Jednostka Ratownictwa Chemicznego Sp. z o.o. w Tarnowie.

Ponadto, zgodnie z informacjami zamieszczonymi na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy w Wieliczce, 2 czerwca 2025 r. rozpoczął się nabór wniosków o użyczenie kompostowników. W ramach przedsięwzięcia mieszkańcy Gminy Wieliczka mogą bezpłatnie otrzymać kompostownik w ramach umowy użyczenia na okres 36 miesięcy, a po tym okresie kompostownik przejdzie na ich własność. Celem zadania jest edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie prawidłowego postępowania z bioodpadami, promowanie kompostowania odpadów na własne potrzeby oraz ograniczenie ilości odpadów oddawanych przez mieszkańców w ramach systemu gospodarki odpadami funkcjonującego na terenie Gminy Wieliczka. Do rozdysponowania są 62 sztuki kompostowników. Regulamin określający zasady i warunki bezpłatnego użyczenia kompostownika o pojemności 720 l w ramach realizacji przedsięwzięcia pn. „Program wsparcia finansowego w zakresie zaopatrzenia gospodarstw domowych w kompostowniki”, finansowanego z budżetu Województwa Małopolskiego, został przyjęty Zarządzeniem nr 153/2025 Burmistrza Miasta i Gminy Wieliczka.

W odniesieniu do roku 2025, Gmina Wieliczka jest obecnie w trakcie sporządzania korekty sprawozdania, co wynika z faktu, iż nie wszystkie podmioty odbierające odpady złożyły kompletne i prawidłowe sprawozdania w systemie BDO. Jednocześnie dostępne dane wskazują, że również w tym roku wymagany poziom zostanie osiągnięty.

Zauważalny jest także systematyczny wzrost udziału mieszkańców w kompostowaniu. Z roku na rok rośnie liczba mieszkańców deklarujących kompostowanie bioodpadów, co bezpośrednio przyczynia się do ograniczenia ilości odpadów przekazywanych do systemu oraz poprawy poziomów recyklingu. Jest to efekt konsekwentnej polityki informacyjnej i edukacyjnej Gminy. W latach 2024-2025 Gmina Wieliczka skorzystała z dofinansowania z Urzędu Marszałkowskiego na zakup kompostowników, które następnie zostały przekazane mieszkańcom do użytkowania. Działanie to znacząco wzmacnia system zagospodarowania bioodpadów u źródła, stanowi inwestycję w trwałe podniesienie poziomów recyklingu i dowodzi należytej staranności organu w dążeniu do celów środowiskowych.

Odpady azbestowe

Na terenie Miasta i Gminy Wieliczka w poprzednich latach były i nadal są prowadzone działania polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest z budynków osób fizycznych i prawnych. Według Bazy azbestowej wyrobów azbestowych na terenie Miasta i Gminy Wieliczka, ilość zainwentaryzowanych wyrobów azbestowych to 2 062 013 kg, z czego usunięto 924 462 kg.

Od kilku lat wszystkie odpady azbestowe z terenu Miasta i Gminy Wieliczka są wywożone do Składowiska Odpadów Niebezpiecznych Dobrów gm. Tuczepy zarządzanego przez EKO-AZBEST Sp. z o. o. z siedzibą w Kraśniku.

Program usuwania azbestu na terenie Miasta i Gminy Wieliczka został przyjęty Uchwałą Nr III/24/2014 Rady Miejskiej w Wieliczce z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie przyjęcia „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Wieliczka do 2032 r.”.

Tabela 22. Zestawienie masy wyrobów w kg na terenie Miasta i Gminy Wieliczka

razem (zinwentaryzowane)	osoby fizyczne (zinwentaryzowane)	osoby prawne (zinwentaryzowane)	razem (unieszkodliwione)	osoby fizyczne (unieszkodliwione)	osoby prawne (unieszkodliwione)	razem (pozostałe do unieszkodliwienia)	osoby fizyczne (pozostałe do unieszkodliwienia)	osoby prawne (pozostałe do unieszkodliwienia)
2 062 013	1 805 778	256 235	924 462	883 242	41 220	1 137 561	922 536	215 015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://esip.bazaazbestowa.gov.pl> (stan na 31 grudnia 2025 r.)

Wg powyższych danych w obszarze Miasta i Gminy Wieliczka znajduje się jeszcze ok. 1 091 311 kg wyrobów zawierających azbest pozostałych do unieszkodliwienia. W celu zachowania ciągłości zadania ważne jest dokonywanie corocznej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz dalsze udzielanie wsparcia mieszkańcom w celu usuwania azbestu.

Dzikie wysypiska

W latach ubiegłych na terenie Miasta i Gminy Wieliczka prowadzone były następujące działania mające na celu likwidację dzikich wysypisk odpadów:

Rok 2024 - Umowa z Zakładem Gospodarki Komunalnej w Wieliczce „Likwidacja dzikich wysypisk odpadów komunalnych na terenie Gminy Wieliczka na działkach gminnych” – 147,5 m³ usuniętych odpadów, kwota realizacji zadania 140 050,00 zł.

Rok 2023 - Umowa z Zakładem Gospodarki Komunalnej w Wieliczce „Likwidacja dzikich wysypisk odpadów komunalnych na terenie Gminy Wieliczka na działkach gminnych” – 176 m³ usuniętych odpadów, kwota realizacji zadania 140 050,00 zł.

Rok 2022 - Umowa z Zakładem Gospodarki Komunalnej w Wieliczce „Likwidacja dzikich wysypisk odpadów komunalnych na terenie Gminy Wieliczka na działkach gminnych” – 194,6 m³ usuniętych odpadów, kwota realizacji zadania 140 046,90 zł.

Rok 2021 - Umowa z Zakładem Gospodarki Komunalnej w Wieliczce „Likwidacja dzikich wysypisk odpadów komunalnych na terenie Gminy Wieliczka na działkach gminnych” – 199 m³ usuniętych odpadów, kwota realizacji zadania 108 500 zł.

Cel do roku 2029

- Zapobieganie i ograniczanie powstawania odpadów.
- Zwiększenie selektywnej zbiórki odpadów.
- Zwiększenie udziału odzysku w gospodarce odpadami.
- Ograniczanie ilości odpadów kierowanych do składowania.
- Wyeliminowanie praktyk nielegalnego składowania odpadów.
- Kontynuacja gromadzenia przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego www.bazaazbestowa.gov.pl prowadzonego przez Ministerstwo Gospodarki. Baza azbestowa jest narzędziem monitorowania realizacji zadań wynikających z Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.
- Organizowanie akcji informacyjno-edukacyjnej, współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest.
- Organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych.
- Współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.
- Współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

Kierunki działań do roku 2033

- Kontynuacja zbierania odpadów selektywnie zebranych i zmieszanych w gminie, zgodnie z regulaminem utrzymania czystości i porządku w gminie.
- Likwidacja „dzikich wysypisk odpadów”.
- Przeprowadzanie szkoleń i akcji informacyjno-edukacyjnych na temat wyrobów i odpadów zawierających azbest.
- Kontynuacja zbierania odpadów zawierających azbest i przekazywanie firmom posiadającym odpowiednie zezwolenie w zakresie zbierania, transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest.
- Aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.

3.3.4. ODDZIAŁYWANIE HAŁASU

STAN WYJŚCIOWY

Hałas jest czynnikiem w znacznym stopniu wpływającym na jakość warunków zamieszkania i wypoczynku człowieka.

W świetle definicji, ustawy Prawo ochrony środowiska hałas są to dźwięki o częstotliwości od 16 Hz do 16 kHz, które należy traktować jako zanieczyszczenie energetyczne środowiska i dlatego należy przyjmować takie same ogólne zasady, obowiązki i formy postępowania związanych z hałasem, jak w pozostałych dziedzinach ochrony środowiska.

Zgodnie z art. 112 ustawy Prawo ochrony środowiska, ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez:

- utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie;
- zmniejszanie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Dopuszczalne wartości hałasu w środowisku określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 112).

Państwowy Zakład Higieny, na podstawie ankiet, opracował także subiektywną skalę uciążliwości hałasu. Wynika z niej, że najbardziej dokuczliwy jest hałas komunikacyjny, znaczny wpływ na utrzymanie klimatu akustycznego ma hałas sąsiedzki, osiedlowy, a także hałas przemysłowy. Dlatego grupą najbardziej narażoną na hałas są mieszkańcy dużych miast oraz miejscowości położonych wzdłuż ruchliwych tras komunikacyjnych i w pobliżu niektórych obiektów przemysłowych.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, oraz rodzaje terenów przeznaczonych do ochrony zawiera tabela 1 załącznika do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia

14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 112). Poziomy dopuszczalne zostały określone dla dwóch grup wskaźników mających zastosowanie:

1) w prowadzeniu długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem, w szczególności do sporządzania map akustycznych oraz programów ochrony środowiska przed hałasem:

- L_{DWN} – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach [dB], wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia od godz. 6.00-18.00, pory wieczoru od godz. 18.00-22.00 oraz pory nocy od godz. 22.00-6.00;

- L_N - długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach [dB], wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku od godz. 22.00-6.00,

2) do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby:

- L_{AeqD} jest to równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia, rozumianej jako przedział czasu od godz. 6.00-22.00,

- L_{AeqN} - równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy, rozumianej jako przedział czasu od godz. 22.00-6.00.

Tabela 23. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne

Lp.	Rodzaj terenu	Drogi lub linie kolejowe				Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu			
		L_{DWN}	L_N	L_{AeqD}	L_{AeqN}	L_{DWN}	L_N	L_{AeqD}	L_{AeqN}
		[dB]							
1.	a) Strefa ochronna „A” uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	50	45	45	40	45	40
2.	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	64	59	61	56	50	40	50	40
3.	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno – wypoczynkowe d) Tereny mieszkaniowo – usługowe	68	59	65	56	55	45	55	45
4.	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców	70	65	68	60	55	45	55	45

Hałas drogowy

Hałas drogowy jest głównym źródłem zakłóceń klimatu akustycznego środowiska. Poziom hałasu komunikacyjnego zależy zarówno od czynników, takich jak natężenie ruchu, prędkość pojazdów, ich stan techniczny czy rodzaj i stan nawierzchni, po której poruszają się owe pojazdy, jak i od rodzaju otaczającej zabudowy.

W latach 2020-2024 Gmina Wieliczka zrealizowała zadania, które miały znaczący wpływ na ograniczenie emisji hałasu pojazdów poruszających się po drogach i polegały na budowie lub przebudowie dróg.

Tabela 24. Inwestycje drogowe zrealizowane na terenie Miasta i Gminy Wieliczka w latach ubiegłych

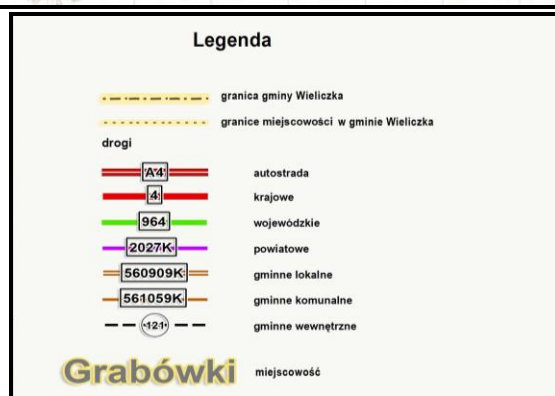
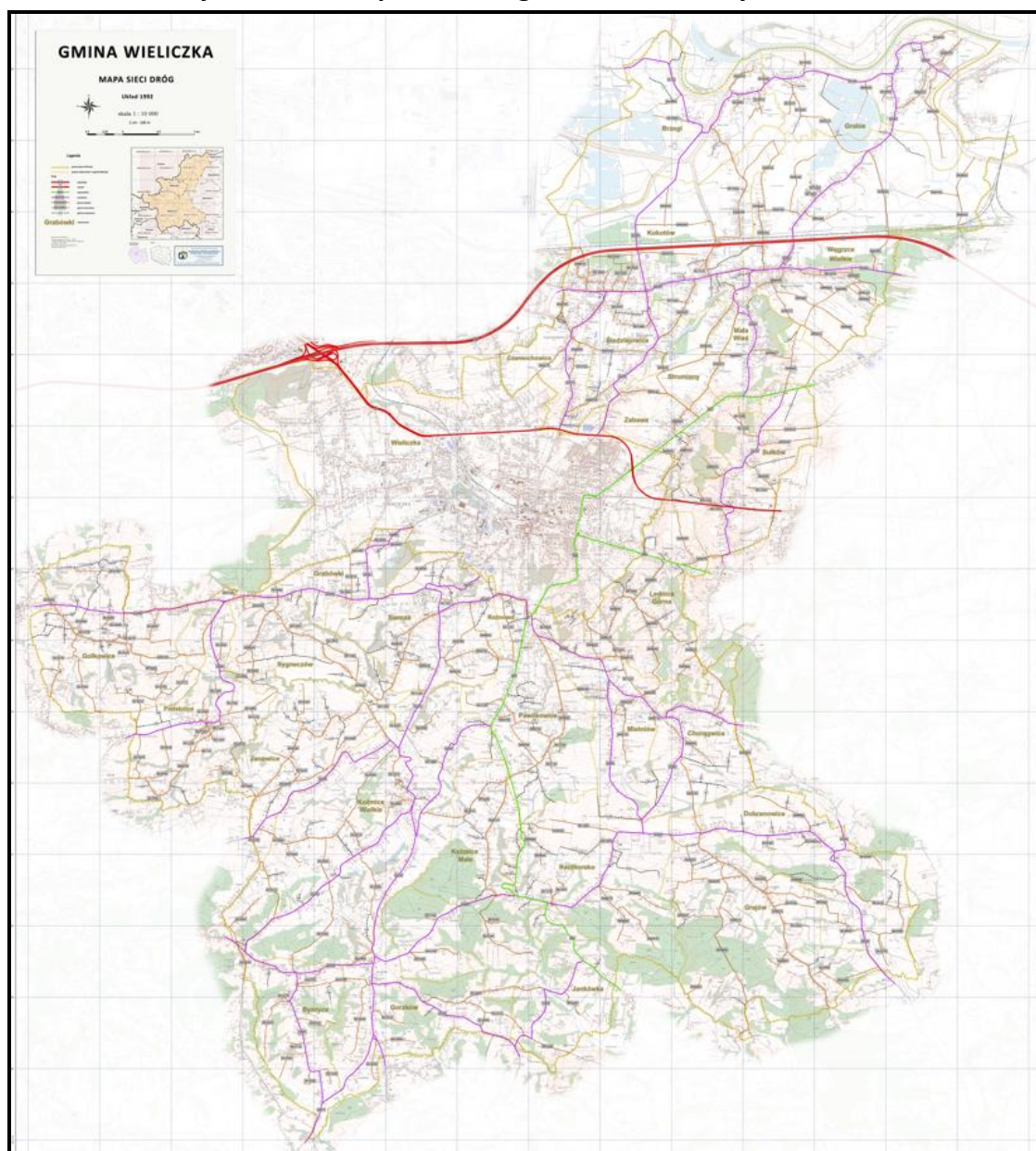
Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Czas realizacji
Rozbudowa drogi nr 560920K w Czarnochowicach	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2020
Przebudowa drogi gminnej na działce nr 223/2 w Janowicach	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2020
Przebudowa drogi gminnej nr 560912K w Podstolicach	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2020
Przebudowa drogi gminnej nr 560945K Węgrzce Wielkie	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2020
Przebudowa ul. Bukowej i Brzozowej	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2020
Rozbudowa drogi nr 561148K w Wieliczce	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021
Przebudowa drogi gminnej nr 560819K ul. Słoneczna	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021-2022
Rozbudowa drogi gminnej nr 560801K w km od 0+000,00 do km 0+515,00 w miejscowości Wieliczka - ul. Pasternik	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021
Przebudowa drogi gminnej nr 560826K w km od 0+000,00 do km 0+317,30 w miejscowości Wieliczka – ul. Szpitalna	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021
Rozbudowa drogi gminnej nr 560965K w Chorągwicy	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021
Rozbudowa drogi gminnej nr 560945K w Węgrzcach Wielkich	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021
Rozbudowa drogi gminnej 560810K - ul. Reformacka w Wieliczce	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021-2022
Przebudowa drogi gminnej 561069K – Brzegi	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021
Przebudowa drogi gminnej 561022K w Koźmicach Małych	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021
Przebudowa drogi gminnej 561034K w Gorzkowie	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021-2022
Przebudowa drogi gminnej 561003K w Dobranowicach	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021-2022
Przebudowa drogi gminnej 560960K w Lednicy Górnej	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021
Przebudowa drogi gminnej Kokotów - Gaisko	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021
Przebudowa ul. Oliwkowej w Węgrzcach Wielkich	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021
Przebudowa ulicy Małej	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021-2022

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Czas realizacji
Przebudowa drogi gminnej 561105K Kokotów	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021
Rozbudowa drogi gminnej na działce 119 w Śledziejowicach	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021-2022
Przebudowa drogi gminnej 561116K Podstolice	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021-2022
Przebudowa drogi na działce 285 w Golkowicach	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021
Przebudowa drogi gminnej 561019K Siercza	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021
Przebudowa drogi na działce 177 w Dobranowicach	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021
Przebudowa drogi gminnej 561027K w Koźmicach Wielkich	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021-2022
Przebudowa drogi na działce 108 w Mietniowie	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021
Przebudowa drogi gminnej 560976K Pawlikowice	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021
Przebudowa drogi gminnej 561014K w Raciborsku	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021
Przebudowa drogi gminnej 560994K w Grajowie	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021-2022
Przebudowa drogi gminnej 561041K Jankówka Gorzków	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021
Przebudowa drogi gminnej 560871K ul. Chrobrego	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021
Przebudowa drogi gminnej – ul. Do Świdówki, ul. Lema	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021
Przebudowa drogi gminnej 560935K w Węgrzcach Wielkich	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021
Przebudowa drogi na działce 427 w Grabiu	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021
Przebudowa drogi na działce 80 w Małej Wsi	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021
Przebudowa drogi gminnej 561098K w Sygnejczowie	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021
Przebudowa drogi gminnej 560923K w Strumianach	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021
Przebudowa drogi gminnej 561136K w Sułkowie	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021
Przebudowa drogi na działce 164 w Grabówkach	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021
Przebudowa drogi gminnej 561067K w Byszycach	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021
Rozbudowa odcinka drogi gminnej nr 560917K, 560833K – od ulicy Wygoda do drogi powiatowej 2037K w Czarnochowicach	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2021-2022
Modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych w Golkowicach	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2023

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Czas realizacji
Modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych w Gorzkowie	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2023
Przebudowa drogi gminnej 560907K w km od 0+000,00 do km 2+205,28 w miejscowości Grajów	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2023
Modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych w Janowicach	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2023
Przebudowa drogi wewnętrznej nr 7 w Koźmicach Małych	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2023
Rozbudowa drogi gminnej 560925K w Strumianach	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2023
Przebudowa ulicy do Świdówki w Wieliczce	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2023
Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w Dobranowicach na dz. 281/1 o długości 512 mb	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2024
Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w Chorągwiczy na dz. 330/1 o długości 433 mb	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2024
Przebudowa drogi gminnej 560907K w Grajowie	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2024
Przebudowa dróg gminnych na terenie miejscowości Węgrzce Wielkie	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2024
Przebudowa drogi gminnej nr 560837K – ul. Zbożowa	Gmina Wieliczka – Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	2024

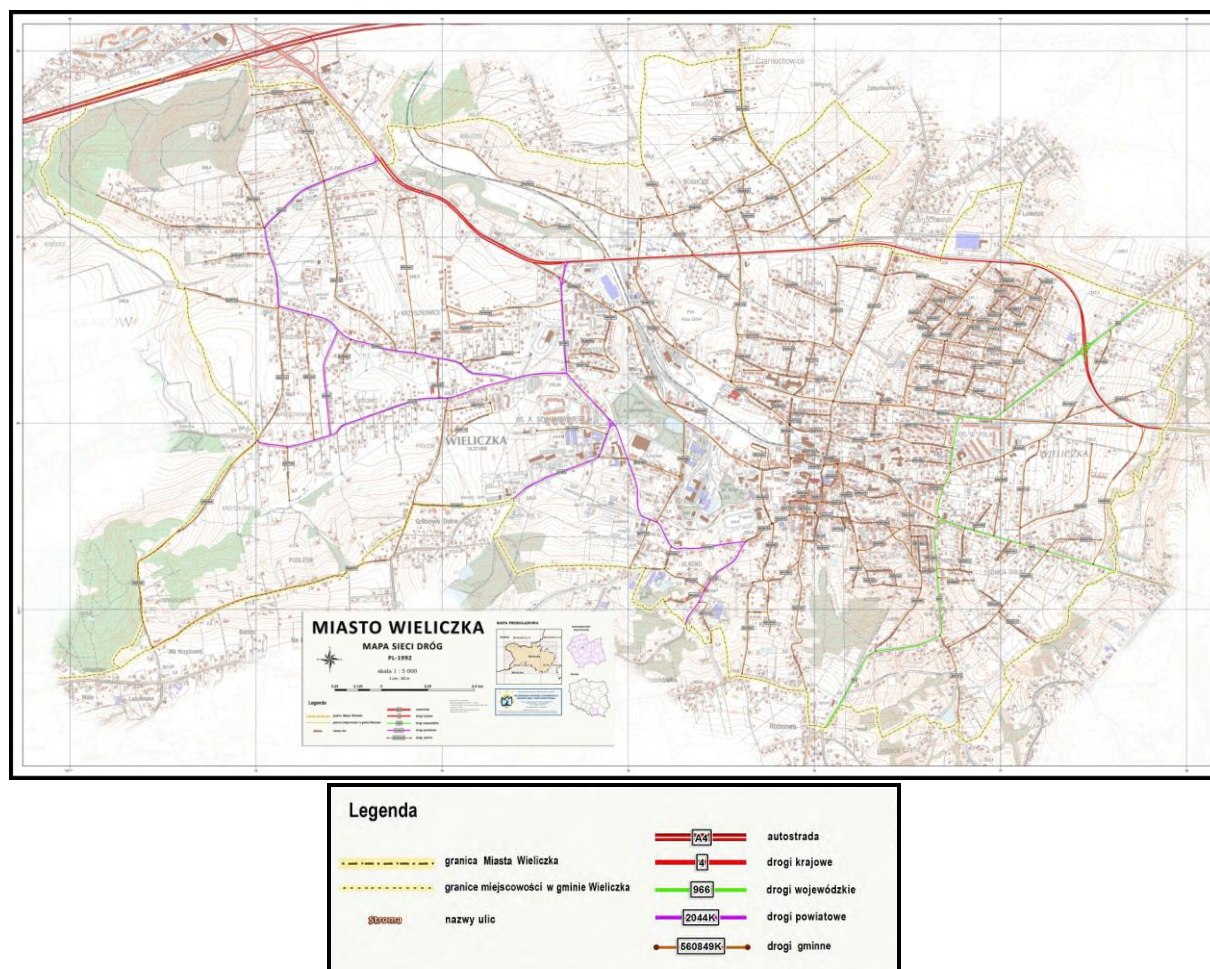
Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Wieliczce

Rysunek 21. Mapa sieci dróg na terenie Gminy Wieliczka

Źródło: <https://gzd.wieliczka.eu/pl/202297/0/wykaz-ulic-i-drog-gminnych.html>

Rysunek 22. Mapa sieci dróg na terenie Miasta Wieliczka

Źródło: <https://gzd.wieliczka.eu/pl/202297/0/wykaz-ulic-i-drog-gminnych.html>

Z ostatnich dostępnych danych tj. Generalnego Pomiaru Ruchu 2020/2021 wg stanu na dzień 31 maja 2021 r. wynika, że średni dobowy ruch na drodze krajowej nr 94 na terenie Miasta i Gminy Wieliczka wyniósł od 7149-84876 pojazdów na dobę.

Rysunek 23. Mapa przedstawiająca Średni Dobowy Ruch Roczny pojazdów silnikowych na drodze krajowej nr 94 w GPR 2020/2021

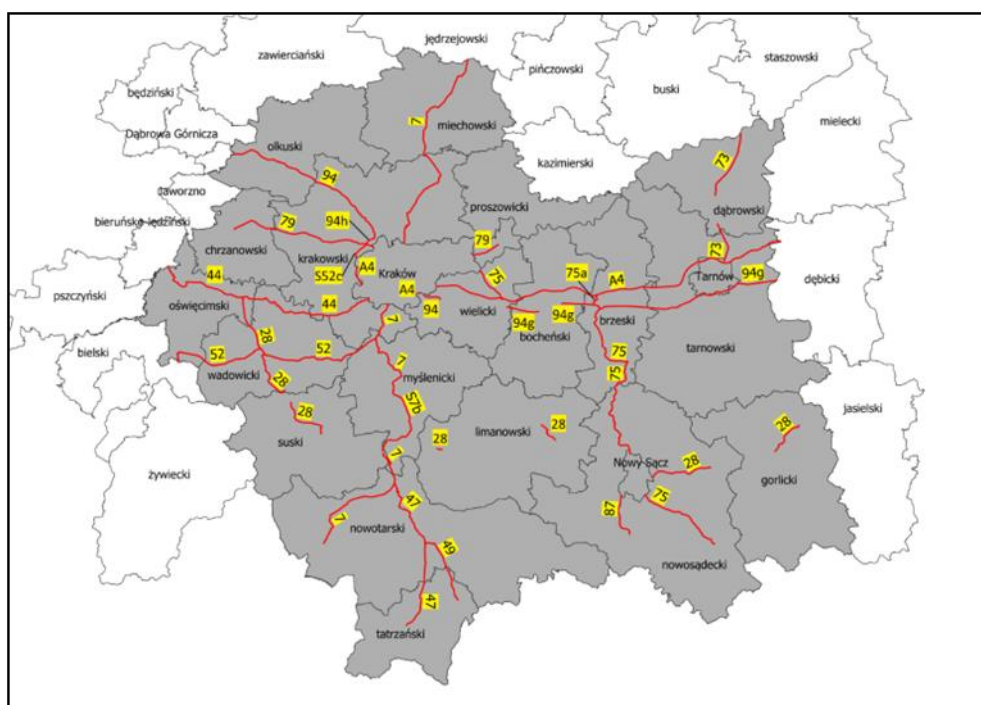

Źródło: Generalny Pomiar Ruchu 2020/2021, GDDKiA

Według strategicznych map hałasu 2022 dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3000000 pojazdów rocznie na terenie województwa małopolskiego, na terenie Miasta i Gminy Wieliczka wzdłuż dróg krajowych przedział emisji hałasu w porze nocnej wynosi od 50-75 dB a w porze dziennej od 55-79,9 dB.

Zakresem strategicznej mapy hałasu zostało objętych 116 odcinków dróg krajowych w województwie małopolskim. Są one zlokalizowane w granicach 20 powiatów. Oto ich orientacyjna lokalizacja:

Rysunek 24. Orientacyjna lokalizacja odcinków dróg krajowych w województwie małopolskim objęta zakresem strategicznej mapy hałasu

Źródło: GDDKiA

Dla tych terenów, na których występują przekroczenia wartości dopuszczalnych hałasu w środowisku zostaną zaproponowane działania mające na celu zmniejszenie uciążliwości powodowanych przez ruch drogowy. Będą one szczegółowo określone w następnym etapie, którym będzie opracowanie programu ochrony środowiska przed hałasem dla dróg krajowych objętych zakresem strategicznych map hałasu.

19 lipca 2024 r. weszła w życie uchwała Nr IV/24/24 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 1 lipca 2024 roku w sprawie *przyjęcia Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa małopolskiego* (Dz. Urz. Woj. Małop. z 2024 r. poz. 4551). Głównym celem Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa małopolskiego (POŚpH) jest ograniczenie ponadnormatywnego oddziaływania hałasu oraz zachowanie korzystnych warunków akustycznych środowiska na obszarach, gdzie poziomy dźwięku nie wykraczają poza poziomy dopuszczalne. Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa małopolskiego obejmuje m.in. obszar dróg, po których

przejeżdża rocznie więcej niż 3 miliony pojazdów (m.in. odcinek drogi krajowej nr 94 oraz odcinek drogi wojewódzkiej nr 964, przebiegające przez teren Miasta i Gminy Wieliczka).

Spośród działań miękkich planuje się kontynuację działań w zakresie edukacji społecznej oraz kształtowanie polityki przestrzennej uwzględniającej problematykę oddziaływania hałasu.

Tabela 25. Lista działań ujętych w POŚpH dla dróg w perspektywie krótkoterminowej 2024-2028 na terenie Miasta i Gminy Wieliczka

Lokalizacja	Nazwa planowanego działania naprawczego	Opis działania naprawczego Zmiany w modelu akustycznym Strategicznej Mapy Hałasu (SMH)	Szacunkowy koszt realizacji [tys. zł]	Termin realizacji	Źródło
Podmiot odpowiedzialny za realizację zadań: Zarządca – Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie					
Wieliczka	Droga wojewódzka nr 964 Wieliczka-Satniatki-Niepołomice od odc. 235 36+612 do odc. 255 37+166 ** (37+520; 38+70***)	Nawierzchnia o obniżonej hałaśliwości lub remont nawierzchni, stosownie do możliwości technicznych na danym odcinku. Do modelu akustycznego POŚpH wprowadzono nawierzchnię o obniżonej hałaśliwości	350	do 2029	Nowe działanie zgłoszone przez zarządcę
Podmiot odpowiedzialny za realizację zadań: Zarządca – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad					
Wieliczka	Budowa węzła drogowego w Wieliczce w ciągu DK 94 km 1+750 - 2+250	W opracowaniu koncepcja programowa w której założono budowę ekranów akustycznych. Do modelu akustycznego POŚpH wprowadzono zmianę rozwiązania na nawierzchnię o obniżonej hałaśliwości oraz ekrany akustyczne pochłaniające o wysokości 5-6 m	40 000	2025	Działanie niezrealizowane ze sprawozdania z realizacji POŚpH
Podmiot odpowiedzialny za realizację zadań: Zarządca – Komenda Wojewódzka Policji oraz Główny Inspektorat Transportu Drogowego					
Obszar województwa w szczególności obszar priorytetowy POŚpH dla głównych dróg	Kontrola przestrzegania przepisów w zakresie ograniczania prędkości, szczególnie w obszarze priorytetowym POŚpH dla hałasu drogowego	Przestrzeganie obowiązujących ograniczeń prędkości ma istotny wpływ na poziom oddziaływania akustycznego dróg	b.d.	Działanie ciągłe	Kontynuacja działań z poprzedniego POŚpH
Podmiot odpowiedzialny za realizację zadań: Zarządca – Komenda Wojewódzka Policji oraz Główny Inspektorat Transportu Drogowego					
Obszar województwa	Polityka przestrzenna	W przypadku lokalizowania nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę w dokumentach planistycznych oraz	b.d.	Działanie ciągłe	

		dokumentach towarzyszących (w tym opracowanie ekofizjograficzne, prognoza oddziaływania na środowisko) oraz w procedurze wydawania pozwoleń na budowę w sąsiedztwie planowanych lub istniejących tras komunikacyjnych, powinno się uwzględniać przepisy z zakresu ochrony przed hałasem i drganiami, w tym w zakresie uwzględniania strategicznych map hałasu w MPZP			
Działania miękkie					
Obszar województwa	Weryfikacja uwzględniania w dokumentach planistycznych przepisów z zakresu ochrony przed hałasem i drganiami, w tym w zakresie uwzględnienia strategicznych map hałasu w MPZP, w przypadku lokalizowania nowych obszarów przeznaczonych pod zabudowę w sąsiedztwie planowanych lub istniejących dróg	Właściwe oddalenie budynków mieszkalnych na terenach planowanych do zagospodarowania pod zabudowę mieszkalną w sąsiedztwie funkcjonujących źródeł hałasu	b.d.	Działanie ciągłe	Nowe działanie

** - Numeracja odcinków obejmuje stan na 2023 r. Na dzień podjęcia działań naprawczych będzie wymagana weryfikacja numerów oraz kilometrażu ww. odcinków.

*** - Początek i koniec odcinka wg kilometrażu globalnego na podstawie SMH.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie POŚpH

Tabela 26. Działania inwestycyjne planowane przez zarządców dróg w perspektywie długoterminowej

Lokalizacja	Nazwa planowanego działania naprawczego	Opis działania naprawczego	Źródło
Podmiot odpowiedzialny za realizację zadań: Zarządca – Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie			
Odcinki dróg wojewódzkich w zarządzie ZDW w Krakowie	Nawierzchnia o obniżonej hałaśliwości lub remont nawierzchni, stosownie do możliwości technicznych na danym odcinku	Poprawa warunków na skutek poprawy stanu powierzchni	Działania niezrealizowane ze sprawozdania z realizacji POŚpH i niewymienione w tabeli powyżej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie POŚpH

Hałas kolejowy

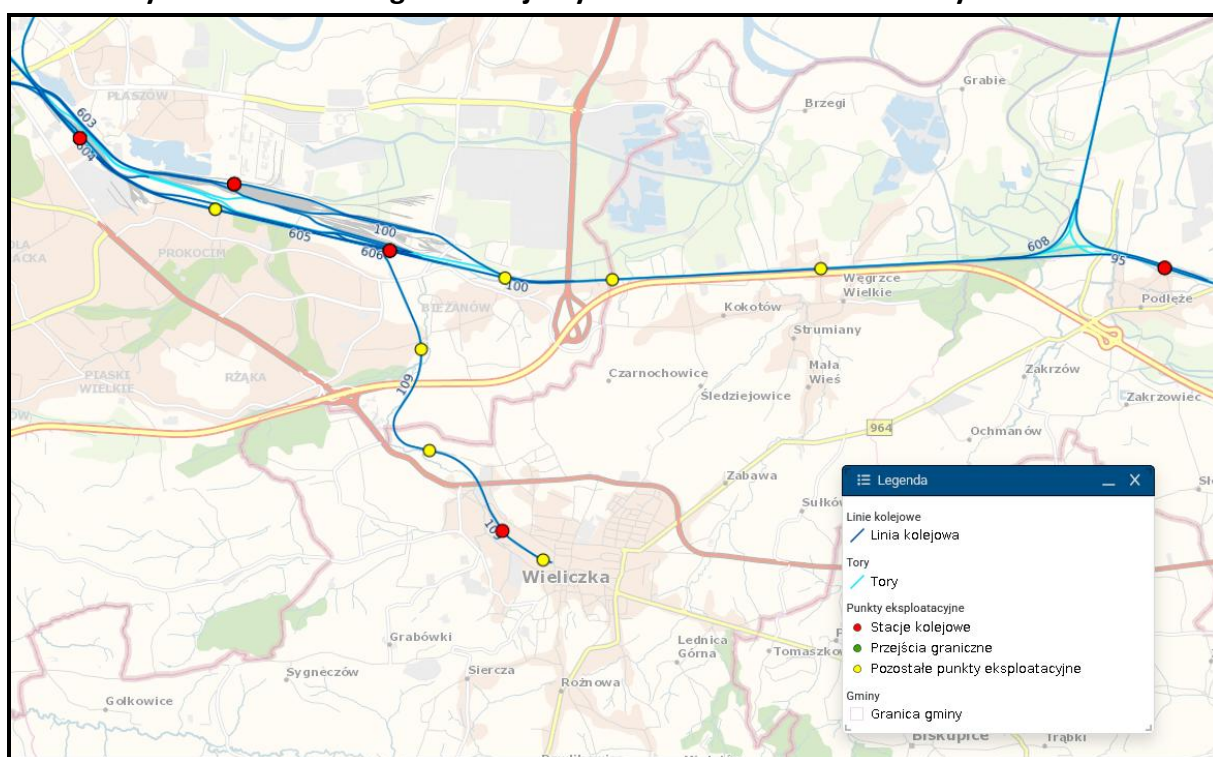
Hałasem kolejowym jest hałas powstający podczas ruszania, jazdy i zatrzymywania się pociągu. Podstawowy wpływ na emisję do środowiska hałasu powodowanego przez ruch

kolejowy ma jakość taboru oraz rodzaj i stan infrastruktury w terenie, w którym odbywa się ruch.

Przez teren Miasta i Gminy Wieliczka przebiegają następujące linie kolejowe:

- linia kolejowa nr 91 relacji Kraków – Medyka (przejście graniczne z Ukrainą), ze stacjami:
  - ✓ Kokotów (dzienna liczba pasażerów: 50-99osób),
  - ✓ Węgrzce Wielkie (dzienna liczba pasażerów: 300-499 osób),
- linia kolejowa nr 109 relacji Kraków – Wieliczka, ze stacjami:
  - ✓ Wieliczka Rynek – Kopalnia (dzienna liczba pasażerów: 3000-4000 osób),
  - ✓ Wieliczka Park (dzienna liczba pasażerów: 700-999 osób),
  - ✓ Wieliczka Bogucice (dzienna liczba pasażerów: 150-1199 osób).²²

Rysunek 25. Przebieg linii kolejowych na terenie Miasta i Gminy Wieliczka

Źródło: <https://mapa.plk-sa.pl/>

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy jest wytwarzany przez źródła zlokalizowane wewnątrz i na zewnątrz obiektów budowlanych różnego typu. Hałasy tego typu mają najczęściej charakter ciągły, często o bardzo dokuczliwym brzmieniu. Dominującymi źródłami hałasu przemysłowego są: instalacje wentylacji ogólnej, odpylania i odwirowania, sprężarki, chłodnie, maszyny tartaczne, maszyny stolarskie, maszyny do plastycznej obróbki metalu, maszyny budowlane, węzły betoniarskie, sieczkarnie, specjalistyczne linie technologiczne, transport wewnątrzzakładowy oraz urządzenia nagłaśniające.

²²<https://dane.utk.gov.pl/sts/przewozy-pasazerskie/wymiana-pasazerska-na-s/22403,Przewozy-pasazerskie.html#PLIKI>

Na terenie Gminy Wieliczka wytyczono dwie strefy Wielickiej Strefy Aktywności Gospodarczej – w Brzegach oraz w miejscowości Węgrzce Wielkie. Na terenie stref przemysłowych nie ma ograniczeń norm hałasu. Lokalizacja zakładów blisko od siebie na terenie strefy nie stanowi źródła ponadnormatywnego hałasu przemysłowego. Lokalizacja każdego zakładu mogącego potencjalnie lub znacząco oddziaływać na środowisko wymaga uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Nie ma możliwości zlokalizowania zakładu, który powodowałby przekroczenie norm hałasu na terenach chronionych akustycznie. Na terenie Miasta i Gminy Wieliczka zlokalizowane są pojedyncze zakłady mogące stanowić źródło hałasu przemysłowego: Hertz Armatura i Systemy Grzewcze sp. z o.o., U Jędrusia, Kopalnia Soli „Wieliczka” S.A., kopalnie odkrywkowe, betoniarnie itp.

Badania natężenia hałasu

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska - Departament Monitoringu Środowiska (Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Krakowie) wykonał w 2023 r. pomiary monitoringu hałasu na terenie Miasta i Gminy Wieliczka. Oto szczegóły przeprowadzonych pomiarów:

Tabela 27. Wyniki pomiarów hałasu przemysłowego na terenie Miasta i Gminy Wieliczka w 2023 r.

Nawa Zakładu	Numer punktu pomiarowego	Lokalizacja punktu pomiarowego	Równoważny poziom dźwięku A (L_{Aeq}) [dB]		Dopuszczalny poziom hałasu [dB]	
			Pora dnia	Pora nocy	Pora dnia	Pora nocy
NEBRASKA Sp. z o.o.	P_12_000485_005	Wieliczka	44,5	41,2	55,0	45,0
	P_12_000485_006		39,3	37,6	55,0	45,0
U JĘDRUSIA	P_12_000618_007		-	38,8	50,0	40,0
	P_12_000618_008		-	37,1	50,0	40,0
HERZ Armatura i Systemy Grzewcze sp. z o.o.	P_12_000810_002		58,7*	41,6*	50,0	40,0

*Przekroczenie poziomu dopuszczalnego

Źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa małopolskiego w roku 2023 – GIOŚ

Jak wynika z powyższej tabeli w 2023 r. w zakładzie HERZ Armatura i Systemy Grzewcze sp. z o.o. przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu przemysłowego było na poziomie 8,7 dB dla pory dnia i 1,6 dB dla pory nocy.

Wskutek tego Starosta Wielicki nałożył na HERZ Armatura i Systemy Grzewcze Sp. z o.o. decyzję o dopuszczalnym poziomie hałasu znak: OSR.6241.1.2024 z dnia 11 marca 2024 r. W decyzji określono dopuszczalne poziomy hałasu poza zakładem przy zastosowaniu

wskaźników hałasu LAeq D i LAeq N, w odniesieniu do najbliższej zabudowy podlegającej ochronie akustycznej tj. terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, dla których dopuszczalne poziomy hałasu dla pory dnia wynoszą 50 dB, a dla pory nocy 40 dB.

Szereg działań naprawczych podjętych przez HERZ Armatura i Systemy Grzewcze Sp. z o.o. a mianowicie:

- wygłuszenie wszystkich elementów zewnętrznych instalacji,
- ograniczenie transportu samochodów dostawczych od strony sąsiadujących posesji do absolutnego minimum,
- wprowadzenie nakazu zamykania bram oraz systemu uniemożliwiającego ich samowolne otwieranie,
- zakup profesjonalnego decybelomierza umożliwiającego bieżący monitoring poziomu hałasu na terenie zakładu,

doprowadził do poprawy sytuacji w tym zakresie.

Potwierdziły to pomiary przeprowadzone w dniu 1 września 2025 r. Obecnie poziom hałasu emitowany przez ww. zakład mieści się w obowiązujących dopuszczalnych normach określonych w przepisach prawa.

Cel do roku 2029

- Zmniejszenie hałasu komunikacyjnego.
- Integracja zagrożeń emisji hałasu z aspektami planowania przestrzennego.
- Podjęcie działań zmniejszających hałas samochodowy (np. stosowanie cichych nawierzchni, dźwiękoszczelnych okien, działania organizacyjne itp.)

Kierunki działań do roku 2033

- Modernizacja sieci dróg gminnych i powiatowych.
- Stała kontrola potencjalnych źródeł hałasu.
- Położenie nacisku na rozwój infrastruktury rowerowej, węzłów przesiadkowych, korzystanie z komunikacji zbiorowej.
- Pozyskiwanie środków zewnętrznych na modernizację dróg.
- Realizacja założeń programu ochrony środowiska przed hałasem województwa małopolskiego.

3.3.5. ODDZIAŁYWANIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH

STAN WYJŚCIOWY

Niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne w postaci pól elektromagnetycznych (PEM) zawsze występowało w środowisku naturalnym. Pochodzi ono od naturalnych źródeł, jakimi są np.: Słońce, Ziemia, zjawiska atmosferyczne. Natomiast sztuczne pola elektromagnetyczne zaczęły pojawiać się w środowisku ponad sto lat temu

i były związane z techniczną działalnością człowieka. Promieniowanie elektromagnetyczne występuje wszędzie.

Do najważniejszych źródeł promieniowania należą:

- stacje i linie energetyczne,
- nadajniki radiowe i telewizyjne oraz CB-radio i radiostacje amatorskie,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- wojskowe i cywilne urządzenia radionawigacji i radiolokacji,
- urządzenia powszechnego użytku: kuchenki mikrofalowe, monitory, aparaty komórkowe itp.

Rozwój techniki spowodował znaczny wzrost ilości nadajników radiowo telewizyjnych oraz stacji bazowych telefonii komórkowej. W ostatnich latach pojawiło się wiele publikacji związanych z tematem szkodliwości promieniowania pochodzącego od stacji bazowych, monitorów czy linii wysokiego napięcia. Oddziaływanie pól elektromagnetycznych na ludzi i środowisko jest sprawą niezaprzeczalną.

Ustawa Prawo ochrony środowiska w dziale VI Ochrona przed polami elektromagnetycznymi, określa obowiązki związane z ocenami i pomiarami poziomów pól elektromagnetycznych na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz w miejscach dostępnych dla ludności. Art. 123 ww. ustawy nakłada na Główny Inspektorat Ochrony Środowiska obowiązek badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Od 1 stycznia 2021 r. obowiązuje rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2020 r. poz. 2311), w którym określono sposób wyboru punktów pomiarowych i wymaganą częstotliwość prowadzenia pomiarów oraz sposoby prezentacji wyników pomiarów. Zakres prowadzenia badań obejmuje pomiary natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego w przedziale częstotliwości co najmniej od 80 MHz do 40 GHz.

Punkty pomiarowe wyznacza się w miejscach dostępnych dla ludności, w ramach państwowego monitoringu środowiska dla stałej sieci monitoringu wyznacza się dla każdego województwa, dla dwuletniego cyklu pomiarowego, na obszarze miast:

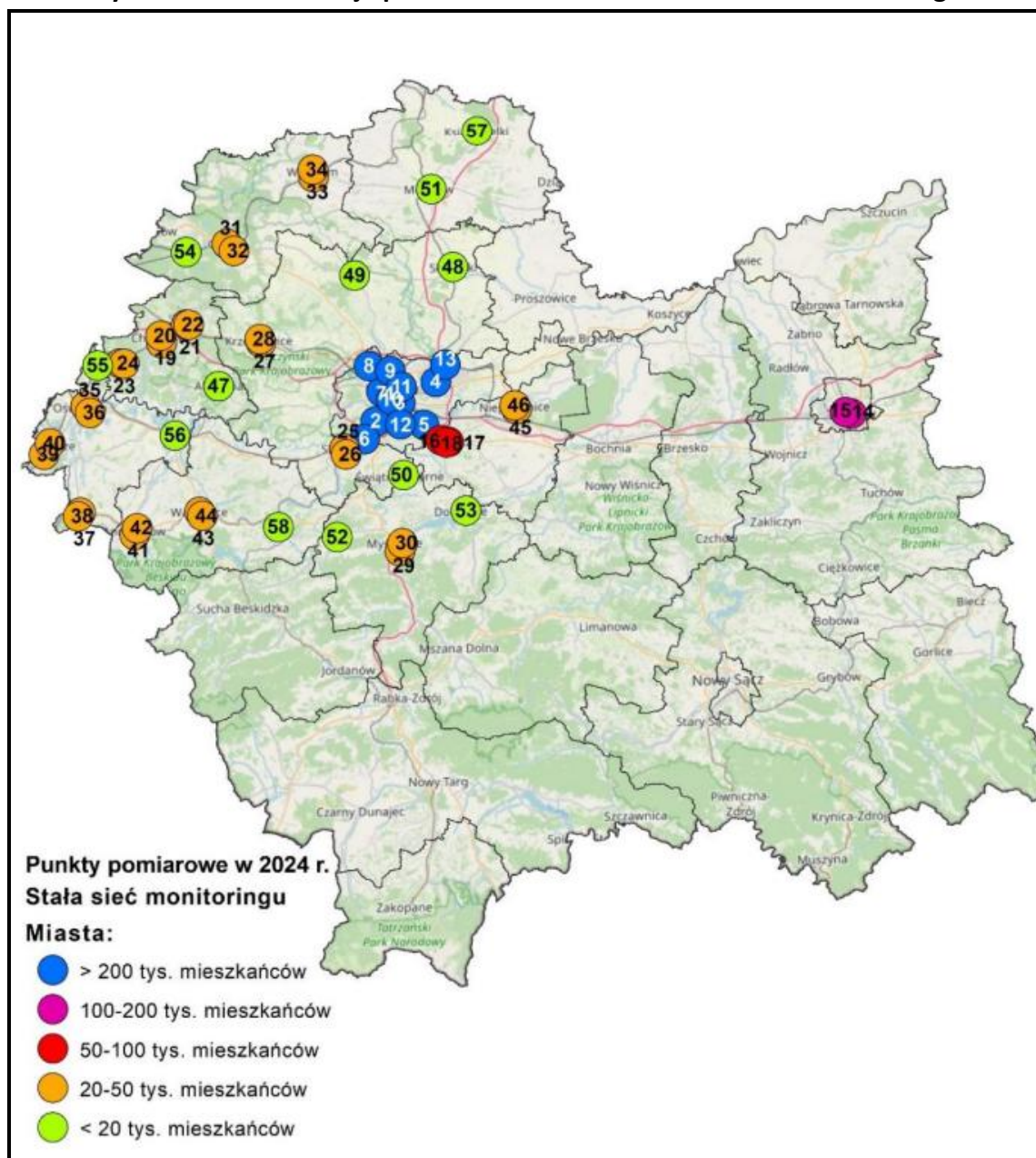
1. poniżej 20 000 mieszkańców - 1 punkt pomiarowy,
  2. w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców - 2 punkty pomiarowe,
  3. w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców - 3 punkty pomiarowe,
  4. w przedziale powyżej 100 000 do 200 000 mieszkańców - 4 punkty pomiarowe,
  5. powyżej 200 000 mieszkańców - 4 punkty pomiarowe i 3 punkty pomiarowe na każde rozpoczęte kolejne 100 000 mieszkańców
- w każdym mieście.

Punkty pomiarowe w ramach państwowego monitoringu środowiska dla monitoringu badawczego wyznacza się dla każdego województwa, dla czteroletniego cyklu pomiarowego, na obszarze wszystkich gmin wiejskich. Na obszarze gmin wiejskich wyznacza się po 1 punkcie pomiarowym.

Najpowszechniej występującymi instalacjami będącymi źródłami pól elektromagnetycznych, które mają wpływ na ogólny poziom pól w środowisku są linie elektroenergetyczne oraz instalacje radiokomunikacyjne, takie jak stacje bazowe telefonii komórkowej oraz stacje radiowe i telewizyjne. Jednak jeśli są one odpowiednio usytuowane względem budynków użytkowanych przez mieszkańców, to nie stanowią zagrożenia.

Ostatnie badania natężenia promieniowania elektromagnetycznego na terenie Miasta i Gminy Wieliczka przeprowadzono w 2024 roku. Wyniki badań za 2025 r. nie są dostępne (zostały wyznaczone jedynie punkty pomiarowe).

Rysunek 26. Lokalizacja punktów PEM w 2024 r. - Stała sieć monitoringu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w Polsce w roku 2024”

Tabela 28. Wykaz punktów pomiarowych na terenie Miasta Wieliczka wyznaczonych w 2024 r. w ramach stałej sieci monitoringu

Lp.	Nazwa punktu pomiarowego	Miejscowość	Ulica	Współrzędne geograficzne	
Miasta w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców					
16	K_2022_C_1	Wieliczka	Aleja Solidarności	49.986010	20.046735
17	K_2022_C_2	Wieliczka	ul. Porucznika Bolesława Szpunara	49.982912	20.064956
18	K_2022_C_3	Wieliczka	Rynek Górny	49.982324	20.060079

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w Polsce w roku 2024”

Tabela 29. Wyniki pomiarów stałej sieci monitoringu w 2024 r. w punktach pomiarowych na terenie Miasta Wieliczka

Nazwa punktu pomiarowego	Wynik 0,5 godz. pomiaru [V/m]	Niepewność pomiaru [V/m]	Stwierdzenie zgodności		
			E max [V/m]	Niepewność pomiaru [V/m]	Wartość wskaźnika WME
K_2022_C_1	*	-	0,39	0,16	0,02
K_2022_C_2	0,68	0,27	0,86	0,34	0,04
K_2022_C_3	0,96	0,38	1,20	0,48	0,06

*Wartości zmierzone poniżej dolnego progu oznaczalności sondy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w Polsce w roku 2024”

Analiza wyników badań monitoringowych realizowanych w 2024 r. w zakresie określenia poziomu pól elektromagnetycznych wykazała brak przekroczenia dopuszczalnych wartości PEM, ponieważ w żadnym z badanych punktów pomiarowych nie zarejestrowano wartości, dla których wskaźnik WME przekroczyłby wartości 1. W związku z tym dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku uznaje się za dotrzymane na obszarze, w którym realizowano pomiary. Wyniki pomiarów monitoringowych nie wykazały zgodnie z wartościami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2019 r. poz. 2448) przekroczenia dopuszczalnych poziomów pola elektromagnetycznego w środowisku dla badanego zakresu częstotliwości wynoszącego od 80 MHz do 40 GHz, tj. od 28 do 61 V/m, dla pomiarów wykonanych w 2024 roku.

Należy podkreślić, że dopuszczalny poziom 7 V/m obowiązywał do końca 2019 r. Normy zostały złagodzone. Obecnie obowiązujące poziomy dopuszczalne wynoszą dla wysokich częstotliwości od 28 V/m do 61 V/m. Szczegółowe dane w tym zakresie zawiera rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie *dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku*. Ponadto w serwisie <https://si2pem.gov.pl/> dostępna jest mapa PEM, która przedstawia położenie stacji bazowych telefonii komórkowej i nadajników DVB-T na terenie Polski oraz wyniki pomiarów pola elektromagnetycznego (PEM) wykonywanych w ich otoczeniu. Wszystkie pomiary PEM realizowane są przez akredytowane laboratoria. W obszarze PEM obowiązują ścisłe regulacje

prawne określające m.in. dopuszczalne wartości natężenia PEM w środowisku oraz sposoby sprawdzania ich dotrzymania.

Sieci elektroenergetyczne

Struktura infrastruktury elektroenergetycznej na terenie Miasta i Gminy Wieliczka składa się z sieci wysokiego napięcia WN, średniego napięcia SN, niskiego napięcia nn oraz stacji GPZ 110/15 kV „Wieliczka” i stacji transformatorowych SN/nn. Na obszarze Miasta i Gminy Wieliczka, energia elektryczna jest rozprowadzana poprzez linie średniego napięcia do poszczególnych stacji transformatorowych SN/nn znajdujących się na jej terenie, z których wyprowadzona jest sieć niskiego napięcia, trafiająca bezpośrednio do odbiorców końcowych.

Przez obszar jednostki przebiegają następujące linie:

- linia elektroenergetyczna 2 x 220kV Skawina - Klikowa + Skawina – Wanda,
- linia elektroenergetyczna 220kV Skawina – Klikowa; Lubocza – Wanda,
- linia elektroenergetyczna 220kV Skawina – Wanda + Lubocza – Wanda,
- linia elektroenergetyczna 110kV Bieżanów – Wieliczka,
- linia elektroenergetyczna 2x110kV Wieliczka – Niepołomice 2 MAN/Bieżanów – Wieliczka,
- linia elektroenergetyczna 110kV Wieliczka – Niepołomice 2 MAN,
- linia elektroenergetyczna 110kV GPZ Wanda – PT Podłęże,
- linia elektroenergetyczna 110kV Wanda – Rybitwy/ Lubocza – Korabniki.²³

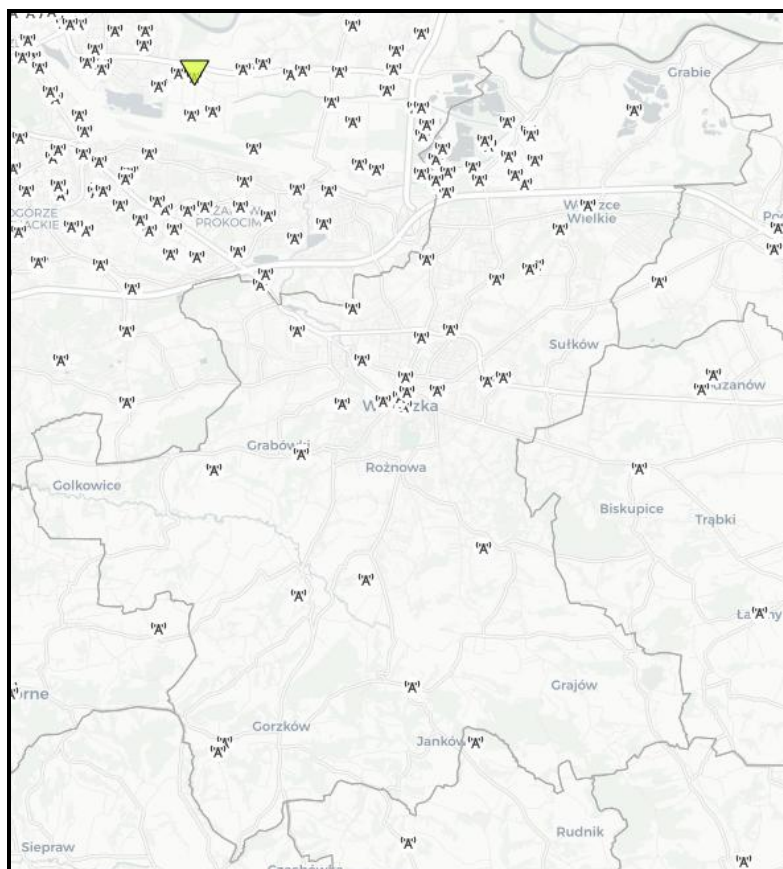
Infrastruktura teleinformatyczna

Na terenie Miasta i Gminy Wieliczka znajdują się stacje bazowe telefonii komórkowej różnych nadawców sygnałów, typu GSM, UMTS, LTE i 5G, których transmisja mowy i danych może odbywać się w różnych pasmach częstotliwości.

---

²³ Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Wieliczka na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028

Rysunek 27. Stacje bazowe telefonii komórkowej znajdujące się na terenie Miasta i Gminy Wieliczka

źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://si2pem.gov.pl/>

Poniżej wymieniono stacje bazowe telefonii komórkowej (BTS) na terenie Miasta i Gminy Wieliczka w podziale na operatorów (opracowanie własne na podstawie: <https://si2pem.gov.pl/>, <https://beta.btsearch.pl/> oraz <https://bts-gsm.eu/>):

BRZEGI:

Brzegi, dz. nr 774/4 obręb 0001

Play GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: KRA8806

Data ważności: 2026-06-30 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/4/5296/5/23

Współrzędne: 50N1'25" 20E4'10"

Brzegi, dz. nr 4/3 obręb 0013

Play GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: KRA8807

Data ważności: 2026-06-30 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/4/5297/5/23

Współrzędne: 50N1'17" 20E4'21"

Brzegi, dz. nr 874, 873 obręb 0001

Play GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: KRA8808

Data ważności: 2026-06-30 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/4/5298/5/23

Współrzędne: 50N1'33" 20E4'59"

Brzegi, dz. nr 4/3 obręb 0013

Play GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: KRA8809

Data ważności: 2026-06-30 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/4/5299/5/23

Współrzędne: 50N1'20" 20E4'44"

Brzegi, dz. nr 504 obręb 0001

Play GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: KRA8810

Data ważności: 2026-06-30 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/4/5300/5/23

Współrzędne: 50N1'38" 20E5'39"

Brzegi, dz. nr 96 obręb 0013

Play GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: KRA8811

Data ważności: 2026-06-30 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/4/5301/5/23

Współrzędne: 50N1'23" 20E5'42"

Brzegi, dz. nr 76 obręb 0013

Play GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: KRA8812

Data ważności: 2026-06-30 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/4/5302/5/23

Współrzędne: 50N1'15" 20E5'24"

Brzegi, dz. nr 451/6

Play 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: KRA0170

Data ważności: 2030-05-31 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/4/9357/5/25

Współrzędne: 50N1'47" 20E5'16"

BYSZYCE:

Byszyce, 95

Orange 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: 4350

Data ważności: 2033-06-30 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/15/28335/13/25

Współrzędne: 49N55'29" 20E0'46"

Byszyce, Byszyce 165

Play 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: KRA2011

Nr decyzji: REJ/4/2558/3/25

Współrzędne: 49N55'34" 20E0'53"

Byszyce, dz. nr 95

Plus GSM 900, LTE 900, LTE 1800, UMTS 900

Id stacji: BT24399

Nr decyzji: REJ/1/24399/6/25

Współrzędne: 49N55'28" 20E0'46"

CZARNOCHOWICE:

Czarnochowice 100a, dz. 181/1

T-Mobile 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: 56540

Data ważności: 2034-04-30 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/11/29220/2/25

Współrzędne: 50N0'25" 20E4'2"

GRABIE:

Grabie, 116

T-Mobile 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: 55497

Data ważności: 2034-01-31 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/11/28710/6/25

Współrzędne: 50N1'54" 20E7'15"

KOKOTÓW:

Kokotów, 4/6

Orange 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: 28762

Data ważności: 2035-01-31 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/15/28762/11/25

Współrzędne: 50N1'12" 20E4'9"

Kokotów, 18

Orange 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: 29320

Data ważności: 2029-08-31 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/15/29320/4/25

Współrzędne: 50N1'26" 20E5'18"

Kokotów, dz. nr 4/6

Play 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: WLC8002

Nr decyzji: REJ/4/11343/5/25

Współrzędne: 50N1'12" 20E4'9"

Kokotów, dz. nr 4/30

Plus 5G 2600, GSM 900, LTE 900, LTE 1800, UMTS 900

Id stacji: BT20451

Nr decyzji: REJ/1/20451/8/25

Współrzędne: 50N1'10" 20E4'11"

KOŹMICE MAŁE I WIELKIE:

Koźmice Małe, dz. nr 13/3

Play 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: WLC5005

Data ważności: 2034-03-31 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/4/9292/2/25

Współrzędne: 49N57'12" 20E3'5"

Koźmice Wielkie, dz. nr 280/4 (kościół parafialny)

Plus GSM 900, LTE 900, LTE 1800, UMTS 900

Id stacji: BT24437

Nr decyzji: REJ/1/24437/7/25

Współrzędne: 49N57'2" 20E2'1"

MIETNIÓW:

Mietniów, 70, 198/2

Orange 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: 1976

Data ważności: 2033-06-30 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/15/28142/15/25

Współrzędne: 49N57'31" 20E4'55"

Mietniów, dz. nr 198/2

Plus 5G 2600, GSM 900, LTE 420, LTE 900, LTE 1800, LTE 2600, UMTS 900

Id stacji: BT20743

Data ważności: 2032-02-29 00:00:00

Rodzaj decyzji: PNr decyzji: LTE420/8/0410/1/22

Współrzędne: 49N57'31" 20E4'55"

Mietniów, 70 Radiowo-Telewizyjne Centrum Nadawcze Kraków-Chorągiewka

Play 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: KRA9003

Nr decyzji: REJ/4/1569/5/25

Współrzędne: 49N57'31" 20E4'55"

RACIBORSKO:

Raciborsko, 339

Orange 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: 12073

Data ważności: 2034-03-31 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/15/28297/11/25

Współrzędne: 49N56'7" 20E3'47"

Raciborsko, dz. nr 339

Plus GSM 900, LTE 900, LTE 1800, UMTS 900

Id stacji: BT22608

Nr decyzji: REJ/1/22608/7/25
Współrzędne: 49N56'6" 20E3'47"

SIERCZA:

Siercza, 6/4

Orange 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: 7116

Data ważności: 2033-05-31 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/15/29881/14/25

Współrzędne: 49N58'27" 20E2'4"

Siercza, dz. nr 6/4, 6/5

Play 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: WLC7012

Data ważności: 2027-07-31 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/4/5930/8/25

Współrzędne: 49N58'27" 20E2'4"

STRUMIANY:

Strumiany, dz. nr 50 obr. Strumiany

Plus 5G 2600, GSM 900, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: BT26585

Nr decyzji: REJ/1/26585/5/25

Współrzędne: 50N0'42" 20E6'6"

SYGNECZÓW:

Sygneczów, 204, dz. nr 137/4

T-Mobile 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: 56353

Data ważności: 2028-07-31 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/11/29027/4/25

Współrzędne: 49N58'18" 20E0'42"

Sygneczów, 204

Play 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: WLC7010

Data ważności: 2027-12-31 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/4/6579/7/25

Współrzędne: 49N58'18" 20E0'42"

ŚLEDZIEJOWICE:

Śledziejowice, 444/23

T-Mobile 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: 51445

Data ważności: 2033-05-31 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/11/28445/12/25

Współrzędne: 50N0'19" 20E5'38"

Śledziejowice, dz. nr 444/23

Plus GSM 900, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: BT22975

Data ważności: 2028-10-31 00:00:00

Rodzaj decyzji: PNr decyzji: LTE2600/1/0633/1/18

Współrzędne: 50N0'18" 20E5'38"

Śledziejowice, dz. nr 444/3

Play 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: WLC5007

Nr decyzji: REJ/4/13827/2/25

Współrzędne: 50N0'12" 20E5'7"

WĘGRZCE WIELKIE:

Węgrzce Wielkie, 1015

Orange 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: 28733

Data ważności: 2026-03-31 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/15/28733/8/25

Współrzędne: 50N0'57" 20E6'32"

Węgrzce Wielkie, dz. nr 1015/2

Play 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: KRA0166

Data ważności: 2034-01-31 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/4/2554/14/25

Współrzędne: 50N0'57" 20E6'32"

WIELICZKA:

Wieliczka, ul. Artura Grottgera 58, 908/73

Orange 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: 4168

Data ważności: 2033-05-31 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/15/28300/15/25

Współrzędne: 49N59'42" 20E4'23"

Wieliczka, ul. Czarnochowska 30

Play 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: KRA0229

Nr decyzji: REJ/4/3138/3/25

Współrzędne: 49N59'38" 20E3'57"

Wieliczka, ul. Topolowa 7

T-Mobile 5G 2100, 5G 3500, GSM 900, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600

Id stacji: 52560

Współrzędne: 49N59'55" 20E2'52"

Wieliczka, dz. nr 266/2

Plus UMTS 2100

Id stacji: BT26443

Nr decyzji: REJ/1/26443/2/22

Współrzędne: 50N1'16" 20E3'57"

Wieliczka, dz. nr 774/4

Plus UMTS 2100

Id stacji: BT26444

Nr decyzji: REJ/1/26444/2/22

Współrzędne: 50N1'31" 20E4'16"

Wieliczka, dz. nr 4/3

Plus UMTS 2100

Id stacji: BT26445

Nr decyzji: REJ/1/26445/2/22

Współrzędne: 50N1'5" 20E4'20"

Wieliczka, dz. nr 874, 873
Plus UMTS 2100
Id stacji: BT26446
Nr decyzji: REJ/1/26446/2/22
Współrzędne: 50N1'36" 20E4'56"

Wieliczka, dz. nr 96
Plus UMTS 2100
Id stacji: BT26449
Nr decyzji: REJ/1/26449/2/22
Współrzędne: 50N1'24" 20E5'43"

Wieliczka, dz. nr 76
Plus UMTS 2100
Id stacji: BT26450
Nr decyzji: REJ/1/26450/2/22
Współrzędne: 50N1'10" 20E5'33"

Wieliczka, ul. Zamkowa 7
Plus GSM 900, LTE 900, LTE 1800, LTE 2600, UMTS 900
Id stacji: BT20475
Nr decyzji: REJ/1/20475/8/25
Współrzędne: 49N59'1" 20E3'36"

Wieliczka, ul. Edwarda Dembowskiego 1
Plus LTE 900, UMTS 900
Id stacji: BT22603
Nr decyzji: REJ/1/22603/5/25
Współrzędne: 49N58'58" 20E3'22"

Wieliczka, ul. Czarnochowska 30
Plus 5G 2600, GSM 900, LTE 900, LTE 1800, UMTS 900
Id stacji: BT24105
Nr decyzji: REJ/1/24105/8/25
Współrzędne: 49N59'37" 20E3'56"

Wieliczka, ul. Tadeusza Kościuszki 2
Plus 5G 2100, 5G 2600, GSM 900, LTE 900, LTE 1800, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100
Id stacji: BT24665
Nr decyzji: REJ/1/24665/10/25
Współrzędne: 49N58'57" 20E2'42"

Wieliczka, ul. Zielna dz. nr 1387/1, 1387
Plus 5G 2600, GSM 900, LTE 900, LTE 1800, UMTS 900
Id stacji: BT26348
Nr decyzji: REJ/1/26348/7/25
Współrzędne: 49N59'11" 20E4'57"

Wieliczka, ul. Krakowska 58
Play 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100
Id stacji: KRA0076
Nr decyzji: REJ/4/0658/5/25
Współrzędne: 50N0'9" 20E1'26"

Wieliczka, ul. Narutowicza 1
Play 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100
Id stacji: KRA0175
Nr decyzji: REJ/4/0373/5/25
Współrzędne: 49N59'24" 20E3'0"

Wieliczka, ul. Narutowicza 1 (komin cegielni)
T-Mobile GSM 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, LTE 800, LTE 900
Id stacji: 51435

Wieliczka, Plac Kingi 1 Trasa podziemna Kopalni Soli
Play 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100
Id stacji: WLC7014
Nr decyzji: REJ/4/12345/4/25
Współrzędne: 49N58'59" 20E3'20"

Wieliczka, ul. Zielna (podstacja energetyczna)
Orange 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100
Id stacji: 1605
Data ważności: 2033-05-31 00:00:00
Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/15/28305/14/25
Współrzędne: 49N59'14" 20E5'13"

Wieliczka, ul. Topolowa 7, dz. nr 85

Orange 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600,
UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: 8763

Data ważności: 2033-05-31 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/15/28360/15/25

Współrzędne: 49N59'54" 20E2'53"

Wieliczka, ul. Powstania Warszawskiego 12, dz. nr 601/8

Orange 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600,
UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: 1604

Data ważności: 2033-05-31 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/15/28366/14/25

Współrzędne: 49N59'5" 20E3'42"

Wieliczka, ul. Krakowska 14c

Orange 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600,
UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: 29349

Data ważności: 2034-09-30 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/15/29349/12/25

Współrzędne: 49N59'41" 20E1'59"

Wieliczka, ul. Henryka Sienkiewicza 24

T-Mobile 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600,
UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: 51129

Data ważności: 2033-05-31 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/11/28129/14/25

Współrzędne: 49N59'5" 20E4'12"

Wieliczka, Jana Mikołaja Daniłowicza 10

T-Mobile 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600,
UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: 51217

Data ważności: 2033-06-30 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/11/28217/11/25

Współrzędne: 49N58'59" 20E3'20"

Wieliczka, ul. Gabriela Narutowicza 1, 123/5

T-Mobile 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: 51435

Data ważności: 2033-05-31 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/11/28435/14/25

Współrzędne: 49N59'24" 20E3'0"

Wieliczka, ul. Sienkiewicza, dz. nr 541/23

Play GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: WLC7011

Data ważności: 2028-11-30 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/4/8040/4/23

Współrzędne: 49N59'5" 20E4'12"

Wieliczka, ul. Goliana 22

Play 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: KRA0078

Data ważności: 2035-05-31 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/4/0610/12/25

Współrzędne: 49N59'13" 20E3'41"

Wieliczka, ul. Krakowska 14c

Play 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: WLC5004

Data ważności: 2031-04-30 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/4/10037/7/25

Współrzędne: 49N59'41" 20E1'60"

Wieliczka, ul. Zielna, dz. nr 1387/1

Play 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: WLC5003

Data ważności: 2027-03-31 00:00:00

Rodzaj decyzji: zmPNr decyzji: MNET/4/5705/11/25

Współrzędne: 49N59'11" 20E4'57"

Wieliczka, ul. Krakowska 376

T-Mobile 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: 51768

Data ważności: 2035-06-30 00:00:00

Rodzaj decyzji: PNr decyzji: MNET/11/28768/6/25

Współrzędne: 49N59'53" 20E2'2"

Wieliczka, ul. Kilińskiego 3

Play 5G 2100, GSM 900, GSM 1800, LTE 800, LTE 900, LTE 1800, LTE 2100, LTE 2600, UMTS 900, UMTS 2100

Id stacji: KRA0728

Nr decyzji: REJ/4/3075/2/25

Współrzędne: 49N58'58" 20E3'32"

Wieliczka, ul. Czarnochowska 30

Plus 5G 2600, GSM 900, LTE 900, LTE 1800, UMTS 900

Id stacji: BT24105

Nr decyzji: REJ/1/24105/8/25

W ostatnich latach rozwinęły się nowe technologie, które emitują pola elektromagnetyczne do środowiska. Są to m.in. urządzenia wi-fi umożliwiające dostęp do sieci internetowej oraz sieć 5G.

Sieć 5G to piąta generacja sieci komórkowej, która jest o wiele szybsza niż sieci funkcjonujące do tej pory (4G/LTE/LTE-Advanced) i pozwala na podłączenie do Internetu milionów dodatkowych urządzeń. Pozwala to na zmianę na lepsze wielu dziedzin życia, poprzez: dużo większą prędkość przesyłania danych, praktycznie niezauważalne opóźnienia, stabilniejsze połączenia oraz możliwość podłączenia nawet miliona urządzeń na 1 km².

Sieć ta stanowi również zagrożenie dla środowiska i zdrowia mieszkańców. Technologia 5G, podobnie jak poprzednie generacje, wykorzystuje fale elektromagnetyczne. Wdrożenie masowego korzystania z sieci 5G wymaga wybudowania wielu nowych anten, ponieważ przesyłanie informacji, w tych częstotliwościach działa prawidłowo jedynie w niewielkich odległościach. Na uwagę zasługuje również aspekt bezpieczeństwa obywateli. Wraz z wprowadzaniem nowej technologii wymagane było uaktualnienie przepisów prawa, aby te oparte były na aktualnej wiedzy bazującej na wiarygodnych badaniach i dorobku nauki. Po drugie, należy przestrzegać regulacji w zakresie dopuszczalnego poziomu pola elektromagnetycznego. Spełnienie powyższych punktów pozwoli na zapewnienie bezpieczeństwa obywateli. W lipcu 2021 r. wystartował system SI2PEM czyli System Informacyjny o Instalacjach wytwarzających Promieniowanie ElektroMagnetyczne. System ten to publiczna baza danych zawierająca informacje o polu elektromagnetycznym w środowisku. Dzięki systemowi każdy może sprawdzić #PEM w swoim otoczeniu

oraz uzyskać podstawowe informacje o stacjach bazowych, w tym m.in. o prowadzącym instalację, terminie wykonanych pomiarów i ich wynikach.

Cel do roku 2029

- Ocena poziomu zagrożenia nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych oraz minimalizacja oddziaływania tych pól na zdrowie człowieka i środowisko.

Kierunki działań do roku 2033

Odpowiednia lokalizacja urządzeń emitujących pola elektromagnetyczne oraz budowa systemu monitoringu promieniowania elektromagnetycznego pozwala na ochronę przed negatywnymi skutkami oddziaływań na organizmy żywe.

Działaniem pozwalającym na minimalizację oddziaływania pól elektromagnetycznych jest ustalenie ich źródeł, monitoring (systematyczny pomiar pól i ewidencja źródeł w bazie GIS). Ponadto ważna jest także edukacja społeczeństwa na temat rzeczywistej skali zagrożenia emisją pól elektromagnetycznych.

3.3.6. POWAŻNE AWARIE PRZEMYSŁOWE

STAN WYJŚCIOWY

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska przez poważną awarię rozumie się zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Natomiast przez poważną awarię przemysłową rozumie się poważną awarię w zakładzie. O zakwalifikowaniu danego zakładu do zakładu o dużym lub zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych decyduje rodzaj i ilość substancji niebezpiecznej w tym zakładzie (rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz. U. z 2016 r. poz. 138).

Do ochrony przed poważnymi awariami zobowiązani są zarówno prowadzący zakłady stwarzające zagrożenie wystąpienia awarii, jak i dokonujący przewozu substancji niebezpiecznych oraz organy administracyjne.

Przez Miasto i Gminę Wieliczka przebiegają drogi, którymi mogą być przewożone takie materiały niebezpieczne, jak: benzyna, propylen, propan-butan, butylen, amoniak, kwas azotowy, kwas siarkowy, dwutlenek węgla, kwas fosforowy, kwas solny, tlenek etylu. Ilość przewożonych substancji w różnych okresach jest różna. Jednak określa się je w dziesiątkach a niektóre w setkach ton rocznie.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska mogą powstać na skutek wypadków drogowych z udziałem pojazdów przewożących substancje niebezpieczne (m.in. zaopatrujących stacje paliw). Może wówczas nastąpić bezpośrednie skażenie środowiska, polegające na wylaniu substancji do gleby oraz wód powierzchniowych i podziemnych, a także skażenie pośrednie, związane z wybuchem lub pożarem substancji niebezpiecznej.

Zgodnie wykazem Zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR) wg stanu na dzień 31 grudnia 2024 r. dostępnym na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, na terenie gminy nie występują zakłady w rozumieniu ustawy Prawo ochrony środowiska „o zwiększonym ryzyku” lub „o dużym ryzyku” wystąpienia awarii przemysłowej.

Cel do 2029 roku

Głównym celem na terenie gminy w zakresie poważnych awarii jest zmniejszanie ryzyka ich wystąpienia oraz ograniczenie ich skutków.

Nie można przewidzieć wystąpienia poważnej awarii, w związku z tym działania w tym zakresie skupiają się przede wszystkim na wzmocnieniu służb usuwających jej skutki.

Ze względu na małą wiedzę społeczności na temat prawidłowych zachowań w sytuacjach zagrożenia konieczna jest intensyfikacja działań informacyjno-edukacyjnych.

Trasy przewozu materiałów niebezpiecznych powinny w najmniejszym stopniu narażać mieszkańców i środowisko.

Kierunki działań do 2033 roku

- Wykreowanie prawidłowych zachowań mieszkańców z tytułu awarii w sytuacjach wystąpienia wypadku drogowego z udziałem materiałów niebezpiecznych.
- Nadzór nad instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami awarii przemysłowej, w przypadku powstania takich zakładów.
- Ewakuacja ludności w przypadku ewentualnego wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

4. STRATEGIA DZIAŁAŃ

Aktualny stan środowiska i przewidywane jego zmiany w aspekcie planowanego dalszego rozwoju Miasta i Gminy Wieliczka wymuszają konieczność realizacji przedsięwzięć proekologicznych. Bardzo ważnym problemem jest dokonanie zobiektywizowanego wyboru celów poprzez ustalenie znaczenia i kolejności rozwiązania problemów z zakresu ochrony środowiska.

Wyboru celów ekologicznych dokonano w oparciu o diagnozę stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie Miasta i Gminy Wieliczka, uwarunkowania zewnętrzne (obowiązujące akty prawne) i wewnętrzne, a także inne wymagania w zakresie jakości środowiska. Wyodrębnione zostały:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza,
- Zagrożenia hałasem,
- Pola elektromagnetyczne,
- Gospodarowanie wodami,
- Gospodarka wodno-ściekowa,
- Zasoby geologiczne,
- Gleby,
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- Zasoby przyrodnicze,
- Zagrożenia poważnymi awariami,

W ramach celów głównych wyodrębnione zostały cele szczegółowe oraz przedsięwzięcia dążące do osiągnięcia poprawy stanu środowiska. Zaproponowane przedsięwzięcia w przyszłości przyczynią się do poprawy stanu środowiska na terenie Miasta i Gminy Wieliczka.

Strategia działań dla Miasta i Gminy Wieliczka została przedstawiona w formie tabelarycznej. Zawiera wyznaczone cele, kierunki interwencji i zadania. Dodatkowo dla każdego z obszarów określono wskaźniki służące do monitoringu realizacji celów wyznaczonych w ich ramach. Wskazano podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań oraz możliwe ryzyka braku ich realizacji.

W niniejszym rozdziale przedstawiono cele, kierunki interwencji oraz zadania przewidziane do realizacji w poszczególnych obszarach interwencji, sformułowane na podstawie dokonanej oceny stanu środowiska – tabela 30. Tabela nr 31 przedstawia harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji zaproponowanych zadań własnych, natomiast tabela nr 32 ukazuje harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem.

Tabela 30. Cele, kierunki interwencji oraz zadania przewidziane do realizacji w poszczególnych obszarach interwencji

Obszar Inwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa (2024/2025)	Wartość docelowa				
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	Poprawa jakości powietrza atmosferycznego	Długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej [km] Źródło: GUS	211,7	Wzrost coroczny	Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł liniowych	Zadania z zakresu budowy, przebudowy i rozbudowy dróg znajdują się kierunku interwencji „Poprawa infrastruktury drogowej” w Obszarze interwencji: Zagrożenia hałasem		
		Długość szlaków rowerowych [km] Źródło: GUS	5,8	Wzrost coroczny		Wspieranie rozwoju transportu rewerowego	Miasto i Gmina Wieliczka, Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	Nieotrzymanie dofinansowania ze środków zewnętrznych
		Liczba substancji z przekroczeniami na terenie strefy aglomeracji małopolskiej (ilość) Źródło: GIOŚ	2	0	Działania sprzyjające ograniczaniu emisji	Bieżący monitoring poziomów jakości powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	GIOŚ	-
		Ilość działań edukacyjnych [szt.] Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gmina Wieliczka	20	co najmniej na dotychczasowym poziomie	Działania sprzyjające ograniczaniu emisji	Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie przestrzegania uchwały antysmogowej oraz zakazu spalania odpadów i pozostałości roślinnych jako elementu zmian w świadomości społeczeństwa oraz środek prewencyjny	Miasto i Gmina Wieliczka	Brak dofinansowania, brak środków na realizację zadania, brak zainteresowania mieszkańców

Obszar Inwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa (2024/ 2025)	Wartość docelowa				
		Liczba przeprowadzonych kontroli w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych [szt.] Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gmina Wieliczka	Minimalna liczba kontroli zawartych w planie kontroli, o których mowa w POP – min. 500 budynków w gminach o liczbie mieszkańców powyżej 50 tys. (≥500) r.	Minimalna liczba kontroli zawartych w planie kontroli, o których mowa w POP – min. 500 budynków w gminach o liczbie mieszkańców powyżej 50 tys. (≥500).	Działania sprzyjające ograniczaniu emisji	Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie przestrzegania uchwały antysmogowej oraz zakazu spalania odpadów i pozostałości roślinnych	Miasto i Gmina Wieliczka	Brak przeprowadzonych kontroli
		Liczba zamontowanych instalacji OZE w budynkach należących do Gminy Wieliczka [szt.] Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gmina Wieliczka	10	>10 (wg POP do końca 2026 r. 75 % energii w budynkach należących do Gminy ma pochodzić z OZE	Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Montaż instalacji OZE w budynkach należących do Gminy Wieliczka	Miasto i Gmina Wieliczka	Nieotrzymanie dofinansowania ze środków zewnętrznych, wysokie koszty inwestycji
		Liczba parkingów wielopoziomowego parkingu Park & Ride i B&R [szt.] Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gmina Wieliczka	3	4	Ograniczenie emisji zanieczyszczeń	Budowa Park & Ride w Wieliczce na osiedlu Bogucice	Miasto i Gmina Wieliczka	Wydłużenie inwestycji w czasie, brak środków finansowych

Obszar Inwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa (2024/2025)	Wartość docelowa				
						Budowa wielopoziomowego parkingu Park & Ride i B&R przy stacji kolejowej Wieliczka Park w Gminie Wieliczka	Miasto i Gmina Wieliczka	
		Liczba zatrudnionych na stanowisku e-doradcy [liczba osób] Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gmina Wieliczka	4	4	Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa	Ekodoradca w Gminie Wieliczka	Miasto i Gmina Wieliczka	brak
		Monitoring powietrza [liczba czujników airly] Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gmina Wieliczka	16	20	Edukacja	Monitoring powietrza – czujniki airly	Miasto i Gmina Wieliczka	
		Liczba nowego taboru autobusowego wraz z infrastrukturą [szt.] Źródło: Wielicka Spółka Transportowa Sp. z o.o.	13	18	Ograniczenie emisji liniowej zanieczyszczeń	Zakup nowego taboru autobusowego wraz z niezbędną infrastrukturą oraz systemem elektrycznej informacji pasażerskiej na przystankach w Gminie Wieliczka	Wielicka Spółka Transportowa Sp.z o.o	Brak dofinansowania, brak środków na realizację zadania
		Liczba złożonych o dotację do zbiorników na deszczówkę [szt.] Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gmina Wieliczka	70	300		Mała retencja na terenie Gminy Wieliczka	Miasto i Gmina Wieliczka	Brak dofinansowania, brak środków na realizację zadania
ZAGROŻENIA HAŁASEM	Poprawa klimatu akustycznego	Długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej [km] Źródło: GUS	211,7	>211,7	Poprawa infrastruktury drogowej	Remonty bieżące dróg, utrzymanie czystości na terenie Gminy Wieliczka	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	Wydłużenie inwestycji w czasie, brak środków

Obszar Inwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa (2024/2025)	Wartość docelowa				
		Długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej [km] Źródło: GUS				Budowa węzła drogowego w Wieliczce w ciągu drogi krajowej 94 w rejonie skrzyżowania z ul. Krakowską w Wieliczce	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	finansowych
		Długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej [km] Źródło: GUS				Rozbudowa drogi gminnej 560833K – ul. Wygoda	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	
		Długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej [km] Źródło: GUS				Rozbudowa drogi gminnej 560852K – ul. Długa	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	
		Długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej [km] Źródło: GUS				Rozbudowa ulicy Powstania Styczniowego w Wieliczce	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	
		Długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej [km] Źródło: GUS				Rozbudowa skrzyżowania DK 94 z drogą gminną 560900K (ul. Powstania Styczniowego) w mieście Wieliczka	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	
		Długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej [km] Źródło: GUS				Rozbudowa ul. Reformackiej w Wieliczce	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	
		Długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej [km] Źródło: GUS				Rozbudowa drogi gminnej na działkach 160/8, 161/5, 229/2, 229/1 w Śledziejowicach od drogi gminnej 560919K do drogi gminnej 561144K w Śledziejowicach	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	
		Długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej [km] Źródło: GUS				Rozbudowa drogi gminnej 561021K Koźmice Małe - Koźmice Wielkie	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	
		Długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej [km] Źródło: GUS						

Obszar Inwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa (2024/ 2025)	Wartość docelowa				
		Długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej [km] Źródło: GUS				Rozbudowa drogi nr 561148K w Wieliczce	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	
		Długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej [km] Źródło: GUS				Budowa drogi publicznej kategorii gminnej, klasy lokalnej oznaczonej w MPZP22KDL oraz rozbudowa ul. Św. Barbary wraz z budową infrastruktury drogowej	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	
		Długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej [km] Źródło: GUS				Rozbudowa drogi położonej na dz. 1777 obręb 1 Wieliczka – ul. Jasna boczna	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	
		Długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej [km] Źródło: GUS				Przebudowa drogi gminnej nr 561115K w miejscowości Rożnowa	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	
		Długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej [km] Źródło: GUS				Rozbudowa drogi gminnej 560832K - ul. Winnicka w Wieliczce	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	
		Długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej [km] Źródło: GUS				Rozbudowa drogi gminnej Nr 560813K - ul. Różana w Wieliczce	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	
		Długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej [km] Źródło: GUS				Przebudowa ul. Daniłowicza	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	
		Długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej [km] Źródło: GUS				Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w Pawlikowicach	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	
		Długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej [km] Źródło: GUS						

Obszar Inwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa (2024/ 2025)	Wartość docelowa				
		Długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej [km] Źródło: GUS				Rozbudowa węzła przesiadkowego w rejonie ulic Piłsudskiego, Niepołomska w Wieliczce	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	Zachowanie poziomu pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych norm	Ilość punktów w których nastąpiło przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych (szt.) Źródło: WIOŚ	0	0	Ograniczenie zagrożenia polami elektromagnetycznymi	Wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy zapisów w zakresie możliwości lokalizacji urządzeń emitujących promieniowanie elektromagnetyczne	Miasto i Gmina Wieliczka	Zmiana uwarunkowań prawnych
GOSPODAROWANIE WODAMI	Zrównoważone gospodarowanie wodami powierzchniowymi i podziemnymi umożliwiające zaspokojenie potrzeb wodnych przy utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód	Stan wód powierzchniowych i podziemnych w punktach pomiarowych [ocena] Źródło: Ocena JCWP oraz JCWPd GIOŚ	JCWP – zły JCWPd - dobry	JCWP – dobry JCWPd - dobry	Zapobieganie zanieczyszczeniu wód powierzchniowych i podziemnych, ze szczególnym naciskiem na zapobieganie u źródła	Prowadzenie stałego monitoringu wód	GIOŚ	Zanieczyszczenia ze strony mieszkańców i przedsiębiorców
	Poprawa stanu wód	Liczba zbiorników bezodpływowych/przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Miasta i Gminy Wieliczka [szt.] Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka	3322	>3322		Prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników bezodpływowych /przydomowych oczyszczalni ścieków	Miasto i Gmina Wieliczka	Brak prowadzonych kontroli

Obszar Inwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka	
		Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa (2024/2025)	Wartość docelowa					
		Liczba stawów poddanych renowacji [szt.] Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka	0	1	Poprawa stanu wód	Renowacja stawu Lednica przy ul. Mietniowskiej w Wieliczce	Miasto i Gmina Wieliczka	Wydłużenie inwestycji w czasie, brak środków finansowych	
OSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) [km] Źródło: GUS	*	**	Poprawa infrastruktury wodno-ściekowej	Budowa sieci wodociągowej DN 315 PE na dz. nr 1856, 1751 obr. 1 Wieliczka ul. Solarskiego i dz. nr 164, 177, 179, 162 w m. Lednica Górna	Zakład Gospodarki Komunalnej	Wydłużenie inwestycji w czasie, brak środków finansowych	
		Liczba lokalnych oczyszczalni ścieków [szt.] Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka	5	>5		Modernizacja 4-ch lokalnych oczyszczalni ścieków w m. Koźmice Wielkie, Gorzków	Zakład Gospodarki Komunalnej		
		Liczba zastępowanych/ przebudowywanych przepompowni ścieków [szt.] Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka	1	1		Budowa nowej przepompowni ścieków zlokalizowanej na działce nr 724/41 obr. 1 Wieliczka wraz z budową przewodów tłocznych o długości ok. 900 m na odcinku od projektowanej przepompowni ścieków do studni rozprężnej zlokalizowanej na dz. nr 1869/1 obr. 1 Wieliczka	Zakład Gospodarki Komunalnej		
		Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km] Źródło: GUS	***	****		Budowa sieci kanalizacji sanitarnej DN 200 dz. nr 414	Zakład Gospodarki Komunalnej		
		Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km] Źródło: GUS				Budowa połączenia sieci kanalizacji sanitarnej na odcinku około 100 m w ciągu ul. Miłej w Węgrzcach Wielkich dz. nr 398/8 wraz z likwidacją	Zakład Gospodarki Komunalnej		

Obszar Inwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka	
		Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa (2024/2025)	Wartość docelowa					
						przepompowni ścieków			
		Długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) [km] Źródło: GUS	*	**		Przebudowa rurociągów wody surowej DN 315 pomiędzy stacją pom Kraków-Bieżanów, a ZUW Wieliczka oraz DN 160 pomiędzy ujęciami wód ze studni głębinowych	Zakład Gospodarki Komunalnej		
		Liczba modernizowanych przepompowni w celu poprawy jej wydajności przepompowni ścieków [szt.] Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka	1	1		Modernizacja przepompowni ścieków PZ1 Zabawa, P7 Zabawa wraz z analizą pracy przepompowni Wieliczka dz. nr 909/6 obr.2	Zakład Gospodarki Komunalnej		
		Długość rozbudowywanej sieci kanalizacyjnej pozwalająca na zrzut ścieków do innej oczyszczalni, polegająca na dobudowaniu odcinka sieci [km] Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka	2	3,5		Modernizacja urządzeń kanalizacji sanitarnej dla zlewni „Złocień” .	Zakład Gospodarki Komunalnej		
		Długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) [km] Źródło: GUS	*	**		Budowa połączenia sieci wodociągowej DN 250 na dz. nr 4/29 z siecią wodociągową DN 90 na dz. nr 305/3 w m. Kokotów.	Zakład Gospodarki Komunalnej		
		Długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) [km] Źródło: GUS				Budowa nowego punktu zakupowego wody - budowa połączenia sieci wodociągowej od granicy m. Kraków do sieci wodociągowej w dz. nr 4/6 w m. Kokotów	Zakład Gospodarki Komunalnej		
		Przygotowanie wg założeń dyrektyw unijnych. Głównie zakup oprogramowania i technologii [wartość niewymierna] Źródło: Dane z Urzędu Miasta	0	1		Projekt pn. „Transformacja cyfrowa i wzrost cyberbezpieczeństwa Zakładu Gospodarki	Zakład Gospodarki Komunalnej		

Obszar Inwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa (2024/2025)	Wartość docelowa				
		i Gminy Wieliczka				Komunalnej w Wielicze Sp. z o. o. poprzez wdrożenie zaawansowanych technologii cyfrowych oraz rozwój infrastruktury ICT” w ramach programu Pożyczka na Cyfryzację		
		Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km] Źródło: GUS	***	****		Remont kolektora kanalizacji ogólnospławnej dz. nr 184/4, 184/49 w m. Wieliczka obr.1	Zakład Gospodarki Komunalnej	
		Zmniejszenie zakupu energii elektrycznej niezbędnej do funkcjonowania obiektu. Moc 50 kWh (szacowanie: 50 kWh x dni słoneczne) Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka	b.d	b.d.		Wykorzystanie technologii OZE na poczet zmniejszenia energochłonności obiektów infrastruktury wod-kan	Zakład Gospodarki Komunalnej	
		Rozbudowa specjalistycznej floty samochodowej [szt.] Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka	2	3		Zakup samochodu specjalistycznego typu WUKO	Zakład Gospodarki Komunalnej	
		W celu zapobieżenia oraz oszacowania ubytków wody (urządzenia pomiarowe oraz oprogramowanie) [objęte strefy] Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka	0	4		Strefowanie i monitoring sieci wodociągowej	Zakład Gospodarki Komunalnej	
		Długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) [km] Źródło: GUS	*	**		Rozbudowa sieci wodociągowej na terenie Miasta i Gminy Wieliczka	Zakład Gospodarki Komunalnej	
		Długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) [km] Źródło: GUS				Budowa sieci wodociągowej PE ø 315 PE, PE ø 160 oraz PE ø 110 wraz z uzbrojeniem oraz budową i przepięciem przyłączy	Zakład Gospodarki Komunalnej	

Obszar Inwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa (2024/ 2025)	Wartość docelowa				
						wodociagowych oraz wykonaniem odcinka kanalizacji sanitarnej w rejonie ulic: Winnickiej, Długiej i Boguckiej w Wieliczce		
		Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km] Źródło: GUS	***	****		Budowa kanalizacji w ul. Kaczeńce	Zakład Gospodarki Komunalnej	
		Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km] Źródło: GUS				Rozbudowa kanalizacji w Golkowicach	Zakład Gospodarki Komunalnej	
		Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km] Źródło: GUS				Budowa kanalizacji w os. Dębowym w Śledziejowicach	Zakład Gospodarki Komunalnej	
		Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km] Źródło: GUS				Budowa kanalizacji w ul. Piłsudskiego i Zielnej w Wieliczce (odcinek w ul. Zielnej, Kopernika, Mietniowskiej, Gdowska Boczna)	Zakład Gospodarki Komunalnej	
		Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km] Źródło: GUS				Projektowanie i rozbudowa kanalizacji sanitarnej we wsi Lednica Górna	Zakład Gospodarki Komunalnej	
		Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km] Źródło: GUS				Budowa kanalizacji sanitarnej w Gminie Wieliczka – etap V (Mietniów, Pawlikowice, Koźmice Wielkie, Sułków, Podstolice, Siercza, Golkowice)	Zakład Gospodarki Komunalnej	
		Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km] Źródło: GUS				Przeprojektowanie kanalizacji we wsiach Grabie i Brzegi	Zakład Gospodarki Komunalnej	
		Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km] Źródło: GUS				Budowa kanalizacji sanitarnej we wsiach Grabie i Brzegi	Zakład Gospodarki Komunalnej	

Obszar Inwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa (2024/ 2025)	Wartość docelowa				
ZASOBY GEOLOGICZNE	Ochrona zasobów złóż kopalin	Liczba prowadzonych postępowań [szt.] Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka	1	>1	Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin	Wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy zapisów o niezagospodarowaniu terenów nieeksploatowanych złóż	Miasto i Gmina Wieliczka	Zmiana uwarunkowań prawnych
GLEBY	Ochrona przed degradacją gleb	Liczba prowadzonych postępowań [szt.] Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka	0	>1	Zapobieganie degradacji powierzchni ziemi	Wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy zapisów o konieczności ochrony gleb klasy I-III i racjonalnego gospodarowania ich zasobami	Miasto i Gmina Wieliczka	Zmiana uwarunkowań prawnych
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	Racjonalne gospodarowanie odpadami, budowa systemu gospodarki odpadami zgodnego z wymaganiami KPGO 2028	Liczba PSZOK na terenie Miasta i Gminy Wieliczka [szt.] Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka	1	>1	Zwiększenie przepustowości obecnie istniejącego punktu, większa dostępność dla wszystkich mieszkańców gminy	Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) Wieliczka-Północ w m. Węgrzce Wielkie	Zakład Gospodarki Komunalnej	Protesty mieszkańców, brak środków finansowych
		Procentowy udział gospodarstw objętych odbieraniem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych [%] Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka	100%	100%	Wykonywanie zadań własnych Gminy Wieliczka	Organizowanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w Gminie Wieliczka	Miasto i Gmina Wieliczka	Brak środków finansowych
		Liczba prowadzonych kontroli [szt.] Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka	380	100%	Kontrola właścicieli nieruchomości w zakresie zawartych umów na odbiór odpadów komunalnych, powstałych na	Wzrost odpadów zbieranych selektywnie	Miasto i Gmina Wieliczka	Brak prowadzo- nych działań w tym zakresie

Obszar Inwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa (2024/ 2025)	Wartość docelowa				
					skutek prowadzonej działalności gospodarczej i spełnienia obowiązku segregacji odpadów			
		Ilość wyrobów azbestowych do unieszkodliwienia [kg] Źródło: baza azbestowa	924 462 (unieszkodliwione)	1 137 551 (pozostałe do unieszkodliwienia)	Bezpieczne dla zdrowia mieszkańców i środowiska naturalnego usunięcie wyrobów zawierających azbest	Realizacja programu usuwania azbestu	Miasto i Gmina Wieliczka	Brak środków finansowych mieszkańców na przygotowanie do odbioru azbestu
		Liczba istniejących dzikich wysypisk przeznaczonych do likwidacji [szt.] Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka	22	0	Ochrona i poprawa stanu powierzchni ziemi	Likwidacja dzikich wysypisk na terenach miasta i gminy oraz wykonanie prac zmierzających do zabezpieczenia danego terenu przed powstawaniem dzikich wysypisk w przyszłości	Miasto i Gmina Wieliczka	Brak środków finansowych
		Liczba prowadzonych kontroli [szt.] Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka	Wyłącznie przeprowadzane interwencyjnie (1 szt.)	100 %	Racjonalna gospodarka odpadami	Kontrola podmiotów prowadzących usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz prowadzących magazynowanie, zbieranie i przetwarzanie odpadów w ramach kompetencji Organu	Miasto i Gmina Wieliczka	Brak prowadzonych działań w tym zakresie
		Prowadzenie działań edukacyjnych [szt.] Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka	≥10	≥10		Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi,	Miasto i Gmina Wieliczka	Brak prowadzonych działań w tym zakresie

Obszar Inwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa (2024/2025)	Wartość docelowa				
						w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych		
ZASOBY PRZYRODNICZE	Zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych	Liczba terenów miejskich i parkowych [szt.] Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka	7 terenów miejskich, 3 tereny parkowe	7 terenów miejskich, 3 tereny parkowe	Ochrona i poprawa stanu zasobów przyrodniczych	Utrzymanie i konserwacja zieleni na terenach gminnych	Miasto i Gmina Wieliczka	Wydłużenie inwestycji w czasie, brak środków finansowych
		Liczba form ochrony przyrody [szt.] Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka, CRFOP	33	>33		Utrzymanie i wyznaczanie form ochrony przyrody (pomniki przyrody)		
		Liczba zrewitalizowanych parków [szt.] Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka	0	1		Rewitalizacja parku Adama Mickiewicza		
		Liczba zrewitalizowanych terenów użytku ekologicznego [szt.] Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka	0	1		Rewitalizacja użytku ekologicznego w tym stawów w Grabówkach		
		Liczba zrewitalizowanych terenów użytku ekologicznego [szt.] Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka	0	1		Renowacja terenów rekreacyjnych na użytku ekologicznym w Brzegach		

Obszar Inwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa (2024/ 2025)	Wartość docelowa				
ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	Ochrona przed poważnymi awariami	Liczba stwierdzonych pożarów i miejscowych zagrożeń [szt.] Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka	pożary: 155 miejscowe zagrożenia: 381 (dane za 2025 r.)	0	Działania zmierzające do zmniejszenia zagrożenia w przypadku wystąpienia awarii	Stałe podnoszenie sprawności systemu zarządzania i reagowania kryzysowego	WIOŚ Właściwy organ Państwowej Straży Pożarnej	Utrudnienia w płynnym przekazywaniu informacji, awarie systemu.
		Liczba zdarzeń o znamionach poważnej awarii (GIOŚ) [szt.] Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka	0	0		Wspieranie służb ratowniczych i instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo na terenie gminy	Miasto i Gmina Wieliczka	Ograniczone środki finansowe
						Informowanie społeczeństwa o zagrożeniach powstałych w wyniku poważnej awarii przemysłowej z udziałem materiałów niebezpiecznych	Komenda Powiatowej Straży Pożarnej	Utrudnienia w płynnym przekazywaniu informacji, awarie systemu
						Prowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnych dla społeczeństwa dotyczących zasad postępowania na wypadek zaistnienia poważnej awarii		Ograniczone środki finansowe, informacje mogą nie dotrzeć do wszystkich interesariuszy

*scalony wskaźnik bazowy dla zadania z zakresu sieci wodociągowej dla obszaru interwencji gospodarka wodno-ściekowa wynoszący 554,6 km,

**scalony wskaźnik wartości docelowej dla zadania z zakresu sieci wodociągowej dla obszaru interwencji gospodarka wodno-ściekowa wynoszący >554,6 km,

***scalony wskaźnik bazowy dla zadania z zakresu sieci kanalizacyjnej dla obszaru interwencji gospodarka wodno-ściekowa wynoszący 299,9 km,

****scalony wskaźnik wartości docelowej dla zadania z zakresu sieci kanalizacyjnej dla obszaru interwencji gospodarka wodno-ściekowa wynoszący >299,9 km,

Tabela 31. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]									Źródła finansowania
			2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Razem	
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	Budowa Park & Ride w Wieliczce na osiedlu Bogucice	Miasto i Gmina Wieliczka						3 000 000,00	7 000 000,00		10 000 000,00	Dofinansowanie UE /środki własne
	Budowa wielopoziomowego parkingu Park & Ride i B&R przy stacji kolejowej Wieliczka Park w Gminie Wieliczka	Urząd Miasta i Gminy w Wieliczce Wydział Inwestycji i Rozwoju	8 610,00	1 497 058,83	8 782 352,94	14 674 511,93	7 396 076,00	-	-	-	32 358 609,70	Dofinansowanie UE /środki własne
	Ekodoradca w Gminie Wieliczka	Urząd Miasta i Gminy w Wieliczce Wydział Gospodarki Komunalnej i Środowiska (Ekodoradcy)	284 995,60	243 744,60	36 291,00	-	-	-	-	-	565 031,20	Środki UE, Środki własne
	Porozumienie dot. realizacji Programu Czyste Powietrze* (od 2020 roku, kontynuacja planowana do 2032r.)		35 000,00	35 000,00	35 000,00	35 000,00	35 000,00	35 000,00	35 000,00	35 000,00	280 000,00	Środki zewnętrzne WFOŚiGW w Krakowie
	Edukacja Ekologiczna		60 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	270 000,00	Środki własne (środki WFOŚiGW w Krakowie - konkursowe)
	Monitoring powietrza – czujniki, airy	Gmina Wieliczka	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	240 000,00	Środki własne

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]									Źródła finansowania
			2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Razem	
	Zakup nowego taboru autobusowego wraz z niezbędną infrastrukturą oraz systemem elektrycznej informacji pasażerskiej na przystankach w Gminie Wieliczka	Wielicka Spółka Transportowa Sp. z o.o.	.	1 447 058,83	24 936 458,54	.	.	.	.	.	26 383 517,37	Dofinansowanie UE (Fundusze Europejskie dla Małopolskie 2021-2027, działanie 3.1 Transport miejski – ZIT) + środki własne
	Wspieranie rozwoju transportu rowerowego	Miasto i Gmina Wieliczka	.	150 000,00	.	10 000 000,00	.	.	.	.	10 150 000,00	Dofinansowanie UE/Środki własne/środki międzygminne
	Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie przestrzegania uchwały antysmogowej oraz zakazu spalania odpadów i pozostałości roślinnych	Miasto i Gmina Wieliczka	0,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	35 000,00	Środki własne
	Montaż instalacji OZE w budynkach należących do Gminy Wieliczka	Miasto i Gmina Wieliczka	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Dofinansowanie UE/Środki własne
	Mała retencja na terenie Gminy Wieliczka	Miasto i Gmina Wieliczka	35 301,00	1 030 000,00	970 000,00	.	.	.	.	.	2 035 301,00	UE, Woj. Małop., środki mieszkańców, środki własne

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]									Źródła finansowania
			2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Razem	
ZAGROŻENIA HAŁASEM	Remonty bieżące dróg, utrzymanie czystości na terenie Gminy Wieliczka	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	3 120 896,15	3 432 985,77	3 776 284,34	4 153 912,78	4 569 304,05	5 026 234,46	5 528 857,90	6 081 743,69	35 690 219,14	Środki własne
	Budowa węzła drogowego w Wieliczce w ciągu drogi krajowej 94 w rejonie skrzyżowania z ul. Krakowską w Wieliczce	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	130 000,00	70 000,00	50 000,00	.	.	.	.	.	250 000,00	Środki własne
	Rozbudowa drogi gminnej 560833K – ul. Wygoda	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	1 000 000,00	.	.	.	.	.	.	.	1 000 000,00	Środki inwestorów zewnętrznych
	Rozbudowa drogi gminnej 560852K – ul. Długa	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	580 000,00	.	.	.	.	.	.	.	580 000,00	Środki inwestorów zewnętrznych
	Rozbudowa ulicy Powstania Styczniowego w Wieliczce	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	300 000,00	.	.	.	.	.	.	.	300 000,00	Środki własne, dotacja Powiatu
	Rozbudowa skrzyżowania DK 94 z drogą gminną 560900K (ul. Powstania Styczniowego) w mieście Wieliczka	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	.	166 000,00	.	.	.	.	.	.	166 000,00	Środki własne
	Rozbudowa ul. Reformackiej w Wieliczce	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	180 000,00	.	.	.	.	.	.	.	180 000,00	Środki własne

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]									Źródła finansowania
			2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Razem	
	Rozbudowa drogi gminnej na działkach 160/8, 161/5, 229/2, 229/1 w Śledziejowicach od drogi gminnej 560919K do drogi gminnej 561144K w Śledziejowicach	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	60 000,00	387 433,00	.	.	.	.	.	.	447 433,00	Środki inwestorów zewnętrznych
	Rozbudowa drogi gminnej 561021K Koźmice Małe - Koźmice Wielkie	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	350 000,00	.	.	.	.	.	.	.	350 000,00	Środki własne
	Rozbudowa drogi nr 561148K w Wieliczce	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	311 792,43	.	.	.	.	.	.	.	311 792,43	Środki własne, środki inwestorów zewnętrznych
	Budowa drogi publicznej kategorii gminnej, klasy lokalnej oznaczonej w MPZP22KDL oraz rozbudowa ul. Św. Barbary wraz z budową infrastruktury drogowej.	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	1 790 640,00	9 360,00	.	.	.	.	.	.	1 800 000,00	Środki inwestorów zewnętrznych
	Rozbudowa drogi położonej na dz. 1777 obręb 1 Wieliczka – ul. Jasna boczna	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	.	.	190 000,00	130 000,00	.	.	.	.	320 000,00	Środki własne, środki inwestorów zewnętrznych
	Przebudowa drogi gminnej nr 561115K w miejscowości Rożnowa	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	10 000,00	.	.	.	.	.	.	.	10 000,00	Środki własne

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]									Źródła finansowania
			2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Razem	
	Rozbudowa drogi gminnej 560832K - ul. Winnicka w Wieliczce	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	1 275 000,00	3 775 000,00	.	.	.	.	.	.	5 050 000,00	Środki własne, dofinansowanie Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg
	Rozbudowa drogi gminnej Nr 560813K - ul. Różana w Wieliczce	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	.	50 000,00	374 659,30	.	.	.	.	.	424 659,30	Środki inwestorów zewnętrznych
	Przebudowa ul. Daniłowicza	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	.	70 000,00	.	.	.	.	.	.	70 000,00	Środki własne
	Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w Pawlikowicach	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	.	100 000,00	.	.	.	.	.	.	100 000,00	Środki własne
	Rozbudowa węzła przesiadkowego w rejonie ulic Piłsudskiego, Niepołomska w Wieliczce	Gminny Zarząd Dróg w Wieliczce	.	2 921 149,72	3 297 306,00	.	.	.	.	.	6 218 455,72	Środki własne, Dofinansowanie Unii Europejskiej

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]									Źródła finansowania
			2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Razem	
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	Wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy zapisów w zakresie możliwości lokalizacji urządzeń emitujących promieniowanie elektromagnetyczne	Miasto i Gmina Wieliczka	140 000,00**	60 000,00**	60 000,00**	60 000,00**	60 000,00**	60 000,00**	60 000,00**	60 000,00**	560 000,00**	Środki własne
GOSPODAROWANIE WODAMI	Prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników bezodpływowych	Miasto i Gmina Wieliczka	,	,	,	,	,	,	,	,	w ramach zadań własnych organu	Środki własne
	Renowacja stawu Lednica przy ul. Mietniowskiej w Wieliczce	Miasto i Gmina Wieliczka				500 000,00					500 000,00	Środki zewnętrzne
GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA	Budowa sieci wodociągowej DN 315 PE na dz. nr 1856, 1751 obr. 1 Wieliczka ul. Solarskiego i dz. nr 164, 177, 179, 162 w m. Lednica Górna	Zakład Gospodarki Komunalnej w Wieliczce	,	300 000,00	,	,	,	,	,	,	300 000,00	Środki własne
	Modernizacja 4-ch lokalnych oczyszczalni ścieków w m. Koźmice Wielkie, Gorzków		,	,	500 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	,	,	3 500 000,00	Środki własne/ Pożyczka NFOŚiGW

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]									Źródła finansowania
			2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Razem	
	Budowa nowej przepompowni ścieków zlokalizowanej na działce nr 724/41 obr. 1 Wieliczka wraz z budową przewodów tłocznych o długości ok. 900 m na odcinku od projektowanej przepompowni ścieków do studni rozprężnej zlokalizowanej na dz. nr 1869/1 obr. 1 Wieliczka		,	500 000,00	1 000 000,00	,	,	,	,	,	1 500 000,00	Środki własne
	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej DN 200 dz. nr. 414		,	200 000,00	,	,	,	,	,	,	200 000,00	Środki własne
	Budowa połączenia sieci kanalizacji sanitarnej na odcinku około 100 m w ciągu ul. Miłej w Węgrzcach Wielkich dz. nr 398/8 wraz z likwidacją przepompowni ścieków		,	,	420 725,21	,	,	,	,	,	420 725,21	Środki własne
	Przebudowa rurociągów wody surowej DN 315 pomiędzy stacją pom Kraków-Bieżanów, a ZUW Wieliczka oraz DN 160 pomiędzy ujęciami wód ze studni głębinowych		,	100 000,00	400 000,00	500 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	5 000 000,00	Środki własne
	Modernizacja przepompowni ścieków PZ1 Zabawa, P7 Zabawa wraz z analizą pracy przepompowni Wieliczka dz. nr 909/6 obr.2		,	200 000,00	,	,	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	4 200 000,00	Środki własne

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]									Źródła finansowania
			2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Razem	
	Modernizacja urządzeń kanalizacji sanitarnej dla zlewni „Złocień”		.	.	1 000 000,00	2 000 000,00	1 500 000,00	.	.	.	4 500 000,00	Środki własne
	Budowa połączenia sieci wodociągowej DN 250 na dz. nr 4/29 z siecią wodociagową DN 90 na dz. nr 305/3 w m. Kokotów.		.	55 000,00	200 000,00	.	.	.	.	.	255 000,00	Środki własne
	Budowa nowego punktu zakupowego wody- budowa połączenia sieci wodociągowej od granicy m. Kraków do sieci wodociągowej w dz. nr 4/6 w m. Kokotów		.	.	.	.	100 000,00	.	.	.	100 000,00	Środki własne
	Projekt pn. „Transformacja cyfrowa i wzrost cyberbezpieczeństwa Zakładu Gospodarki Komunalnej w Wieliczce Sp. z o.o. poprzez wdrożenie zaawansowanych technologii cyfrowych oraz rozwój infrastruktury ICT” w ramach programu Pożyczka na Cyfryzację		.	4 294 600,00	2 044 600,00	1 544 600,00	381 600,00	961 600,00	.	.	9 227 000,00	Środki własne/ pożyczka z BGK
	Remont kolektora kanalizacji ogólnospławnej dz. nr 184/4, 184/49 w m. Wieliczka obr.1		.	.	.	500 000,00	500 000,00	.	.	.	1 000 000,00	Środki własne

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]									Źródła finansowania
			2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Razem	
	Wykorzystanie technologii OZE na poczet zmniejszenia energochłonności obiektów infrastruktury wod.-kan.		,	120 000,00	,	,	,	,	,	,	120 000,00	Środki własne/ pożyczka na OZE z BGK
	Zakup samochodu specjalistycznego typu WUKO		,	2 000 000,00	,	,	,	,	,	,	2 000 000,00	Środki własne
	Strefowanie i monitoring sieci wodociągowej		,	300 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	300 000,00	,	1 400 000,00	Środki własne
	Rozbudowa sieci wodociągowej na terenie Miasta i Gminy Wieliczka		,	400 000,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00	3 400 000,00	Środki własne
	Budowa sieci wodociągowej PE ø 315 PE, PE ø 160 oraz PE ø 110 wraz z uzbrojeniem oraz budową i przebiegiem przyłączy wodociągowych oraz wykonaniem odcinka kanalizacji sanitarnej w rejonie ulic: Winnickiej, Długiej i Boguckiej w Wieliczce		,	854 400,00	,	,	,	,	,	,	854 400,00	Środki własne
	Budowa kanalizacji w ul. Kaczerce	Gmina Wieliczka, Wydział Inwestycji i Rozwoju	,	1 200 000,00	,	,	,	,	,	,	1 200 000,00	Środki własne

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]									Źródła finansowania
			2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Razem	
	Rozbudowa kanalizacji w Golkowicach		50 000,00	.	.	.	.	.	.	.	50 000,00	Środki własne
	Budowa kanalizacji w os. Dębowym w Śledziejowicach		.	150 000,00	.	.	.	.	.	.	150 000,00	Środki własne
	Budowa kanalizacji w ul. Piłsudskiego i Zielnej w Wieliczce (odcinek w ul. Zielnej, Kopernika, Mietniowskiej, Gdowska Boczna)		.	.	500 000,00	300 000,00	.	.	.	.	800 000,00	Środki własne
	Projektowanie i rozbudowa kanalizacji sanitarnej we wsi Lednica Górna		.	50 000,00	1 000 000,00	.	.	.	.	.	1 050 000,00	Środki własne/ środki zewnętrzne
	Budowa kanalizacji sanitarnej w Gminie Wieliczka – etap V (Mietniów, Pawlikowice, Koźmice Wielkie, Sułków, Podstolice, Siercza, Golkowice)		.	.	100 000,00	20 000 000,00	20 000 000,00	20 000 000,00	20 000 000,00	20 000 000,00	100 100 000,00	Środki własne/ środki zewnętrzne/ pożyczka
	Przeprojektowanie kanalizacji we wsiach Grabie i Brzegi		.	.	500 000,00	.	.	.	.	.	500 000,00	Środki własne
	Budowa kanalizacji sanitarnej we wsiach Grabie i Brzegi		.	.	.	.	.	10 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00	30 000 000,00	Środki własne/ środki zewnętrzne/ pożyczka

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]									Źródła finansowania
			2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Razem	
ZASOBY GEOLOGICZNE	Wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy zapisów o niezagospodarowywaniu terenów nieeksploatowanych złóż	Miasto i Gmina Wieliczka	140 000,00**	60 000*,00*	60 000,00**	60 000,00**	60 000*,00*	60 000,00**	60 000,00**	60 000,00**	560 000,00**	Środki własne
GLEBY	Wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy zapisów o konieczności ochrony gleb klasy I-III i racjonalnego gospodarowania ich zasobami	Miasto i Gmina Wieliczka	140 000,00**	60 000,00**	60 000,00**	60 000,00**	60 000,00**	60 000,00**	60 000,00**	60 000,00**	560 000,00**	Środki własne
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) Wieliczka-Północ w m. Węgrzce Wielkie	Zakład Gospodarki Komunalnej w Wieliczce	-	78 000,00	1 500 000,00	1 460 823,00	-	-	-	-	3 038 823,00	Środki własne + dofinansowanie z RPO Woj. Małopolskiego ZIT
	Realizacja programu usuwania azbestu	Miasto i Gmina Wieliczka	16 812,58	35 000,00	40 000,00	45 000,00	50 000,00	55 000,00	60 000,00	65 000,00	366 812,58	Środki własne

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]									Źródła finansowania
			2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Razem	
	Organizowanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w Gminie Wieliczka	Urząd Miasta i Gminy w Wieliczce (Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska)	34 500 000,00	35 000 000,00	35 500 000,00	36 000 000,00	36 500 000,00	37 000 000,00	37 500 000,00	38 000 000,00	290 000 000,00	Opłaty pobrane od mieszkańców
	Likwidacja dzikich wysypisk na terenach miasta i gminy i Skarbu Państwa oraz wykonanie prac zmierzających do zabezpieczenia danego terenu przed powstawaniem dzikich wysypisk w przyszłości	Miasto i Gmina Wieliczka	94 776,00	100 000,00	104 000,00	108 000,00	112 000,00	116 000,00	120 000,00	124 000,00	878 776,00	Środki własne
	Kontrola podmiotów prowadzących usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz prowadzących magazynowanie, zbieranie i przetwarzanie odpadów w ramach kompetencji Organu	Miasto i Gmina Wieliczka,	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne
	Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Miasto i Gmina Wieliczka	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, WFOŚiGW

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]									Źródła finansowania
			2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Razem	
	Kontrola właścicieli nieruchomości w zakresie zawartych umów na odbiór odpadów komunalnych powstałych na skutek prowadzonej działalności gospodarczej	Urząd Miasta i Gminy w Wieliczce	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne
ZASOBY PRZYRODNICZE	Utrzymanie i konserwacja zieleni na terenach gminnych	Urząd Miasta i Gminy w Wieliczce (Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska) Zakład Gospodarki Komunalnej w Wieliczce	1 500 000,00	1 720 000,00	1 736 000,00	1 779 400,00	1 823 885,00	1 869 500,00	1 916 220,00	1 964 124,00	14 309 129,00	Środki własne
	Utrzymanie i wyznaczanie form ochrony przyrody (pomniki przyrody)	Urząd Miasta i Gminy w Wieliczce (Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska)	70 000,00	70 000,00	70 000,00	70 000,00	70 000,00	70 000,00	70 000,00	70 000,00	560 000	Środki własne
	Rewitalizacja parku Adama Mickiewicza	Miasto i Gmina Wieliczka	,	,	7 000 000,00				,	,	7 000 000,00	Środki zewnętrzne np. FENiKS
	Rewitalizacja użytku ekologicznego w tym stawów w Grabówkach	Miasto i Gmina Wieliczka					1 000 000,00				1 000 000,00	Środki zewnętrzne np. FENiKS

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]									Źródła finansowania
			2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Razem	
	Renowacja terenów rekreacyjnych na użytku ekologicznym w Brzegach	Miasto i Gmina Wieliczka					1 000 000,00				1 000 000,00	Środki zewnętrzne np. FENiKS
ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	Walka z pożarami i miejscowymi zagrożeniami	PSP	Zadanie wykonywane w ramach obowiązków służbowych pracowników jednostek realizujących									Środki własne PSP
	Prowadzenie i aktualizacja rejestru zakładów, których działalność może być przyczyną wystąpienia poważnej awarii, w tym zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii i o dużym ryzyku wystąpienia awarii w rozumieniu przepisów o ochronie środowiska. Prowadzenie rejestru poważnych awarii.	GIOŚ	Zadanie wykonywane w ramach obowiązków służbowych pracowników jednostki realizującej									Środki własne GIOŚ
	Wspieranie służb ratowniczych i instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo na terenie gminy	Miasto i Gmina Wieliczka	Trudne do oszacowania									Środki własne

*Ekodoradcy – w ramach realizacji zadania Punkt konsultacyjno-informacyjny Programu Czyste Powietrze pomagają mieszkańcom wnioskować o dofinansowanie ze środków Programu, wypłaty są zależne od indywidualnych warunków danej inwestycji i umowy dotacji, wypłacane bezpośrednio przez WFOŚiGW w Krakowie do beneficjenta. W związku z powyższym trudno oszacować wartość realizowanych inwestycji. Mają one jednak znaczący wpływ na poprawę efektywności energetycznej w budynkach jednorodzinnych w naszej gminie.

**Podane kwoty stanowią sumę wydatków łącznie dla 3 obszarów Interwencji: Pola elektromagnetyczne, Zasoby geologiczne oraz Gleby.

Tabela 32. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
1.	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	Prowadzenie systemu monitoringu powietrza oraz kontrola dotrzymania standardów emisyjnych	GIOŚ	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, GIOŚ	-
2.	ZAGROŻENIA HAŁASEM	Prowadzenie monitoringu poziomu hałasu w środowisku				
3.	POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	Prowadzenie monitoringu natężenia pól elektromagnetycznych				
4.	GOSPODAROWANIE WODAMI	Prowadzenie monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych				
5.	GOSPODARKA WODNO- ŚCIEKOWA	Kontrola pozwoleń wodno-prawnych	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Środki własne jednostek realizujących	-
6.	ZASOBY GEOLOGICZNE	Kontrola i ograniczenie nielegalnej eksploatacji kopalin	Okręgowy Urząd Górniczy	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, Środki własne OUG	-
7.	GLEBY	Zapobieganie zanieczyszczeniom gleb, zwłaszcza środkami ochrony roślin i metalami ciężkimi	Urząd Marszałkowski, Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza, Właściciele gospodarstw rolnych	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Środki własne jednostek realizujących	-
8.	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	Prowadzenie i monitorowanie bazy danych azbestu i PCB	Urząd Marszałkowski	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, fundusze zewnętrzne	-
9.	ZASOBY PRZYRODNICZE	Monitorowanie i kontrolowanie podmiotów korzystających ze środowiska	WIOŚ, RDOŚ	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, WIOŚ, RDOŚ	-
10.	ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	Prowadzenie kontroli na terenach zakładów przemysłowych	WIOŚ, Straż Pożarna, Inspekcja Transportu Drogowego, Policja, Urząd Wojewódzki	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, WIOŚ	-

Źródło: Opracowanie własne

5. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU

Program ochrony środowiska powinien utożsamiać się z systemem zarządzania środowiskiem na terenie Miasta i Gminy Wieliczka.

Niniejszy rozdział opisuje zasady i sposób zarządzania *Programem*.

Program ochrony środowiska jest postrzegany jako instrument koordynacji działań na rzecz ochrony środowiska oraz intensyfikacji współpracy różnych instytucji i organizacji, ukierunkowanej na efektywne wdrażanie *Programu* w skali Miasta i Gminy Wieliczka, dlatego celowe jest przedstawienie procedury wdrażania niniejszego *Programu*.

5.1 ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKIEM

Zarządzanie środowiskiem na poziomie gminy związane jest z potrzebą oddzielenia zarządzania *Programem* i wydzielenia go, jako odrębnego niezbędnego celu do realizacji. W procesie wdrażania zapisów *Programu* będą uczestniczyć nie tylko jednostki bezpośrednio zaangażowane w opracowanie, procedury opiniowania, przyjmowania i uchwalania opracowania. Będą to również podmioty uczestniczące w zarządzaniu programem, czyli jednostki administracji samorządowej, jednostki udzielające dofinansowania oraz spółki komunalne. Ważną rolę we wdrażaniu *Programu* mają wszystkie podmioty realizujące zadania zapisane w *Programie*, zarówno te własne, czyli Miasto i Gmina Wieliczka, jak i koordynowane.

W każdej fazie wdrażania *Programu* uczestniczą mieszkańcy. Są grupą, która bezpośrednio wykorzystuje produkty wynikające z realizacji postanowień *Programu* (np. sieć kanalizacji sanitarnej, zmodernizowana droga czy akcja ekologiczna).

Warunkiem prawidłowego wdrożenia *Programu* jest stosowanie zasad:

- współdziałania,
- wzajemnej wymiany informacji,
- otwartości i przejrzystości w stosunku do współuczestniczących w realizacji programu.

Zasadne jest ze względu na wiele obowiązków i zadań pojawiających się na każdym etapie wdrażania *Programu*, określenie możliwości rozłożenia środków i obowiązków na poszczególnych jego wykonawców.

Dzięki partnerstwie i współdziałaniu jednostek zaangażowanych w *Program* zostaną pozyskane środki finansowe i osiągnięte zamierzone efekty. Często duże znaczenie ma wykorzystanie doświadczeń sąsiednich jednostek administracyjnych, które wcześniej wdrażały na swoim obszarze *Program*. Partnerstwo w połączeniu z wymianą doświadczeń może stać się początkiem współpracy na szczeblu nie tylko lokalnym, ale także regionalnym.

Podstawową zasadą w realizacji zapisów *Programu* jest prawidłowe i właściwe wykonywanie zadań własnych przez poszczególne jednostki świadome własnej roli we wdrażaniu i odpowiedzialne za swoje uczestnictwo w *Programie*. Najważniejsza i główna

odpowiedzialność za prawidłowe wdrożenia spoczywa na Radzie Miejskiej, która składa raporty z wykonania *Programu*. Rada współdziała z organami administracji samorządowej wojewódzkiej oraz powiatowej, które dysponują narzędziami wynikającym z ich kompetencji. Wojewoda dysponuje narzędziem prawnym umożliwiającym ograniczania korzystania ze środowiska. Natomiast w dyspozycji Zarządu Województwa znajdują się instrumenty finansowe na realizację zadań programu (poprzez WFOŚiGW w Krakowie).

Instytucje związane z ochroną środowiska, między innymi takie jak Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Inspektor Sanitarny przedkładają Radzie Miejskiej sprawozdania roczne. Okresowo odbywają się posiedzenia komisji tematycznych, na których prezentowane są sprawozdania z działalności w zakresie ochrony środowiska, leśnictwa, edukacji, inwestycji czy promocji na terenie gminy.

Ponadto Rada Miejska współdziała z instytucjami administracji specjalnej, w dyspozycji, których znajdują się instrumenty kontroli i monitoringu. Instytucje te kontrolują respektowanie prawa, prowadzą monitoring stanu środowiska (Inspektor Sanitarny, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska), prowadzą monitoring wód (Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie).

5.2. UCZESTNICY WDRAŻANIA PROGRAMU

W procesie wdrażania Programu ochrony środowiska można wyodrębnić cztery grupy podmiotów uczestniczących w nim. Są to:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu programem,
- podmioty realizujące zadania programu,
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu,
- społeczność Miasta i Gminy Wieliczka, jako główny podmiot odbierający wyniki działań programu.

Istotny jest również rozwój partnerstwa ze wszystkimi lokalnymi, krajowymi i międzynarodowymi programami działającymi w gminie, w celu zapewnienia maksymalnej synergii i efektów zwielokrotnienia pomiędzy tymi programami, jak również skupienia zasobów technicznych i finansowych.

5.3. STRUKTURA ZARZĄDZANIA PROGRAMEM

Programy ochrony środowiska nie stanowią aktów prawa miejscowego, co oznacza, że mają one charakter programu działania, obowiązującego jedynie wewnątrz struktur samorządu i nie mogą wywoływać bezpośrednich skutków prawnych w sferze praw i obowiązków podmiotów „zewnętrznych” wobec administracji.

Z uwagi na powyższe, skuteczność zarządzania środowiskiem poprzez program musi być wsparta kompetencjami oraz obowiązkami władz gminy. Szerokie omówienie tych kompetencji i obowiązków wydaje się niezbędne do skutecznego zarządzania środowiskiem i stworzenia wewnętrznej spójności struktur w realizacji przedstawionych zadań.

Zgodnie z ogólnymi zasadami działania samorządów, wykonywanie uchwał podjętych przez Radę Miejską należy do Burmistrza, dlatego też jego obowiązkiem będzie sporządzanie i przedkładanie raportu z realizacji programu. Raport taki powinien być nie tylko źródłem informacji o stanie środowiska i realizacji zadań związanych z jego ochroną, ale również propozycją do aktualizacji i tworzenia kolejnych programów ochrony środowiska.

5.4. MONITORING WDRAŻANIA PROGRAMU

Wdrażanie *Programu* będzie podlegało na regularnej ocenie w zakresie określenia stopnia wykonania przedsięwzięć, określenia stopnia realizacji przyjętych celów, oceny rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem, analizy przyczyn tych rozbieżności.

Rada Miejska będzie oceniała, co dwa lata stopień wdrożenia *Programu*, natomiast na bieżąco będzie kontrolowany postęp w zakresie wykonania przedsięwzięć w nim zdefiniowanych.

W cyklach czteroletnich będzie oceniany stopień realizacji celów ekologicznych (określonych w tym dokumencie dla okresu do 2029 roku). Ocena ta będzie bazą do ewentualnej korekty celów i strategii ich realizacji. Taka procedura pozwoli na spełnienie wymagań zapisanych w ustawie Prawo ochrony środowiska, a dotyczących okresu, na jaki jest przyjmowany program ochrony środowiska i systemu raportowania o stanie realizacji programu ochrony środowiska.

6. ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU

Głównym źródłem finansowania realizacji celów wyznaczonych w ramach *Programu* są środki własne wyznaczonych podmiotów. Wiele z zaproponowanych działań jest spójnych z zadaniami wyznaczonymi do realizacji w ramach innych dokumentów strategicznych województwa (np. wojewódzki plan gospodarki odpadami, programy ochrony powietrza) lub mogą też być realizowane jako uzupełnienie innych prowadzonych na terenie województwa działań. Zaproponowane zadania mogą być finansowane również ze środków zewnętrznych. Poniżej przedstawiono możliwe do pozyskania krajowe i regionalne źródła finansowania oraz przykładowe programy, w ramach których województwo oraz jej mieszkańcy mogą ubiegać się o wsparcie finansowe.

6.1 KRAJOWE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Zgodnie z informacjami zawartymi na stronie internetowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW), jest on głównym ogniwem polskiego systemu finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej, dysponując największym

potencjałem finansowym. NFOŚiGW jest ważnym narzędziem realizacji polityki ochrony środowiska w Polsce. Służą temu stabilne przychody, doświadczone kadry oraz wypracowane formy współpracy z beneficjentami.

NFOŚiGW oferuje pożyczki, dotacje oraz inne formy dofinansowania projektów realizowanych m.in. przez samorządy, przedsiębiorstwa, podmioty publiczne, organizacje społeczne a także osoby fizyczne. W sektorze finansów publicznych NFOŚiGW jest również największym w Polsce partnerem międzynarodowych instytucji finansowych w obsłudze środków zagranicznych przeznaczonych na ochronę środowiska.

Dofinansowanie przedsięwzięć odbywa się przez udzielanie:

- oprocentowanych pożyczek,
- dotacji, w tym:
  - ✓ dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych,
  - ✓ dokonywanie częściowych spłat kapitału kredytów bankowych,
  - ✓ dopłaty do oprocentowania lub ceny wykupu obligacji,
  - ✓ dopłaty do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji.

Podstawą do przyjmowania i rozpatrywania wniosków o dofinansowanie w NFOŚiGW są programy priorytetowe, które określają m.in. formy i warunki dofinansowania oraz szczegółowe kryteria wyboru przedsięwzięć. Zarządzanie finansami NFOŚiGW przez programy priorytetowe gwarantuje transparentny, obiektywny i bezstronny proces przyznawania dofinansowania. Listę priorytetowych programów NFOŚiGW zatwierdza corocznie Rada Nadzorcza NFOŚiGW. Do głównych programów priorytetowych NFOŚiGW na 2026 rok należą:

1. Transformacja energetyczna.
2. Poprawa jakości powietrza
3. Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami, ochrona wód i gospodarka wodna.
4. Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów.
5. Monitoring środowiska.
6. Ekspertyzy środowiskowe.
7. Edukacja ekologiczna.
8. Innowacyjność.
9. Adaptacja do zmian klimatu.

Ponadto na lata 2026-2029 prowadzone są następujące programy strategiczne:

- Transformacja energetyczna,
- Poprawa jakości powietrza,
- Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami, ochrona wód i gospodarka wodna,
- Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów,
- Ekspertyzy środowiskowe,
- Edukacja ekologiczna.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW) w Krakowie

Wojewódzki Fundusz stosuje następujące formy pomocy: preferencyjne pożyczki (o niskim oprocentowaniu, z możliwością częściowego umorzenia kapitału), dotacje, dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych, a także przekazuje środki finansowe państwowym jednostkom budżetowym.

Fundusz uczestniczy w rozwiązywaniu problemów związanych z ochroną środowiska na poziomie lokalnym i regionalnym, a także ponadregionalnym. Działalność skierowana jest na współfinansowanie przedsięwzięć służących ochronie środowiska i poszanowaniu jego wartości.

Działalność finansowa skupia się głównie na wspieraniu przedsięwzięć w zakresie: ochrony wód i gospodarki wodnej, ochrony atmosfery, ochrony ziemi, ochrony przyrody, edukacji ekologicznej, profilaktyki zdrowotnej, zapobiegania i likwidacji poważnych awarii i ich skutków, monitoringu środowiska.

Banki

Banki, dzięki współpracy z funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej, oferują kredyty preferencyjne przeznaczone na przedsięwzięcia proekologiczne oraz nawiązują współpracę z podmiotami angażującymi swoje środki finansowe w ochronie środowiska (fundacje, międzynarodowe instytucje finansowe). Kredyty preferencyjne pochodzą ze środków finansowych gromadzonych przez banki, zaś fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej udzielają dopłat do wysokości oprocentowania. W ten sposób ulega obniżeniu koszt kredytu dla podejmującego inwestycje proekologiczne. Banki uruchamiają też linie kredytowe w całości ze środków funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej i innych instytucji.

Szczególną rolę na rynku kredytów na inwestycje proekologiczne odgrywa Bank Ochrony Środowiska (www.bosbank.pl). Oferuje on najwięcej środków finansowych w formie preferencyjnych kredytów i dysponuje zróżnicowaną ofertą dla prywatnych i samorządowych inwestorów, a także osób fizycznych.

Ważne miejsce na rynku kredytów ekologicznych zajmują także międzynarodowe instytucje finansowe, a w szczególności Bank Światowy (www.worldbank.org) i Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (www.ebrd.com).

6.2. ZAGRANICZNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Fundusz Spójności

Zgodnie z informacjami zawartymi na stronie internetowej Parlamentu Europejskiego, Fundusz Spójności został ustanowiony w 1994 r. i udostępnia środki na projekty z zakresu ochrony środowiska oraz na projekty w ramach sieci transeuropejskich

w tych państwach członkowskich, których dochód narodowy brutto na mieszkańca nie sięga 90% średniej unijnej. Fundusz Spójności został ustanowiony w celu zwiększenia gospodarczej, społecznej i terytorialnej spójności Unii Europejskiej w trosce o sprzyjanie zrównoważonemu rozwojowi. W okresie programowania 2021-2027 z funduszu są wspierane:

- inwestycje na rzecz środowiska, włączając w to dziedziny związane ze zrównoważonym rozwojem i energią przynoszące korzyści środowisku,
- sieci transeuropejskie w obszarze infrastruktury transportowej (TEN-T);
- pomoc techniczna.

W przypadku projektów służących osiągnięciu unijnych celów z zakresu ochrony środowiska Fundusz Spójności może także udzielać wsparcia w dziedzinach związanych ze zrównoważonym rozwojem, np. w dziedzinie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii oraz – w obszarze transportu poza sieciami transeuropejskimi – w dziedzinie transportu kolejowego, śródlądowego i morskiego, intermodalnych systemów transportowych i ich interoperacyjności, zarządzania ruchem drogowym, morskim i lotniczym, ekologicznego transportu miejskiego i publicznych środków transportu.

Zasady dotyczące Funduszu Spójności na lata 2021-2027 zostały ustanowione rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności (Dz. U. L 231 z 30.6.2021). Z tego funduszu wspierane są projekty w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia”, głównie projekty infrastrukturalne związane z ochroną środowiska i transportem, w tym sieci transeuropejskie (TEN-T).

W rozporządzeniu utrzymano koncentrację tematyczną polityki spójności UE. Fundusz Spójności przyczynia się do osiągnięcia dwóch celów szczegółowych: bardziej ekologicznej, niskoemisyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym (wariant strategiczny (WS) 2) oraz lepiej połączonej Europy (WS 3).

Polityka spójności określa działania, które nie mogą być wspierane z Funduszu Spójności w okresie finansowania 2021-2027. Wykaz obejmuje likwidację lub budowę elektrowni jądrowych, infrastrukturę portów lotniczych (z wyjątkiem regionów najbardziej oddalonych) oraz niektóre działania związane z gospodarką odpadami (np. składowanie odpadów). Ponadto z Funduszu Spójności nie wolno wspierać inwestycji w budynki mieszkalne, o ile inwestycje te nie są związane z promowaniem efektywności energetycznej lub korzystania z odnawialnych źródeł energii.

Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko

Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko na lata 2021-2027 (FEnIKS) został zatwierdzony przez Komisję Europejską 6 października 2022 roku. Podobnie jak jego poprzednik, Program Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, jest największym programem w całej Unii Europejskiej – zarówno pod względem alokacji, jak i liczby priorytetów rozwojowych.

Budżet FEnIKS to 29,3 mld euro, czyli ok. 115 mld zł. Celem programu jest wsparcie zrównoważonego rozwoju Polski. Głównym kierunkiem zmian ma być budowa nowoczesnej infrastruktury technicznej i społecznej. FEnIKS przyspieszy transformację naszego kraju w kierunku gospodarki niskoemisyjnej.

Najwięcej środków trafi na energetykę i środowisko (9,7 mld euro) oraz transport (blisko 13 mld euro). O pieniądze z budżetu programu mogą ubiegać się m.in. samorządy terytorialne, przedsiębiorstwa, zarządcy infrastruktury transportowej, przewoźnicy transportowi, instytucje ochrony zdrowia czy instytucje kultury, nauki i edukacji.

Głównym celem programu jest poprawa warunków rozwoju kraju poprzez budowę infrastruktury technicznej i społecznej zgodnie z założeniami rozwoju zrównoważonego, w tym poprzez:

- obniżenie emisyjności gospodarki transformację w kierunku gospodarki przyjaznej środowisku i o obiegu zamkniętym,
- budowę efektywnego i odpornego systemu transportowego o jak najniższym negatywnym wpływie na środowisko naturalne,
- dokończenie realizacji odcinków sieci bazowej TEN-T do roku 2030,
- poprawę bezpieczeństwa transportu,
- zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej oraz poprawę odporności systemu ochrony zdrowia,
- wzmocnienie roli kultury w rozwoju społecznym i gospodarczym.

Wsparcie w ramach FEnIKS realizowane jest w formie dotacji, instrumentów finansowych, instrumentów łączących finansowanie zwrotne i dotacyjne.

Program LIFE

Program LIFE to jedyny instrument finansowy Unii Europejskiej poświęcony wyłącznie współfinansowaniu projektów z dziedziny ochrony i poprawy jakości środowiska oraz wpływu człowieka na klimat i dostosowania się do jego zmian. Jego głównym celem jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja unijnej polityki w tym zakresie, a także identyfikacja i promocja nowych rozwiązań dla problemów dotyczących środowiska w tym przyrody.

Zakres Programu LIFE oraz cele szczegółowe obszarów priorytetowych przedstawia następujący schemat:

Rysunek 28. Zakres Programu LIFE oraz cele szczegółowe obszarów priorytetowych

Źródło: www.gov.pl/web/nfosiow/informacje-o-programie

Standardowe dofinansowanie projektu LIFE przez Komisję Europejską wynosi do 60% wartości kosztów kwalifikowanych, a w przypadku projektów przyrodniczych służących gatunkom i siedliskom priorytetowym do 75 %. Polscy Wnioskodawcy mogą dodatkowo ubiegać się o współfinansowanie projektu ze środków krajowych NFOŚiGW uzupełniając montaż finansowy przedsięwzięcia nawet do 95 % kosztów kwalifikowanych.

Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej

Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR 2023-2027) to dokument opracowany na podstawie analizy potrzeb polskiego rolnictwa, wykorzystujący możliwości, jakie oferuje zreformowana Wspólna Polityka Rolna (WPR). Takie podejście daje szansę, także w kolejnych latach na skuteczne, trwałe wzmacnianie konkurencyjności i rozwój polskiego rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich z uwzględnieniem aspektów przejścia do zielonej i cyfrowej gospodarki.

Plan Strategiczny WPR realizuje 9 celów szczegółowych Wspólnej Polityki Rolnej:

1. wspieranie godziwych dochodów gospodarstw rolnych i ich odporności w całej Unii w celu zwiększenia bezpieczeństwa żywnościowego,
2. zwiększenie zorientowania na rynek i konkurencyjności, w tym większe ukierunkowanie na badania naukowe, technologię i cyfryzację,
3. poprawa pozycji rolników w łańcuchu wartości,
4. przyczynianie się do łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej, a także do zrównoważonej produkcji energii,
5. wspieranie zrównoważonego rozwoju i wydajnego gospodarowania zasobami naturalnymi, takimi jak woda, gleba i powietrze,

6. przyczynianie się do ochrony różnorodności biologicznej, wzmacnianie usług ekosystemowych oraz ochrona siedlisk i krajobrazu,
7. przyciąganie młodych rolników i ułatwianie rozwoju działalności gospodarczej na obszarach wiejskich,
8. promowanie zatrudnienia, wzrostu, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, w tym biogospodarki i zrównoważonego leśnictwa,
9. poprawa reakcji rolnictwa UE na potrzeby społeczne dotyczące żywności i zdrowia, w tym bezpiecznej, bogatej w składniki odżywcze i zrównoważonej żywności, jak też dobrostanu zwierząt

oraz cel przekrojowy modernizacja sektora poprzez wspieranie i dzielenie się wiedzą, innowacjami i cyfryzacją w rolnictwie i na obszarach wiejskich oraz zachęcanie do ich wykorzystywania.

Zatwierdzony PS WPR 2023-2027 jest pierwszym dokumentem przygotowanym na podstawie zreformowanej WPR. Znanymi już rozwiązaniami, kontynuowanymi w PS WPR 2023-2027, są: stosowanie m.in. uproszczonego systemu płatności bezpośrednich, płatności redystrybucyjnej (dodatkowej), płatności związanych z produkcją, czy też wsparcia dla młodych rolników, które jest podstawą ogólnej odnowy rolnictwa i zapewnienia mu rozwoju. Utrzymana została także inicjatywa LEADER, która ma charakter oddolny i w sposób wyjątkowy służy aktywizacji społeczeństwa i poprawie jakości życia na obszarach wiejskich.

Plan zawiera także nowe elementy, z których wyróżnić należy:

- silniejsze ukierunkowanie na klimat i środowisko;
- nowy sposób wdrażania WPR: sprawdzanie rezultatów zamiast zgodności z przepisami UE; I filar jako element Planu Strategicznego;
- zmiana tzw. zielonej architektury: wzajemna zgodność => warunkowość, płatności za zazielenienie => ekoschematy;
- nowe możliwości tzw. interwencji sektorowych (promocja działań grupowych ze środków I filara);
- wzmocnienie roli postępu technologicznego i innowacyjności;
- rosnąca waga doradztwa i nauki (AKIS).

PS WPR 2023-2027 realizowany jest ze środków pochodzących z UE, na które składa się wsparcie w kwocie 17,3 mld euro w ramach I filaru WPR i 4,7 mld euro w ramach II filaru WPR. Dodatkowo, w I filarze WPR, realizowane jest Przejściowe Wsparcie Krajowe finansowane w całości z budżetu krajowego. Wydatki związane ze wsparciem na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, dodatkowo współfinansowane są ze środków krajowych. W ramach środków krajowych na ten cel planuje się przeznaczyć ponad 3,2 mld euro. W sumie, środki na wsparcie polskiego rolnictwa i rozwój obszarów wiejskich zaplanowane w PS WPR 2023-2027 wynoszą 25,2 mld EUR.

Wsparcie w ramach PS WPR 2023-2027 skierowane jest do rolników i ich grup, samorządów, przedsiębiorców i mieszkańców obszarów wiejskich.

PS WPR 2023-2027 realizuje cele długookresowe. Wpłynie to na poprawę odporności systemu żywnościowego, wzmocni łańcuchy dostaw i zoptymalizuje zużycie środków produkcji.

Interwencje w PS WPR 2023-2027 zostały opracowane w sposób, który nie ogranicza zdolności produkcyjnych polskich rolników. Zaproponowano szereg dobrowolnych działań (zarówno w I jak i II filarze WPR) pozwalających na wprowadzenie elementów Europejskiego Zielonego Ładu.

Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027 stanowi dodatkowy element pewności i stabilności dla gospodarstw rolnych, niezależnie od panującej sytuacji międzynarodowej.²⁴

Program Fundusze Europejskie Dla Małopolski 2021-2027

Program Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 to kluczowy dokument, określający strategię wykorzystania Funduszy Europejskich w województwie małopolskim. W priorytecie 2 „Fundusze europejskie dla środowiska” realizowane będzie wsparcie:

- efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych,
- energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju,
- dotyczące przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego,
- dotyczące dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej,
- dotyczące transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej,
- wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia.

W ramach tego priorytetu istnieją możliwości uzyskania dofinansowań m.in. w odniesieniu do działania 2.24 „Rozwijanie systemu gospodarki wodno-ściekowej” – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT), typ projektu B „Zwiększenie efektywności systemów zaopatrzenia w wodę i optymalizacja zużycia wody”, (tryb niekonkurencyjny) oraz działania 2.25 „Rozwijanie systemu gospodarki odpadami” - ZIT, typ projektu A „Budowa, rozbudowa, przebudowa punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych”.

7. CELE ŚRODOWISKOWE WYBRANYCH DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Kierunki działań przedstawione w niniejszym *Programie* stanowią odzwierciedlenie celów i kierunków wyznaczonych w strategiach, planach i programach obowiązujących

---

²⁴ <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/programowanie-ps-wpr>

na poziomie krajowym i wojewódzkim. Oto krótka charakterystyka dokumentów, w których zdefiniowano przynajmniej jeden cel główny odnoszący się do środowiska naturalnego:

Program Strategiczny Ochrona Środowiska

Program Strategiczny Ochrona Środowiska jest aktualizacją Programu Ochrony Środowiska Województwa Małopolskiego na lata 2007-2014, który został przyjęty przez Sejmik Województwa Małopolskiego Uchwałą Nr XI/133/07 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 24 września 2007 roku. Jest on jednocześnie dokumentem, który realizuje Strategię Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”.

Ww. Program Strategiczny Ochrona Środowiska prezentuje działania przewidziane do realizacji w latach 2021-2027 z perspektywą do 2030 roku, w tym także te, które nie wynikają z bezpośrednich kompetencji Samorządu Województwa Małopolskiego. Jest więc dokumentem kompleksowo traktującym zadania ochrony środowiska poprzez wyznaczone cele i najistotniejsze kierunki działań we wskazanych obszarach interwencji. Głównym celem programu jest dążenie do poprawy stanu środowiska na terenie województwa małopolskiego, ograniczenie negatywnego wpływu emisji zanieczyszczeń na środowisko, ochrona i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie jego zasobami. Integralną częścią dokumentu jest harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska, w którym wskazano terminy realizacji, podmiot odpowiedzialny oraz szacowany koszt realizacji.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wielickiego na lata 2023-2027 z perspektywą do 2030 roku

Jako główny cel *Programu* przyjęto: korzystny stan środowiska w powiecie wielickim realizowany z uwzględnieniem działań adaptacyjnych do zmian klimatu.

Realizacja zadań polityki ochrony środowiska w powiecie wielickim określona w *Programie* ma na celu osiągnięcie stanu, w którym obszar powiatu wielickiego będzie charakteryzować:

1. Dobra jakość powietrza i zapobieganie zmianom klimatycznym w obszarze ochrony klimatu i powietrza.
2. Mała liczba ludno[ci narażonej na niekorzystny klimat akustyczny.
3. Brak zagrożenia ponadnormatywną emisją pól elektromagnetycznych do środowiska.
4. Dobra jakość wód i łagodzenie zmian klimatycznych w obszarze gospodarowania wodami.
5. Dobrze rozwinięta i funkcjonująca infrastruktura wodno-ściekowa.
6. Racjonalna gospodarka zasobami złóż surowców mineralnych.
7. Zrównoważone gospodarowanie oraz adaptacja do zmian klimatycznych w obszarze gleb.
8. Prawidłowa i bezpieczna dla środowiska gospodarka odpadami.
9. Wysoki poziom różnorodności biologicznej.
10. Brak zagrożeń poważnymi awariami.

Plan Gospodarki odpadami Województwa Małopolskiego na lata 2023-2028 z perspektywą do roku 2034

Celem nadrzędnym Planu Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego na lata 2023-2028 z perspektywą do roku 2034 jest rozwijanie na terenie województwa małopolskiego systemu gospodarki odpadami opartego na zapobieganiu powstawaniu odpadów, przygotowywaniu ich do ponownego użycia, recyklingu oraz innych metodach odzysku i unieszkodliwiania.

Wybrane, najważniejsze cele w gospodarce odpadami komunalnymi (w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji):

1. Zmniejszenie ilości powstających odpadów, w tym ograniczenie marnotrawstwa żywności.
2. Zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji.
3. Doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami:
  - a) gminy są zobowiązane do osiągnięcia poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu frakcji odpadów komunalnych w roku 2025 na poziomie 55%,
  - b) do 2030 r. poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych powinien osiągnąć 60%;
  - c) do 2034 r. poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych powinien osiągnąć 64%;
  - d) redukcja składowania odpadów komunalnych do maksymalnie:
    - 30% wagowo – za każdy rok 2025-2029,
    - 20% wagowo – za każdy rok 2030-2034,
    - 10% wagowo w roku 2035 i za każdy kolejny rok.
4. Zmniejszenie udziału niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie).
5. Utrzymanie trendu w zakresie celu dotyczącego zmniejszenia ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska.
6. Zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych.
7. Zaprzestanie składowania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych bez przetworzenia.
8. Zmniejszenie liczby miejsc nielegalnego gromadzenia odpadów komunalnych.
9. Monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowywaną ze strumienia niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 12).
10. Utrzymanie funkcjonowania instalacji komunalnych w zakresie składowania pozostałości po przetworzeniu odpadów komunalnych, w tym modernizacja /rozbudowa.

Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Jednym z kierunków ochrony wód jest zabezpieczenie ich przed zanieczyszczeniami pochodzącymi z niedostatecznie oczyszczanych ścieków. Prawne ramy dotyczące zbierania, oczyszczania i odprowadzania ścieków komunalnych wyznacza dyrektywa Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych (Dz. Urz. WE L 135/40 z 30.05.1991), tzw. dyrektywa ściekowa. W Polsce stopień realizacji wdrażania dyrektywy ściekowej dokumentuje Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych i jego aktualizacje. Dokument ten stanowi wykaz aglomeracji, które muszą zostać wyposażone w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków w terminach określonych w Programie. W ramach VI aktualizacji KPOŚK oszacowano potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych. Dokument umożliwia aglomeracjom ubieganie się o dofinansowanie inwestycji w ramach środków finansowych przeznaczonych na gospodarkę ściekową, w tym pochodzących ze środków unijnych w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027.

Krajowy plan gospodarki odpadami 2028

Krajowy plan gospodarki odpadami 2028 został opracowany w oparciu o hierarchię sposobów postępowania z odpadami oraz cele określone w dyrektywach Parlamentu Europejskiego w zakresie ciągłego ulepszania zasad gospodarki odpadami, z uwzględnieniem cyklu życia produktu tak, by stworzyć gospodarkę o rzeczywiście zamkniętym obiegu. Istotą planu jest określenie działań niezbędnych do zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju w sposób zapewniający ochronę środowiska, uwzględniając obecne i przyszłe możliwości i uwarunkowania ekonomiczne oraz poziom technologiczny istniejącej infrastruktury. Przedstawione w planie cele i zadania dotyczą lat 2023-2028 zaś perspektywicznie obejmują okres do 2035 r. Dla osiągnięcia założonych celów, określono odpowiednie środki, takie jak działania edukacyjno-informacyjne dotyczące zapobiegania powstawaniu odpadów i przeciwdziałaniu zaśmiecania, wspieranie rozwoju infrastruktury do zapobiegania powstawaniu odpadów i recyklingu odpadów, ocenę potrzeby stworzenia dodatkowej infrastruktury dotyczącej zapobiegania powstawaniu odpadów oraz recyklingu, wspieranie badań w zakresie nowych technologii z zakresu zapobiegania powstawaniu odpadów oraz gospodarowania odpadami, rekomendowane działania dotyczące surowców krytycznych oraz służące przeciwdziałaniu zaśmiecaniu środowiska morskiego i lądowego.

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

Głównymi celami Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 są:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju;

- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 wskazuje zadania niezbędne do realizacji na szczeblu centralnym, regionalnym oraz lokalnym. Realizacja Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu przyczyni się nie tylko do poprawy ochrony zdrowia mieszkańców, zmniejszenia śmiertelności spowodowanej chorobami azbestozależnymi, ale także do wzrostu atrakcyjności terenów oczyszczonych z wyrobów zawierających azbest, ograniczenia narażenia środowiska na azbest oraz przyrostu wartości nieruchomości, a więc przyniesie korzyści społeczne, ekologiczne i ekonomiczne.

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Głównym celem Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu. W dokumencie wskazano priorytetowe kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć w najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu obszarach, takich jak: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna, zdrowie, energetyka, budownictwo i gospodarka przestrzenna, obszary zurbanizowane, transport, obszary górskie i strefy wybrzeża. Biorąc pod uwagę duże skupienie ludzi, usług i infrastruktury szczególnie narażone na negatywne skutki zmieniającego się klimatu są obszary miejskie.

Strategia „Polityka energetyczna Polski do 2040 r.”

Celem Polityki Energetycznej Polski do 2040 r. jest bezpieczeństwo energetyczne - przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko - biorąc pod uwagę optymalne wykorzystanie własnych zasobów energetycznych. Cel główny doprecyzowuje osiem kierunków polityki podzielonych na obszary i dodatkowo uszczegółowionych przez dwanaście projektów strategicznych. Stanowią one rozszerzenie listy projektów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju z obszaru „Energia”.

- Kierunek 1: Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych.
- Kierunek 2: Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej.
- Kierunek 3: Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej oraz paliw ciekłych.
- Kierunek 4: Rozwój rynków energii.
- Kierunek 5: Wdrożenie energetyki jądrowej.
- Kierunek 6: Rozwój odnawialnych źródeł energii.
- Kierunek 7: Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji.
- Kierunek 8: Poprawa efektywności energetycznej gospodarki.

Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

W dokumencie przyjęto następujące kierunki interwencji:

- zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód,
- likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb,
- przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej,
- zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,
- gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym,
- zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa,
- wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT,
- przeciwdziałanie zmianom klimatu,
- adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych,
- edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji,
- usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa określa sposoby planowania przestrzennego w województwie przy zachowaniu spójności ze Strategią oraz innymi programami i strategiami wojewódzkimi. Zadaniem Planu zagospodarowania przestrzennego jest ustalenie obszarów, na których przewiduje się realizację celów, zasad i kierunków gospodarowania przestrzenią, zgodnie z założeniami polityki przestrzennej kraju tj. Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030. Celem planu zagospodarowania przestrzennego województwa małopolskiego jest zintegrowanie zarządzania rozwojem regionalnym oraz optymalne wykorzystanie uwarunkowań geograficznych w kierunku efektywnego rozwoju społeczno-gospodarczego województwa.

Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2030

Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2030 określa działania naprawcze do realizacji w perspektywie krótkoterminowej do 2025 r., średnioterminowej do 2030 r. oraz długoterminowej do 2040 r., które będą nie tylko spójne z dotychczas realizowaną

polityką poprawy jakości powietrza oraz przeciwdziałania zmianom klimatu na poziomie krajowym oraz wojewódzkim i gminnym, ale przede wszystkim będą określać nowe kierunki działań w tym obszarze. Dokument ma na celu skoordynowanie działań wynikających z krajowych ram polityki dotyczącej jakości powietrza w powiązaniu z obszarami polityk odnoszących się do sektora bytowo-komunalnego, czystej energii, ciepła oraz odnawialnych źródeł energii, a także transportu.

Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”

Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” jest spójna z celami określonymi w obecnie obowiązującej średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) oraz Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030.

Cel główny Strategii będzie realizowany w ramach pięciu obszarów tematycznych, w których wyznaczono cel szczegółowy. Zagadnienia z zakresu ochrony środowiska zostały ujęte w dwóch obszarach: KLIMAT I ŚRODOWISKO – cel szczegółowy: „Wysoka jakość środowiska i dążenie do neutralności klimatycznej” oraz GOSPODARKA – cel szczegółowy: „Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka”. Głównymi kierunkami rozwoju mającymi na celu dbałość o środowisko w ww. obszarach są:

- Ograniczanie zmian klimatycznych.
- Gospodarowanie wodą.
- Bioróżnorodność i krajobraz.
- Edukacja ekologiczna.
- Transport.
- Gospodarka o obiegu zamkniętym.

Strategia określa działania, które powinny być realizowane w najbardziej wrażliwych sektorach i obszarach (gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna i obszary prawnie chronione, zdrowie, energetyka, budownictwo, transport, obszary górskie, strefa wybrzeża, gospodarka przestrzenna i obszary zurbanizowane) w celu ich adaptacji do zmian klimatu.

Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego (POP)

Najnowszy POP dla województwa małopolskiego przyjęty został uchwałą Nr LXXV/1102/23 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 20 listopada 2023 r. Celem Programu ochrony powietrza jest wskazanie przyczyn wystąpienia przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5}, dwutlenku azotu oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu, a następnie aktualizacja działań naprawczych, które wpłyną na poprawę jakości powietrza. Do analiz, które były niezbędne w Programie ochrony powietrza, wykorzystano dane dla roku 2021, który jest rokiem bazowym. Porównano dotychczas uzyskane efekty ekologiczne działań naprawczych, realizowane w ostatnich latach. Korekta planowanych zadań została przeanalizowana i wybrana tak, aby

z wykorzystaniem dostępnych środków finansowych zapewnić uzyskanie jak największego efektu poprawy jakości powietrza. Podstawowym celem *Programu* jest dążenie do tego, aby okres przekroczenia poziomów zanieczyszczeń był możliwie jak najkrótszy.

Kluczowym elementem POP są działania naprawcze, umocowane prawnie na trzech poziomach: europejskim, krajowym i wojewódzkim/regionalnym. Ramy prawne wyznaczają ogólne kierunki działań, natomiast co do zasady nie wskazują konkretnych zadań, takich jak wymiana kotłów, czy kontrole przestrzegania uchwał antysmogowych. Zadania takie wynikają wyłącznie z programów ochrony powietrza oraz pośrednio z tzw. uchwał antysmogowych. Można jednak, analizując zapisy, określić priorytety, które powinny być zrealizowane za pomocą programów ochrony powietrza, i w ten sposób zaprojektować działania. Do takich priorytetów, które posiadają uzasadnienie na wszystkich poziomach legislacji, i które mogą wyznaczać kierunek działań w programach ochrony powietrza, należą:

- odejście od paliw kopalnych;
- promocja OZE;
- promocja korzystania z komunikacji zbiorowej;
- wzmocnienie monitoringu, w tym monitorowania emisji z transportu;
- ustanawianie stref ograniczonego transportu;
- rozbudowa sieci wykorzystania wodoru;
- edukacja ekologiczna.

Uchwała antysmogowa

Na terenie Miasta i Gminy Wieliczka obowiązuje uchwała antysmogowa Uchwała Nr XXXII/452/17 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 23 stycznia 2017 roku w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa małopolskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, zmieniona Uchwałą Nr LIX/842/22 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 26 września 2022 roku w sprawie zmiany uchwały Nr XXXII/452/17 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 23 stycznia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa małopolskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, dzięki której wprowadzone zostały ograniczenia w stosowaniu paliw stałych. Uchwała będzie się przyczyniać się do zmian w zakresie trendów stosowania paliw do celów grzewczych.

Ww. Uchwała antysmogowa wprowadziła wymagania ekoprojektu dla wszystkich urządzeń grzewczych na paliwa stałe. Od 1 lipca 2017 roku wszystkie nowo eksploatowane kotły, kominki i piece na węgiel i drewno muszą spełniać wymagania ekoprojektu. Instalacje, które były eksploatowane przez 1 lipca 2017 roku, muszą być wymienione do końca kwietnia 2024 roku. W przypadku istniejących kotłów klasy 3 lub 4, obowiązek wymiany został przedłużony do końca 2026 roku. Istniejące kotły klasy 5 mogą być eksploatowane do końca swojej żywotności.

Regionalny Plan Transportowy Województwa Małopolskiego na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030 roku

Głównym celem Regionalnego Planu Transportowego Województwa Małopolskiego na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 (dalej RPTWM lub plan) jest przygotowanie narzędzia pozwalającego na prowadzenie spójnej i wielopłaszczyznowej polityki transportowej, dostosowanej do nowych wyzwań związanych zarówno z celami polityki europejskiej, jak i krajowymi i regionalnymi kierunkami rozwoju. RPTWM stanowi wizję rozwoju zarówno infrastruktury transportowej regionu do roku 2030 jak i określa szersze cele skutecznego wdrażania polityki transportowej obejmujące m.in. zagadnienia transportu publicznego, problematykę zrównoważonej mobilności, kwestie zarządzania danymi transportowymi, politykę edukacyjną czy optymalizację procesów skutecznego zarządzania politykami transportowymi. W planie została uwzględniona również problematyka transportu towarowego i zagadnienia rozwoju transportu intermodalnego, ocena kosztów utrzymania istniejącej i planowanej infrastruktury oraz jej wpływu na środowisko. Idea stojąca za opracowaniem planu opiera się na aktywnym podchodzeniu do zaspokajania potrzeb mieszkańców w zakresie zrównoważonej mobilności, systemowym uwzględnieniu potrzeb ruchu turystycznego oraz polepszania otoczenia transportowego dla branży logistycznej i przewozowej. Obecne podejście do planowania systemów transportowych zakłada uwzględnienie tzw. odwróconej piramidy mobilności skupiającej się na wybieraniu sposobów przemieszczania najmniej uciążliwych dla środowiska. Priorytet nadawany jest aktywnym formom mobilności (takim jak: ruch pieszy, rowerów, UTO) oraz środkom transportu publicznego. Inne środki transportu powinny być wykorzystywane w ostatniej kolejności.

Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa małopolskiego

Aktualny Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa małopolskiego został przyjęty Uchwałą Nr IV/24/24 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 1 lipca 2024 roku. Głównym celem programu ochrony środowiska przed hałasem jest organizacja działań naprawczych zmierzających do ograniczenia ponadnormatywnego oddziaływania hałasu oraz zachowanie korzystnych warunków akustycznych środowiska na obszarach, gdzie poziomy dźwięku nie wykracza poza poziomy dopuszczalne, m.in. poprzez:

- prowadzenie pomiarów poziomów hałasu w środowisku dla autostrady, dróg krajowych, dróg wojewódzkich i magistralnych linii kolejowych,
- wykonywanie zabezpieczeń akustycznych, stosowanie tzw. „cichych” nawierzchni na istniejących odcinkach dróg, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu,
- wydawanie decyzji nakazujących ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko w zakresie emisji hałasu związanego z eksploatacją dróg,

- poprawę izolacyjności budynków w miejscach, gdzie występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu,
- tworzenie obszarów ograniczonego użytkowania dla dróg krajowych – w przypadku, gdy zachodzi taka potrzeba po wyczerpaniu innych możliwości technicznych, technologicznych i organizacyjnych,
- uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wymagań w zakresie ochrony przed hałasem zgodnie z art. 114 ustawy Prawo ochrony środowiska.

Strategia Polityka energetyczna Polski do 2040 r. (PEP 2040)

Celem Polityki Energetycznej Polski do 2040 r. jest bezpieczeństwo energetyczne - przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko - biorąc pod uwagę optymalne wykorzystanie własnych zasobów energetycznych. Cel główny doprecyzowuje osiem kierunków polityki podzielonych na obszary i dodatkowo uszczegółowionych przez dwanaście projektów strategicznych. Stanowią one rozszerzenie listy projektów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju z obszaru „Energia”.

- Kierunek 1: Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych.
- Kierunek 2: Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej.
- Kierunek 3: Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej oraz paliw ciekłych.
- Kierunek 4: Rozwój rynków energii.
- Kierunek 5: Wdrożenie energetyki jądrowej.
- Kierunek 6: Rozwój odnawialnych źródeł energii.
- Kierunek 7: Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji.
- Kierunek 8: Poprawa efektywności energetycznej gospodarki.

Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”

Podstawowym celem Strategii jest wysoce konkurencyjna gospodarka (innowacyjna i efektywna) oparta na wiedzy i współpracy. W dokumencie wyznaczono m.in. Cel 3: wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców. Działania podejmowane w tym obszarze mają na celu obniżyć materiałochłonność i energochłonność produkcji i usług, podnieść racjonalne korzystanie z wody, wzrost eksportu towarów i usług środowiskowych, co skutkować będzie również tworzeniem zielonych miejsc pracy.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Ramowa Dyrektywa Wodna obliguje państwa członkowskie do opracowania planów gospodarowania wodami dla każdego obszaru dorzecza wyznaczonego w danym kraju. Jej celem jest osiągnięcie dobrego stanu wód i ekosystemów od nich zależnych. Plany gospodarowania wodami dla obszaru dorzecza stanowią podstawę do podejmowania decyzji

mających wpływ na stan zasobów wodnych i zasady gospodarowania nimi w przyszłości. Ustalenia planów gospodarowania wodami uwzględnia się w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województwa oraz w planach zagospodarowania przestrzennego województwa. Plany mają wpływ nie tylko na kształtowanie gospodarki wodnej, ale także na inne sektory, w tym m.in. na: przemysł, gospodarkę komunalną, rolnictwo, leśnictwo, transport, rybołówstwo, turystykę.

Miasto i Gmina Wieliczka znajduje się w całości w dorzeczu rzeki Wisły, a dla niego od dnia 17 lutego 2023 r. obowiązuje rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2023 r. poz. 300).

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020)

W dokumencie Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 (SPA 2020) przeanalizowano obecne i oczekiwane zmiany klimatu, w tym scenariusze zmian klimatu dla Polski do roku 2030, które wykazały, że w tym okresie największe zagrożenie dla gospodarki i społeczeństwa będą stanowiły ekstremalne zjawiska pogodowe (nawalne deszcze, powodzie, podtopienia, fale upałów, susze, huragany, osuwiska). Zjawiska te będą występować z coraz większą częstotliwością i natężeniem oraz będą dotyczyć coraz większych obszarów kraju. Ze średnią roczną temperaturą powietrza jest związane wiele wskaźników mających znaczenie dla gospodarki, zwłaszcza takich jak temperatura ujemna czy długość okresu wegetacyjnego. W dwóch ostatnich dekadach mamy do czynienia ze wzrostem liczby dni z temperaturą wysoką i systematycznym spadkiem liczby dni z temperaturą ujemną. Konsekwencją m.in. zmian temperatury zwłaszcza maksymalnej jest trwałość okresów suchych (z sumą dobową opadu <1 mm) i mokrych (>10 mm/d). Okresy suche wydłużają się najbardziej we wschodniej i południowo-wschodniej Polsce, podobnie jak i okresy mokre.

Sektory i obszary zidentyfikowane jako najbardziej wrażliwe w Polsce na zmiany klimatu to: gospodarka wodna, różnorodność biologiczna i obszary prawnie chronione, leśnictwo, energetyka, strefa wybrzeża, obszary górskie, rolnictwo, transport, gospodarka przestrzenna i obszary zurbanizowane, budownictwo i zdrowie.

Wyznaczone w SPA 2020 działania powinny być podejmowane zarówno przez podmioty publiczne, jak i prywatne, poprzez realizację polityk, inwestycje w infrastrukturę oraz rozwój technologii. Działania obejmują zarówno przedsięwzięcia techniczne, takie jak np. budowa niezbędnej infrastruktury przeciwpowodziowej i ochrony wybrzeża, jak i zmiany regulacji prawnych, np. w systemie planowania przestrzennego ograniczające możliwość zabudowy terenów zagrożonych powodzią.

1. Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska
  - i. Kierunek interwencji – Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne.
  - ii. Kierunek interwencji – Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych.
  - iii. Kierunek interwencji – Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce.
  - iv. Kierunek interwencji – Wzmocnienie roli odbiorców końcowych w zarządzaniu zużyciem energii.
  - v. Kierunek interwencji – Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki.
  - vi. Kierunek interwencji – Zwiększenie poziomu ochrony środowiska.
2. Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
  - i. Kierunek interwencji – Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach.
  - ii. Kierunek interwencji – Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie – miasta.
  - iii. Kierunek interwencji – Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.
  - iv. Kierunek interwencji – Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast.
3. Cel 9 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski
  - i. Kierunek interwencji – Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitarnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

Strategia zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku

Głównym celem krajowej polityki transportowej przedstawionej w strategii jest zwiększenie dostępności transportowej kraju oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego przez utworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego na poziomie krajowym, europejskim i globalnym. Osiągnięcie tego celu pozwoli na rozwijanie dogodnych warunków, sprzyjających stabilnemu rozwojowi gospodarczemu kraju.

Realizacja celu głównego w perspektywie do 2030 r. wymaga podjęcia następujących działań:

- budowy zintegrowanej i wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce;

- poprawy sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym;
- zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności (chodzi m.in. o promocję transportu zbiorowego);
- poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów;
- ograniczania negatywnego wpływu transportu na środowisko;
- poprawy efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.

Koncepcja budowy zintegrowanej sieci tras rowerowych, biegowych oraz narciarskich tras biegowych w województwie małopolskim

Wypracowana koncepcja wskazuje kierunki rozwoju zintegrowanej sieci tras turystycznych w regionie i docelowo ma służyć jednostkom samorządów terytorialnych, organizacjom pozarządowym oraz podmiotom działającym w sektorze turystycznym w Małopolsce do realizacji przyszłych inwestycji w zakresie budowy tras rowerowych, biegowych i narciarskich tras biegowych na swoim terenie.

Dla miłośników biegów i joggingu zaprojektowane zostały biegowe ścieżki rekreacyjne, wyznaczone w atrakcyjnych miejscach tj. parkach, lasach, terenach urozmaiconych przyrodniczo i widokowo. Natomiast dla biegaczy amatorów oraz zawodników z dużych aglomeracji miejskich dedykowane będą biegowe ścieżki sportowe. Uzupełnienie oferty zimowej stanowią zaprojektowane w koncepcji trasy do narciarstwa biegowego. Koncepcja przewiduje kilka kategorii tras w zależności od stopnia zaawansowania narciarzy. Znajdują się wśród nich zarówno trasy biegowe dla średnio-zaawansowanych oraz początkujących narciarzy chcących aktywnie spędzić czas w okresie zimowym, jak również trasy do intensywnych treningów oraz organizacji imprez masowych i zawodów klasy Mistrzostw Świata. Uzupełnieniem są trasy dedykowane dla turystyki narciarskiej (tzw. trasy back country).

Planowane trasy przebiegają przez obszary cenne przyrodniczo, a działania związane z ich wdrażaniem będą wpisywały się w założenia ochrony różnorodności środowiska naturalnego, z zachowaniem walorów krajobrazu i będą ściśle związane z zapobieganiem degradacji środowiska naturalnego, przy jednoczesnym wykorzystaniu tych zasobów na cele turystyczne.

Realizacja opracowanej koncepcji wpłynie na podniesienie konkurencyjności oferty turystycznej Małopolski, przyczyni się do zrównoważonego rozwoju województwa poprzez pozytywny wpływ na ochronę różnorodności biologicznej, dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz spowoduje zwiększenie dostępności turystycznej całej Małopolski.

LIFE IP EKOMAŁOPOLSKA „Wdrażanie Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego”

Program realizowany jest przez Województwo Małopolskie od 1 stycznia 2021 do 31 grudnia 2030 r. wspólnie z 27 partnerami. Są nimi: Ministerstwo Rozwoju, Województwo

Śląskie, Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie, Europejskie Centrum Czystego Powietrza, Kraków, Tarnów, Nowy Sącz oraz 18 powiatów: bocheński, brzeski, chrzanowski, dąbrowski, gorlicki, krakowski, limanowski, miechowski, myślenicki, nowotarski, nowosądecki, olkuski, oświęcimski, proszowicki, suski, tarnowski, wadowicki, wielicki. Partnerzy zagraniczni projektu to Instytut ds. Energii, Klimatu i Środowiska w Wuppertalu oraz Brandenburgski Uniwersytet Techniczny w Cottbus. Nadrzędnym celem projektu LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA jest pełne wdrożenie Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego, przy tym przez Zarząd Województwa Małopolskiego w dniu 18 lutego 2020 r.

W ramach projektu funkcjonuje sieć doradców ds. klimatu i środowiska, zatrudnionych w małopolskich starostwach powiatowych oraz miastach na prawach powiatu, które przystąpiły do projektu. Na poziomie regionalnym doradcy współpracują z Urzędem Marszałkowskim, zaś na poziomie lokalnym – z gminami. Głównym zadaniem doradców jest skuteczne wdrażanie działań określonych w RPDKiE poprzez:

- realizację działań określonych w planie oraz Programie Ochrony Powietrza dla województwa małopolskiego;
- pomoc gminom w opracowaniu strategicznych dokumentów i planów zarządzania energią i klimatem oraz we włączeniu tych kwestii do innych planów i strategii;
- zachęcanie i pomoc gminom z terenu powiatów w ubieganiu się o finansowanie instalacji OZE, termomodernizacji budynków, budownictwa niskoemisyjnego, zrównoważonego transportu, niższego zużycia energii, środków dostosowania do zmiany klimatu;
- ubieganie się o finansowanie działań ograniczających zmianę klimatu oraz działań adaptacyjnych na poziomie powiatu;
- przeprowadzanie lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych w zakresie ograniczenia zmiany klimatu.

8. STRESZCZENIE

Opracowanie *Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Wieliczka na lata 2026-2029 z perspektywą do roku 2033* wynika z ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 647 ze zm.). Niniejszy *Program* jest zgodny z powołaną ustawą oraz innymi dokumentami obowiązującymi na szczeblu krajowym, wojewódzkim i powiatowym, w których poruszana jest szeroko rozumiana problematyka ochrony środowiska.

Program jest dokumentem o charakterze strategicznym, odnoszącym się do aspektów środowiskowych. Określa i systematyzuje on działania środowiskowe, niezbędne do poprawy jakości życia i stanu środowiska na terenie Miasta i Gminy Wieliczka oraz przyczynia się do zapewniania równoważonego rozwoju na tym obszarze.

Miasto i Gmina Wieliczka jest gminą miejsko-wiejską położoną w centralnej części województwa małopolskiego, w powiecie wielickim, w aglomeracji krakowskiej. Większość powierzchni ww. obszaru zajmują użytki rolne.

Stan zaopatrzenia miasta i gminy w infrastrukturę kanalizacyjną w ostatnich latach uległ znaczącej poprawie, choć nadal wykazuje on rezerwy na obszarze wiejskim. Długość sieci kanalizacyjnej Miasta i Gminy Wieliczka wynosi 299,9 km i pozwala na odprowadzenie ścieków z 11895 przyłączy. Na terenie miasta występuje sieć o długości 124,3 km wraz z 6880 przyłączami. Ścieki z sieci kanalizacyjnej kierowane są do WMK Kraków oraz 5 oczyszczalni lokalnych oczyszczalni ścieków.

Stan wyposażenia miasta i gminy w sieć wodociągową ocenić należy jako bardzo wysoki. Niemal wszyscy mieszkańcy są podłączeni do sieci wodociągowej.

Sieć dróg jest rozwinięta dobrze a mieszkańcy i turyści mogą korzystać z dogodnych połączeń komunikacyjnych. Podstawę sieci komunikacyjnej stanowi droga krajowa nr 94 oraz drogi wojewódzkie nr 964 i 966. Przez północną część gminy przebiega Autostrada A4.

Miasto i Gmina Wieliczka posiada duży potencjał turystyczny. Głównym obiektem turystycznym pozostaje kopalnia soli w Wieliczce.

Na omawianym obszarze funkcjonuje sieć gazownicza. Nie pracują scentralizowane systemy ogrzewania. Zaopatrzenie w ciepło ma charakter indywidualny. W procesach technologicznych prowadzonych m.in. w Zakładzie Utylizacji Wód Zasolonych wykorzystywane jest paliwo gazowe. Podobnie budownictwie wielomieszkaniowym do ogrzewania wykorzystywane są duże kotłownie zasilane gazem ziemnym. Najczęściej stosowanym źródłem grzewczym w budownictwie jednorodzinnym w Gminie Wieliczka są kotły gazowe (ok. 70%). Drugie, pod względem częstości występowania są kotły na paliwo stałe (węgiel, biomasa), które stanowią ok. 27% ogólnej liczby kotłów. Wśród nich znaczący udział mają już kotły spełniające wymogi 5 klasy lub ekoprojektu z automatycznym podajnikiem na pellet lub ekogroszek, a także kotły zgazowujące drewno zamontowane z buforem ciepła. Pompy ciepła stanowią około 3% ogólnej liczby źródeł ogrzewania. Najrzadziej stosowanymi są kotły olejowe, ogrzewanie elektryczne oraz inne źródła grzewcze

typu kominki (miejscowe ogrzewacze pomieszczeń), które nie są wykorzystywane jako główne źródło ogrzewania, a jedynie kominki rekreacyjne i ogrzewanie w sytuacjach np. awarii sieci energetycznych.

Zelektryfikowany jest cały obszar miasta i gminy.

Na obszarze miasta i gminy istnieje uporządkowany system gospodarki odpadami, właściciele nieruchomości są zobowiązani do utrzymania czystości oraz porządku na terenach swoich posesji.

Na obszarze analizowanej jednostki znajdują się:

- Rezerwat przyrody „Groty Kryształowe”,
- 40 stanowisk dokumentacyjnych,
- 33 pomniki przyrody,
- 5 użytków ekologicznych.

Stan powietrza atmosferycznego, stan wód powierzchniowych, poziom hałasu, poziom PEM poddawane są regularnym badaniom.

Roczna ocena jakości powietrza za 2024 r. w strefie małopolskiej wykazała przekroczenia następujących standardów imisyjnych:

- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy docelowe: benzo(a)piren B(a)P,
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy dopuszczalne: pył PM₁₀.

Natomiast w roku 2024 uzyskano znaczącą poprawę w odniesieniu do zanieczyszczenia w postaci pyłu PM_{2,5} – dla fazy II (było C1, a jest A1). Dla pozostałych zanieczyszczeń standardy imisyjne na terenie strefy małopolskiej były dotrzymane. Położone w strefie małopolskiej Miasto i Gmina Wieliczka znalazły się w obszarze przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu PM₁₀, poziomu docelowego benzo(a)pirenu i zarazem znacznej poprawy poziomu dopuszczalnego pyłu PM_{2,5} dla fazy II.

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza, wykonanej na podstawie danych za rok 2024 r. z uwzględnieniem poziomów dopuszczalnych i docelowych przyjętych ze względu na ochronę roślin dla dwutlenku siarki (SO₂), tlenku azotu (NO_x) i ozonu (O₃), strefa małopolska uzyskała klasę A. Dla ozonu - poziom celu długoterminowego - strefa małopolska uzyskała klasę D2.

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska - Departament Monitoringu Środowiska (Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Krakowie) wykonał w 2023 r. pomiary monitoringu hałasu na terenie Miasta i Gminy Wieliczka. W zakładzie HERZ Armatura i Systemy Grzewcze sp. z o.o. przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu przemysłowego było na poziomie 8,7 dB dla pory dnia i 1,6 dB dla pory nocy. Wskutek tego Starosta Wielicki nałożył na HERZ Armatura i Systemy Grzewcze sp. z o.o. decyzję o dopuszczalnym poziomie hałasu znak: OSR.6241.1.2024 z dnia 11 marca 2024 r. W decyzji określono dopuszczalne poziomy hałasu poza zakładem przy zastosowaniu wskaźników hałasu LAeq D i LAeq N, w odniesieniu do najbliższej zabudowy podlegającej ochronie akustycznej tj. terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, dla których dopuszczalne poziomy hałasu dla pory dnia wynoszą 50 dB, a dla pory nocy 40 dB.

Szereg działań naprawczych podjętych przez HERZ Armatura i Systemy Grzewcze Sp. z o.o. doprowadził do poprawy sytuacji w tym zakresie, co potwierdziły pomiary przeprowadzone w dniu 1 września 2025 r. Obecnie poziom hałasu emitowany przez ww. zakład mieści się w obowiązujących dopuszczalnych normach.

Do końca 2025 r. dokonano pomiaru ruchu. Z ostatnich dostępnych danych tj. Generalnego Pomiaru Ruchu 2020/2021 wg stanu na dzień 31 maja 2021 r. wynika, że średni dobowy ruch na drogach krajowych na terenie Miasta i Gminy Wieliczka wyniósł od 7149-84876 pojazdów na dobę.

Według strategicznych map hałasu 2022 dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3000000 pojazdów rocznie na terenie województwa małopolskiego, na terenie Miasta i Gminy Wieliczka wzdłuż dróg krajowych przedział emisji hałasu w porze nocnej wynosi od 50-75 dB a w porze dziennej od 55-79,9 dB.

Ostatnie badania natężenia promieniowania elektromagnetycznego na terenie Miasta i Gminy Wieliczka przeprowadzono w 2024 roku. Wyniki badań za 2025 r. nie są dostępne (zostały wyznaczone jedynie punkty pomiarowe).

Analiza wyników badań monitoringowych realizowanych w 2024 r. w zakresie określenia poziomu pól elektromagnetycznych wykazała brak przekroczenia dopuszczalnych wartości PEM. Na terenie Miasta Wieliczka wyznaczone zostały trzy punkty pomiarowe w ramach stałej sieci monitoringu, tj.: na Alei Solidarności, na ul. Porucznika Bolesława Szpunara oraz na Rynku Górnym.

Ogólna ocena stanu wód wykonana w oparciu o rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 13 lipca 2021 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1576), wykazała, że JCWP w obszarze których leży Miasto i Gmina Wieliczka, dla których określono ocenę stanu JCWP, odznaczają się złym stanem wód.

Według Map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego, dostępnych na stronie internetowej Informatycznego Systemu Osłony Kraju, na terenie Miasta i Gminy Wieliczka występuje obszar szczególnego zagrożenia powodzią od rzek. Obszarami szczególnego zagrożenia powodziowego na terenie miasta i gminy są obszary i tereny zalewowe wzdłuż przede wszystkim Wisły oraz rzek Wilgi i Serafy. Najbardziej zagrożonym terenem są obszary zamieszkałe i zurbanizowane, które bezpośrednio sąsiadują z obszarami szczególnego zagrożenia powodzią.

Kompleksowa ocena stanu (chemicznego i ilościowego) JCWPd badanych w ramach monitoringu diagnostycznego, wykonana przez PIG-PIB, wykazała stan ogólny dobry JCWPd nr 148, 161 i 160.

Na terenie Miasta i Gminy Wieliczka nie jest zlokalizowany żaden stały punkt pomiarowo-kontrolny, w związku z czym analizowana jednostka nie jest objęta monitoringiem chemizmu gleb ornych realizowanych w ramach obowiązującego Państwowego Monitoringu Środowiska.

W Programie przeanalizowano 10 obszarów interwencji, do których należą: ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenia hałasem, pola elektromagnetyczne, gospodarowania

wodami, gospodarka wodno-ściekowa, zasoby geologiczne, gleby, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby przyrodnicze oraz zagrożenia poważanymi awariami. Następnie w ramach poszczególnych obszarów interwencji wyznaczono kierunki interwencji i zadania. Harmonogram planowanych działań obejmuje głównie zadania własne samorządu, ale także jednostek organizacyjnych i podmiotów działających na terenie miasta i gminy.

Wdrażanie *Programu* odbywać się będzie przez stałe monitorowanie uzyskiwanych efektów z realizacji planowanych działań. Organ wykonawczy Miasta i Gminy Wieliczka odpowiedzialny będzie za sporządzenie i przedstawienie Radzie Miejskiej raportu z wykonania *Programu* co 2 lata. Monitoring będzie obejmował także bieżące kontrolowanie postępu w zakresie wykonania przedsięwzięć zdefiniowanych w przedmiotowym *Programie*.

9. LITERATURA

1. Informacje uzyskane z Urzędu Miasta i Gminy w Wieliczce.
2. Opracowanie Ekofizjograficzne dla obszaru Gminy Wieliczka, Kraków, listopad 2025 r.
3. Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Wieliczka na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028.
4. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wielickiego na lata 2023-2027 z perspektywą do 2030 roku.
5. Program Strategiczny Ochrona Środowiska.
6. Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa małopolskiego
7. Polityka Ekologiczna Państwa 2030 (PEP2030).
8. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wieliczka – lipiec 2023 r.
9. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Wieliczka na lata 2023-2030.
10. Informator PSH „Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce” – Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2017 r.
11. Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Wieliczka.
12. Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w Polsce w roku 2024.
13. Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim. Raport wojewódzki za rok 2024.
14. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Wieliczka na lata 2015-2020.
15. Rejestracja osuwisk i terenów zagrożonych na terenie Miasta i Gminy Wieliczka w skali 1:10 000 wraz z wykazaniem ich stopnia aktywności, Kraków 2008.
16. Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa małopolskiego w roku 2023 – GIOŚ.
17. Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce.
18. Raport z III etapu realizacji zamówienia „Monitoring Chemizmu Gleb Ornych w Polsce w latach 2020-2022” Katowice, kwiecień 2022.
19. Roczne analiz systemu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Wieliczka.
20. Plan urządzenia lasu Nadleśnictwo Myślenice na okres gospodarczy od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2027 r. Program ochrony przyrody.
21. Rozporządzenie Wojewody Małopolskiego z dnia 19 grudnia 2022 r. w sprawie ustanowienia obszaru ochronnego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 451 - Subzbiornika Bogucice (Dz. Urz. Woj. Małop. z 2022 r. poz. 8884).
22. Strony Internetowe: Urzędu Miejskiego w Wieliczce, Ministerstwa Klimatu i Środowiska, Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie, Głównego

Inspektoratu Ochrony Środowiska, Państwowego Instytutu Geologicznego, Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, Gminnego Zarządu Dróg w Wieliczce.

10.SPIS RYSUNKÓW, FOTOGRAFII, TABEL I SCHEMATÓW

Rysunek 1. Położenie Miasta i Gminy Wieliczka na tle województwa małopolskiego i powiatu wielickiego	Str. 6
Rysunek 2. Lokalizacja Miasta i Gminy Wieliczka na tle mezoregionów	Str. 7
Rysunek 3. Sołectwa Gminy Wieliczka na tle gminy	Str. 8
Rysunek 4. Przebieg czerwonego szlaku rowerowego oraz żółtego szlaku pieszego	Str.53
Rysunek 5. Szlaki piesze w kompleksie „Czarny Las”	Str. 54
Rysunek 6. Obszary objęte zagrożeniem powodziowym na terenie Miasta i Gminy Wieliczka wzdłuż rzeki Serafy	Str. 62
Rysunek 7. Obszary objęte zagrożeniem powodziowym na terenie Miasta i Gminy Wieliczka wzdłuż rzeki Wilgi	Str. 63
Rysunek 8. Obszary objęte zagrożeniem powodziowym na terenie Miasta i Gminy Wieliczka wzdłuż rzeki Wisły	Str. 63
Rysunek 9. Mapy klas zagrożenia suszą na terenie Miasta i Gminy Wieliczka	Str. 68-69
Rysunek 10. Rozmieszczenie punktów pomiarowo-kontrolnych w województwie małopolskim	Str. 71
Rysunek 11. Granice wszystkich udokumentowanych złóż kopalin na terenie Miasta i Gminy Wieliczka	Str. 82
Rysunek 12. Podział województwa małopolskiego na strefy dla celów oceny jakości powietrza za 2024 roku	Str. 85
Rysunek 13 Średnia roczna prędkość wiatru [m/s] na poziomie 10 m n.p.g w terenie otwartym na obszarze Polski w 2019 roku	Str. 95
Rysunek 14 Średnia roczna suma energii wiatrowej [kWh/m2/rok] na poziomie 10 m n.p.g w terenie otwartym na obszarze Polski w 2019 roku	Str. 96
Rysunek 15. Położenie GZWP na obszarze Miasta i Gminy Wieliczka	Str. 101
Rysunek 16. Granice obszaru ochronnego oraz poszczególnych podobszarów, a także zestawienie gmin w ich granicach	Str. 103
Rysunek 17. Jednolita część wód podziemnych 148 z lokalizacją punktów sieci obserwacyjno-badawczej wód podziemnych	Str. 105
Rysunek 18. Jednolita część wód podziemnych 160 z lokalizacją punktów sieci obserwacyjno-badawczej wód podziemnych	Str. 106
Rysunek 19. Jednolita część wód podziemnych 161 z lokalizacją punktów sieci obserwacyjno-badawczej wód podziemnych	Str. 107
Rysunek 20. JCWP na terenie Miasta i Gminy Wieliczka	Str. 114
Rysunek 21. Mapa sieci dróg na terenie Gminy Wieliczka	Str. 132
Rysunek 22. Mapa sieci dróg na terenie Miasta Wieliczka	Str. 133
Rysunek 23. Mapa przedstawiająca Średni Dobowy Ruch Roczny pojazdów silnikowych na drodze krajowej nr 94 w GPR 2020/2021	Str. 133
Rysunek 24. Orientacyjna lokalizacja odcinków dróg krajowych w województwie małopolskim objęta zakresem strategicznej mapy hałasu	Str. 134
Rysunek 25. Przebieg linii kolejowych na terenie Miasta i Gminy Wieliczka	Str. 137
Rysunek 26. Lokalizacja punktów PEM w 2024 r. - Stała sieć monitoringu	Str. 141
Rysunek 27. Stacje bazowe telefonii komórkowej znajdujące się na terenie Miasta i Gminy Wieliczka	Str. 144
Rysunek 28. Zakres Programu LIFE oraz cele szczegółowe obszarów priorytetowych	Str. 196
Fotografia 1. Muzeum Żup Krakowskich	Str. 43
Fotografia 2. Kościół św. Klemensa	Str. 44
Fotografia 3. Zabytkowy kościółek św. Sebastiana z XVI wieku	Str. 44
Fotografia 4. Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Grabiu	Str. 45
Fotografia 5. Kościół pw. Ducha Świętego w Podstolicach	Str. 45
Fotografia 6. Pałac Konopków	Str. 46
Fotografia 7. Szyb Regis	Str. 46

Fotografia 8. Park miejski na „Stoku pod Baranem”	Str. 55
Fotografia 9. Stawy na Grabówkach	Str. 61
Fotografia 10. Zbiornik Malinówka 3 na rzece Serafie na granicy Miasta Krakowa i Miasta Wieliczka	Str. 65
Fotografia 11. Zbiornik Malinówka 1	Str. 65
Fotografia 12. Zbiornik Malinówka 2	Str. 66
Fotografia 13. Zbiornik retencyjny Serafa 2	Str. 66
Tabela 1. Liczba ludności poszczególnych osiedli i sołectw	Str. 7-8
Tabela 2. Edukacja ekologiczna na terenie Miasta i Gminy Wieliczka	Str. 18
Tabela 3. Charakterystyka rezerwatu przyrody „Groty Kryształowe”	Str. 26
Tabela 4. Wykaz stanowisk dokumentacyjnych na terenie Miasta i Gminy Wieliczka	Str. 28-33
Tabela 5. Charakterystyka użytków ekologicznych zlokalizowanych na terenie Miasta i Gminy Wieliczka	Str. 34-35
Tabela 6. Wykaz pomników przyrody na terenie Miasta i Gminy Wieliczka	Str. 36-41
Tabela 7. Inwestycje z zakresu ochrony przyrody oraz rozwoju turystyki i rekreacji zrealizowane na terenie Miasta i Gminy Wieliczka w latach ubiegłych	Str. 55
Tabela 8. Szczegółowy wykaz złóż surowców mineralnych (kruszyw naturalnych) zarejestrowanych w granicach Miasta i Gminy Wieliczka	Str. 79
Tabela 9. Obszary górnicze na terenie Gminy Wieliczka	Str. 80
Tabela 10. Tereny górnicze na terenie Gminy Wieliczka	Str. 81
Tabela 11. Zestawienie stref w województwie małopolskim w 2024 roku	Str. 85
Tabela 12. Wynikowe klasy strefy małopolskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej w roku 2024 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia	Str. 86
Tabela 13. Wynikowe klasy strefy małopolskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej w roku 2024 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin	Str. 87
Tabela 14. Zestawienie budynków gminnych wyposażonych w instalacje fotowoltaiczne wraz z informacją o mocy zainstalowanej oraz poziomie zużycia energii elektrycznej	Str. 92
Tabela 15. Jednolite części wód powierzchniowych znajdujące się na terenie Miasta i Gminy Wieliczka	Str. 110
Tabela 16. Presje determinujące stan wód	Str. 111-113
Tabela 17. Parametry oczyszczalni ścieków znajdujących się na terenie Gminy Wieliczka	Str. 116
Tabela 18. Rodzaje odpadów i ich ilości przyjęte do PSZOK w latach 2021-2024	Str. 120-121
Tabela 19. Informacja o ilości i rodzajach odebranych odpadach komunalnych z nieruchomości zamieszkałych w latach 2021-2025 w Mg.	Str. 122-123
Tabela 20. Liczba mieszkańców Miasta i Gminy Wieliczka w poszczególnych latach wraz ze średnią ilością odpadów komunalnych przypadającą na jednego zadeklarowanego mieszkańca	Str. 123
Tabela 21. Informacja o osiągniętych poziomach recyklingu w latach 2021-2024	Str. 123
Tabela 22. Zestawienie masy wyrobów w Mg na terenie Miasta i Gminy Wieliczka	Str. 125
Tabela 23. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne	Str. 128
Tabela 24. Inwestycje drogowe zrealizowane na terenie Miasta i Gminy Wieliczka w latach ubiegłych	Str. 129-131
Tabela 25. Lista działań ujętych w POŚpH dla dróg w perspektywie krótkoterminowej 2024-2028 na terenie miasta i gminy Wieliczka	Str. 135-136
Tabela 26. Działania inwestycyjne planowane przez zarządców dróg w perspektywie długoterminowej	Str. 136
Tabela 27. Wyniki pomiarów hałasu przemysłowego na terenie Miasta i Gminy Wieliczka w 2023 r.	Str. 138
Tabela 28. Wykaz punktów pomiarowych na terenie Miasta Wieliczka wyznaczonych	Str. 142

w 2024 r. w ramach stałej sieci monitoringu	
Tabela 29. Wyniki pomiarów stałej sieci monitoringu w 2024 r. w punktach pomiarowych na terenie Miasta Wieliczka	Str. 142
Tabela 30. Cele, kierunki interwencji oraz zadania przewidziane do realizacji w poszczególnych obszarach interwencji	Str. 160-173
Tabela 31. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem	Str. 174-187
Tabela 32. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem	Str. 188
Schemat 1. Relacja „Programu” do innych opracowań	Str. 12
Wykres 1. Odnawialne źródła energii (OZE) powstałe w poszczególnych miejscowościach Gminy Wieliczka w ramach projektu „Ekopartnerzy na rzecz słonecznej energii Małopolski”	Str. 93

Uzasadnienie do uchwały nr .....

Rady Miejskiej w Wieliczce

z dnia ..... 2026 r.

Program ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Wieliczka na lata 2026-2029 z perspektywą do roku 2033 został sporządzony w celu realizacji krajowej polityki ochrony środowiska, która jest prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 198 z późn. zm.), a także za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska.

Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia Programu jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. Programy powinny stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu danej jednostki samorządu terytorialnego.

Zgodnie z zapisem w art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 670 z późn. zm.), organ administracji opracowujący projekt dokumentu może po uzgodnieniu z właściwymi organami, o których mowa w art. 57 i 58 ww. ustawy, odstąpić od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, jeżeli uzna, że realizacja postanowień danego dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko.

Odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko może dotyczyć wyłącznie projektów dokumentów stanowiących niewielkie modyfikacje w ustaleniach przyjętych już dokumentów lub projektów dokumentów dotyczących obszarów w granicach jednej gminy.

W piśmie z dnia 08.07.2026 r. (znak: OO.410.1.15.2026.MaS) Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie uzgodnił, iż dla Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Wieliczka na lata 2026-2029 z perspektywą do roku 2033 jest możliwość odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W piśmie z dnia 11.08.2026 r. (znak: NS.9022.6.28.2026) Małopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny wskazał, iż dla Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Wieliczka na lata 2026-2029 z perspektywą do roku 2033 nie jest wymagane przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Mając powyższe na uwadze stwierdza się odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Wieliczka na lata 2026-2029 z perspektywą do roku 2033”.

Ponadto projekt „Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Wieliczka na lata 2026-2029 z perspektywą do roku 2033” został pozytywnie zaopiniowany przez Zarząd Powiatu Wielickiego uchwałą nr 100/470/2026 z dnia 17 czerwca 2026 r.

W świetle powyższego, w celu realizacji obowiązku ustawowego, zasadnym jest przyjęcie uchwały.